

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בהר-בחוקותי

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 274

פגנים לפרשת בהר בחוקתי

בטלפון הזה המונח על השולחן, התקשרו כל הזמן אנשים וביקשו בדמעות: "הרב, תתפלל עלינו, קשה לנו לנשום!". אני גם עברתי קורונה, ואני מבין עד עכשיו איזה חסד יש "על כל נשימה ונשימה". זו היתה המטרה של הקב"ה, לעורר אותנו לראות שדברים שהיו נראים פשוטים כל כך, הם לא פשוטים, ונכיר כמה טוב וכמה חסדים הוא משפיע עלינו...

הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א: בשנה האחרונה שמענו את קול ד'

"אם פחקתי תלכו" (ויקרא כ"ו, ג')

ע"ש לא יודעים מה עם בני משפחתם, ואעפ"כ שבת מעל הכל, וגם אנחנו צריכים להתחזק בעניין השבת ובלמוד הלכותיה."

בשנה האחרונה שמענו את קול ד'! אנחנו צריכים להתעורר! כל כך הרבה חולים, מי שמע פעם על מכונת הנשמה, על אקמו, מי ידע בכלל מה זה, כשבטלפון הזה המונח על השולחן התקשרו כל הזמן אנשים וביקשו בדמעות: "הרב, תתפלל עלינו, קשה לנו לנשום!". עד היום חשבנו שנשימה זה דבר של מה בכך, ופתאום מבינים כמו

"כתוב במפרשים במכות מצרים, שהקב"ה נתן מכה ע"מ לעורר את מצרים, וגם כשנותן מכה לעמ"י זהו על מנת שנתעורר מזה. הקב"ה נתן לנו מכה כואבת, וכמו שאבא נותן מכה לבנו: אם הוא ער - המכה היא כדי להכאיב, ואם הוא יושן - זה כדי להעיר! וכתוב "עימו אנוכי בצרה", אז וודאי אין רצון הקב"ה להכאיב אלא רק לעורר אותנו! "אומנם אין אנחנו יודעים דרכי שמים, אבל שלא יהיה שום בלבול, וודאי הקב"ה נתן את המכה כדי לעורר אותנו, וכמו אצל הנביאים, שהקב"ה אמר שאם לא ישמעו בקולם אז ח"ו יצטרך בעצמו להביא מכות כדי לעורר, ואין ברצוני להאריך כדי לא לבכות ח"ו בשבת, אבל הכל במידה כנגד מידה.

"וחושבני שישנם שלושה דברים שצריך להתחזק: ראשית, זה שאנשים מתו כתוצאה מלדרוך ולדחוף אחד את השני - יש להתחזק בבין אדם לחברו להזהר בעניין, ובפרט בשמירת הלשון מלדבר על חברו.

"שנית-הנה בתקופת הקורונה לא יכולנו תמיד להתפלל בביהכנ"ס, והקב"ה החזירנו, אבל האסון קרה בזמן תפילה, במקום שאנשים מתפללים בו, ויש לנו להתחזק מאוד בעניין קדושת ביהכנ"ס, ובדיבור שם. ושלישית-שזה קרה לנו ממש בערב שבת, שנכנסים לשבת עם חוסר וודאות. אני בעצמי ליוויתי משפחות, שעד ממש

שלמדנו מה זו נשימה, לכמה יהודים היה קשה לנשום, ה"מודה אני" חייב לקבל משמעות אחרת! אי אפשר להישאר כמו שהיינו קודם. תודה לך בורא עולם שנתת לנו נשימה ואנחנו יכולים לנשום! **ב"ה בארץ הקודש דעכה המגפה, אבל מחו"ל נשמעים קולות זעקה. איך משתתפים עמם בצערם?**

אתם מעלים נקודה חשובה. ב"ה בשנה הזאת הרבה התפללו כששמעו על חולים קשים ודאגו לשני, דאגו לשכנים ולידידים שהיו בבידודים והיו חולים - כל זה שלא ייפסק חלילה, צריך להמשיך ולדאוג לזולת, להתפלל עליו ולראות את צער השני. זה אחד מהלקחים שאנחנו צריכים להפיק מהשנה הקשה הזו.

שימו לב, שעיקר התקופה הקשה החלה בפסח שנה שעברה, והישועה הגדולה הורגשה במיוחד לקראת פסח בשנה זו, ראשית כל פסח זה חג האמונה, ללמדנו חיזוק גדול באמונה בבורא עולם, עד כמה שהכל ממנו וכל מה שקורה זה רק מה שהוא גזר, ראינו זאת בעינינו. ודבר נוסף - פסח זה תחילת ימי ספירת העומר, שכבר אלפי שנים כלל ישראל מתאבל על תלמידי רבי עקיבא, וכל כך למה, כי "לא נהגו כבוד זה בזה". זה הרי הזמן שתמיד דורש יותר חיזוק בנושאים של בין אדם לחברו, לחשוב על השני, לראות את הצער של השני, ולהתפלל עליו.

ולכן כששומעים מה שקורה בכל העולם רח"ל, שהמגפה עדיין משתוללת, חובתנו להשתתף עמם בצערם ולהתפלל עליהם. יש דבר חידוש בזה. את הפסוק: "והודעת להם את הדרך ילכו בה", דורשת הגמ' בב"ב 'זה ביקור חולים', ואילו בתרגום יונתן בן עוזיאל מפרש את הפסוק: 'ללכת ולהתפלל בבתי כנסיות ובבתי מדרשות', מה הקשר בין אחד לשני?

ודאי שיש קשר! זה ביקור חולים - שומעים על כל כך הרבה חולים בעולם רח"ל, איך אנחנו יכולים לבקר אותם? להיכנס לבית הכנסת (שאנחנו זוכים כבר להתפלל בתוכו, מה שבהרבה מקומות לא זוכים) ולהתפלל עליהם, זה הביקור חולים!

הגר"ש גלאי שליט"א מסיים מעין הפתיחה: "מודה לשעבר וצועק על העתיד לבוא" - לכאורה זה סותר את הנימוס, הקב"ה נתן לך ואתה מבקש כבר הלאה?! והתשובה היא שזה חלק מההודאה! לבקש שהקב"ה ימשיך להרעיף עלינו מחסדו - זו ההודאה הכי גדולה! כידוע מדברי הגאון הגדול ר"י הוטנר זצוק"ל, שבלשון הודאה יש גם מלשון תודה וגם מלשון מודה במקצת. אנחנו מודים להקב"ה על כל הטובות שעשה עמנו, ומתפללים על העתיד שאנחנו יודעים שרק הקב"ה יכול לתת לנו, ורק הוא משפיע עלינו את כל הטוב, ומבקשים שימשיך להשפיע עלינו.

שנוכח באמת להמשיך ולראות רק את חסדיו של הקב"ה, ונכיר בכך שהוא בא להעיר אותנו, נמשיך ונראה בצרת האחר ונתפלל על החולים שיבראו במהרה!

(שיחה בערב שבת פרשת אמור, וחלק משיחה ליתד נאמן יום שלישי ט"ו באייר תשפ"א)

שאמר מרן הגר"י אברמסקי: "ואני ברוב חסדך" - איזה חסד ד' שאנחנו יכולים לנשום, פתאום מרגישים שהנשימה היא מהקב"ה! היה יהודי שהתפלל איתנו כאן בביהכנ"ס (צא"י רמת אהרן), ויום אחד שמת' לב שבתיק הטלית והתפילין הוא מחזיק צמיד של בית חולים. שאלתי אותו מה זה? והוא אומר לי: "הייתי כמה ימים מאושפז וב"ה שוחררתי. איך אזכור להודות להקב"ה על כך? אני שם את הצמיד עם הטלית והתפילין, שכל בוקר כשאני מגיע לבית כנסת - אזכור את חסדי ד' ששוחררתי מבית חולים!"...

אני חושב, שגם זה שהגיעו חיסונים - זה חסד ד' גדול עלינו. הרי הקב"ה לא רוצה סתם להכאיב לנו, הוא בסך הכל רוצה להעיר אותנו משנתינו, ואם "שובו אלי" אז "ואשובה אליכם", וממילא חסדי ד' שכאן בארץ הקודש הגיעו מהר החיסונים, כל כך הרבה תורה למדנו, למרות כל המצבים הקשים וכל הסגרים שהיו, התעוררנו, וממילא הקב"ה שלח לנו את החיסונים כישועה ורחמים".

ומה הלקח המעשי שלנו מכך?

"צריך לדעת איזו מתנה גדולה זו, שאפשר ללכת לבית הכנסת, ובית הכנסת זה מקום תפילה בלבד! ובמיוחד בזמן התפילה. ראינו כמה חודשים ארוכים, שלא יכולנו להתפלל בתוך בית הכנסת, ומזה נבין איזו מתנה טובה זו, ליזכות להגיע ולהתפלל בבית הכנסת. נבין איזו זכות זו לנשום בכוחות עצמנו. אני ל"ע גם עברתי קורונה, ואני מבין עד עכשיו איזה חסד יש "על כל נשימה ונשימה". זו היתה המטרה של הקב"ה במגפה ששלח אלינו, לעורר אותנו לראות שדברים שהיו נראים פשוטים כל כך, הם לא פשוטים, ונכיר כמה טוב וכמה חסדים הוא משפיע עלינו.

"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", אומר הספורנו: הכהנים הם שליחי ד', גם אנחנו צריכים להיות שליחי ד', ולדעת שבכל פעולה שלנו אנחנו יכולים לקדש שם שמים וגם חלילה להיפך, וכל פעולה שמגיעה יש לה מטרה. ואם ב"ה בחסדיו המרובים, אנחנו חוזרים לשגרה - לא להירדם מחדש, אלא להישאר ערים! אסור שהמצב יישאר כמו קודם!

תראו, יצאנו מפסח, והסדר הוא "פסח מצה ומרור". לכאורה המרור היה לפני הפסח והמצה, למה מזכירים אותו אחרון? חשבת לומר, שאחרי שכבר הגענו לגאולה ויש לנו חג הפסח ויש לנו מצות, אסור לשכוח את המרור שהיה קודם! השנה האחרונה לא היתה שנה קלה, אבל ב"ה, כעת אחרי החיסונים, אסור לשכוח את מה שהיה, הקב"ה בא להעיר אותנו עם כזה צלצול חזק ומעורר, האם אנחנו יכולים להמשיך לישון?!

ולכן מאד חשוב להתחזק בהודאה לבורא עולם על הישועה ששלח לנו, ולדעת ולהכיר כעת יותר, שכל מה שעד לפני שנה היה נראה לנו דבר פשוט, הוא לא פשוט כל כך. צריך שיצא משהו מעשי משנת הקורונה. כל בוקר שיהודי קם ואומר: "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמת", האמירה צריכה להיות אחרת. אחרי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הורים רבים שלחו את ילדיהם אל האונייה ודחקו באמא ע"ה, לעשות כמותם. סכנת נפשות היא. ואמא עמדה כחומה בצורה, בלי הסכמת רבי אליהו לופיאן לא יסעו. סוף דבר האונייה הפליגה. כעבור כמה ימים הגיעה הידיעה המרה שצוללת גרמנית הטביעה את ספינת הילדים בלב ים, הי"ד. הוברר, שילדיה ניצלו ממוות בטוח בזכות אמונת החכמים האיתנה שלה

ראב"ד העדה החרדית מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
על האמונה התמימה של אמו ונס ההצלה

"אם בַּחֲקֵתִי תִּלְכּוּ" (ויקרא כ"ו, ג')

ממוות בטוח בזכות אמונת החכמים האיתנה שלה.

שמעתי מפי הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שפעם אמר החפץ חיים זצ"ל שיש לו סוד למסור בשמים לפנות בוקר. הרוחות סערו, מי יודע, אולי יגלה את סוד הגאולה...

בשמים לפנות בוקר המה ביתו אדם, הצטופפו ראש על ראש. פתח ואמר: הבוקר נתעוררתי בברכת "אלוקי נשמה", שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי ואתה עתיד ליטלה ממני ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא."

מהלשון מוכח, שאותה נשמה שתנטל ממנו תוחזר לנו לעתיד לבוא! אם יחזיר האדם את נשמתו כשהיא שמורה וטהורה, תוחזר לנו כשהיא שמורה וטהורה. אבל אם יחזירנה כשהיא מלוכלכת ומטונפת תוחזר אליו כך...

חמי רבי יעקב שכטר זצ"ל שאל את מרן החזון איש זצ"ל שאלה, וביקש שיענהו תשובה כפי שהוא רואה ברוח הקודש. ענהו החזון איש: "לא לכל דבר משתמשים ברוח הקודש..."

במלחמת העולם סבלה לונדון מהפצצות כבדות. רבים מבני קהילתו של הרב דסלר זצ"ל הסתופפו במקלט שספג פגיעה ישירה... וגרוע מזה, הכל חששו שאנגליה לא תחזיק מעמד ותיכבש ע"י הנאצים, וזה יהיה חלילה סופם של כל יהודי אנגליה.

והנה נפתח פתח תקוה. מחשש לבאות השלטונות ארגנו נסיעת ילדים לקנדה. קרובי משפחה באמריקה התחייבו לקחתנו תחת חסותם ולהעניק לנו חינוך תורני. אמי ע"ה חששה לשולחנינו לאמריקה שהיתה מכונה בפי החרדים די טרייפֿענע לאנד - הארץ הטרפה", ומצד שני גבל העניין בפקוח נפש ממש. החליטה להיוועץ בדעת תורה פנתה אל הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל ושאלה לחוות דעתו.

ענה שאינו יכול להכריע בעצמו, עליו לערוך גורל הגר"א. אבל עליה להבטיח לציית לאשר יורה הגורל. אמא הבטיחה שתציית בלא עוררין.

אמר שיש לעשותו בעת רצון. הוא יתענה ביום שני הקרוב, ויעשה את הגורל. ביום שני לא הסתייע שיתענה, ודחה את הגורל לתענית של יום חמישי. אמרה לו שהספינה עומדת להפליג ביום רביעי, ועליה לקבל תשובה מידית. ביקשה שיערוך את הגורל בלי תענית השתמשה גם בנימוק שהיא אלמנה וזה עינוי עבורה אם משהים את התשובה. ובינתיים ההפצצות הגרמניות הולכות ותוכפות, וסכנת הכיבוש הגרמני הולכת ומתעצמת.

ענה רבי אליהו שהוא לוקח על עצמו את האחריות, שכל זמן שלא ערך את הגורל לא יקרה לבניה מאומה.

הורים רבים שלחו את ילדיהם אל האונייה ודחקו באמא לעשות כמותם. סכנת נפשות היא. ואמא עמדה כחומה בצורה, בלי הסכמת רבי אליהו לא יסעו.

סוף דבר האונייה הפליגה ביום רביעי כמתוכנן, ומכיוון שלא התארגנה אונייה נוספת לא ערך עוד רבי אליהו את הגורל.

כעבור כמה ימים הגיעה הידיעה המרה שצוללת גרמנית הטביעה את ספינת הילדים בלב ים, השם יקום דמו. הוברר, שילדיה ניצלו

ביקשנו להקים ישיבה בעיר מונסי שבארצות הברית. היינו זקוקים לארבעת אלפים דולר כדמי קדימה כדי לרכוש בנין. בשנים ההן היה זה סכום נכבד ביותר. ולפיכך החלטנו לערוך מגבית בויז'ניץ, אשר הציפיות שלנו היו להשיג אולי שבע מאות דולר. גם סכום זה היה נחשב הרבה באותם ימים. בסופו של דבר היתה לנו סייעתא דשמיא מופלאה

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על תרומה ומסירות נפש

"וְאִישׁ כִּי יִקְדֹּשׁ אֶת בֵּיתוֹ" (ויקרא כ"ז, י"ד)

בשעתו ביקשנו להקים ישיבה ליוצאי ארצות המזרח, בעיר מונסי שבארצות הברית. היינו זקוקים לארבעת אלפים דולר כדמי קדימה כדי לרכוש בנין. בשנים ההן היה זה סכום נכבד ביותר, ולפיכך החלטנו לערוך מגבית בויז'ניץ, אשר הציפיות שלנו היו להשיג אולי שבע מאות דולר. גם סכום זה היה נחשב הרבה באותם ימים.

בסופו של דבר היתה לנו סייעתא דשמיא מופלאה, ותוך ימים ספורים השגנו את כל הכסף. במהלך המגבית, ניגש אלי יהודי ואמר לי: "שמעתי את הדרשה שלך, שנאמרה מעומק הלב, ועו רצוני להשתתף במצוה הגדולה הזאת. האמת שלתת פחות ממאה דולר, זה נראה לי מגוחך, אבל מצבי הכלכלי הקשה, אפילו דולר אחד זה הרבה כסף. עם זאת אני רוצה להשתתף במצוה, ולכן אני מוכן לתת חמישה דולר אם רק תסכים לקבל כמובן..."

אמרתי לו בחום: "דע לך, כי חמשת הדולרים שלך, שווים בשמים יותר מחמישים אלף דולר שנותן עשיר. בזכות מסירות הנפש שלך, תהיה לתלמידים הצלחה גדולה, ולכן תרומתך שווה עשרת מונים!".

אכן זכינו להוציא פירות מובחרים מהישיבה הזו, שנבנתה במסירות נפש!

מספר ימים, הגיע רבי שמשון אל המלך, ופרט באזניו את סכום הכסף שיש ברשותו. הצהרת ההון של רבי שמשון נראתה על פניו כשקר גמור, כיון שהמלך ידע כי יש ברשותו ממון רב יותר. מכאן הגיע המלך למסקנה, כי הכומר אכן צדק בדבריו, ורבי שמשון מועל חלילה בכספי המלכות.

המלך לא אמר דבר לרבי שמשון, אלא תכנן כיצד להוציא אותו להורג בדרך ערמה. הוא הזמין לארמונו אדם בעל כבשן אש, שעסק בליבון לבנים, והורה לו כי כאשר יגיע לפניו מאן דהו, וישאל: "האם עשית את מצוות המלך?", עליו להשליך אותו לאלתר אל הכבשן, מבלי לתת לו כל פתחון פה להתגונן ולסגור על עצמו.

למחרת קרא המלך לרבי שמשון, נתן בידו מכתב, והורה לו לנסוע לבעל הכבשן, למסור לידי את המכתב ולשאול אותו: "האם עשית את מצוות המלך?". כך ידע המלך, כי נחרץ גורלו של רבי שמשון, כיוון שהגוי ישליך אותו מיד אל כבשן האש, מבלי דין ודברים.

למחרת השכים רבי שמשון, ויצא לכבשן האש כמצוות המלך, אך לפתע עצר אותו בדרכו יהודי, שביקש ממנו לגשת אל ביתו, מפאת שנולד לו תינוק לפני שמונה ימים, ולא עלה בידו למצוא מוהל. רבי שמשון, שהיה בקי במלאכת המילה, התנצל באמרו כי הוא נמצא כעת בשליחות מטעם המלך, ואינו יכול להפר את צו המלכות. אך היהודי התעקש באמרו: "וכי מבכר אתה למלא תא פקודתו של מלך בשר ודם, מלקיים את מצוותו של מלך מלכי המלכים?".

לפני כמה מאות שנים, התגורר בעיר וינה רבי שמשון ורטהיימר זצ"ל, אשר כיהן כשר האוצר של המלך. המלך אהב אותו אהבה עצומה, אבל בחצר המלוכה היה כומר שלא היה מסוגל לסבול את הקשר שהיה למלך עם השר היהודי. במשך זמן רב ניסה הכומר להסית את המלך נגד שר הכספים שלו, באמרו כי השר היהודי משקר וגונב מאוצרות המלכות. המלך לא שעה לדברי ההסתה הללו, עד שפעם אחת יעץ לו הכומר, לשאול את השר היהודי כמה כסף יש לו, וכך יוכל להיווכח בעליל כי הלה מערים עליו בקביעות. דברי הכומר חלחלו לאזני המלך, עד שביום אחד הוא פנה לרבי שמשון, וברר כמה כסף יש לו. רבי שמשון השיב כי עליו לבדוק בספרים, ותוך ימים ספורים ישיב תשובה למלך. אכן לאחר שחלפו

רבי שמשון קיבל את דברי אבי הרך הנולך, וסטה מדרכו כדי לקיים את המצוה ולמול את התינוק.

באותה שעה המתין הכומר בקוצר רוח, לדעת כי אכן הגיע סופו של השר היהודי שנוא נפשו, בידעו כי רבי שמשון הוא דיקן, ובודאי יצא לדרכו מוקדם, כדי לקיים את צו המלך. הוא המתין זמן מה, ולאחר מכן יצא אל כבשן האש, כדי לוודא שבעל הכבשן השליך את השר היהודי אל הלהבות הבעורות. בהגיע הכומר אל הכבשן, הוא ניגש אל בעל הכבשן, ושאל אותו: "האם עשית את מצוות המלך?" בעל הכבשן, שקיבל הוראה ברורה מעם המלך, להשליך תכף ומיד אל כבשן האש את האיש שישאל שאלה כעין זו, לא השתהה רגע אחד. על אתר תפס את הכומר בידיו החסונות, על מנת להשליך אותו לכבשן האש. כל מחאותיו וצעקותיו של הכומר, שזעק באימה וטען כי אין הוא האיש האמור להיזרק לאש, נפלו על אזניים אטומות. בעל הכבשן, שהיה נאמן להוראת המלך הברורה, שלא לתת פתחון פה לאדם שישאל את השאלה האמורה, השליך אותו אל בין הלהבות היקודות...

לאחר זמן, כאשר הגיע רבי שמשון אל המקום, הוא פנה אל בעל הכבשן ושאל: "האם עשית את מצוות המלך?". "כן!", השיב בעל הכבשן, "לפני שעה קלה הגיע לכאן הכומר ששאל את אותה השאלה, וכיון שכך השלכתי אותו חי אל כבשן האש!".

כך התברר לרבי שמשון פשר הוראתו של המלך, ומיד הבין את הנס הגדול שארע לו בזכות קיום מצוות ברית מילה.

המלך שהמתין אף הוא לראות האם יבוצע גזר הדין, הופתע לשמוע כי רבי שמשון חי וקיים, בעוד הכומר הרשע הוא זה שהושלך אל הכבשן. זימן המלך את רבי שמשון לארמונו, ואמר לו: "עתה אני יודע כי הכומר הוא הרשע, והאלוקים שלך הביא עליו את ענשו. אך ברצוני לדעת, מדוע שיקרת לי כאשר שאלתי אותך כמה רכוש יש ברשותך, הרי יודע אני שיש לך ממון רב יותר ממה שציננת בפני?". השיב לו רבי שמשון: "חלילה לי להוציא דבר שקר מפיו! כל מה שאמרתני היה אמת לאמיתו! אדוני המלך שאל אותי כמה רכוש יש לי. ואכן הרכוש ששייך לי, הוא רק הממון שנתתי לצדקה, שהרי כל הרכוש האחר - אינו שייך לי. הנה ברגע אחד, אם חלילה היה זממו של הכומר עולה בידו, הייתי מאבד הן את חיי והן את רכושי. רק הכסף שנתתי לצדקה, הוא הרכוש שעתידי להיוותר לי לעדי עד, ואף אחד לא יוכל לקחתו ממני. לכן כאשר שאל אותי המלך כמה רכוש יש לי, הלכתי לביתי, כדי לבדוק בספרים כמה כסף נתתי לצדקה. וזהו הסכום עליו הצהרתי בפני המלך!".

זו הגישה האמיתית לחיים. אדם חושב שהוא זה שנותן, אבל באמת

הנתינה היא בשבילו. היא זו שמקרבת אותו לשכינה.

לברך על סוס...

חסידים מספרים על יהודי שחשקה נפשו באתרוג מהודר, ובמשך כל השנה הוא אסף פרוטה לפרוטה, עד שלפני חג הסוכות הצטבר ברשותו סכום כסף נכבד ביותר, שבעזרתו יכול לקנות אתרוג מהודר ביותר. בדרכו לחפש אתרוג, הוא נתקל בעגלון יהודי ממרר בבכי. הלה סיפר לו כי הוא מתפרנס מהובלת משאות בעגלתו. אך לדאבון הלב, הסוס מקור פרנסתו, נפח את נפשו, וכך הוא נותר לפני החג ללא סוס, ללא פרנסה וללא כסף...

הוציא היהודי את כל הכסף שחשך עבור קניית אתרוג, ונתן אותו לעגלון האומלל כדי שילך לקנות סוס בכסף הזה. בשובו לביתו, סיפר היהודי לבני ביתו בדרך צחות, כי בסוכות הנוכחי, כל העולם יברך על אתרוג, ואילו הוא עצמו יברך על סוס...

זו מסירות נפש מופלאה, לתת צדקה עם כל הלב, ולהבין מה עיקר ומה טפל. אמנם יש מעלה גדולה באתרוג מהודר, אבל לחלץ יהודי ממצוקה זו מעלה גדולה יותר. עדיף לברך על אתרוג כשר רגיל, ולסייע ליהודי בפרנסתו. זו היא נדיבות לב, המקרבת את האדם אל השכינה.

התנא (אבות פ"ב מ"ד) אומר: "עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו". מבאר רבנו עובדיה מברטנורא: "עשה רצונו כרצונך - פזר ממוןך בחפצי שמים כרצונך - כאילו פיזרת אותם בחפץ. שאם עשית כן יעשה רצונך כרצונו, כלומר יתן לך טובה בעין יפה". כאשר אדם רוצה משהו לעצמו, הוא משקיע כסף בשמחה וברצון. הוא מוכן לשלם הרבה עבור מוצר יוקרתי בלי כל מניעה. אומר התנא: אם תפזר כסף באותה מידה עבור מצוות, עבור תפילין נאות, ציצית יפה ואתרוג מהודר - אזי במידה כנגד מידה ה' יתברך יעשה את רצונך כרצונו.

יש אנשים, עשירים גדולים, המוכנים להשקיע עבור בגד יוקרתי אלפי שקלים, שלא לדבר על מכונת יוקרה במאות אלפים. ואילו כאשר הם באים לקנות תפילין, הם מסתפקים בתפילין הפשוטות ביותר והזולות ביותר. מאידך גיסא בני תורה, גם אם הם עניים ביותר, מקמצים מפיתם ומשקיעים ככל יכולתם בתפילין מהודרות. אם אדם ישקיע במצוות, באותה התלהבות שהוא משקיע למען הגשמת רצונותיו, אזי מובטח לו שיהיה לו שפע רב, כך שהוא יוכל לרכוש כל מה שיחפץ. זה ו'נדיב לב' הנותן עבור חפצי שמים מתוך עומק הלב, ועל ידי כך הוא מתקשר ומתקרב לבורא העולם.

(מתוך 'אריה שאג' שמות)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אבא היה זה ש'הצליח' להרדים אותנו מידי ערב: כששב מן ה'כולל' היה מוצא אותנו בחדרו - חדרנו, מקפצים על המיטות ועל המזרנים... הוא היה מוודא שהתפללנו 'מעריב', שקראנו 'שמע' שעל המיטה ושהכנו מים לנטילת ידיים בשחרית, ולאחר מכן היה עורך הגרלה מי הראשון שיזכה לברך 'המפיל'

זיכרונות ילדות מבית מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, כפי שסיפרה בתו

"נָאָת מְשִׁפְטֵי תְּשֻׁמָּה" (ויקרא כ"ה, י"ח)

להביע בתנועות ידיים ו'נו נו', מה שעשינו בהידור שוב ושוב... אבא היה מכבה את האור ונכנס למטבח לאכול ארוחת ערב עם אמא, ולאחר מכן, כשאנחנו כבר הספקנו להירדם, היה חוזר לחדר, מדליק את האור - ומתיישב ללמוד.

אבא עמד על כך שנכין 'נעגל וואסער' (מים לנטילת ידיים שחרית) ליד המיטה, כדי ליטול ידיים סמוך לקימה, ועל כך - מלבד המיטות והמזרנים - היה החדר עמוס גם בקערות ובספלי מים לכל ילד. פעם אף ערך על כך מבצע: מי שיזכור להכין 'נעגל וואסער' במשך חודש שלם, יקבל פרס. עמדותי במשימה וזכיתי בחלק הראשון של הספר 'פאר הדור' על החזון איש, שיצא אז לאור.

הקפדה על הסדרים

מידי לילה בשעה עשר, היה אבא קורא 'קריאת שמע' שעל המיטה ועולה על יצועו, ובשעה שתיים וחצי לפנות בוקר כבר שב לחדר הספרים (והילדים...). הוא העביר חלק מהילדים למיטתו, כדי לפנות מקום לחברותא שהגיע ללמוד עמו. במשך השנים היו לאבא חברותות שונות, ועם כולם דקדק שיגיעו בזמן ולא יאחרו.

אחד מהחברותות היה בחור, שלא היה מי שיעיר אותו בשעה מוקדמת כל כך, ומשום כך התקשה להגיע ללימוד בזמן. אבא הציג לו כי יישן בהול בביתנו, וכך יקל עליו להשכים ללימוד המשותף.

דירתם השלישית של אבא ואמא ברחוב רשב"ם 23 שבשיכון 'חזון איש' - הדירה שבה מתגורר אבא עד היום - היא הדירה שבה עברנו את שנות ילדותנו, וממנה יש לי זיכרונות רבים.

עד השנים האחרונות היתה הדירה בת שני חדרים בלבד - חדר אחד שימש כחדר הורים, והחדר השני, הנקרא 'חדר הספרים' היה 'רב שימושי' - הוא היה ה'סלון', הוא היה חדר הלימוד של אבא, הוא היה חדר הילדים, ולמעשה הוא היה כל הבית... בחדר הלא גדול ישנו שישה ילדים, ובתוספת השולחן והסטנדר לא נותרה בו מרצפת פנויה. מלבד שני החדרים, היו רק מטבח קטן והול קטנטן, שאף אותו ניצלו עד תום: היה בו שולחן קטן שבו השתמשנו כשאבא למד בחדר הספרים, ובליילה ישנו שם שני ילדים.

בבית זה גדלנו כולנו - חנה ע"ה, לאה, אברהם ישעיהו, אני, שלמה, ברכה, דינה ויצחק שאול - ומעולם לא היה צר המקום בביתנו. הצפיפות הגדולה לא העיבה על שמחת החיים בבית, אלא אדרבה, היא מהווה חלק מרכזי מזיכרונות הילדות הנעימים המלווים אותי עד היום.

עדיין מתנגן באוזני קול לימודו הנעים של אבא, היושב ליד הסטנדר סמוך למיטתי, ומשנן את דפי הגמרא - הן בערב בשובו מן ה'כולל' והן באשמורת הבוקר, כשרק קולו מפר את הדממה.

אבא היה זה ש'הצליח' להרדים אותנו מידי ערב: כששב מן ה'כולל' היה מוצא אותנו בחדרו - חדרנו, מקפצים על המיטות ועל המזרנים... הוא היה מוודא שהתפללנו 'מעריב', שקראנו 'שמע' שעל המיטה ושהכנו מים לנטילת ידיים בשחרית, ולאחר מכן היה עורך הגרלה מי הראשון שיזכה לברך 'המפיל'.

את ההגרלה ערך בדרכו - בשמות של מסכתות: הוא היה בוחר באחד הילדים, ומתחיל למנות את שמות המסכתות ממנו והלאה: ברכות, פאה, דמאי, כלאיים, שביעית, תרומות, מעשרות, מעשר שני, חלה, ערלה, ביכורים. מי שיצא לו 'ביכורים' עלה בגורל. (עם הזמן למדנו לנחש מראש מי יזכה...) הזוכה ה'מאושר' התכבד לומר ראשון את הברכה, כולנו ענינו אמן, ואחר כך נערך גורל על הבא בתור, כך עד שאחרון הילדים עלה על יצועו... מכאן ואילך היה אסור לדבר, אלא

כשנקרע דף, היה אבא מדביקו בדייקנות. אני זוכרת כיצד היה מסדר יפה את שני הקרעים, מבקש מאחד הילדים להחזיק בהם שלא יזוזו, ומדביקם בזהירות...

על ספרי ראשונים וכיוצא בכך.
אבא מקפיד גם שהספרים יעמדו בארון בצורה מסודרת ומכובדת.
אבא מרגיש כי הספרים הם 'משהו חי', וזו היתה התחושה שהשרה
בבית.

כל ההנהגות הללו החדירו בלבנו את כבוד התורה!

נס הספרים

אי אפשר שלא לקשור את הדברים לנס מופלא שאירע בביתנו,
כאשר פרצה שריפה שאיימה לכלות את כל הנקרה בדרכה.
היה זה כשתנור נפט ישן התלקח בחדר הרחצה, והלהבות התפשטו
אל שאר חדרי הבית. באותה שעה ישב אבא בחדר הספרים, ולמד
עם ידידו רבי בער'ל וינטרויב. הם היו שקועים בלימודם ולא שמו לב
לנעשה, כשלפתע מישהו קרא להם, והם נמלטו על נפשם. השריפה
הגיעה עד חדר הכניסה, שם ניצבים ארונות ספרים רבים, ובסמוך,
במרפסת שלפני הכניסה, עמדו חבילות רבות של ספרים שחיבר
אבא, שהגיעו מבית הדפוס ימים ספורים קודם לכן.
באורח פלא נעצרה האש סמוך לחבילות הספרים ממש, והספרים
לא ניזוקו כלל!

אמא היתה רגילה לספר, שאפילו הפועלים הערבים שעסקו
בשיפוץ הבית, לא גמרו להתפעל מהנס הגדול.
ונס נוסף: עד אותו בוקר היו בבית מחברות של אבא, ובהן כתב יד
של ספרו 'דרך אמונה', שעמד להוציא לאור. באותו בוקר סיים את
מלאכת הכתיבה, ושלח את המחברות להגאון רבי דב לנדו, ראש
ישיבת סלבודקה, כדי שיעבור על הכתבים. בערב, בזמן השריפה,
הן כבר לא היו בבית...

בשעה שפרצה האש לא היתה אמא בבית. כששבה הביתה, מצאה
את אבא עומד בחוץ וחיוך מאושר על פניו: "הספר 'דרך אמונה'
ניצל מן השריפה!"

ואכן, הבחור ישן בביתנו תקופה ארוכה, ואבא היה מעיר אותו יום-יום.

חברותא אחר סיפר, כי פעם אחת נאלץ להיעדר ולא להגיע ללימוד,
ולפיכך רצה אבא להפסיק את הלימוד עמו. רק כשדודי רבי שלמה
ברמן התערב ו'סנגר' עליו, ניאות אבא להמשיך בלימודם.
לגבי הקפדתו של אבא על שמירת סדרים, מעניין לספר כי פעם
הורה אבא לאחד משומעי שיעורו בירושלמי לבל יחסיר ולו פעם
אחת. אבא הסביר לו, כי לפעמים מגיע לאדם עונש להיות חולה,
אך אם הוא מקפיד שלא להיעדר מהשיעור, יהיה משהיה, נקבע
בשמים שלא יחלה.

אותו תלמיד סיפר, כי אכן הקפיד שלא להפסיד אף שיעור, ובאמת
כל אותן שנים שבהן נמסר השיעור - לא חלה ולו פעם אחת, כי אם
בימי שישי ושבת, שבהם לא התקיים השיעור...

קול התורה מתנגן

סמוך להנץ החמה אבא יורד לבית הכנסת. (אבא רגיל לקיים את
כל המצוות בזמן הראשון שניתן לעשותן, בבחינת 'זריזין מקדימין
למצוות', משום כך הוא מתפלל את כל התפילות מיד בתחילת
זמנו). בשובו היה יושב ליד מיטותינו בחדר הספרים, כשהוא עטור
בטלית ובתפילין, וקורא נביא בטעמים.

הנעימה המתוקה של פסוקי הנביא, שהתנגנה מידי יום ביומו
בעוד קורי שינה על עינינו, נדמתה לנו כחלום מתוק. עד היום היא
מדהדת באוזנינו, והננו מתרפקים עליה בגעגועים!

בשעה זו (שבקיץ היתה מוקדמת מאוד) התחיל הבוקר בביתנו.
התעוררנו, נטלנו את ידינו, ומשום שאבא נזהר לא ללמוד תורה
בחדר כל עוד נמצאים בו מי הנטילה, פינינו אותם תכף ומיד. סידרנו
את המיטות בזריזות כדי שאבא ילמד בחדר מסודר.

זהירות בכבוד הספרים

בכלל, תמיד הקפדנו מאוד שחדר הספרים יהיה נקי ומסודר. אבא
עצמו לימד אותי בקטנותי כיצד לטאטא את החדר. השתדלנו
שהשולחן יהיה ריק, ולא יעמדו עליו אלא ספרי הלימוד של אבא.
את הספרים עצמם היינו מנקים במברשת מיוחדת, מפני כבודם.
אבא מדקדק מאוד בשמירת הספרים - כשנקרע דף, היה אבא
מדביקו בדייקנות. אני זוכרת כיצד היה מסדר יפה את שני הקרעים,
מבקש מאחד הילדים להחזיק בהם שלא יזוזו, ומדביקם בזהירות...
פעם קרעה אחותי בת השנתיים פיסת נייר מספר קודש. על מעשה
כגון זה היה אבא מעניש לשם חינוך, אולם אחותי הצטדקה: "רק
'עישרת' את הספר"... אבא נהנה מן ההברקה והניח לה...

אבא רגיל לספר, כי בעל ה'תשבץ' היה מכבד מאוד את ספרי הקודש
שלו, ובזכות זה זכה שאין התולעים שולטות בספרים שחיבר. אבא
מספר גם כי פעם ראה אצל ה'חזון איש' ספר 'תשבץ' ישן, והיה
שלם לגמרי!

אבא נזהר מאוד שלא יהיו ספרים הפוכים בבית, וכן שלא להניח
נביא על חומש. סבא הסטייפלר הקפיד גם לא להניח ספרי אחרונים

הוא לקח את שטר מאה השקלים, והנחית על לחיי סטירה מצלצלת: "ידעתי שאתה לא רציני", הוא צעק עלי בחמת זעם, "תתבייש לך שאתה ככה מטריד אנשים ומפריע להם בעבודה, לך מכאן!", הורה לי בעודו מפנה אצבע ומורה לי את הדרך החוצה, "צא מהחנות שלי!", זעק והוסיף מטר של גידופים עסיסיים שלא שמעתם אוזן מאז ימות עולם

סיפור מטלטל, עם סוף מפתיע ומסר חזק מאוד לחיים,
על התגברות, ויתור וגם סגולה נפלאה להינצל מכל רעה

הרב יהושע לייבזון

"אֶת שְׁבִתִּי תִשְׁמְרוּ וּמִקֵּדְשִׁי תִירָאוּ אֲנִי ה'" (ויקרא כ"ו, ב')
וברש"י - "אני ה" נאמן לשלם שכר

מדי הרבה כסף: "לא תודה", אמרתי למוכר, "זה קצת יקר בשבילי".
המוכר נעלב: "למה יקר? אתה יודע כמה זמן זה מחזיק? זאת סחורה
טובה, זה חזק מאוד. אבל אם אתה אומר שזה יקר, אז תגיד אתה
כמה היית מוכן לשלם על זה? רוצה לקנות את זה בשמונים שקלים?
"לא לא", השבתי לו... "אני לא רוצה לקנות את זה, זה בוודאי שווה
מאה שקלים, יבוא מישהו אחר וישלם את המחיר המלא".
הלקוחות הנוספים שעמדו מסביב, כבר התחילו לנוע על מקומם באי
נוחות. ראיתי אחד מהם מעביר את משקלו מרגל לרגל, הוא מציץ
תכופות בשעונות ונראה שהוא עומד להפסיד אוטובוס. אבל המוכר
התעקש, "בוא, תן שבעים שקלים וקח את זה, תביא שבעים שקלים!".
המשכתי לסרב, והסברתי לו שלא קרה כלום, אני בסך הכל שאלתי
מה המחיר כי חשבתי שזה עולה כמה גרושים. לא תכננתי לקנות את
התאורה הטובה והמשוכללת הזאת, אני צריך אותה רק לליל שבת
אחד בודד ואולי מישהו אחר ישלם על זה גם מאתיים שקלים...
"אתה לא רציני", נזף בי המוכר בעוד לקוחות נוספים מתאספים
מסביב, ונוצר תור הולך ומתארך, "אתה סתם שואל מחירים. אני
מכיר אתכם, ככה אנשים שואלים כמה עולה ובכלל לא מתכננים
לקנות. יאללה קח בחמישים שקל, נראה אותך! חמישים שקל, חצי
מחיר עשיתי לך!".
"אדוני, אני לא רוצה שתמכור לי בזול!", חזרתי על תשובתי ביתר

לפעמים אתה שומע סיפור, שבו אתה יודע מראש שהסוף שלו
עומד להיות מפתיע. הדרמה שיוצר האיש המספר, הדיבור צופן
הסוד שלו, והאופן בו הוא בונה את העלילה, כל אלו גורמים לך
להרגיש מראש שהסוף פה יהיה מפתיע במיוחד.

השבוע יצא לי לשמוע סיפור כזה מבעל המעשה עצמו, שקרא את
המאמר שפרסמנו בשבוע שעבר על הגמ"ח של תאורת שבת, מה
שגרם לו לספר לי סיפור שאירע עמו בהקשר של תאורת שבת.
מאחר והצטוונו שלא למנוע טוב מבעליו, החלטתי לשתף אתכם,
הקוראים בסיפור המיוחד הזה אותו אנחנו מביא כפי ששמעתי
מפיו של האיש:

"אצלנו בבית אנחנו מקפידים שלא לצרוך חשמל המיוצר בשבת",
מספר לי היהודי ששיבה נזרקה בזקנו, ושנכדיו הגדולים כבר לומדים
בישיבות.

"כמוכן שבבית אנחנו מחוברים לגנרטור השכונתי, משלמים כמה
שצריך ומקבלים חשמל מהודר לשבת קודש. לפני זמן מה החלטנו
לנסוע כל המשפחה ביחד לשבת באחד מיישובי הצפון, אבל שם אין
גנרטור, כך שנדרשנו למצוא פתרונות. גייסנו כמה פנסים, תאורת
חירום וכדו', קצת ממה שהיה לנו בבית, קצת מהגמ"ח השכונתי
(שפרסמתם עליו בשבוע שעבר), כדי להאיר לנו את חשכת ליל
השבת בדירת הנופש.

בדיוק הייתי צריך לקנות משהו ב'טמבורה', נכנסתי לאחת מחנויות
הטמבור הרבות הפזורות בעיר הקודש ירושלים, וחיפשתי את
הפריט לו אני זקוק.

בעודי עומד על יד הדלפק וממתין שיגיע תורי לשלם, צדה עיני
ערימה של פנסי 'תאורת חירום' שעמדו שם. הסתכלתי, היה נראה
מעניין, ושאלתי את המוכר לגבי המחיר.

"מאה שקלים עולה כל יחידה", הוא השיב לי, ואני מיהרתי להניח
על הדלפק. זה לא דחוף לי, הסתדרתי גם בלי זה, ומאה שקלים זה

אני, האיש המכובד, בעל בעמיו, אב לילדים וסב לנכדים, חטפתי סטירת לחי ממוכר עצבני בחנות טמבור, וגורשתי החוצה בצעקות וגידופים, כשקהל של לקוחות אחרים צופה במחזה המשפיל הזה

כלפי המוכר, כך לפחות אני מקווה ולכך אני שואף. "עברו יומיים", מספר איש שיחי, היהודי שזכה להתגבר על עלבון חמור כל כך, "יומיים עברו, 48 שעות... שום דבר לא השתנה.. יום נוסף עבר ועוד יום, כבר שבוע שלם, ו... כלום. כך עבר חודש ועברו חודשיים, והכל כמנהגו נוהג. הישועה שציפיתי לה בוששה לבוא. "אתה שומע", הוא ממשיך, "חצי שנה כבר חלפה, שנה חלפה, וגם שנתיים חלפו... ושום כלום, אין שום תזוזה בנושא שעליו התפללתי מעומק לבי...".

חשבתי שהסיפור נגמר. לא הבנתי למה האיש טרח לספר לי את כל הסיפור הארוך הזה, שבלי הסוף המשמח, בלי ה'הפי אנד' הסיפור כולו הופך להיות מיותר וחסר טעם...

אבל אז הבנתי שהסיפור רק התחיל...

"אתה חושב שמשוהו זו באמונה שלי?", הוא שואג לעברי, "אה? תגידי! מה אתה אומר, אם חשבתי שהתפילה שלי לא התקבלה מה זה אומר? שהוויתור כבר לא כזה חשוב לפני אדון כל? האם זה אומר שהוויתור שלי לא היה כזה גדול? זאת לא היתה שעת רצון, אותה שעה שבה בלעתי את הדמעות וניערתי את הראש כדי לשכוח ולסלוח?

"בטח שכן! זאת היתה שעת רצון, והקב"ה בוודאי שמע את תפילתי, והקשיב לה כמו כל תפילה של יהודי, ואולי גם יותר כי זאת עת רצון. אני בטוח שהוויתור שלי עשה רעש גדול בשמים, ובכל זאת הבקשה שלי לא התקבלה.

"למה? כי הקב"ה לא עובד אצלנו! כי החיים הם לא 'תוכנית כבקשתך', וזה מה שחשוב לי להגיד, כי הקב"ה לפעמים משיב בשלילה על הבקשות שלנו, כי רק הוא יודע מה באמת טוב עבורנו, מה מגיע לנו ואיפה אנחנו אווזים במאזן של החיובי מול השלילי.

"וכי יעלה על דעתו של אדם, שהקב"ה הוא כמו כספומט? אתה מכניס כרטיס מקיש סיסמה או סגולה ומקבל את הסכום שהחלטת למשוך?

"חס וחלילה! זה לא עובד ככה. אנחנו עבדי ה' ואנחנו צריכים לעשות את רצונו. הייתי צריך לסלוח לאותו מוכר עצבני, כי זה התפקיד שלי.

המשך בעמוד 29

אריכות, "אבל גם חמישים שקלים זה יקר עבורי, מבחינת הצרכים שלי והסיבה שבגללה אני רוצה לקנות את תאורת החירום, 50 שקלים זה מדי הרבה. הכל בסדר, בוא ואשלם לך על הפריט שרציתי לקנות מלכתחילה, וניפרד לחיים ולשלום...".

הוא התעקש: "ב-30 שקלים אתה כן רוצה לקנות את זה???!" הרגשתי לא נעים מכל האנשים שעמדו מסביבי, ורציתי לסיים את הסצנה המוזרה הזאת. הוצאתי מהכיס שטר של מאה שקלים ואמרתי לו: "ב-30 שקלים אני רוצה לקנות שלוש יחידות, קח מאה שקלים ותביא שלוש יחידות...".

התגובה שלו היתה הרבה יותר ממפתיעה... הוא לקח את שטר מאה השקלים, והנחית על לחי סטירה מצלצלת: "ידעתי שאתה לא רציני", הוא צעק עלי בחמת זעם, "תתבייש לך שאתה ככה מטריד אנשים ומפריע להם בעבודה, לך מכאן!", הורה לי בעודו מפנה אצבע ומורה לי את הדרך החוצה, "צא מהחנות שלי!", זעק והוסיף מטר של גידופים עסיסיים, שלא שמעתם אוזן מאז ימות עולם.

אני, האיש המכובד, בעל בעמיו, אב לילדים וסב לנכדים, חטפתי סטירת לחי ממוכר עצבני בחנות טמבור, וגורשתי החוצה בצעקות וגידופים, כשקהל של לקוחות אחרים צופה במחזה המשפיל הזה. בקושי הצלחתי לנשום את שפתי, ולא להיגרר לקטטה עם המוכר החצוף וגס הרוח. בלעתי את העלבון ויצאתי החוצה, לא לפני ששמתי לב שבין קהל הלקוחות שעמדו, נמצא גם בן דוד שלי... איזו בוש נוראה!

מאז עמדי על דעתי לא הושפתי מעולם בצורה נוראה כל כך. הרגשתי שאני רוצה שהאדמה תבלע אותי, ולא תפלוט אותי לעולם. כל הגוף שלי היה אדום, הרגשתי שאני בוער מבפנים, דמעות של זעם ועלבון חנקו את גרוני, נמלטתי החוצה וחיפשתי פינה בה אוכל לשבת ולשאוף אוויר כדי להירגע מהעלבון.

השותף שלו שפתאום הבחין במעשה, לקח את שטר מאה הש"ח ומיהר להחזיר לי, ולהסביר כל מיני הסברים...

הייתי כולי המום. וגם עכשיו כשאני מספר לך אני זוכר את ההשפלה הגדולה. שאפתי אוויר ונזכרתי בסיפורים שמספרים הדרשנים, על הוויתור וההתגברות שפעלו ישועות. זאת עת רצון גדולה, ידעתי, אני אבקש עכשיו בקשה גדולה, מה שהכי חשוב לי, והקב"ה בוודאי ישמע את קול תחנוני.

אני מוכן לוותר על העלבון, לסלוח למוכר שפשע כנגדי, אני מוחל לו בלב שלם, ומתפלל שבזמן הזה של ההתגברות הכי גדולה שלי בימי חיי עלי אדמות, אני מתפלל שהקב"ה ישלח לי ישועה בעניין פלוני בו אני זקוק לישועה.

ניגבתי את הדמעות, שאפתי אוויר מלוא הריאות, ניערתי את ראשי, כדי לסלק ממנו את המחשבות ולגרש את הכעס, ויצאתי לדרכי. לא צעדתי בצעדי ריקוד עליזים, אני בכל זאת בן אדם, אבל האירוע הסתיים. סלחתי ומחלתי על הכל! אין בלבי אפילו שמץ של טינה

בעיר גוואנגז'ו בסין, מתקיים בכל שנה אחד הירידים הגדולים בעולם, המכונה 'קאנטון פייר', באחד מאותם הימים כשנכנסתי בצהריים לביהמ"ד, (בהיות ומפעל שתחת כשרותי קיימת בפאתי העיר) האמור להיות ריק מאדם בשעות אלו, אני רואה להפתעתי במרכז ביהמ"ד, צעיר שהגיע ליריד יושב מול ספר ומגביה קולו בקול יעקב בלימוד ענוג וזך וטהור, כך למשך כמה שעות עד תפילת מנחה. הוא לא יצא כלל למקום היריד, אליו הגיע, לכאורה, ממדינתו הרחוקה

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ בעניין לימוד תורה שמשפיעה עשירות

"אם בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתֵי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם, וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְגו' וְאֶכְלֶתֶם לֶחֶמְכֶם לְשָׂבַע" (ויקרא כ"ו, ג' - ה').

וברש"י מביא דברי הספרא: יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה. והקשו במפורשים דלכאורה צ"ב, מנלן לדרוש ד"קא ככה שבעמל התורה עסקינן.

תורה וגדולה במקום אחד

במדינת סין בעיר גוואנגז'ו, מתקיימת בכל שנה אחד הירידים הגדולים בעולם, המכונה 'קאנטון פייר' (canton fair). היריד מתקיים לאורך של כשבוע ימים ברצף ומשתרע על מקבץ ענק של בניינים ורחובות שלמים, כשגשרים רחבים מקשרים ביניהם. מאות אלפי סוחרים מכל מדינות העולם מסתובבים בינות לחנויותיה ודוכניה, זאת מלבד רבבות חברות, מפעלים ויזמים אשר מציגים שם את מרכולתם בכל תחום אפשרי.

מטבע הדברים, גם יהודים מכל רחבי תבל מוצאים את עצמם בדרכם ליריד זה לצרכי פרקמטיא. שמחת יהודי הפוגש ברעהו ביריד זה עצומה, האחדות היהודית פורצת במלא עוז, הלבבות מתאחדים ונפתחים זה לזה, ולא זזים משם עד שנעשים אוהבים בדברי עידוד וחיזוק. אה, מי כעמך ישראל!

סדר היום היהודי ביריד מתחיל בתפילת שחרית מוקדמת בביהמ"ד המקומי, שיעור הלכה קצר, פת שחרית בצוותא חדא, ולאחמ"כ מתרוקן המקום באחת, כולם, ללא יוצא מן הכלל, יוצאים לעבר היריד למטרה שלשמה באו הנה. כל דקה ביריד מחושבת, מנוצלת, ממוקדת במטרה. סוחר היריד יכולים להוות ספר מוסר חי בחשיבות ניצול הזמן ללא בטלה של רגע... לפנות ערב, שבים אל ביתם האמיתי - ביהמ"ד, מתפללים מנחה ומעריב וביניהם שיעור תורה קצרצר, שזיכני ד' למוסרו, בהיות ומפעל שתחת כשרותי קיימת בפאתי העיר שם. לאחר ערבית סועדים כולם בצוותא

ארוחת ערב, בשבת אחים גם יחד ומשם פונים לבית מלונם ובמהרה 'מתוקה שנת העובד'...

כך יום יום בתקופת היריד.

באחד מאותם הימים כשנכנסתי בצהריים לביהמ"ד, האמור להיות ריק מאדם בשעות אלו, אני רואה להפתעתי במרכז ביהמ"ד, צעיר שהגיע ליריד יושב מול ספר ומגביה קולו בקול יעקב בלימוד ענוג וזך וטהור, כך למשך כמה שעות עד תפילת מנחה. הוא לא יצא כלל למקום היריד, אליו הגיע, לכאורה, ממדינתו הרחוקה.

גם למחרת נשנה הדבר, עוד טרם תפילת שחרית, בשעות של טרום השחר, וקולו של הצעיר כבר בוקע מחלונות ביהמ"ד. עברה התפילה וסעודת הבוקר, ביהמ"ד התרוקן ממתפלליו שאצו אל היריד, מלבד אחד, אותו בחרו דנו נותר על מקומו, ספרו פתוח וכולו שקוע בלימודו כביום אתמול כי יעבור בהתמדה רבה ללא הפסק עד מנחה. ויהי לפלא. הן לא לשם לימוד התורה נדד למרחקים עד סין, את זה אפשר לעשות בכל ביהמ"ד אשר במקום מגוריו, ואילו הוא יושב ולומד כל היום כולו כמתעלם מהמטרה שלשמה בא, והדבר אומר דרשני.

הפקיד בטלפון מספר לי כי במשך ימי היריד עברו כמוני עוד אלפי לקוחות שהתעניינו במוצר, אך משום מה אני הוא זה שמצאתי הן בעיניהם יותר מכל האחרים, ובשמחה רבה מעניקים הם לי בלעדיות על המוצר

אתה לא תאמין, ה' אוהב אותי. ומוסיף לבאר:

אכן כוונתי הייתה, כאמור, לצאת היום ליריד. אך הנה אתמול, עם סיום לימודי, אני מקבל שיחת טלפון ועל הקו פקיד של אחת החברות בהן ביקרתי ביום הראשון של היריד. בביקורי התלהבתי מאוד ממוצר מסוים שלהם, אך מכיוון שלא רצו לתת לי בלעדיות על המוצר לא רציתי לקחת סיכון וירדתי מהעסק. הפקיד בטלפון מספר לי כי במשך ימי היריד עברו כמוני עוד אלפי לקוחות שהתעניינו במוצר, אך משום מה אני הוא זה שמצאתי הן בעיניהם יותר מכל האחרים, ובשמחה רבה מעניקים הם לי בלעדיות על המוצר. למען האמת, בתחילה חשבתי כי זהו משחק או דמיון, המוצר הנחשק מבוקש מאוד, והחברה הינה יצרנית ייחודית ללא מתחרים מה שאמור להרחיק יותר את האפשרות של הענקת בלעדיות, אך משהפנמתי כי דברים כהווייתן והכל שריר וקיים נתתי את הסכמתי הברורה ועוד באותה שעה, אמש, במלון בו התאכסנתי, חתמנו על חוזה והסכם מכר, והנה הוא בכיסי תפוח ושמן...

מסיים הצעיר, משראיתי את יד ד' הממציאה ללומדי תורתו את פרנסתם בכפית של זהב עד לפיהם, ללא השקעה ומאמץ, באופן מכובד שכזה, הגדלתי את אהבתי לד' ולתורתו, ושוב אני עם הספר יושב ולמד כשכולי שבח והודיה לאבא שבשמים שהדריכני בדרך זו. התפעלותי התעצמה שבעתיים.

עניתי ואמרתי לו, שמקרא מפורש נתקיים בך זה עתה, הפסוק בפרשתן, **אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם, ונתתי גשמיכם בעתם ואכלתם לחמכם לשובע...** אם תהיו עמלים בתורה, כרש"י, אזי ניתנת הגשמיזם ברוחב, ואכלתם לחמכם לשובע ללא מחסור, וישבתם לבטח בארצכם גם הארציות והגשמיזם - גשמיכם מובטחת לו 'לבטח' (לשון האוה"ח הקדוש פרשתן אופן טז), ללא שום ספק, בלא מתחרה...

ובהכי יובן לשון הכתוב 'ונתתי גשמיכם', ודקדקו המפורשים וכי הגשם שלנו הוא, והאמר רבי יוחנן (תענית ב.) מפתח של גשמים

ביום השלישי כשחזר הדבר על עצמו שוב, לא יכולתי להתאפק, ניגשתי אליו בגמר לימודו, ציינתי לשבח בהתפעלות רבה את התמדתו הנדירה ואת הקידוש השם הכביר שהוא מחולל בעצם לימודו כאן, אך בנשימה אחת הוספתי לשאול כי ישיבתו כאן נראית תמונה לחלוטין, הן כולם באו לעסוק כאן בדברי מסחר, ואילו אתה באת הנה לעסוק בדברי תורה... אשריך שאלו הם עסקיך, אך וודאי מסתתר עניין בכך...

בראשונה הסמיק הבחור מבושה והתנצל וכי לזאת תקרא לימוד, אני קצת קורא בתורה, ותו לא. משהבהרתי לו כי לימודו מקדש את השם באופן נדיר, ועצם הימצאותו בביהמ"ד הוא דבר יקר ערכין, ואינו עניין של מה בכך, קיבל את דבריי, והחל מגולל את סיפורו המאלף:

לא זכיתי לגדול בבית של תורה, הוא פותח, אולם לאחרונה חזרתי בתשובה, ומאז אני מקדיש את רוב יומי ללימוד התורה בשקידה רבה, בס"ד. אך כבר אמרו חז"ל 'אם אין קמח אין תורה' וצרכי הפרנסה דוחקים, זוהי הסיבה שאכן נקלעתי לכאן, לסין, כיוונתי למצוא כאן מסחר טוב או כדומה להרוויח ולהתפרנס הימנה ולחזור למגורי כשהפרוטה מצויה בכיסי ואינה דוחקת ומפריעה מהלימוד. אך הנה כי כן יגעתי וטרחתי, יצאתי ביום הראשון ליריד, כמתוכנן, אך אוכזבתי, אמנם יגעתי אך לא מצאתי משהו ראוי שאוכל להרוויח מכך. שבת לאכסנייתי וחישבתי את דרכי, הנה בתקופה האחרונה עמלתי בסוגיא של ברי ושמא ברי עדיף, שכשיש לפנינו שני דברים האחד מוטל בספק והשני הוא דבר וודאי, הדבר הבטוח ביותר - עדיף. והנה ראיתי ביום זה כי העסק ביריד הוא דבר של 'שמא' מלא ספקות ו'אולי', הן כתתתי רגלי מהתם להכא ומהכא להתם ולא מצאתי סחורה ראויה, מאידך לימוד התורה זהו 'ברי' - כל רגע הוא מצווה וודאית ותענוג עילאי, סחורה יציבה וקיימת לעד. משכך החלטתי, אתיישב ללמוד, ואת חובת ההשתדלות יצאתי ידי חובתי בטירחתי ביום הראשון, וגם אצא אי"ה ביום האחרון, אז אולי אמצא סחורה שירד מחירה וכד', ובכך אצא ידי חובתי, ואני את נפשי הצלתי.

--- נאלמתי דום.

מה אומר ומה אדבר, תשובתו הספוגה יראת שמים ואהבת התורה כנה, הלהט המשתפך מתוך מסירות נפש והתמדה, הכו בי כרעם, ולא מצאתי באותה שעה טוב משתיקה. אך כי זאת עשיתי, ברכתיו שיראה הצלחה בעמלו הן ברוחניות והן בגשמיות, ונפרדנו.

ימי היריד ממשיכים ללכת, מלווים בקול תורתו של הצעיר המתמיד, במתיקות ובעריבות שאינם פוסקים לרגע. והנה אתא ובא היום האחרון ליריד, אני נכנס לביהמ"ד, ואיני מאמין, שוב נמצא אותו בחור באותו מקום עם אותו ספר וקולו הזך מתנגן בלימודו בריתחא דאורייתא ובלהב.

לא יכולתי שלא לגשת אליו ובידיים פשוטות ופנים מלאות תמיהה כמעט זעקתי מה זאת?! הלא היום האחרון הוא היום! ואם לא עכשיו אימתי...

הבחור מרים את עיניו מספרו ובחיוך מתרחב עונה לי: **'כבוד הרב,**

זהו גם עומק דברי חז"ל שהמשילו התורה ללחם (עי' חגיגה יד א) שנא' (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי, והיינו משום שהוא המשפיע פרנסה ולחם. ולכן דוק ותשכח כי שניהם, הן תורה והן לחם, נקראים חק, תורה דכתיב הכא ושמרתם את חוקותי, וכן הוא אומר (במדבר יט ב) זאת חוקת התורה. וכן פרנסה נקראת חק דכתיב (בראשית מז) ואכלו לחם חקי, ומר זוטרא יליף (ביצה טז). מהכא, דכתיב (משלי ל) הטרפני לחם חקי. וללמדנו שהא תליא מילתא - מי שלומד מתברך בפרנסה.

ועפ"י יש לפרש הא ששנינו (אבות ג יז) אם אין קמח אין תורה, כך: **אם אין קמח הוא ראייה שאין תורה**, שהרי לו היה לך תורה, הייתה גם פרנסתך מצויה.

עוד יש להוסיף בה, דמלבד מה שכח סגולי יש בתורה להשפיע פרנסה, הרי שבנוסף על כך, על ידי העמל בתורה זוכה לפרנסה ע"פ דין ממש.

דהנה נשתברו קולמוסי המפורשים על דברי הברכות האמורות בפרשתן להולכים בחוקות התורה, דלכאורה הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט. ועיי"ש במהרש"א, באר מים חיים דברים ז יב) וא"כ איך מקבל שכרו בעוה"ז.

ומתוך ה'כתב סופר' שאכן על 'קיום המצווה' שכר מצווה בהאי עלמא ליכא, אך על 'יגיעת המצווה' שכר מצווה אף בהאי עלמא איכא, וזהו אם בחקותי תלכו"ו אם תכתנו רגליכם ותתייגעו בתורה, על זה תזכו בזה העולם לגשמיכם בעתם וכו' דעל הטרחה והעמל איכא שכר מצווה גם בהאי עלמא, ע"כ. (וסמך לדבריו ראה ב'גור אריה' ובאוה"ח הק').

ובזה מיושב מה שהקשנו בתחילה מנלן לרש"י הפירוש 'שתהיו עמלים בתורה'. אך להאמור י"ל שהיה קשה לרש"י דעל עצם הלימוד לא שייך גשמיכם בעתם שהרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אלא מכאן הוכחה דקאי על העמל והיגיעה שעל כך משולמת השכר אף בעוה"ז.

הרי לן שהלומד תורה בעמל 'בדין הוא שיטול שכרו' בפרנסה. וכן מביא ה'עצי חיים' בפרשתן מזקנו הישמח משה (פר' בשלח) שע"י היגיעה בתורה נתבטל צורך היגיעה בפרנסה שהוא מגזירת בזיעת אפיך תאכל לחם, ועל ידי היגיעה והזיעה בתורה שנקראת גם הוא לחם (וכדלעיל שנא' לכו לחמו בלחמי) יוצא בהכי ידי חובת היגיעה ושוב יבוא לו בניקל פרנסתו, וזהו שאומר רש"י שתהיו עמלים בתורה, וממילא לא תהיו עמלים בפרנסה.

ושמא זהו כוונת חז"ל באמרם (מגילה ו:י) יגעתו ומצאתי תאמן, יגעתו בתורה, ומצאתי פרנסתו - **תאמין**.

חזק חזק ונתחזק.

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים)

בידי הקב"ה. אך לדידן נחא, דקאי לא רק על הגשם, כי אם גם על הגשמיות שלנו שהיא תינתן לבטח ע"י שתהיו עמלים בתורה. ומחובתי לציין: עד היום אני בקשר עם אותו ידיד ישן-חדש שלי, שכהיום הינו סוחר עשיר ומצליח ומצודתו פרוסה בכמה מדינות בעולם, אך הוא נשאר ברי עם ה'ברי', עם התוה"ק, חבוק ודבוק בה, כל סדר יומו מוקדש לתורה, כאשר במקביל בין הסדרים הוא גם קובע עיתים לסחורה...

שמעו שמוע, הבינו והשכילו: **מלימוד תורה לא מפסידים !**

דוד מלך ישראל גם אמר זאת בריש ספרו 'כי אם בתורת ד' חפצו ובתורתו י'הגה יומם ולילה' אזי מובטחני בו ש'והיה כעץ שתול על פלגי מים, אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול, וכל אשר יעשה יצליח'. וכהמשך לשון הכתוב בפרשתן: ועץ השדה יתן פרי. משכחו לביהמ"ד

המדרש רבה (לה א) פותח את פרשתן: אם בחוקותי תלכו, הדא היא דכתיב (תהילים קיט נט) 'חשבתני דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך' אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ואשיבה רגלי אל עדותיך.

ועל פי האמור והמסופר ניתן לרמז בצחות דקאי על פרנסתו של אדם, ועצה טובה קא משמע לן דוד, שלא יאמר אדם שאלך לצורך פרנסתי **למקום פלוני** - ליריד או לשוק פלוני, או שאלך להשקיע בנדל"ן **בבית פלוני**, לא יאמר כן, שהרי דרך זו 'שמא' היא, היא קשה ומטלטלת וגם אינה בטוחה כלל ועיקר. אלא במקום שארדוף אני אחריה, עדיף שיהיו רגלי מוליכות אותי לביהמ"ד ללמוד תורה בהתמדה, ואז, אזכה שתרדוף הפרנסה אחרי, ללא טורח ועמל ללא משכנתא ובנקים...

וכן אמר נעים זמירות ישראל דוד מלך ישראל (שם, פסוק עב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, כי בכך ירא-שמיים ירוויח בחדא מחתא כפליים - תורה וגדולה במקום אחד, חתן תורה וחתן בראשית גם יחד.

וזהו דכתיב (משלי ג טז) **אורך ימים בימינה** וכדברי הרלב"ג (שם) היא השגת חכמת התורה, החיים הנצחיים, **ובשמאלה עושר וכבוד**, כאמור. וזו אף זו, גם רמז יש בדבר. שהברכות המנויות בזה הפרשה מ'ונתתי גשמיכם בעתם' עד 'ואתם תהיו לי לעם' הינם כ"ב במספר, נגד כ"ב אותיות התורה - אתון דאורייתא. לומר כי ע"י העסק בתורה ובאותיותיה המחכימות תזכו לכ"ב הברכות המנויות בזה הפרשה.

משכך, על כרחין שעסק התורה היא ההשקעה הטובה והבטוחה ביותר, וכלשון הפייטן (יוצרות לשמחת תורה) **כי טוב סחרה מכל סחורה**, [והוא מבוסס על מאמר החכם מכל אדם (משלי ג יד) כי טוב סחרה מסחר כסף].

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

לקראת שובת

הספר
שכבש
את העולם
היהודי

**עכשיו בחזרה על מדפי הספרים בחנויות
המובחרות ובמשרדי 'דרשו'**

**סט 5 כרכים מרהיב
עם אלפי סיפורים ופנינים מרתקים
מחייהם של רבותינו הקדושים
לפי סדר פרשיות השנה
מעורר לבבות לאהבת השם יתברך
ותורתינו הקדושה**

ניתן להשיג בחנויות הספרים או במוקד 'דרשו' 02-5609000

אספר כאן על מה שאמר מרן הגרא"מ שך, למו"ח מרן הגרי"ש אלישיב בפגישתם האחרונה. היה זה כאשר מרן ראש ישיבת פוניבז' עבר את גיל ה-100, והוא עלה לביתו של מו"ח, וביקש מבני הבית שהפגישה ביניהם תהיה פרטית, ולא ישהו אנשים נוספים בחדר. אני החלטתי בכל זאת לשמוע את הדברים, ולכן הנני עד יחיד למה שהיה שם, באותה פגישה דרמטית. מרן הגרא"מ שך זצ"ל השיח את צערו בפני מו"ח זצ"ל, שהוא חושש...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הזהירות הגדולה של מרנן ורבנן

"נֶאֱמַר מִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ" (ויקרא כ"ה, י"ח)

מי מפרנס ותומך בלומדי התורה, אם לא ראשי הישיבות המטריחים עצמם לנסוע לחו"ל, על מנת לאסוף כסף ולפרנס את מי שמשקיע ראשו-ורובו בלימוד התורה הקדושה. זו הסיבה שהשי"ת מעניק להם סיעתא דשמיא מופלגת, כפי שנראה מהסיפור הבא, שהתרחש לאחד מראשי הישיבות שליט"א, המוכיח על ההשגחה הפרטית המלווה את מרביצי התורה ומחזיקיה. הסיפור מובא בספר 'ופריו מתוק' על ספר דברים, פרשת 'וזאת הברכה'.

מנהגו של ראש הישיבה היה, שכאשר הוא טס לחו"ל לאסוף כסף עבור ישיבתו, הזמין כרטיס ב'מחלקה הראשונה' של המטוס. הסיבה לכך לא היתה נעוצה, כמובן, בפינוק ונוחות, אלא מפני שביקש לשבת בשקט, להגות בתורה ולהכין את שיעוריו, ובמחלקות הרגילות של המטוס קשה מאד לעשות זאת.

והנה, כאשר נצרך פעם לטוס לחו"ל, וכדרכו הזמין כרטיס במחלקה הראשונה, הודיעוהו לפתע מהנהלת שדה התעופה, שבשל תקלה מסוימת לא הוקצה לו מקום במחלקה הראשונה. "אנחנו מוכנים לפצותך על כך, ולתת לך חצי כרטיס חנם במחלקה הרגילה", הודיעו בהנהלת שדה התעופה לראש הישיבה, שכמובן הסכים לכך, ונסע הפעם במחלקה הרגילה.

כאשר הגיע לאחד הנדיבים הגדולים, הכניסו בעל-הבית אחר-כבוד לטרקלינו, ולאחר שראש הישיבה הציג בפניו את צרכי ישיבתו הרמה, על מאות תלמידים, והנדיב התרשם שאכן כך הם פני הדברים, אמר לראש הישיבה שברצונו לשאול אותו שאלה אחת. "האם כבודו נסע במחלקה הראשונה של המטוס, או במחלקה רגילה?"

ראש הישיבה הופתע מאד מהשאלה, אבל השיב כמובן שנסע במחלקה רגילה. בשמוע הנדיב את זאת, קם ממקומו והוציא מכספתו סכום נכבד מאד, בסך 10,000 דולר ומסר לאורחו הרם. בצאתו מבית הגביר, ניסה ראש הישיבה לברר את הענין, מדוע ולמה רצה הגביר לדעת באיזו מחלקה הוא טס, והמקורבים סיפרו

לו, שאם הוא שומע שהמתרים עשה את דרכו במחלקה הראשונה, הוא קופץ את ידו ואינו מוכן לתת לו מאומה. "הרי אני עובד קשה על הכסף, ומדובר גם בכספי ציבור של הישיבה, ולכן מי שמרשה לעצמו לבזבז את הכסף, ולהזמין מקום במחלקה הראשונה, אין ברצוני לתרום לו!", אומר תמיד הגביר לבאי ביתו. עכשיו התבררה לראש הישיבה גודל הסייעתא דשמיא שהיתה לו, שדווקא בטיסה זו, כאשר תכנן להגיע אל הגביר ההוא, זימנו לו מן השמיים את התקלה בהזמנת המקום, כדי שיוכל לקבל את הכסף מהגביר. ברם, לאחר שראש הישיבה הרחר בנושא, צצה במוחו שאלה, והיא: האם מותר לו ליטול את הכסף. הרי לגביר יש שיטה והנהגה מאד ברורה, שאם המתרים נוסע במחלקה הראשונה, הוא לא מוכן לתרום לו. והרי אני נוהג בדרך כלל לטוס במחלקה זו, אלא שהפעם לא עשיתי זאת בגלל ה...תקלה, ואם הייתי אומר את כל זאת לגביר, יתכן מאד שהוא לא היה תורם לי אגורה, ואם כן איך מותר לי להשתמש בסכום הכסף הנכבד שנתן לי?

טבע הצדקה - שמעשרת

ואם דיברנו על צדקה, נזכיר שאחד מתלמידי החכמים ברמת אלחנן, הראה לנו מה שכותב רבי חיים מוולוז'ין בספרו 'רוח חיים' על מסכת אבות, על דברי המשנה (א' ה'): "יהי ביתך פתוח לרווחה" - "הנה

טבע הצדקה שמעשרת" וכו'.

הגר"ח מוולוז'ין מתבטא, שהעשירות הבאה מן הצדקה איננה סגולה או כל כיוצא בזה, אלא טבע של ממש! טבעו של עולם הוא זה. 'טבע הצדקה שמעשרת'! ומה לנו יותר מזה? רוצה להיות עשיר? - תן צדקה!

הגר"צ אבא שאול הסתפק, האם הוא ממלא את חובתו כראש ישיבה...

ונמשיך בעניין המצוה לתמוך בתלמידי חכמים.

בספר המתאר את קורותיו ותולדות-חיו, של מרן הגאון רבי-בן-ציון אבא שאול זצ"ל, מסופר מעשה מופלא. כשביקש הגר"צ לפני פסח לאפות את מצות-המצוה שלו, ניגש אל מוכר המצות ושאל אותו מה מחירן. המוכר נקב במחיר, ואז ניגש ראש ישיבת 'פורת יוסף' לאחד האנשים שעמדו לצדו, ושאל האם יש באפשרותו להלוות לו את סכום הכסף הזה.

האיש הוציא מכיסו את הסכום, ומסרו להגר"צ, וראש הישיבה מסרו למוכר, וקיבל את המצות לידו.

מיד לאחר מכן, הוציא רבי-בן-ציון אבא שאול מכיסו האחר את סכום הכסף הזה, ומסרו למלווה... "אני הייתי בטוח שאין לכם לשלם על המצות, ולכן הלוויתי לראש הישיבה, אם יש לכם את הכסף, מדוע לווייתם ממני ואחר כך החזרתם?" - שאל המלווה.

וראש הישיבה השיב: "אומר לך את האמת: בוודאי שהיה לי את הכסף, אבל חוששני שהכסף הזה איננו כשר כל-כך... שהרי אני מקבל משכורת מהישיבה, כדי ללמד את התלמידים, אבל לפעמים אינני ממלא את חובתי כראוי, שהרי השיעור שלי מתחיל בשעה 10.30, ויש מקרים שאני מאחר להגיע בשל היותי סנדק וכיו"ב, ומי אומר שמותר לי אז לאחר?"...

הגר"צ המשיך ואמר: "שהרי הרמב"ם כותב, שרוב צריך ללמד את תלמידיו במלוא כוחותיו, ולתת להם את כל מה שהוא יכול, נו - ומי אומר שאני אכן ממלא את חובתי ועושה כך?"

"ובגלל החששות הללו יתכן שהכסף שהגיע אליי מהישיבה שלא ביושר, ואם כן הוא בגדר גזל ביד, וחוששני, אפוא, שהמצות לא יהיו 'שלכם', והן תהיינה גזולות ביד! - - -

"לכן לוויית כסף מיהודי כשר, ואחר כך פרעתי החוב בכסף שלי, ובכך הפגתי את כל החששות, שהרי בפריעת חוב לא נאמר 'שלכם'... הצדיק הזה, שכל דרכיו היו ביושר, בתום ובצדקות שאין למעלה מהם, חושש שהכסף שלו אינו כשר..."

ובגלל הישרות הנוראה הזו, מגיע להם, לצדיקים אלה, משרתי השם, שיתנו להם חלק יתר על כולם.

מרן הגר"ח מסביר את הנהגתו של ראש ישיבת 'פורת יוסף'

שתי שאלות היו לי, על הסיפור המופלא של הגר"צ אבא שאול.

ראשית, מדוע לא פרסם ראש הישיבה את ההידור שלו, כדי לעורר גם את עמיתיו, ראשי הישיבות האחרים, שיהגו כמותו? ושנית, לא ראיתי את גדולי ישראל, וגם את רבותי, שנהגו כך. ואם כן, ממה חשש כל-כך הגר"צ אבא שאול?

וחשבתי לומר, שהנה ה'ביאור הלכה' מביא בסימן תנ"ד, על ההלכה הזו, שאין יוצאים במצה גזולה, את דברי הריטב"א שאומר שכן יוצאים במצה כזו, בגלל שהיו כאן שינוי רשות ושינוי מעשה (בלעיסת המצה). הביאור הלכה לא רצה לפסוק נגד מרן השו"ע, שאמר שלא יוצאים, ולכן הכריע שאדם שאכל מצה גזולה, לא יברך שנית.

יוצא, אפוא, שהנהגתו של הגר"צ היתה ייחודית מאוד, ולכן הוא לא פרסם זאת, וזו גם הסיבה שיתר רבותינו לא נהגו כך. כשאמרתי את הדברים לגיסי מרן הגר"ח קנייבסקי, הסכים לדבריי, אבל הוסיף שבהנהגה זו של הגר"צ יש טרחא גדולה, ולכן ברור שהיתה זו צדקתו היתירה של ראש הישיבה שנהג כך, אבל מאידך אפשר להבין את כל מי שאינו חושש לכך.

יצוין שגם בספרו של הגר"צ, שם פורסם הסיפור, מביאים המחברים שהגאון התבטא רק ש'יש בעיה' עם הכסף והמצות, ולא משהו מעבר לכך, שהרי גם הוא ידע את שיטת הריטב"א...

"הייתי העד היחיד לשיחתם האחרונה, של מרנן הגרא"מ שך והגרי"ש אלישיב זצ"ל"

בהקשר למסופר לעיל, על חששותיו של הגר"צ אבא-שאול שהכסף שלו איננו כשר דיו, אספר כאן עוד, על מה שאמר מרן הגרא"מ שך למו"ח מרן הגרי"ש אלישיב, בפגישתם האחרונה. היה זה כאשר מרן ראש ישיבת פוניבז' עבר את גיל ה-100, והוא עלה לביתו של מו"ח, וביקש מבני הבית שהפגישה ביניהם תהיה פרטית, דהיינו שלא יהיו אנשים נוספים בחדר.

אני החלטתי בכל זאת לשמוע את הדברים, ולכן הנני עד יחיד למה שהיה שם, באותה פגישה דרמטית. מרן הגרא"מ שך זצ"ל השיח את צערו בפני מו"ח זצ"ל, שהוא חושש שהמשכורת שהוא מקבל מהישיבה אינה מגיעה לו, שכן הוא כבר זקן ואינו מוסר שיעורים...

מו"ח הרגיע אותו, באומרו שהישיבה נהנית ממנו במאוד, כיון שעצם אזכור שמו בכל תפוצות הגולה, והעובדה שהוא מכהן כראש הישיבה, כל אלה מסייעים לישיבה לאסוף תרומות, ולהצליח במגביות שהיא עושה עבור אחזקת הישיבה. "אתה הרי עטרת תפארתה של הישיבה", אמר לו מרן הגרי"ש אלישיב, "ולכן הישיבה חייבת לך המון כסף בגלל זה..."

את הדברים הללו שמעתי כמו אוזניים...

ומרן ראש הישיבה נרגע... איך אני יודע? כי עובדה שהוא יצא מחדרו של מו"ח... אם מלאכת השכנוע של הרב אלישיב לא היתה פועלת את פעולתה, לא היה הגרא"מ שך עוזב את החדר...

ביציאתו פנה אלי סגן הרמטכ"ל הניגרי, ובעיניו לחלוחית דמעה: "אם אשמור על מצוות בני נח באדיקות, יהיה זה רק בזכות הקדושה שחוויית כאן!"

רבה של מגדל העמק, הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א,
על הביקור של משלחת מניגריה ב'מגדל אור'

"אם בְּחַקְתִּי תִלְכּוּ" (ויקרא כ"ו, ג')

הם עמדו מהופנטים ליד דלת הכניסה. לנגד עיניהם, כחיילים סדורים, עמדו שורות צפופות של תלמידים צעירים, מתנועעים בקצב אחיד, כורעים ברך ומשתחוים בלהט. הם לא ראו כזאת מימיהם.

אף לא אחד עומד מעליהם ומשגיח את צעדם. עיניהם מביטות רק בספר המונח לפנייהם, ואין הם מבחינים כלל באורחים רמי המעלה ורבי הדרג, העומדים למרגלותיהם בשער הכניסה ל'מתיבתא'.

עוד דקות ארוכות יחלפו, עד אשר יפסעו תלמידי-החכמים הצעירים, תלמידי 'מגדל אור', שלוש פסיעות לאחוריהם, יכרעו לימין ושמאל ויעמדו באימה ויראה לקראת חזרת הש"ץ.

היה זה עוד יום שגרתו בהיכל המתיבתא של 'מגדל אור'. מאות בחורי החמד עמדו והתפללו תפילת מנחה ברתת וזיע, כעומדים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. משלחת המפקדים הבכירה מניגריה, העומדת בהלם ובאלם, לא יכולה היתה לעמוד על סוד הדברים. הם דמעו בהתרגשות, וניכר בהם כי הבינו כי אדמת קודש היא.

בסבלנות חיכו משך זמן רב עד אשר תסתיים התפילה, או אז ביקשו לחבוש לראש כיפת בד או קרטון מאימת המקום, ונכנסו לסקור מקרוב את מעשי התלמידים והתנהגותם.

הכנסתי אותם אחר כבוד למשרדי המוסדות, ושוחחתי עימם למטרת ביקורם. מתברר כי האיש הנכבד העומד בתווך, הוא סגן רמטכ"ל צבא ניגריה, שבא לביקור באזור. באותם ימים שירתה פלוגת חיילים ניגרים מטעם האו"ם בלבנון, וסגן הרמטכ"ל הופיע בלבנון לביקור חיזוק.

בביקורו שם פגש את עמיתו הישראלי, והם שוחחו על דא ועל הא. בתוך הדברים פנה הניגרי לעמיתו הישראלי בבקשה: "מקטנותי שמעתי על 'הולי לנד' - ארץ הקודש, ועל 'הולי ניישן' - עם קדוש שנמצא בה. ברצוני לבקר במקום, לראות זאת מקרוב".

על אתר, הזמין המפקד הישראלי את סגן הרמטכ"ל ומשלחתו לביקור בישראל. הם נפגשו בגבול לבנון בשעת בין הערביים, ונכנסו לנהריה. המפקד הישראלי לקח את המשלחת הנכבדה מניגריה,

והוביל אותם אחר כבוד למועדון לילה בעיר. פניו של סגן הרמטכ"ל הניגרי התכרכמו. לא לזאת ציפה. הוא הביע בגלוי את מורת רוחו באומרו: "זאת יש שם בניגריה ובפריז. זה ה'הולי' שעליו דיברנו? אני מחפש 'הולי' שונה וייחודי". המפקד הישראלי, שתפס את גודל הטעות, אמר לעמיתו הניגרי: "אני יודע מה אתם מחפשים. יש לי מקום שבו תוכלו לראות את הקדושה כמו עיניכם!".

וכך הם הופיעו למחרת היום במוסדות 'מגדל אור', והמחזה שהם ראו לנגד עיניהם, היה בדיוק המחזה שלו הם ציפו וייחלו.

בשלב זה פנה אלי המפקד הניגרי ושאל אותי: "אני מאמין באמונה שלמה, כי היהודים הם עם קדוש, וגם ראיתי זאת עכשיו כמו עיניי. ובכל זאת מבקש אני לדעת: מה אכן הזכות של עם ישראל להיות 'הולי ניישן' - עם קדוש?"

פתחתי לו את ה'בייבל' - התנ"ך המתורגם המונח על שולחני, והקראתי לו את הפסוק "דִּבֶּר אֱל-כָל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרָתָ אֲלֵהֶם-קְדָשִׁים תִּהְיוּ: כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי, ה' אֱלֹהֵיכֶם".

הוספתי ואמרתי לו, כי הציווי נאמר "אֱל-כָל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל" - אל כולם. תביעת הקדושה אינה מכוונת ליהודים צדיקים ותלמידי חכמים דווקא. כולם מוזוהרים עליה, ועל כל אחד להתקדש כדרגתו ולהתעלות מדרגה נוספת בהתקדשותו. רק אז, מבטיחה לו התורה בסוף הפרשה,

המשך בעמוד 30

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

והנה באחד הימים בעת שלמד רבי דוד עם הילדים בהיחבא, לפתע נכנס פנימה שוטר, ונדהם לגלות חבורת תלמידים לומדים תורה מפי רבם בהתלהטות ובשמחה כבימי שגרה. זעמו וכעסו של השוטר גברו, הוא התקרב אל אחד הילדים, תפס בזרועו והחל למושכו החוצה. רבי דוד נותר ממקומו כנשוכ נחש, ניגש אל השוטר

הגאון רבי אליעזר טורק שליטא עם סיפור מדהים
שהיה חביב מאוד על מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כ"ו, ג')
וברש"י: שתהיו עמלים בתורה

סאלאוויצ'יק, מי שעלה ברבות הימים לשמש פאר כרבה של בריסק ולמאורן של כל בית ישראל. רבי חיים נולד בשנת תרי"ג בעיצומן של הגזירות, בשלהי כהונת הצאר ניקולאי הראשון ימ"ש ותחילת שלטון בנו אלכסנדר השני ימ"ש. רבי דוד התמסר אל תלמידו זה בכל מאודו לימדו תורה והטעימו מטעמה הערב, ועד סוף ימיו אחז את רבי דוד כרבו.

והנה באחד הימים בעת שלמד רבי דוד עם הילדים בהיחבא, ואחזו בעיצומה של סוגיא, לפתע נכנס פנימה שוטר, שככל הנראה עבר באקראי סמוך למקום המחבוא ושמע קול תורה בוקע ממנו. מה מאוד נדהם לגלות חבורת תלמידים לומדים תורה מפי רבם בהתלהטות ובשמחה כבימי שגרה.

זעמו וכעסו של השוטר גברו, הוא התקרב אל אחד הילדים, תפס בזרועו והחל למושכו החוצה. רבי דוד נותר ממקומו כנשוכ נחש, ניגש אל השוטר... והעניק לו סטירת לחי מצלצלת שהדיה נשמעו היטב בכל פינות החדר.

דממה השתררה במקום. התלמידים היו בטוחים כי כעת יכוון השוטר את נשקו לכיוונו של רבי דוד ויקפד את חייו באחת מבלי למצמץ. אלא שלמרבה הפלא התייצב השוטר על עומדו, תפס את רגליו וברח מהמקום בבושת פנים.

תגובה כה אמיצה מצידו של רבי דוד היתה מסוכנת ביותר, אחרים

נפתח בסיפור מדהים שהיה חביב מאוד על מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, וסופר על ידו בכמה הזדמנויות: תקופת הקנטוניסטים, ימי שלטונו של קיסר רוסיה - הצאר ניקולאי הראשון ימ"ש, היו ימי סבל ועינוי מתמשכים ליהודי רוסיה ונחרטו בהסטוריה לשימצה. הוא הנהיג את שלטונו בעריצות נוראה ואכזריות רבה, בעיקר כלפי היהודים. בשלוש שנות שלטונו נחקקו קרוב לשש מאות חוקים שכונו בשם 'תיקון היהודים', מטרתן היתה איפוא שקופה וברורה, להקשות על היהודים את שמירת התורה והמצוות, לערער את אמונתם ולהמעיט את מספרם על ידי המרת הדת בכפייה.

גולת הכותרת היתה גזירת הגיוס שהשית על היהודים, שהיתה גזירה קשה ונוראה במיוחד. הצבא העמיד מראש מכסה מסויימת של ילדים אשר הקהילה היהודית אמורה להציב מתוך שורותיה לגיוס, ומכיון ששום משפחה לא הסכימה כמובן לנדב את ילדיה למילוי המכסה, שלח הצבא פלוגות שוטרים לחטוף ילדים רכים מזרועות הוריהם בצורה אלימה וזוועתית היישר אל מלחמות הצבא. שם נאלצו לשרת למעלה משני עשורים, תוך ניתוק מוחלט מחיי הדת, ותחת תכתיבים ואימונים קשים. רבים מהם לא שרדו בחיים, ואחרים שכן שרדו כמעט כולם נהפכו לנוצרים בעל כרחם, כששום לחלוחית של יהדות לא נותרת בהם.

בתקופה ההיא חי יהודי גאון וצדיק נשגב, בשם רבי דוד. כינו אותו "רבי דוד בלינדער" ["רבי דוד העיוור"], כי מיום עומדו על דעתו לא הביט חוץ לד' אמותיו, והיה פרוש בתכלית מענייני עולם הזה. עני מרוד היה, ולמרות זאת את כל כוחו, מרצו וחיותו נתן להרבצת תורה לתלמידים. סיפורים מפעמים אודות יגיעתו בתורה ויראת השמים הצרופה שבעבעה בו נכרכו בשמו.

רבי דוד לא הסכים בשום פנים ואופן להסתגל למצב, ועשה ככל יכולתו להציל נשמות ישראל מרדת שחת. בחירוף נפש למד עם תלמידיו במערות ובמרתפים, ביניהם עם תלמידו חיים הלוי

דממה השתררה במקום. התלמידים היו בטוחים כי כעת יכוון השוטר את נשקו לכיוונו של רבי דוד ויקפד את חייו באחת מבלי למצמץ. אלא שלמרבה הפלא התייצב השוטר על עומדו

הזה גם כן".

כלומר, כאשר האדם עובד על עצמו לייקר בעיניו את התורה והמצוות, להלהיב את רוחו בערכם ורום מעלתם, ומתאמץ לעשותם בחיות ובהתלהבות, בתחילה אמנם לא ירגיש בתוכו את השינוי המיוחד, אולם בחלוף הזמן יושפע מהארת התורה ויחוש חיות מיוחדת, חשק ושמחה בעבודת השם, וברבות הזמן אף יהיה מסוגל להגיע לכדי דרגה כזאת, שכאשר יקטעו אותו באמצע לימודו, או כאשר ירצו למנוע ממנו לקיים מצוה, יחוש כי מפסיקים את חיותו. כמו שהתבטא רבי דוד בלינדער בכנות באוזני ה'בית הלוי': "וכי מה הוא חשב שניתן לו להפסיק אותנו באמצע החיים?!" כי לדיו התורה היא עצם החיים, ואין יאפשר למאן דהו להפסיק את שירת חייו כאחת.

כך כתב ה'מסילת ישרים' (פרק ז' בביאור חלקי הזהירות): "ואמנם, התבונן עוד, שכמו שהזריזות הוא תולדת ההתלהבות הפנימי, כן מן הזריזות יולד ההתלהבות. והיינו, כי מי שמרגיש עצמו במעשה המצוה כמו שהוא ממחר תנועתו החיצונית, כן הנה הוא גורם שתבער בו תנועתו הפנימית כמו כן, והחשק וההפץ יתגבר בו וילך. אך אם יתנהג בכבודות בתנועת איבריו, גם תנועת רוחו תשקע ותכבה. וזה דבר שהנסיון יעידהו. ואמנם כבר ידעת, שהנרצה יותר בעבודת הבורא, יתברך שמו, הוא חפץ הלב ותשוקת הנשמה".

כדי לגרום לחשק והתלהבות פנימית בעבודת השם צריך את התנועה החיצונית. היא לא רק ממריצה ומזרזת אלא גם מייצרת התלהבות מחודשת. על ידי שהאדם פועל פעולות חיצוניות של זריזות וחיות בעבודת השם הן משפיעות על הפנימיות, וגורמות לו להגיע בחלוף הזמן לחשק ותשוקה אמיתיים.

ה'חזון איש' מתאר בסגנונו הטהור את נעימת התורה

ישנו מעשה מעניין אשר עבר עשרות שנים מפה לאוזן, ואימץ

הגדירו אותה כמעשה התאבדות ממש. אך ככל שנקף הזמן שיערו כי האומץ הרב שהפגין רבי דוד מול השוטר, גרם לו לחשוש לשוב לשם פעם נוספת, וכנראה גם התבייש לדווח לחבריו על המקרה המביש שאירע עימו. היתה זו הבושה הגדולה ביותר עבורו לספר בצבא כי טעם מנחת זרועו של 'יהודון עלוב' והושפל על ידו. כך שבאורח נס למעלה מדרך הטבע הסתיים הסיפור ללא כל תגובה. מאוחר יותר פגש מרן ה'בית הלוי' מבריסק זצ"ל, אביו של רבי חיים, את המלמד רבי דוד, ושאלו בפליאה ובהשתוממות, כיצד היתה בו תעוזה כה רבה לסתור לשוטר הרי הוא סיכן בכך לא רק את עצמו אלא את כל יהודי רוסיה?

השיב רבי דוד כמצטדק: "האמת שלא התכוונתי לנהוג כך מראש, אלא פשוט השוטר נכנס כשאחזנו בעיצומה של קושיית התוספות... וכשהוא החל לגרור את הילד החוצה הייתי ממש באמצע להסביר לתלמידים את עומק הקושיא... וכי מה הוא חשב שנאפשר לו להפריע לנו באמצע דברי התוספות? מה הוא חשב שניתן לו להפסיק אותנו באמצע החיים?!"

סיפור מופלא זה מהווה המחשה נפלאה וחייה, לדבריו הנשגבים של הרבי הקדוש בעל ה'חידושי הרי"ם' מגור זצ"ל. אשר הביא בשמו נכדו הגדול הרבי הקדוש בעל ה'שפת אמת' מגור זצ"ל בספרו (דרוש לשנת תרמ"ז):

"ומפי אדוני מורי זקני [החידושי הרי"ם] ז"ל שמעתי: אשר יעשה אותם האדם וחי בהם - שיניח האדם עיקר החיות בתורה ומצוות!". ומוסיף ה'שפת אמת' הסבר לדברי זקנו: "ויש להוסיף על זה כי באמת על ידי זה 'וחי בהם', כי התורה נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא, וכמו הרשעים שעיקר רצונם לחיות כדי להנות מעולם הזה, לכן כל חיותם על ידי אכילה ושתייה, כך אצל הצדיקים שעיקר רצונם לחיות כדי לקיים מצוות ה' ותורתו, לכן התורה והמצוות הם החיים שלהם... ואמרו חז"ל 'ללכת בהם' - עשם עיקר ולא תעשם טפל".

כיצד יצליח האדם להשים את תורתו ומצוותיו עיקר וענייניו הגשמיים טפל? ממשיך ה'שפת אמת' וכותב: "ובאמת זה תלוי בעבודת האדם כפי מה שעושה עיקר מתורה ומצוות. אז התורה נותנת לו חיים גם בעולם הזה, וזהו שכתוב 'אשר יעשה אותם האדם' ואז 'וחי בהם'. כי התורה עיקרה למעלה והיא כוללת כל העולמות. ועל ידי מעשה בני ישראל בתורה נותנת להם חיים בעולם הזה גם כן. ועל זה מסר לנו הקדוש ברוך הוא את התורה, שעל ידינו יתפשט הארת התורה גם בעולם הזה".

כלומר, אם האדם יחשוב לעצמו: כיצד דורשת ממני התורה שאשים את עיקר חיותי ברוחניות כשהמצויאות היא בדיוק להיפך - עיקר חיותי היא מגשמיזם? הרי למעשה אני אוהב ממון ורודף אחר השגתו או אחר תאוות שונות אחרות פי כמה וכמה מאהבתי ורדיפתי אחר לימוד התורה וקיום המצוות? וכיצד אצליח להגיע למדרגה כזו?

על זה משיב ה'שפת אמת' כי החיצוניות מעוררת את הפנימיות: "ובאמת זה תלוי בעבודת האדם כפי מה שעושה עיקר מתורה ומצוות... ועל ידי מעשה בני ישראל בתורה נותנת להם חיים בעולם

וחיזק לבבות רבים לשקידת התורה, ובשנים האחרונות הודפס נוסחו המדויק בספר הנפלא 'מעשה איש' (חלק ד, עמוד סט), ושם כותב: "ניכרים הדברים כי ממקור טהור יהלכון". כה היה מעשה: מנין קבוע לתפילות היה מתקיים מידי יום ביומו בבית מרחץ חזון איש זצ"ל. בתחילה השתתפו בו מתי מעט, והחדר המרכזי בבית הדל הכיל את כל הבאים להתפלל, אולם במהלך השנים כאשר שמע גדולת חזון איש התפרסם בכל הארץ, החלו המונים לשחר לפתחו בזמני קבלת הקהל, שהתקיימו בדרך כלל לאחר התפילות, ונעשה המקום צר מהכיל את כל הבאים.

העומס ניכר בעיקר בימים נוראים, אז באו רבים להתפלל במחיצתו של צדיק, והעומס נהפך לבלתי נסבל. בהסכמת חזון איש הוחלט כי לקראת ראש השנה יוכשר גג הבית כדי שיוכלו לקיים בו את מנייני התפילה. הוזמנו עמודים עליהם הונחו ברזנטים להצל מפני החמה ולהגן מפני הגשמים, ומאז התקיימו התפילות בימים נוראים על גג הבית. אגב, שמעתי מחמותי הרבנית מרת הינדא יודלביץ שתחי', כי היא עודנה זוכרת את התפילות המרוממות אז בבית חזון איש, שהתקיימו על גג הבית.

בכדי למנוע טירחא דציבורא הותירו שם את הספסלים והשולחנות בכל ימי חודש תשרי, גם בימות החול, ובני הבית היו לעיתים יושבים שם ללמוד.

והנה באחד מימי עשרת ימי תשובה ישבו שם שני בחורים מבאי הבית ולמדו חברותא יחד, כשלפתע עלה חזון איש לגג ומצא אותם מתבטלים. הוא התקרב אליהם והחל לומר בפניהם דברי חיזוק נוקבים על מעלת לימוד התורה ברציפות ועל החיות והעונג שמעניקה התורה ללומדיה.

לימים תיארו השניים, שכיום הינם תלמידי חכמים מופלגים וידועי שם, כי המילים נעתקו מפי חזון איש בהמיה וברגש קודש, עד שחשו כי נפשו יוצאת בדברו. עיניו ברקו מאושר, ידיו עשו תנועות הממחישות את הדברים, ונראה היה כמי מתנתק מכל הסובב אותו

ודבק באותה הנעימות שתיאר. אלו היו דבריו הנשגבים:

"מתיקות התורה, נעימות התורה כמה גדולה היא, אך אי אפשר להשיגה ולהגיע אליה רק לאחר שקידה של **שלוש וארבע שעות** ברציפות בלא הפסק. בלי זה אי אפשר אפילו לצייר מהי הרוחניות הזו, וקל וחומר לאחר **חמש שעות** כמה רוממות יש. איך אפשר למי שיש לו את האפשרות הזאת להפסיק את הרציפות ולהפסיד בידים נועם כזה? הרי זה כמו קדירה המתבשלת להוריד מן האש ליתן להתקרר ואחר כך להשיבה..."

"ואחר **שש שעות** של לימוד שוכח האדם מכל העולם וענייניו ומתדבק בדברים רוחניים. ואחר **שבע שעות** האדם מרגיש קרוב להקדוש ברוך הוא ואין לו מהנאות העולם כלום ומתמלא שמחה. ואחר **שמונה שעות** אפילו לא נופלת בלבו מחשבה של תאוות וחומריות וכולו משתוקק לאלוקיו. ואחר **תשע שעות** כולו קדוש למעלה למעלה. ואחר **עשר שעות** עין לא ראתה אין לתאר ואין מילים לבטא את מצבו ורגשותיו".

צמרמורת חדה עברה בשומעים נוכח דברים נוראים אלו. הדברים אמנם עצומים, רחוקים וגבוהים עבורנו מכדי ליישםם בכזו פשטות. הן אדם מוכרח להכיר את כוחותיו ויכולותיו, לדעת עד כמה הוא מסוגל להתמיד ולשקוד ברציפות מבלי חלילה לסכן את עצמו רוחנית וגשמית. אך את עצם הנקודה של 'טעמו וראו כי טוב השם', שהתורה הקדושה בעצמה מעניקה חיות וחשק בעצם לימוד התורה, ושהנעימות והמתיקות באים דוקא על ידי הלימוד, אמורה לחדור עמוק לליבנו.

זאת ביקש חזון איש להנחיל לאותם בחורים צעירים, שידעו ויפנימו כי העונג והשמחה תלוי לפי עבודת האדם, רק על ידי מאמץ ועמל של רציפות ועקביות זוכים לעונג, נעימות ואושר אמיתי בלימוד התורה.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

ואז הגיע הנס השני: באותו שבוע הוא רואה מודעה בישיבת מיר, כי בחסדי ה' בתרומת נדיבי עם, הצליחה הנהלת הישיבה לגייס סכום כסף גדול, והיא שמחה להודיע שישולמו לאברכי הישיבה כל החובות של חודשים אייר סיון תמוז תשע"ט!!!....

סיפור אישי מכלי ראשון, על השכר המגיע לשומרי השבת

הרב בנימין בירנצוויץ

"אֶת שְׁבֻתִּי תִשְׁמְרוּ וּמִקֵּדְשִׁי תִירָאוּ אֲנִי ה'" (ויקרא כ"ו, ב')
כתב רש"י - "אני ה" - נאמן לשלם שכר

הבטחה מיוחדת ניתנה למקפידים על שמירת השבת בהידורה -
'אני ה' נאמן לשלם שכר!!'
השבת היא מקור הברכה, יש הבטחה מיוחדת לתשלום שכר מבואר
העולם לשומרי השבת!! משמירת השבת לא מפסידים!
כבר בפרשת ויקהל כתובה הבטחה זו - "ששת ימים תַעֲשֶׂה מְלָאכָה"
כתבה התורה, ויש להבין לשון הפסוק, וכי ממתי מלאכת האדם
נעשית מעצמה? "ששת ימים תַעֲשֶׂה מְלָאכָה" צריך להיות כתוב,
שהאדם עושה אותה!?

אלא שאם אדם שומר שבת, ידוע ידע כי מלאכות ששת ימי החול
יעשו מאליהן, הרווח שלו ממלאכתו בוא יבוא מעצמו - המלאכה
תַעֲשֶׂה מעצמה, וזאת הבטחת השבת "אני ה' נאמן לשלם שכר"!

מעשה נפלא שהתרחש השבוע, ששמעתיו מכלי ראשון, מלמדנו
על השכר המשתלם למי שמוסר נפשו לשמירת השבת, ולא מחשב
אם יש או אין בידו לשלם עבור שמירת השבת בהידורה.
סיפר הרב ב.ב., מחשובי אברכי ישיבת 'מיר' בירושלים, שלאחרונה
הוא למד הלכות שבת באופן יסודי, ונוכח הוא לדעת כי אי השימוש
בחשמל רגיל בשבת, הוא ממש לא חומרא ומהדרין, אלא צורך
הלכתי כמעט ברור.

ומשכך התחיל לברר על חברה המתקינה חשמל כשר לשבת על ידי
מצברים, כי הוא גר במקום שאין עדיין תשתית של גנרטור שכונתי.
הוא הגיע לסיכום עם חברה, והם דרשו תשלום של 20,000 ₪, אבל
מכיוון שאין הפרוטה היתה מצויה בכיסו, ניסה להוריד עלויות,
ועשה כמה עבודות באופן פרטי, משך חוטי חשמל מכאן לשם,
והצליח להוריד את עלות החיבור והעבודות 18,500 ₪.
הוא הגיע לסיכום על צורת התשלום, שישלם לחברה סך של
10,000 ₪ מיד, וה-8,500 ₪ ישלם עוד חודש, בתקווה שיצליח לגייס
את הכספים האלו מגמחי"ם ומידידים.

הוא הצליח להשיג הלוואה של 10,000 ₪ לתשלום הראשון, והחברה
התקינה לו את מערכת המצברים בבית, ואור החשמל הכשר בשבת,

החל להאיר בחמימות גדולה את ביתו.
עבר חודש, ומתקשרים אליו מהחברה, שהגיע זמן הפירעון של
התשלום השני בסך 8,500 ₪, והוא מתחיל להרהר מהיכן יצליח
להשיג סכום זה, כשהוא צריך כבר במקביל להחזיר את ההלוואה
של התשלום הראשון.
הוא מתקשר לבנק ומברר את היתרה שיש לו, ואמרו לו שיש לו
3015 ₪ בלבד. והנה באותו שבוע קרה נס ראשון, והנהלת ישיבת
מיר הודיעה שנכנס לחשבון אברכי הישיבה תשלום של שלושה
חודשים אחרונים שלא שולמו, בסך 5750 ₪, והיתרה בחשבון
האברך הגיע ל-8765 ₪.

הוא מתקשר לבנק, ומבקש לעשות העברה מיידית של 8500 ₪
לחשבון החברה המתקינה, ונשאר לו ביתרה 265 ₪, כשהוא מהרהר
בנס שקרה לו, שהצליח לעמוד בתשלום השני בזמן כפי שהתחייב.
ואז הגיע הנס השני: באותו שבוע הוא רואה מודעה בישיבת מיר,
כי בחסדי ה' בתרומת נדיבי עם, הצליחה הנהלת הישיבה לגייס
סכום כסף גדול, והיא שמחה להודיע שישולמו לאברכי הישיבה
כל החובות של חודשים אייר סיון תמוז תשע"ט!!! ובהם תשלומי
המבחנים, ושמירת הסדרים והחבורות, שנעשו על ידי האברכים
לפני שנתיים!!! ועליהם לגשת למשרדי הישיבה לקבל התשלומים...
האברך צועד בשמחה למשרד הישיבה, והנה מופיע שמו במחשב,
ועולה שמגיע לו על החוב הזה משנת תשע"ט סכום של 12,750 ₪!!!
עוד הוא מהרהר בליבו על הזכיה העצומה, ויוצא לו ששני

המשך בעמוד 30

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

מדוע נתן ה'נתיבות המשפט' את כל כספו לבית הדין? • כשה'חוות דעת' בא לקבל נזיפה מהדיין הצעיר מה ארע שבגינו הפסיק לענות בשאלות איסור והיתר? זהירות שהצילה מאיסור שוחד

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ה באייר חל היא"צ של הגאון רבי יעקב לורברבוים זצ"ל הגאון מליסא, בעל ה'נתיבות המשפט' וה'חוות דעת' ועוד.

רבי יעקב נולד בשנת תק"ל לאביו רבי יעקב משה, שהיה נכדו של ה'חכם צבי'. אביו נפטר בטרם נולד, וכיון שגם אמו נפטרה בהיותו צעיר מאוד, אחותו שלחה אותו ללמוד תורה, והיא פרנסה אותו משאיבת מים. לימים אמר שכל תורתו ממנה, ושומר חסד זה לנכדיה. גדל בבית בן דודו, הגאון רבי יוסף תאומים אב"ד 'בורשטיין', ואח"כ למד אצל הגאון רבי משולם איגרא זצ"ל, שאף הסמיכו להוראה. בתחילה כיהן כרב ב'מנוסטריץ', ולאחר מכן ב'קאלוש', ובשנת תקס"ט נקרא לשמש ברבנות 'ליסא', ומילא את מקום הגאון רבי דוד טבלי זצ"ל, שנפטר י"ז שנה קודם.

מחמת כמה טעמים עזב את 'ליסא', ואחר כמה מסעות שימש ברבנות העיר 'סטרי', שם הלך לעולמו ביום כ"ה באייר תקצ"ב. חיבר ספרים רבים בכל חלקי התורה: 'חוות דעת', על שו"ע יו"ד. 'מקור חיים', על שו"ע או"ח. 'תורת גיטין' על שו"ע אבה"ע ומסכת גיטין. 'קהילת יעקב' על הל' קידושין, 'בית יעקב' עמ"ס כתובות. 'נתיבות המשפט' על שו"ע חו"מ. 'מעשה ניסים' על הגדה של פסח. 'נחלת יעקב' על התורה. 'אמת ליעקב' על אגדות הש"ס, חמשה ספרים על חמש מגילות, ועוד.

"וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר" ... (ויקרא כ"ו, מ"ב)

למה נמנו אחרונים? כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי... [רש"י]

ותמוה, הקשה הגאון רבי יעקב מליסא זצ"ל: הרי יעקב הוא בחיר שבאבות, ואיך לא תעמוד זכותו לבניו? גם הלשון 'אינו כדאי' תמוהה!

ומיישב עפ"י פירש"י בפרשת כי תשא (שמות לב יג) שאם נתחייבו ישראל שריפה, זכור לאברהם שמסר עצמו להישרף עליך באור כשדים. ואם להריגה, זכור ליצחק שפשט צווארו לעקידה. ואם לגלות, זכור ליעקב שגלה לחרן...

לכן מתחיל מיעקב שמכפר על חוב גלות הקל, וממשיך ליצחק שמכפר על הרג שהוא קל מן השריפה, ומסיים באברהם שמכפר על החמור ביותר, שריפה. ואם כן הלשון אינו כדאי לא קאי על האבות עצמם, אלא על העונשים שהם מצילים מהם.

בתחילה עסק הגאון רבי יעקב מליסא זצ"ל לפרנסתו במסחר, ולצורך כך היה נוסע פעמיים בשבוע לירידים. אך כיוון שנסיעות אלו היו מבטלות אותו מלימודו, החליט הג"ר יעקב לחדול מעסקיו, והלווה את כל כספו לסוחר יין מ'סטינסלב' בהיתר עיסקא, והלה היה נותן לו מעט מרווחי עסקיו, וכך השתכר מפירות הקרן בצמצום. יום אחד הודיע לו סוחר היין כי עסקיו בכי רע, וכיון שהוא מסר לו את כל כספו ואינו רוצה שיישאר בערום ובחוסר כל, הוא מחזיר לו את הקרן בשלמות.

לאחר מכן נודע לר' יעקב כי רק לו החזיר הסוחר את הקרן בשלמות, ואילו לכל שאר המשקיעים ובעלי החובות פשט את הרגל, הצר לו מאוד, ומסר את כל הכסף לבית הדין כדי שיחלקו אותו בין כל בעלי החובות כפי ראות עיניהם, והוא קיבל מהם רק סכום זעום. עתה משלא נותרה לו ברירה, ופרנסה לא היתה מצויה לו, הסכים לקבל עליו עול הרבנות, אחר שקיבל היתר הוראה ממורו ורבו הגאון רבי משולם איגרא זצ"ל.

שבוע, וציוה לחתנו שיחזור על שאלתו בענין ברכות התורה, וסיפר להם כי בטעות פסק לו לחזור ולברך, ואמר להם: "כיון שטעיתי בדין, הריני כזקן ששכח תלמודו, ומעתה אני פוסק יותר בדין איסור והיתר ואני מסתלק מן הרבנות, כי אני רוצה להכשיל את הרבים...". דבריו נפלו על רבני ופרנסי העיר כרעם ביום בהיר, ולא אבו לקבלם ואמרו לו: "הרינו מקבלים על עצמנו כל מה שיפסוק הרב, לאיסור או להיתר וסומכים עליו בלי ספק", אך רבי יעקב עמד בסירובו, והוסיף: "אם לא תקבלו את התפטרותי ולא תצוו לבני העיר להפסיק לשאול אותי בהלכה, אאלץ לעזוב את העיר באישון ליל, ולא ידע איש את דבר צאתי..."

לא נותר בידיהם ברירה והכריזו שלא להטריח את הרב בשאלות איסור והיתר, אלא יפנו אל הדיינים או הלמדנים שבעיר. אז הסכים להישאר בעיר.

כשראו הפרנסים את יושרו וצדקותו, החליטו להוסיף לו עוד על משכורתו, למען יוכל לישב ולעסוק בתורה במנוחה וביישוב הדעת.

היה נקי כפיים בתכלית, ונזהר מאוד מליהנות מפרוטה שאינה ביושר, ומעשה שהיה שפעם התארח אצלו יהודי אמיד מאוד, ולפני שנפרד ממנו השאיר אצלו סכום כסף גדול כמתנת פרידה, כאשר היה נהוג באותם הימים.

ראה רבי יעקב שהשאיר סכום גדול מאוד, רץ אחרי האיש ואמר לו כי אינו חפץ בממון זה. העשיר הפציר מאוד ברב שייקח הממון כי רוצה לעזור לו בפרנסתו, אך רבי יעקב עמד בסירובו ולא הסכים לקחת הממון בשום אופן.

כעבור כמה ימים באו אנשי העיר לקרוא לשו"ב לדין תורה, ואז נודע כי השו"ב הוא גיסו של אותו עשיר, שהתארח אצלו ורצה לתת לו כסף רב, או אז הבין רבי יעקב שכל רצונו היה לשחד אותו, וכי בסירובו ניצל מאיסור שוחד.

לשליחת תגובות לטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

אמת היתה בפיהו, ובענוותנותו הלך אחריה בכל מאודו, אף שהדבר היה כרוך במיעוט ערכו.

בשנת תקמ"ד, פעל רבי יעקב רבות למינויו של הגאון רבי אריה לייב הלוי איש הורביץ זצ"ל לאב"ד 'סטניסלב'. שנים אחדות אחר מכן, נקלע רבי יעקב לדין ודברים עם שותפו לעסקים הג"ר אברהם זיינפלד זצ"ל, והחליטו כי יבואו להתדיין בפני האב"ד הג"ר אריה לייב הורביץ זצ"ל.

הרב שמע את טענות שני הצדדים, והחליט לפסוק לטובת השותף. רבי יעקב שהיה בטוח בצדקת טענותיו, סבר כי הרב טעה בדין, ועל כן יצא מן החדר בכעס גדול, וטרק אחריו את הדלת בחזקה.

בערב, בא אליו השותף, בעל דינו, והוכיח אותו על התנהגותו כלפי הדיין. ולטענת רבי יעקב כי הדיין טעה בדין, אמר השותף: 'ניתי ספר וניחזי', ואכן הם עיינו בשולחן ערוך, והנה נוכח רבי יעקב לראות כי אכן הצדק עם הדיין ועמו הטעות...

"מן הדין שתלך לפייס את הדיין", העיר השותף הג"ר אברהם. "פיוס הוא דבר קל" - ענהו רבי יעקב - "אלך ואקבל ממנו נזיפה..." וכך עשה, הלך לבית הדיין הג"ר אריה לייב, חלץ את נעליו והודה בפניו כי צדק במה שפסק, ואף קיבל ממנו נזיפה...

והיה הסיפור לשיחה בכל העיר, איך הגאון רבי יעקב, שהיה גדול בתורה ורב בשנים מהדיין, בא לקבל נזיפה מהרב הצעיר, ומאז נעשו שניהם אוהבים זה לזה.

בתחילת כהונתו ב'ליסא', אירע שחתנו אשר היה סמוך על שולחנו, ה"ה הג"ר אלעזר הכהן זצ"ל, הרב מפולטוסק, נתכבד בעליית 'כהן', אלא שהוא עדיין לא התפלל שחרית ולא בירך ברכת השחר.

לאחר העליה לתורה שאל את חמיו הג"ר יעקב, אם יצא בברכות שבירך בעלותו לתורה ידי חובת ברכות השחר, או שצריך לחזור ולברך הברכות, והשיב לו רבי יעקב שלא יצא ידי חובה וצריך לחזור ולברך.

לאחר מכן נזכר רבי יעקב כי הדין אינו כן, אלא יצא ידי חובה ואינו צריך לחזור. בשעת המנחה קרא לכל דייני ומורי ההוראה והלמדנים

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

"דע לך, רבי אברהם חיים אלימלך, שאף פעם בחיי לא עשיתי כדבר הזה! זו הפעם הראשונה בה גייסתי כספים למישהו או למשהו, אינני יודע למה עשיתי זאת הפעם, אולם סע לשלום ובורא עולם יוסיף להיות בעזרך!" - סיים הישיש את ברכתו ונפרד ממנו לשלום...

כיצד הפך קשיש בן 90 למגייס כספים מוכשר במיוחד?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם" (ויקרא כ"ה, כ"א)

כל מי שענינו בראשו, חש ומרגיש כי יש דברים בגו, משהו קרה לעולם שהיינו כל כך רגילים אליו, לחוקיו, לטבע שהטביע בו הבורא. העבר אין, ההווה מבולבל, העתיד מעורפל. אמנם המצב מתחיל להתייצב, ועדיין - שגרת היום יום משובשת, הכלכלה מרוסקת, התעופה העולמית מסוגרת, העולם כולו מתפרק בידיים, כמו מגדל קלפים מעורער.

ובעוד העולם כולו נבוך ומבולבל, זכינו אנחנו - בני העם היהודי - בזכות שאין דומה לה: להיות בניו אהוביו של בורא עולם, המנהל הבלעדי של כל מערכות הטבע, השולח נגיפים ושולט בהם ביד רמה. שלא כמו כל שוכני תבל, אנו בניו של מי שמנהל את המערכה הזו, של רופא כל בשר. אמנם תמיד אנו בידיים הטובות ביותר, אבל עכשיו - כמה טוב לזכור זאת!

כן, לנו יש על מי להישען, על אבינו שבשמים. זכינו בעת הזו למתנה שאין כמוה, שמטו את הקרקע היציבה שהיתה תחת רגלינו. אנו חיים בעולם בו מתחוללת 'רעידת אדמה' מתמשכת, הגורמת לכולנו לשים בצד את הקשיים המלווים את חיינו, לסמוך פחות על הדברים שמגינים עלינו, מבססים אותנו, שומרים עלינו, מייצבים אותנו, ולהתמסר להתבוננות מעמיקה במתנה האמיתית: בכך שאנו בניו של מלך מלכי המלכים, מנהל העולם כולו.

אל תימלט מהידיים הטובות והרחומות של בורא עולם. אל תבטח בכישורין, במעשיך, בעושרך או בתבונתך. יציבות וביטחון באמת - יש רק בידיים של אבא, של בורא עולם. הוא מנהל את כל המתרחש כאן, כל מה שקורה בעולמנו זה בפועלו ובמעשי ידיו, והכי טוב, הכי מוגן, הכי כדאי והכי בטוח - להיות נתון בידיו ורק בידיו!

ומתוך החשיבה הזו, מתרחב הלב וחש בטוח, כי אנו לא עוד מישהו במערכת הבינלאומית, אנו הבנים של המנהל, אנו במעגל הקרוב ביותר. גם בעת מערכה עולמית, המעגל הקרוב למקבלי ההחלטות לא נפגע, כי הוא מוגן ועומד ראשון בסולם העדיפויות. גם בעת מהפכות עולם, אלו היושבים ראשונה במלכות לא מאבדים שיערה משערות ראשם, כי הם מוגנים ושומרים היטב. גם כשהעולם כולו מתערער, המיוחסים באמת יושבים להם במקלט מוגן, זוכים לתנאים הטובים ביותר!

אלו לא דוגמאות, אלה החיים שלנו. זה אנחנו. אנחנו המקורבים ביותר, בניו של מלך העולם. כל יהודי הוא בן יחיד של אבא שבשמים, והוא מסור אלינו, פועל עבורנו ודואג לאינטרסים שלנו. מה לנו לדאוג, למה לנו להיות נבוכים - הרי המנהל של כל הסיפור הזה הוא אבינו האהוב, מלך לא יוצא למלחמה בלי לוודא שהילדים שלו מוגנים ושומרים היטב!

וכשהחשיבה הזו מחודדת, כשהתובנה הזו ברורה, כשהמבט הזה בהיר וחד - הרועע שב לליבנו, השלווה חוזרת לנפשנו, התחושה שלנו הופכת טובה ויציבה מחדש. כי גם כשעולה דאגה לעתיד הבריאות או הפרנסה, לימוד הילדים או ההצלחה האישית - אנו שבים ונזכרים כי אנו בניו של מנהל המערכת, והוא דואג שיהיה לנו הכי טוב באמת! כן, וגם אם עברנו רגעים קשים, טרגדיה או אסון, אובדן מקור פרנסה או הישג אליו פיללנו, זה לא מבבלל אותנו, לבטח לא גוזל את שלווה נפשנו. כי גם הרגע הקשה הזה - הוא חלק מתוכנית סדורה שסידר עבורנו אבינו שבשמים, והוא לבטח סידר את התוכנית בצורה טובה ומושלמת עבורנו - גם אם אנו מתקשים להבין או להבחין בכך.

פרשת השבוע מעניקה לנו את מצות השמיטה, המצוה לעזוב את אפיק ההכנסה החקלאי, ובעצם - לאבד את היציבות למשך שנה. רגע לפני שדאגה תשתלט עלינו או נהפוך נבוכים ומבולבלים בשאלת 'מה נאכל בשנה השביעית', אומר לנו אבינו האהוב: 'וצויתי את ברכתי לכם'. כלומר, מה לנו להיות מודאגים, הלא מצווה הברכה עימנו, מי שאחראי לכל הקורה עלי חלד הוא אבא שלנו, הוא דואג

לנו, אשרינו שאנו יכולים לבטוח בו מקרוב, להישען עליו באהבה! זה הזמן לחדד את הביטחון והאמונה באבינו שבשמים, לחזק ולקבע את התחושה שאנו בידי, וכל מה שהוא עושה לנו - הוא רק טוב. הוא שהביא את הנגיף, הוא שיוצר את השלכותיו, והוא שיעלים אותו מאיתנו לחלוטין - בעגלא ובזמן קריב. וככל שנחדד את הביטחון הזה בליבנו, ככל שנרגיש חזק יותר שאנו בידי הרחומות - כך נזכה לחוש זאת באמת, הרוגע והשלווה ישובו לשרור בליבנו ובמחשבתנו, ונזכה באמת לראות את טובו וחסדו עימנו, בכל עת ובכל שעה! מגייס כספים ישיש במיוחד...

את הסיפור הבא מספר הגה"צ רבי אברהם חיים אלימלך גראס שליט"א - רב ואב"ד 'תולדות משה' שבירושלים, בספרו 'שפת חיים', ומעשה שהיה כך היה: באחת מנסיעותיו לחו"ל לגיוס כספים לצורכי צדקה, הזדמן פעם לעיר אחת אשר ביקש לפעול בה, וחיפש לעצמו בן לוויה מקומי, שיתלווה אליו במסעו לחלות פני נדיבי עם. הימים חולפים עוברים, הוא שוהה באותה עיר כבר ימים ארוכים, אולם לא הצליח לגייס סכום שיש בו ממש, וגם בן לוויה ראוי שיחלץ אותו מהסבך - טרם נמצא. בצר לו, החליט לפנות לבית הכנסת המקומי, שם התבונן כי למעשה הוא בן של אבא שבשמים, כך שדאגתו שלו - היא גם דאגה של אבא...

מתוך התבוננות זו, השתפך לבו בתפילה ובקשה לבורא כל עולמים, בבקשו שיצליח את דרכו. 'הרי אני בן של אבא שבשמים' - שב והרהר, 'אם כן - מה לי לדאוג או להיות לחוץ? - אבא שבשמים אתי, והוא ידאג לי!' - חשב, ומתוך מחשבה זו הוסיף להתפלל ולהתחזק כי ה' יהיה בעזרו.

כשחש כי נרגע מעט וננסכו בו כוחות חדשים, הרהר כי אם לא הצליח עד כה לגייס כסף, לפחות 'יגייס' כמה ידיעות חשובות, עובדות מצדיקי עולם, עדויות נרגשות להנהגות גדולי ישראל, אותן יוכל לשמוע מיהודי ישיש המתגורר בסמוך. הוא החליט לעלות ולבקר את הישיש, שהתגלה כיהודי בן למעלה מתשעים שכוחותיו הפיזיים כבר לא עומדים לו, אולם זכרונו בהיר וצלול, חד כתער ועמוס פרטים וסיפורים מרוממים, אותם שמח לשתף עם בן שיחו... לפתע, עצר הישיש מסיפוריו הנרגשים, והתעניין לסיבת בואו הנה, ומדוע הטריח עצמו לבוא לעיר זו. הרב השיבו בפשטות מלווה באנחה קלה, כי הגיע הנה למטרת גיוס כספים, אמנם לא באמת הצליח ועתה הוא עומד לשוב לביתו בידיים ריקניות - כך הסיח לפי תומו. ואז, להפתעתו לא היה גבול:

הישיש פשוט נטל את ספר הטלפונים האישי שלו, והחל להתקשר למכריו וידידיו בזה אחר זה! - חבריו הופתעו מהשיחה, הם חשו זכות בעצם העובדה כי הישיש הנכבד מתקשר אליו, והישיש לא התבלבל והחל מסביר כי זכיה זו תעלה להם בדמים מרובים... - בתרומה הגונה לצורכי צדקה...

כך, במשך שעה ארוכה, ישב הישיש וצלצל לחבריו, לעשירי הקהילה ולמכריו הקרובים, ופשוט התרים אותם, כשהם נענים לקריאתו בחפץ לב, ותורמים סכומים הגונים ונכבדים, כראוי לפניית ישיש

נכבד המטריח עצמו להתקשר למען מטרה חשובה! הרב יושב שם נדהם, עיניו מתעגלות בתדהמה עם כל שיחת טלפון, כשהוא רק רושם את השמות והסכומים, ולא נדרש לעשות דבר! - הישיש יושב לו בכורסתו, הרב יושב מולו, והסכום נאסף, נערם, מגייס בקלי קלות!

שמח וטוב לב, כשהוא מודה מעומק לבו, נפרד הרב מהישיש הנכבד, כשהוא מהרהר בלבו כי לבטח ישיש זה נהג לעסוק בצורכי צדקה במשך שנותיו, שכן הישגיו מוכיחים כי הוא מגייס כספים מקצועי. אולם בצאתו את הדלת, כשהוא מעניק מבט הוקרה אחרון לישיש שסייע לו, הפטייר לעברו הישיש:

'דע לך, רבי אברהם חיים אלימלך, שאף פעם בחיי לא עשיתי כדבר הזה! זו הפעם הראשונה בה גייסתי כספים למישהו או למשהו, אינני יודע למה עשיתי זאת הפעם, אולם סע לשלום ובורא עולם יוסיף להיות בעזרך!' - סיים הישיש את ברכתו ונפרד ממנו לשלום...

והמילים האחרונות ששמע, הוסיפו להדהד באוזניו עוד דקות ארוכות: 'השם יהיה בעזרך...' - האין זה בדיוק מה שקרה כאן? האין זה הנס שהתחולל לנגד עיניו בשעות האחרונות? - הרי רק לפני כמה שעות, כמעט נשבר לבו בקרבו בהתיישבו בבית הכנסת, ואז התחזק והתעודד במחשבה לשים את בטחונו באבא שבשמים, לבטוח בו ולהישען עליו. והביטחון הזה הוכיח את עצמו ובענק, כאשר ישיש נכבד יצא מגדרו ופעל למענו בכל הכח ובמלוא העוצמה!

כל מי ששומע את הסיפור הזה, אינו יכול שלא להתפעל: הנה כי כן, מלכתחילה כל גיוס הכספים בעיר הזו נועד לכישלון. לא היה בן לוויה מתאים, הסכומים שגוייסו היו עלובים, לא נראה כל מוצא. אולם ברגע שהתחדד הביטחון בבורא עולם, ברגע שנפקחו העיניים לראות ולהרגיש כי אבא שבשמים כאן, הוא דואג, הוא מסור, הוא פועל ובעזרתו יפתר העניין - או אז נמצאה הדרך, וישיש מבוגר חרג מהרגלו, ופעל כעלם צעיר להצלחת המלאכה!

יהודים יקרים, אם יש לנו עת דאגה, אם משהו מעיב על שלוותנו, אם נראה שאיננו מגיעים להישגים אליהם פיללנו, אם העתיד לוט בערפל - אין לנו כל סיבה אמיתית לדאגה. השלך על ה' יהבך, הבה נבטח בכל לב באבינו שבשמים, כי הוא הדואג לנו באמת, לפני המצב הנוכחי, במהלכו, ובידו גם לשנותו ולייצב אותנו מחדש. ככל שנחדד את בטחונו בו ונחוש רגועים ושלווים בידי המסורות - כך נזכה לראות עין בעין בעזרתו וברחמיו, ונזכה לברכתו בשפע רב! לא גייס פרוטה - וגייס הון עתק!

אחת הישיבות החשובות ורבות המעלה בלונדון של לפני כשבעים שנה, היתה ישיבת 'תורת אמת', בראשה עמד הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל. על קול התורה הפועם בעוז בהיכל הישיבה, העיבה דאגת המחיה היומיומית, כאשר המצב הכלכלי הדחוק באותה תקופה גרם לכך שהיו ימים בהם שררה חרפת רעב של ממש בישיבה, ופשוט לא היה לתלמידיה מה לאכול.

ביום מן הימים, כשהדוחק החמיר עד מאוד, קרא ראש הישיבה לאחד מתלמידיו, וביקש ממנו להתדפק על פתחי נדיבים ולבקש את עזרתם, להצלת הישיבה ותלמידיה מחרפת רעב. למרות

שמעודו לא הורגל לכך, נענה התלמיד לאתגר ויצא בשעת ערב לחזור על פתחי נדיבים, לבקש את עזרתם.

התלמיד יצא למשימה, אולם ההצלחה לא האירה לו פנים. ברוב הבתים סירבו לפתוח את הדלת, ובמעט שפתחו - הגיבו במשיכת כתפיים או ב'אין לנו לתת' סתמי. היו גם מי שהעמידו כלבים בחזית ביתם כדי למנוע מסתננים מסוגו, היו גם כאלה שתלו בחצר הבית מודעה המזהירה בחורים כמוהו מלדפוק בדלת... כך או כך, שעות על גבי שעות צעד הבחור מדלת לדלת, ובסופו של דבר שב לשיבה בפחי נפש, כשלא הצליח לגייס ולו פרוטה אחת!

למחרת היום, ישב התלמיד כמדי יום בהיכל הישיבה ועסק בתורה, כשלפתע נקרא לשיחה עם ראש הישיבה. לבו החסיר פעימה, הוא תכנן להתנצל על הכישלון המחפיר, ולטעון שעשה כל שביכולתו אולם ההצלחה לא האירה לו פנים... הוא היטיב לסדר את מחשבותיו ו'תירוציו' בראשו, ואז נכנס לראש הישיבה שדווקא קיבל אותו בחיוך רחב, ואמר:

"ישר כוחך, תלמידי ר' משה, יישר כח גדול ועצום. אשריך שפעלת כה רבות, הצלת הישיבה נזקפת לזכותך!" - אמר ראש הישיבה ולחץ את ידו בחמימות...

התלמיד הנבון הופתע, וניסה לתקן. בגמגום קל הסביר שאינו יודע על מה מדובר, הן לא הצליח כלל לגייס ולו פרוטה אחת, ואין לו מושג על איזו הצלחה ראש הישיבה מודה לו כל כך... אולם ראש הישיבה שב והודה לו, כשהוא מסביר: 'הלא תדע בני, כי היום בבוקר הגיע יהודי והעניק לי תרומה בסך 25 לירות שטרלינג!' - סכום משמעותי באותם ימים.

'ואיך, איך זה קשור אליי?' - שב התלמיד ושאל במבוכה. 'ניחא, יהודי הגיע והעניק תרומה נכבדה לשיבה - זה בוודאי משמח. אולם, איך זה קשור לכשלוני המוחלט במסע גיוס הכספים שלי אמש'?

ראש הישיבה התחייך, הניף ידו בביטול והשיב: 'אה, וכי אתה חושב שיהודי יוצר את ההצלחה במו השתדלותו? וכי נראה לך שבזרע עולם נותן כסף לאדם לפי מידת מאמציו? לא ולא, בני! - הקדוש ברוך הוא שולח לנו כסף להצלת הישיבה, ותנאי התנה במעשה בראשית שלא נקבל את מה שמיועד עבורנו - אלא אם נעשה השתדלות. ובכן, אתה עשית את ההשתדלות, ולכן בורא עולם שלח את הכסף ממקור אחר!' ראש הישיבה שתק קמעא והוסיף: 'התפיסה כביכול ההצלחה שלנו היא תוצאה של השתדלותנו - אינה אלא טעות מוחלטת! אמת ויציב, יהודים מחוייבים לעשות השתדלות, אותה עשית בכל כוחך. התוצאה? - אותה מעניק בורא עולם בדרכו שלו, והוא שלח לנו את התרומה הנכבדה הבוקר, לאור השתדלותך אמש'!

ראש הישיבה סיים את דבריו המאירים, ושב והודה לתלמידו על מאמציו, שהובילו לתוצאה - אם כי ממקור אחר. התלמיד, לימים הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א - ראב"ד 'העדה החרדית', סיפר את הסיפור לתלמידיו, והוסיף את המסר הברור, אותו נחוץ כל כך לזכור:

יהודים מחוייבים לעשות השתדלות, זה התפקיד שבזרע עולם הטייל עלינו, ועלינו לעמוד בו. לצד זאת, הבה נזכור כי ההצלחה אינה

תוצאה של מעשי ידינו, אנו לא יוצרים אותה, מי שיוצר אותה הוא אבינו שבשמים, בו אנו בוטחים ועליו אנו סומכים, והוא השולח לנו את ההצלחה, את ההישגים, את התועלות, את כל מה שאנו זקוקים לו.

הבה נחدد את המסר הזה בליבנו, כדי לזכור שגם אם משהו התערער ביציבותנו - הרי מה שהתערער הוא היכולת לעשות השתדלות, ולא הספק האמיתי של הפרנסה, ההצלחה, השגשוג העסקי או ההישגים הנשאפים. הספק האמיתי הוא אבינו שבשמים, רק עליו אנו סומכים ורק בו אנו בוטחים!!

וככל שנחدد את החשיבה הזו בליבנו, כך ייקל עלינו לבטוח בה' ולסמוך רק עליו, לא להאמין בכוחותינו או בכישורינו אלא רק בכוחו ובגבורתו של בורא עולם, ואז נזכה לראות בחסדו וברחמיו באוצרות השפע שהוא מרעיף עלינו ובהצלחתנו האמיתית והמלאה! תפילה משונה, כוונה נעלה...

מראשי מקימי עולם התורה לאחר השואה האיומה, היה הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז'. הוא שהקים את הישיבה המפורסמת, על מוסדותיה, בנייניה, נספחיה וכל המסונף לה. מטבע הדברים, הוא נצרך לחון עתק לממן את כל מה שבנה בעשר אצבעותיו, וכאן אנו עומדים לגלות את סודו הגדול...

מעשה שהיה, בצאתו לאחד ממסעותיו לגיוס כספים, שמע אותו אחד ממקורביו לוחש תפילה. הלה היה בטוח כי ראש הישיבה מתפלל שכל הנדיבים יהיו בבית, יפתחו את הדלת בשמחה, יפתחו את הלב, וכמובן - גם את הכיס. כשהביע את מחשבותיו אלו בקול, נענה לו ראש הישיבה ואמר: 'ההיפך הוא הנכון, אני מתפלל שלא יפתחו לי את הדלת!'

'האמנם?' - גבותיו של מקורבו הזדקפו בתדהמה, 'והלא זו משאלתו של כל מגייס כספים, לראות את הדלתות נפתחות לקראתו. האם אכן ראש הישיבה מתפלל שלא יפתחו הדלתות לקראתו?!'

'אכן כן', נענה ראש הישיבה ואמר, 'ראה נא. הרי את הכסף - ישלח לי בורא עולם, לו הכסף ולו הזהב, ולפיכך אני סומך רק עליו, ובכלל לא על הנדיבים אשר אני בא בשערי ביתם. אלא שבזרע עולם ציווני לעשות השתדלות, ולפיכך אני נוקש בדלתותיהם. נו, מתפלל אני שלא יפתחו את הדלת, כך שאצא את ידי חובת ההשתדלות בלי להזדקק באמת לטובותיו של הגביר, כי בורא עולם ישלח לי את הכסף, שכן את המוטל עליי כבר עשיתי!'

וללמדנו בא: כל מה שאנחנו עושים כאן, הוא רק השתדלות. העבודה שלנו היא השתדלות לפרנסה, העסקים הם השתדלות לתמוך תורה ולומדיה, גיוס כספים הוא השתדלות להחזיק את מוסדות התורה, וכן הלאה. השתדלות היא תנאי לקבלת השפע האלוקי, אך היא ממש לא מזינה אותו... - בורא עולם מעניק לנו מטובו, אנו סומכים רק עליו ובוטחים רק בו, אנו עושים השתדלות - רק כי כך הורה לנו, אבל באמת - אין אנו נשענים אלא על אבינו שבשמים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יזמא טבא לר-בנן

ספר המפתח למשנ"ב

לגלות את כל אוצרות
'המשנה ברורה'

והביאורים ומוספים
שבמהדורת 'דרשו'

כולל הפניות להלכות שהביא
'המשנה ברורה' בשער הציון,
ביאור הלכה, ובנידונים
בהקשרים אחרים בכל
ששת חלקיו

להשיג בחנויות הספרים
ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

אינדקס מורחב

70,000

ערכי משנה

3,600

ערכים ראשיים

600

עמודים

רבי חיים ויטאל זצ"ל שאל (בשערי קדושה ח"א שער ב) מדוע לא נצטוונו בתורה באיסור על המידות הרעות. התשובה על כך תינתן במשל.

מעשה בעשיר מופלג שחיפש דירה למגורים. פנה אל מזכירו והורה לאתר עבור ודירה מתאימה. הביע בפניו את משאלותיו. על הדירה להיות במקום מרכזי, אך ברחוב צדדי, שקט. זה אמור להיות בית פרטי, וילה, בעל גינה גדולה עליו להיות רחב ידיים, סלון ענק ומטבח גדול, חדר עבודה וחדרי שינה וארוחת. המזכיר טרח וברר ומצא וילה תואמת לכל הדרישות.

שמח העשיר, והעביר משכנו לוילה החדשה. אך, אבוי, גילה בלילה הראשון שהדירה שורצת עכברים. הם התרוצצו בחופשיות חצו את הסלון וטיילו בחדר השינה, צצו בכל פינה.

פנה העשיר בטרניה אל מזכירו: "מה זה, מדוע לא ביצעת הדבר?!" ענה המזכיר, נפגע: "אינני מבין! מילאתי אחר כל דרישותיך. מצאתי דירה במקום מרכזי ושקט, וילה כרצונך. וכי דרשת שתהיה נקיה מעכברים?!"

השיב העשיר: "וכי צריך לומר זאת. הרי ברי לכל בר דעת שאי אפשר לגור בדירה כזו. זה התנאי הראשון, שאותו אין צורך לפרט!" והנמשל מובן.

(קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח ויגד משה)

אמר חותני, שמכאן ראייה ברורה שהיתה לחזון איש רוח הקודש. כי לא ענה שאין לו רוח הקודש, אלא ענה שלא לכל דבר מנצלים אותה!

כשהניחו את הקו הטרנס אטלנטי וחיברו את קווי הטלפון של ארץ ישראל וארצות הברית, הביע אחד לפני **מרן הגרי"ז זצ"ל** את התפעלותו מהקידמה המאפשרת התקשרות בין המדינות למרחקים כה עצומים.

אמר לו: "בעיני זה פלא גדול יותר שאני מדבר ואתה שומע אותי!" שיש באדם כלי דיבור המתרגמים את המחשבה שבלב לכלל מילים ומשפטים, וכנגדי מצויד חברי באמצעי קליטה לשמוע את ההבנות ולפענח את משמעותן....

רק מי שאינו מתבונן בנפלאות הבריאה, מתפעל מההמצאות החדשות!

"בוא זמן שיתרגלו לאפשרות השיחה בין שתי יבשות, ויתפעלו מחידושים אחרים. אבל מי שמתבונן בפלאי הבריאה לא ישבע מהתפעלות!..."

צדקותו האישית של הגרב"צ

בו את כל מרצה. בהגיעו למצוות, הטריח הגרב"צ אבא שאול את עצמו, והגיע למסיבת בר-המצווה, יחד עם רעייתו הרבנית. הרבנית ניגשה אל האלמנה ואמרה לה: "לא רק לחתן המצוות מגיעה מתנה חשובה, אלא גם לך... שהרי את גידלת אותו במו-ידייך, לבדך, והשקעת בו את כל כולך..."

האלמנה התרגשה מאוד, ואז הגישה לה הרבנית אבא שאול מחרוזת פנינים.

איך קוראים להנהגה מפוארת כזו? - לענ"ד הגרב"צ קיים בכך הידור במצוות "והגדת לבנך!" שכן, הוא עצמו קיים את המצווה בחינוך ילדיו (ואכן זכה ראש ישיבת 'פורת יוסף' לצאצאים, שהם עצמם ענקי תורה), אבל יש ילדים שאין להם אבא, ומי יעודד אותם ויספר להם את סיפור יציאת מצרים?

לכן הגיעו ראש הישיבה והרבנית למסיבת בר המצווה, ועודדו בכך את האלמנה, שקיבלה מכך חיזוק וכוח להמשיך ולגדל את בנה לתורה ולמצוות. הם קיימו בכך הידור גדול במצוות 'והגדת לבנך'.

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה', בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

אין ספק שהדברים נכונים גם באשר להגרב"צ אבא שאול זצ"ל, שעמד בראש ישיבת 'פורת יוסף', והישיבה התפארה בו והיתה חייבת לו כסף רב... אלא שהוא, בגודל צדקותו וענוותו, חשש שהכסף שלו אינו כשר...

אבל זו היתה גם הסיבה שהגרב"צ לא פרסם את הדברים לאחרים, כי הוא ביטא בכך את צדקותו האישית, ולא היה בטוח שהנהגה זו צריכה להיות גם נחלתם של אישים אחרים.

כך או כך, ראינו עד כמה מקפידים גדולי ישראל, משרתי השם, בעניין כספם וממונם, ולכן 'ראוי שתהיה חלקם יתרה על כולם'.

האלמנה התרגשה מאוד

ואם הזכרנו קודם את ההידור של ראש ישיבת 'פורת יוסף' במצוות המצה שלו, נספר על הידור נוסף שלו, המופיע גם הוא בספר הנ"ל המתאר את קורות חייו.

המעשה היה באלמנה שגידלה לבדה את בנה היתום, והשקיעה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אהבה לספרים

לפני ארוחת בוקר, כל ערב שאל את הבנות האם התפללו מעריב, ובימי הספירה- האם ספרו ספירת העומר. אמא סיפרה על סבא הסטייפלר, כי מתוך שחש שמא בנותיו תשכחה לספור, כתב להן תזכורת על גבי פתק ותלה אותו על ה... מראה! ואכן, ההקפדה על כך היתה חדורה בעצמותיהן, עד כדי כך, שבימי ספירת העומר, כאשר שכבה בתו, דודתי הרבנית ברמן, על ערש דווי כשהיא מחוסרת הכרה, פקחה לפתע את עיניה ושאלה: "כמה סופרים היום?"...

אבא הקפיד שלא נאכל ולא נשתה בעמידה, ותמיד הזכיר לאסוף את הפירורים לאחר האכילה, באומרו: "מי רוצה להיות עשיר?". בשבתות לא הרשה לשחק בחבל ובכדור, ובימי הספירה ובימי בין המצרים אסר עלינו לשיר, ועוד כהנה וכהנה הלכות ודקדוקיהן. דקדוק ההלכה נתן את אותותיו בבית, בכל עת ובכל שעה, והשפיע עלינו כבר מקטנות. זכורני, כי בילדותי שאלתי את אבא: "בסוף התפילה אנו אומרים 'כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא'. אילו שתי הלכות אשנה מדי יום כדי שאזכה לעולם הבא?" אבא השיב לי על אתר: "אמרי כל יום לאחר התפילה- 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', 'משנכנס אב ממעטין בשמחה'..."

(הרבנית ר. צביין מתוך הספר 'בית אמי')

חיבתו של אבא לספרים הינה ידועה ומפורסמת לכל. בשנים ההן היה אבא אורח קבוע בחנויות הספרים (אלו היו החנויות היחידות שנכנס אליהן...). בדרך כלל קנה בחנות של 'קרליבך' ברחוב מהרש"ל, הסמוכה לכולל 'חזון איש', ולפעמים בחנות של ר' מאיר ראטה, ברחוב ברטנורא. אבא היה קונה בעבורנו את הספרים שנוקקנו להם בלימודינו. אבא היה רגיל להגיע הביתה מידי ערב בשעה קבועה. רק לעיתים רחוקות קרה שאבא היה מאחר, ואמא היתה אומרת: "בוודאי אבא נכנס לחנות ספרים"... ואכן, בדרך כלל חזר כשספר חדש בידו. פעם הביא לאחותי ולי שני סטים של חמישה חומשי תורה עם רש"י בפורמט קטן- היו אלו מתנות לאחר שעמדנו במבצע שערך לילדים: לברך בקול קם במשך חודש שלם. הוא גם טרח וכתב את שמותינו על הספרים בכתב ידו הנאה. (אכן, אצל אבא התפילה נחשבת כאבן בוחן למכלול אישיותו של האדם. כשאבא חיפש לנו שידוכים, היה הולך לראות כיצד הבחור המוצע עומד בתפילה).

דקדוק ההלכה

אבא ואמא חינו אותנו לקיים את ההלכה בהידור על כל פרטיה ודקדוקיה. ללא ויתורים ופשרות. אבא הקפיד שנברך ברכות השחר

המשך מעמוד 9 | הרב יהושע לייבוזן

כלומר, אדם שנכשל בעבירה מסוימת חלילה וחס, ומגיע לו עונש על כך, משמים מזמנים לו לראות משהו אחר שחוטא מעין אותו חטא, וכשהוא רואה זאת, בודקים איך הוא מגיב. אם הוא דן את חברו לכף חובה, ואומר שמגיע לו על כך עונש חמור משמים, הרי שהוא בעצם גזר את דינו שלו עצמו, אבל אם הוא ידון את הזולת לכף זכות, ויגיד שבוודאי ההוא לא רצה למרוד בקב"ה חלילה וחלילה, אלא רק נכשל בגלל היצר הבווער בקרבו, או בגלל שהוא לא ידע כי הוא לא יכול היה ללמוד בגלל סיבות שונות וכדו', גם משמים מת"חסים אליו בהתאם, ודנים אותו לכף זכות. המסר של זה הוא כפול: מצד אחד, כדאי לך לדון אחרים לכף זכות, כדי שידונו גם אותך לכף זכות, אבל זה לא בהכרח קרה באופן שהאדם מודע לכך, ומבין כמה הוא עוזר לעצמו בכך שהוא דן אחרים לכף זכות.

כמו אותו יהודי ששלח למוכר בחנות הטמבור, ומחל לו בלב שלם. זה ברור שהקב"ה בוודאי חשבה לטובה ומצא דרך לתגמל אותו על כך, וזה לא סותר את העובדה שהוא לא יודע איך זה קרה, ובאיזו דרך הוא קיבל את שכרו משלם. כי נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך, אבל הוא אף פעם לא התחייב שתראה זאת בעיניך כאן בעולם הזה.

לסלוח, למחול, לא לנקום ולא לנטור, לאהוב כל יהודי גם אם חטא כנגדי. אני עשיתי את התפקיד שלי, והקב"ה עושה כטוב בעיניו". וחוץ מזה, הוא מוסיף, אולי קיבלתי מתנה ענקית אחרת מהקב"ה, שאני אפילו לא מודע לכך... לא הכל מספרים לנו. אמנם ביקשתי משהו אחד, אבל נסתרים דרכי שמים...

אחרי ששמעתי את הדברים האלו, הבנתי שעיקר הסיפור הוא דווקא החלק האחרון, האופן בו היהודי הזה מקבל על עצמו באהבה גזירת שמים, האופן בו הוא מסוגל למחול ליהודי אחר על הפעולה הנוראה שעשה כנגדו, וגם אחרי שראה שהסגולה 'לא עובדת', הוא עדיין נשאר במחילה גמורה, ולא מחדש את הכעס שלו על אותו מוכר. זה סיפור יותר חזק מכל סיפורי המופת האחרים ששמעתי עד היום!

האדם דן את עצמו

הסיפור הזה הזכיר לי ווארט חזק מאוד, שראיתי בעלון הקודם של 'עלים לתרופה', ואני חושב שזה מתחבר איתו מצוין. שם הובא ציטוט מ'היכל הברכה' של הרה"ק מקאמרנא זיע"א, שכותב בשם הבעל שם טוב הקדוש, שאין מראים לאדם מעשה פסול שעשה חברו, אלא אם גם הוא נגוע מעין אותו הדבר. עוד הוא כותב, שיש בידו קבלה שאין גוזרים משמים גזר דין על האדם, אלא לאחר שהוא גוזר זאת על חברו.

לתגובות: leib1964@gmail.com

זאת, בוודאי יצליח להתקדש ולהיטהר, כי מהותו קדושה. חברי המשלחת הניגרית שחומי העור, הנידו בראשם כמבינים. ואז שאל המפקד את השאלה המתבקשת ביותר: "ומה הזכויות שלכם לארץ הזו?", דפדפתי לתחילת התנ"ך והצבעתי על הפסוק הראשון: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים" - אומר רש"י הקדוש- שאף הוא התכנה בתואר זה לנוכח התקדשותו והתעלותו לדרגות גבוהות בקדושת ה': "כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו. ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו".

"העבודה של איש ישראל", הוספתי ואמרתי להם, "היא להיות 'ישר בעיניו' של ה' יתברך. כך, ורק כך, אנחנו זוכים להיות עם קדוש בארץ קדושה".

ביציאתו פנה אלי סגן הרמטכ"ל הניגרי, ובעיניו לחלוחית דמעה: "אם אשמור על מצוות בני נח באדיקות, יהיה זה רק בזכות הקדושה שחוותי כאן, בביקורי ב'הולי לנד'!".

(מתוך הספר 'אור השבת')

"קְדָשִׁים תִּהְיוּ" - תגיעו ותזכו למדרגת הקדושה הנעלה. כדברים הללו כותב רבנו האלשיך הקדוש, מגדולי פרשני התורה, שזכה ודבק בו הכינוי "קדוש". רבים סבורים שלא כל אדם יכול להגיע לטהרה ולקדושה; סבורים המה כי רק בעלי מידות מזוקקות, ואולי אף מי שניחן בזכות אבות או בכוחות מיוחדים, יכול להגיע לקדושה. בפסוק זה שלל הקב"ה סברה זו מיסודה, והורה למשה רבינו לכנס את כל היהודים- מאהרן בחירו, שבעים הזקנים ועד האחרון שבישראל- ואמר להם: "קְדָשִׁים תִּהְיוּ".

ואם תשאלו: כיצד ניתן להתקדש? התשובה היא: "כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי, ה' אֱלֹהֵיכֶם". כוח מיוחד ועליון ניתן לבני ישראל, עם סגולה. בקרבם יש חלק אלוך ממעל, כמו שאנו מתפללים בכל בוקר ואומרים: "אלוהי נשמה שנתת בי טהורה היא". כל יהודי הוא יציר כפיו של הקב"ה, פְּצִים אֲתָם לה' אֱלֹהֵיכֶם. אצל כל יהודי יש חלק מהקב"ה, ועל כן כל אדם, בכל מדרגה ומצב, ככל שינסה יותר להתקרב יותר ולהתעלות- יש בכוחו לעלות עוד שלב בסולם הקדושה. וכשיעשה

המשך מעמוד 21 | הרב בנימין בירנצוויג

הקב"ה 'ולו עלי בני' זו מציאות המתקיימת! יש לזכור! מי שמהדר בשמירת השבת, ומאמין באמונה שלימה כי השבת מקור הברכה, ומשמירתה והידורה לא מפסידים כלום - אמור הקב"ה 'ולו עלי בני' - תלוו ואני פורע לכם, מי שבאמת מאמין בזה יזכה לראות בהבטחת הבורא "אני ה' - נאמן לשלם שכר לשומרי השבת"!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

תשלומים אלו ששולמו בשבוע זה, הגיעו הסכום ל-18,500 ₪ בדיוק כסכום שעלתה לו התקנת המצברים לחשמל כשר לכבוד השבת!!! כאשר מיד הוא הלך לידידו שהלווה לו את ה-10,000 ₪ של התשלום הראשון ופרעם בשמחה גדולה! מלבד השמחה הגדולה, שהצליח לשלם את החוב שהתחייב בזמן וההודאה הגדולה לה' יתברך, הרי שמחתו גדלה וגאתה, בראותו כי זכה במו עיניו לראות הבטחת התורה הקדושה, כי השבת מקור הברכה, ונאמן ה' לשלם שכר לשומרי השבת בהידור! ומה שאמר

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מהו האורך המינימלי הנדרש לשופר?
- ◆ כיצד יתכן שפעולת התקיעה בשופר תגרום לפסילתו?
- ◆ האם מותר לומר לגוי לעשות מלאכה בשבת לצורך מצוה?

ויש אומרים שהפסול הוא רק כשהסדק נמשך לרוב אורכו של השופר.

• שופר שנסדק לרוחבו, כלומר בהיקף השופר - אם הסדק הוא במיעוט היקף השופר, הריהו כשר. ואם הסדק הוא ברוב ההיקף, אם נותר אורך טפח בין הסדק לִפְה הצר של השופר, השופר כשר, משום שאף אם נחשיב את החלק שמהסדק ואילך כאילו אינו קיים, הרי יש בשופר שיעור תקיעה.

צורות שונות של פעולת התקיעה הפוסלות את התקיעה

• התקוע בפה הרחב של השופר כאשר הפה הצר כלפי חוץ - תקיעתו פסולה; ויש שפוסלים אף באופן ששינה את פיו הצר לרחב ותקע בו.

• התקוע בשופר על ידי נשיפה מרחוק ללא הצמדת השופר לפיו, צריך לשוב ולתקוע, אך לא יברך שנית, כיון שיש חולקים על דין זה.

• מי שהניח בפיו שני שופרות, או ש'הרכיב' שופר על גבי שופר, ותקע בשניהם כאחד, לא יצא ידי חובתו; ויש אומרים, שלדעת הרמב"ם, התקוע בשני שופרות יחד עובר על איסור 'בל תוסיף'.

הלכות שונות

• שופר שנמצא במקום שלא ניתן להוציאו משם ללא טלטול מוקצה, אסור להוציאו ביום טוב אף במקרה שלא ניתן להשיג שופר אחר ומצות תקיעת שופר תתבטל.

• אמירה לגוי לעשות מלאכה דאורייתא בשבת, אסורה מדרבנן, ואף לצורך קיום מצוה. ואסור לומר לגוי לעשות בשבת אפילו איסורי שבת דרבנן, אך אמירה זו מותרת לצורך מצוה.

מהלכות השופר - אורכו עוביו וצליל קולו

• שופר שאורכו פחות מִטַפַּח, פסול לתקיעה. ונחלקו ראשונים אם שיעור זה הוא מדאורייתא או מדרבנן. ולדעת ראשונים רבים, צריך שאורכו יהיה 'טפח שוֹחֵק', שאורכו מעט יותר מטפח מצומצם. ומי שאין ברשותו אלא שופר שאורכו פחות מטפח, יתקע בו ללא ברכה.

• מותר לכתחילה לקצר שופר ארוך באחד מצדדיו, או לרדד את שכבתו החיצונית או הפנימית עד שיעשה דק מאד; ואף באופן שקול השופר משתנה מחמת הקיצור או הרידוד.

• כל הקולות כשרים בשופר, דהיינו, בין אם קולו צלול, ובין אם קולו צרוד; בין אם קולו עבה מאוד, ובין אם קולו דק מאוד.

מהלכות שופר שניקב או נסדק

• שופר שיש בו נקב, וקולו נותר צלול, מותר לכתחילה לתקוע בו. ואם הקול נפגם מחמת הנקב - לדעת השולחן ערוך, מותר לתקוע בו; ולדעת הרמ"א, אין לתקוע בו אלא כשאין שופר אחר.

• שופר שניקב לאורכו, או נסדק לאורכו, וסתמו את הנקב או את הסדק בצורה כלשהי, ישנם שלושה מִבְדָּקִים עיקריים המשמשים לקביעת כשרותו: א. מהו יחס שטח הנקב או הסדק, אם הוא במיעוט אורך השופר, או ברובו. ב. סתימת הנקב והסדק - בחומר העשוי ממין השופר, או בחומר העשוי ממין אחר. ג. קול השופר - האם לאחר הסתימה משמיע השופר קול זהה לזה שהשמיע בתחילה.

• בשופרות מסוימים, כאשר הם נסדקים לאורכם, יש לחשוש שהתקיעות ירחיבו את הסדק והשופר יפסל, ולכן פסלו חכמינו ז"ל את כל שופר שנמצא בו סדק בלתי סתום.

3 פנינים מהגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

1. איך תאמר שהאדם אשר הכל אצלו 'על מי מנוחות' ולא קרהו אסון אינו צריך לברך

וכבר נשאל הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע מיהודי 'מר נפש' לתמוה על דברי חז"ל (ברכות נד.) 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה' ואמרו בגמרא ולקבלינהו בשמחה. איך תאמר שהאדם אשר הכל אצלו 'על מי מנוחות' ולא קרהו אסון אינו צריך לברך, ואילו מי שאירעו אסון עליו לברך להודות ולהלל לה', ענהו הרה"ק, בנוהג שבעולם כשאדם מתדפק על שערי בית ה'נדיב', והלה פותח דלתיו ומבקש שואל ממנו שטר של עשר דאלער (דולר), הרי זה סימן שברצון בעה"ב למסור לו שטר של עשרים דאלער, אלא שאין ברצונו לתת יותר מעשר דאלער לכן הוא מבקש ממנו שישיב לו עשר מתוך אלו העשרים. ואם יבקש חמישים, הרי הדבר מורה שהוא עומד למסור לו שטר של מאה דאלער וברצונו לתת לו רק חמישים, לכן הוא מבקש מעמו חמישים בעד שטר המאה. המשיך ר' שלומקה שכן הדבר בענייננו, אם הקב"ה לקח מעמו את קרובו היקר כל כך, הרי זה מורה כי טובה רבה וגדולה עתידה לבוא עליו. על כן דייקא עליו להודות ולא לחברו, כי רק הוא עומד לקבל בזו העת שפע רב מן השמיים, ואלו מרעהו לא דברו כלל בשמיים. הוסיף ר' שלומקה שזה המקבץ נדבות כשמבקשים ממנו 'חמישים' מיד הוא מתמלא שמחה והנאה (אף שעדיין לא קיבל מאומה לידו), כי יודע הוא שעתה עומד הוא לקבל שטר של מאה. כך על האדם 'לברך בשמחה' כי כבר רואה הוא בעין האמונה שעתיד לקבל רוב טובה.

2 על כן, התחזקו נא אימצו נא, לעמוד במשמר

הוספה נפלאה שמעתי מצדיק אחד שליט"א, דיש לתמוה על הנהגת העשיר למה לו להוציא שטר של מאה ולבקש עודף, וכי חסרים לו שטרות של 'חמישים', מדוע אינו נותן לו מיד חמישים ותו לו מיד... אלא י"ל, כי בבואו להעניק לעני חמישים, הוא רוצה תחילה לבחון את העני עד כמה הוא נאמן וסומך עליו ורק לאחר מכן העניק יעניקנו כל הטוב, על כן יעמידנו בניסיון - יבקש ממנו תחילה חמישים כעודף, ונראה אם יחזיר את אשר יתבקש בטרם שיקבל את חלקו הבא לו... על כן, התחזקו נא אימצו נא, לעמוד במשמר המונה בעת החשיכה להאמין בהש"ת כי עוד מעט רגע ויפציע האור כי טוב לאורך ימים ושנות חיים.

3. שמעון מקשה למה נהייתי חולה, ותשובתו כי אכל מאכל מקולקל...

ומכאן לענייננו, פעמים הרבה שבלב האדם מקננת 'שאלה' למה,

ועוד אלף פעמים שמתעוררת השאלה 'למה' עם תירוצים מתירוצים שונים, שערי תירוצים לא ננעלו, אך במקום לומר כמה תירוצים נפרדים עדיף לומר 'תירוצ' אחד שמיישב את כל השאלות, ו'אחד' אני יודע - אחד אלוקינו בשמים ובארץ...

ואת כל קושיא בפני עצמה ניתן ליישבה, וכגון, ראובן שואל למה הפסיד כל כך הרבה מרכושו, ועל זה ניתן 'לתרץ' (ח"ו) כי לא עשה השתדלות כפי הצורך... שמעון מקשה למה נהייתי חולה, ותשובתו כי אכל מאכל מקולקל... לוי זועק למה לא זכיתי ב'תפקיד' (משרה) פלונית שחשקתי בה והיא מתאמת לי להפליא, ומניח את דעתו בתירוצ שאחד מהעובדים באותו מקום 'שם לו רגליים' כי שונא הוא לו מתמול שלשום... יהודה מתפלל למה אירעה לו תאונת דרכים (עקסידענט), ומרגיע את עצמו כי ה'נהג' שפגע בו אינו יודע לנהוג כהוגן... ועוד אלף פעמים שמתעוררת השאלה 'למה' עם תירוצים מתירוצים שונים, שערי תירוצים לא ננעלו, אך במקום לומר כמה תירוצים נפרדים עדיף לומר 'תירוצ' אחד שמיישב את כל השאלות, ו'אחד' אני יודע - אחד אלוקינו בשמים ובארץ...

(לקט מתוך 'באר הפרשה' אמור תש"פ)

גליון 464
שנה י' תשפ"אסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כיבוד אב ואם

אומר רבן שמעון בן גמליאל, כל ימי הייתי מכבד את אבי ולא הגעתי לחלק המאה מן הכבוד שעשה עשו לאביו, כי אני בשעה שהייתי נותן לו אוכל ורוחץ ידיו, או מכבד ומרביץ לפניו, הייתי לובש הבגדים הישנים ביותר, כדי שלא ללכלך בגדי, וכשאני יוצא לשוק אני לובש בגדים נאים, ואילו לעשו היתה מעלה זו, כי כשבא לשרת את אביו, היה לובש את בגדיו החמודות ואומר, אין כבוד לאבא לשרתו בבגדים פשוטים, אלא בבגדי מלכים, ובשכר כיבוד אב שקיים עשו, נתן לו הקדוש ברוך הוא כל אותה טובה מרובה שיש לזרעו בעולם הזה, שראינו שבשעה שנודע לעשו שיצחק נתן את הברכות ליעקב, נשא קולו ובכה והוריד שלש דמעות, האחת מעינו הימנית, האחת מעינו השמאלית והשלישית נשארה תלויה ועומדת, ולא יצאה לחוץ שלא היה בה שיעור, יוצא שלא היו שלש דמעות שלמות, ואף על פי כן זכה לכל הטובה שיש להם, אף על פי שעשו היה רשע גמור. על אחת כמה וכמה, אדם שהוא ירא שמים שמקיים המצוה הזאת, בודאי יהיה שכרו מרובה.

מעם לועז

פרשת השבוע

מומחים הזהירו אותו לבל יוריד הון של עשרים אלף לירות לטמיון. צר לו פנה אל המרא דאתרא הרה"ק רבי בנימין מנדלסון זיע"א, שהשיב לו בדברים נמרצים, אם אין על פי הלכה חטים אחרות, הוי מאמין בחי העולמים וזורע על משקל לשון הירושלמי שהובא בתוס' (שבת לא). הוא מילא אחרי דבריו בתום לב, הוא גם לא היסס לציית לפסק דינו של ה"חזון איש" שלא לזרוע בחול המועד, למרות שבהצטרף שני הנתונים יחדיו היו הסיכויים להצליח אבודים.

ולמרבת הפלא נשתלחה ברכה בתבואות קוממיות, ושומרי מצוה לא ידעו דבר רע. כיון שנודע הפלא ברבים, באו נציגי קיבוץ השומר הצעיר וטענה בפיהם, היתכן, היבול הצליח משמע שהוריעה היתה טובה, ובכן עליכם להוסיף על המחיר ששילמתם לנו עבור הזרעים. השיבו אנשי קוממיות, הקדוש ברוך הוא שלח את ברכתו למקדשי שביעית, מה לכם ולברכה זו? הובא הדבר להכרעת רבי בנימין מנדלסון רבו של המושב, אנשי הקיבוץ החילוני הסכימו הפעם לקבל את פסק דינו, והוא קבע שעל פי הדין מחוייבים אנשי קוממיות להוסיף לקיבוץ שליש על הסכום ששולם בעד הזרעים.

ושבתה הארץ שבת לה' (כ"ה - ב') מסופר על הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, שבתחילת שנת תשי"ג במוצאי שביעית, פנו תושבי המושב קוממיות אליו בשאלה, ילמדנו רבנו, כלום רשאים אנחנו לחרוש בחול המועד סוכות לקראת זריעת החורף? כי קיים חשש שלא נספיק עד עונת הגשמים ונהיה צפויים להפסד מרובה אחרי שהשבתנו את כל עבודת הקרקע בשביעית. השיב להם ה"חזון איש" וכי מי יאמר לכם שתאחרו את עונת הגשמים, שמא תקדימו יותר מדי ונמצאתם מפסידים דוקא בגלל העבודה בחול המועד? שמעו אנשי קוממיות לעצתו ולא חרשו בחול המועד.

והנה שנה זו שחונה היתה בתחילתה, שנעצרו הגשמים עד חנוכה, ומושב קוממיות שהתאחר בזריעה היה היחידי בכל רחבי הנגב, שהצליח ביבול שדותיו, והיה פלא בתוך פלא, שאותה שנה האמורה במוצאי שביעית לא היו לחקלאי קוממיות חטים לזרוע, לפי שלא רצו להשתמש בחיטי שביעית. אחרי עמל רב עלה בידם להשיג באחד הקיבוצים הסמוכים, חטים שבורות ומתולעות שנשארו מהשנה הששית, ולא היו ראויים לזריעה כלל. ראש ענף הפלחה במושב ר' יחיאל וייס לא ידע לשית עצה בנפשו, הכל שחקו עליו,

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:04 ת"א: 8:07 ר"ת: 8:39

פרשת בהר-בחקותי

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:48 ת"א: 7:03

התגנבה לליבו, הייתכן, בעיצומה של תפילת ראש השנה, ראשו של זה נתון בדברים פחותים מעין אלה, ביום כה נשגב חורג החסיד מכוונת התפילה בשל קמצוץ אבקת ריחז? פליאה, וכיוון שעלו הדברים בהרהור לבו, עלו ועמדו לפני כיסא הכבוד בעת שישב קודשא בריך הוא על כס משפט, כשקטגור וסנגור עומדים זה מול זה, מתנצחים ומתאבקים.

צהל הקטגור ובא בטענה: ריבונו של עולם, ראה כי גם חסיד גדול זה מתלמיד חביבך, אין ראשו נתון ביום הנורא לתפילת היום, אלא בקמצוץ טבק שגורם לו תענוג וקורת רוח גשמית, כיצד רוצה הנך לזכותו בדין? השפיל הסנגור את ראשו בכאב ובמבוכה ולא מצא מילים שיסנגרו על יהודי זה. באותה שעה עומד הבעל שם טוב הקדוש בבית מדרשו, ראשו ולבו נתונים למאבק האיתנים המתחולל מול כיסא הכבוד, וליבו דואב, מביט הוא בחרדה ורואה כיצד מידת הדין מקטרגת על תלמידו הגדול, מנסה הוא ללמד זכות, להשיא עצה ואין שועה לדבריו, הקטגור עומד בשלו ואף הולך ומתחזק בטענותיו. מוסיף הבעל שם טוב אומץ ומפציר למען נפש תלמידו, אך מידת הדין גברה והגורה נגורה.

עיניו הטהורות מוצפות דמעות של רחמים על תלמידו, בוכה הבעל שם טוב ממעמקי לבו שמא ניתן בכל זאת למצוא לו פתח של זכות ולזכותו בשנה טובה, עומד הרבי שעון על מרפקו, מפעם לפעם מנגב את זיעתו, מתאמץ לבטל את הגורה הנוראה המרחפת על תלמידו, לאחר מאמצים רבים מצליח הבעל שם טוב לפתוח סדק של רחמים במסך הדין הנורא.

הנה הכרוז משמיע, באם אותו יהודי שהרהר בלבו רעה על החסיד, ידון ויפסוק את המעשה לכף זכות, תוסר ממנו הגורה הרעה. נושא הבעל שם טוב הקדוש את עיניו בתקווה, אנחה כבדה מתמלטת מפיו והוא ממשיך בתפילתו, וכי מה בידו לעשות, מנוע הוא מלגלות ולספר על המעשה שאירע, רק אם אותו יהודי ימצא כף זכות מעצמו, יציל את תלמידו החסיד ויוריד מעליו את הקטרוג.

ליל הושענא רבה, בית מדרשו של הבעל שם טוב הקדוש הומה גם עכשיו, קהל רב בא לומר את התיקון במחיצת הבעל שם טוב, חמימות שוררת בבית המדרש הגדול, בחוץ נושבת רוח סתיו בחזקה, מרעידה את העצים ומשילה מעליהם את העלים. האנשים יושבים סמוכים זה לזה דיבוק חברים, שקועים בספר המונח לפנייהם וממלמלים את התיקון..

היזהר בני לנפשך מאוד, חשוב רק טוב על כל יהודי באשר הוא סיפור זה התחרש בראש השנה באחת השנים אצל הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, תפילת ראש השנה התנהלה לאיטה, יחד עם עשרות תלמידיו הקדושים וסתם יהודים פשוטים שהגיעו מכל קצות מעוזיבו וסביבותיה, עסוקים בעבודת יום הדין, מפילים תחינתם ובקשתם לפני בורא העולם שיוכה אותם בשנה טובה.

עומד הבעל שם טוב במזרח בית המדרש, ודומה שרק גופו נמצא שם, ואילו רוחו מפליגה הרחק הרחק. פניו בוערות כלחבת אש והוא לא נע ולא זע, שקוע בשרעפיו, מלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו ויאמרו הנה יום הדין, אימת יום הדין ניכרת בכול, גם פשוטי העם שבאו לחזות בבעל שם טוב ולהתבונן בתפילתו, רועדים מאימת יום הדין.

תלמידיו הגדולים של הבעל שם טוב שקועים בתפילתם, מתלהבים בהתלהבות יקוד קודש שהולכת וגוברת מרגע לרגע, זה עומד סמוך לכותל פניו שטופות באגלי דמע, זה עומד כשראשו טמון במחזור ומתייפח בבכי, אחד מהם הלה מתנועע מעל גבי המחזור בהתלהבות רבה, לעתים סופק כף בהתלהבות, לעתים עוצר בעצמו, תומך את ראשו בידו וממולל את זקנו העבות מכווץ עיניו בהתבוננות ומחשבה עמוקה, ולעתים מושיט את ידו לעמקי הכיס, מוציא מבלי משים קופסה של טבק, נוטל קמצוץ ושואף את ניחוחו החריף עמוק לריאותיו, ומיד ממשיך בהתלהבות כמקודם בעבודתו הקדושה, שקוע התלמיד הרחק הרחק בשרעפיו, ולא שם לב שקופסת הטבק נשמטה מכיסו ונפלה בנקישה חלשה על רצפת בית המדרש.

זמן מה עבר והתלמיד הושיט את ידו כהרגלו פעם נוספת אל כיסו להוציא את קופסת הטבק, והנה הכיס ריק, השפיל התלמיד את מבטו לארץ והבחין בקופסת הטבק הזרוקה על הרצפה, התכופף והושיט את ידו, נטל את הקופסה והרימה מן הארץ, והוציא שוב קמצוץ טבק, תחב באפו ועד מהרה המשיך בתפילתו, כאילו מאום לא אירע, שב להתבוננותו ברזי התפילה, אימת יום הדין חזרה ושרתה עליו ונראה היה כאילו מקרה זה נשכח.

אך לא כן היה, אחד מפשוטי היהודים תושב מעוזיבו' שישב בבית המדרש, הבחין כיצד תשומת לבו של החסיד ניתקה לרגע קצר מן התפילה אל קופסת הטבק, וכעין תרעומת

משל ונמשל

מפני שחושב שהכל מגיע לו

בספה"ק "חובת הלבבות" כתוב שמידת "הכרת הטוב" היא אחת המידות הבסיסיות והכרחיות בעבודת השי"ת, והסיבה לכך שהאדם לא מכיר טובה לבוראו, היא מפני שחושב שהכל מגיע לו.

משל לזוג שבמשך שנים רבות גידלו בביתם יתום ודאגו לכל מחסורו. היתום הרגיש בביתם כבתוך שלו, ולא חש שלמעשה עושים אתו חסד במשך שנים כה ארוכות, באחד הימים הגיע עני לבית ונתנו לו נדבה הגונה, ופיו לא פסק מלברך את בעל הבית ולהודות לו על חסדו הגדול. לנוכח ברכות אלו של העני, שאלה בעלת הבית את בעלה: מדוע העני שעשינו לו טובה פעם אחת, מודה לנו כה רבות, ואילו היתום שאנו מגדלים בביתנו ומשפיעים עליו טובה כה גדולה ותמידית, אינו מודה לנו אף פעם? אמר לו בעלה: אם תרצי אוכל לגרום לו ליתום שיתחיל להודות לנו. הוא קרא ליתום ואמר לו: גידלנו אותך במשך שנים הרבה עד עכשיו, ואנו שמחים שהקב"ה זימן לנו מצוה כה חשובה, אולם עכשיו גדלת ויש באפשרותך לעהמוד ברשות עצמך, לכן, אני מציע לך שתעזוב את ביתי ותנסה לחיות חיים עצמאיים. הדברים נפלו על לבו של היתום באופן קשה מאד, אך בלית ברירה הוא יצא לרחוב, ניסה להתפרנס ולמצוא אוכל, ניסה למצוא מקום מגורים וכו', לצערו לא עלה הדבר בידו, רעב ונושפל הוא הסתובב ברחובות, כשראה אותו אותו אדם, קרא לו ואמר שהוא רואה שהוא אינו מסתדר לבד ולכן, הוא יקבל אותו שוב בשמחה לביתו כפי שהיה עד כה. מאותה שעה ואילך ידע אותו יתום כיצד להודות למטיבו, העובדה שנישל אותו מכל הטובה שהיתה לו, החדירה לדעתו את הידיעה שעושים עמו חסד תמידי ועליו להכיר טובה ולהודות על כך.

הנמשל: האדם חי בעולמו של הקב"ה, וה' משפיע עליו חסד תמידי ללא הרף, אולם האדם שהורגל לכל זאת אינו חש בטובה הגדולה ואינו יודע להודות לה' על כך, אולם כאשר האדם נקלע ח"ו לצרה או כשפוקדת אותו חלילה מחלה, אזי הוא מבין שכל חייו וכל נשימה שלו הינם חסד שהבורא יתברך מעניק לו באותו רגע, באותה שעה הוא לומד גם כיצד להודות לה' על חסדיו התמידיים, והוא מכיר טובה לה' על כל מה שהוא עושה למענו תמיד.

עפ"י ה"בן איש חי" זיע"א

גם היהודי שקטרג בלבו על החסיד בראש השנה יושב יחד עם הציבור, הוא מנסה לקרוא את הכתוב לפניו ולשקוע בספר, אך ללא הצלחה, אדי הזיעה והחום שממלאים את בית המדרש נראה שנכנסו ובאו למוחו, ראשו כאילו נתון בערפל כבד, מחשבותיו רבות מתערבבות זו בזו ללא סדר, וראייתו מעורפלת. התאמץ האיש לנער את הערפל, לגרום למחשבותיו להתרכז בתיקון, וככל שהתאמץ והתכוון, כן הלך הערפל והתפור וכמו מאליה צפה ועולה תמונה בראשו,

הוא רואה כיצד החסיד מתכופף ומרים את קופסת הטבק בתפילת ראש השנה, ותמה מדוע נזכר במקרה ההוא שכמעט נשכח ממנו, אך התמונה לא הרפתה ממנו, והמחשבות החלו לרדוף זו את זו, מדוע חשבתי רעה על אותו חסיד מופלא? הרבה בצער, בוודאי עשה את מה שעשה מסיבה מוצדקת, וטעם הטבק בוודאי החיה את נפשו בעת שמחשבותיו עסקו בספירות ומדרגות עליונות, בוודאי היה מוכרח לדבר כלשהו כדי להשיב את רוחו, הוא עשה זאת לטובה, ואני החשבתי לו לרעה. חשק היהודי את שפתיו בכאב ודוק של דמעות הציף את עיניו, לבו התמלא רגשות חרטה.

לאחר הרהורים רבים החליט בלבו: אלך אל הבעל שם טוב הקדוש והוא בוודאי ידריכני בדרך ישרה לתקן את אשר עשיתי. עד מהרה מצא את עצמו עומד נבוך קמעה מול עיניו הטהורות והאוהבות של הבעל שם טוב, הוא לא ידע כיצד להתחיל בדבריו, עד שלפתע פרץ בבכי נורא תוך כדי שהוא משיח למקוטעין את אשר אירע בראש השנה, אנא יורני רבנו דרך תשובה סיים את דבריו בקול חנוק ומיוסר. הביט בו הבעל שם טוב בחמלה, וזיק של שמחה ריצד בעיניו, הרבה מעט ואחר נשא מבטו והתחיל מספר ליהודי את אשר התחולל בשמי רום, כיצד גרמה מחשבתו לקטרוג וגזר דין נורא נגזר על אותו חסיד, היהודי עמד עמידה אומללה כשהוא נחרד, האומנם עד כדי כך הזקתי לו? זעק בקול לא לו, האין דרך תשובה ותקנה? עתה בני, הוסר הקטרוג מעל היהודי, אמר הבעל שם טוב בקול אוהב, בזכות לימוד הזכות שלימדת על החסיד, אך להבא היזהר בני לנפשך מאוד, חשוב רק טוב על כל יהודי באשר הוא.

צ'ין אדם לחברו

חסד עם ילד קטן

מסופר על הרה"ק מטשיבין זיע"א, שבחן קבוצת נערים צעירים, בסוף הבחינה הבחין בנער בן עשר שאינו יודע להסתדר עם סגירת הדלת, והגאון חשש לילד שמא על ידי כך יתבוה אצל חבריו, לכן לאחר הבחינה קרא לו ביחידות, ולמרות שכבר היה יהודי זקן, גחן על הארץ להראות לו כיצד יש לפתוח ולסגור את הדלת.

פדיון שבויים

מסופר על הרה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א, שלבו הרחום התגלה במיוחד כשהדבר היה נוגע לפדיון שבויים. הוא היה מוכן להפקיר את עצמו כדי להציל נפש מישראל. בימי האנדרלמוסיה ברוסיה נתפס בבריסק בחור יהודי, באה אמו לפני ר' חיים ובכתה לפניו שילך אל הרשות להשתדל ולבקש על בנה. ור' חיים הסכים מיד. מקורביו שהיו באותו מעמד ניסו למנוע אותו ללכת, בטענה שהשעה היא שעת חירום ומי יודע אם רבינו לא יגרום בזאת רעה לעצמו. השיב ר' חיים, בואו ונחשוב חשבוננו של דבר, מצות פדיון שבויים שלפנינו זה ודאי, ואין חולק על כך. אמא זו ששרויה בצער אין קץ, אף זה ודאי. ואילו גרימת רעה לעצמי אינו אלא ספק, והרי קיימא לן אין ספק מוציא מידי ודאי.

יש להגדיל את סכום התמיכה

פעם שלח הרה"ק רבי שלומיקה מזוויעהל זיע"א (יומא דהילולא כ"ו אייר) כסף ביד בתו לאלמנה אחת שהיה תומך בה לפרנסת בני ביתה. חזרה הבת וסיפרה שפגשה את

האלמנה בעת ארוחתה, ונוכחה לראות שהרחמנות עליה אינה כל כך גדולה, מאחר שראתה שמרשה לעצמה לקנות מצרכי אוכל יקרים, (כידוע רבנו לעצמו ולמשפחתו צמצם בתכלית הצמצום באופן מדהים). נענה לה הרבי, אדרבה מעתה יש להגדיל את סכום התמיכה, מאחר והיא זקוקה לדברי אוכל יקרים.

נקי כפיים ובר לבב

מסופר על הרה"ק רבי אריה לזין זיע"א, שיום אחד נכנס אדם אחד במשרד ישיבת 'עץ חיים' ועמו ספרו שבעים שנה בירושלים. נכנס ר' אריה לחדר, ראה ספר זה על השלחן והחל לעלעל בו ומצא, כי אחד הפרקים מוקדש לרבה של ירושלים הרה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א שר' אריה העריצו. חפץ ר' אריה לרכשו ושאל למחירו, השיב לו אותו אדם, שלש לירות. הוציא ר' אריה סכום זה מכיסו ושילם לו. לימים כיתר ר' אריה רגליו וחזפש היכן גר אותו אדם, טיפס לקומה הרביעית ובא אליו בטרוניה, מדוע ביקשת ממני שלש לירות בעד ספרך? ואילו באחת מחנויות הספרים מצאתי ספר זה ולידו פתק פי מחירו הנקוב הוא חמש לירות. השיב לו אותו אדם כי הצדק עמו ומחירו של הספר אמנם חמש לירות, אולם לבני ישיבה אנכי מעניק הנחה והמחיר עבורם הוא שלש לירות בלבד. השיב ר' אריה, אין אני בן ישיבה, אנכי עובד רק כמלמד בישיבת 'עץ חיים' ועמד בתוקף על כך שישלם את ההפרש במחיר.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ו אייר

רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב) רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי (מסילת ישרים - תק"ז)

הרה"ק רבי שמואל אליה מזוואלין ב"ר יחזקאל מקאזמיר (תרמ"ח) הרה"ק רבי שלמה מזוויעהל ב"ר מרדכי (תש"ה)

יום ראשון כ"ז אייר

הרה"ק רבי שלמה זלמן מקאפוסט ב"ר יהודה לייב (מגן אבות - תר"ס)

הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד ב"ר מאיר (תש"ד)

יום שני כ"ח אייר

שמואל הנביא בן אלקנה (ב"א תתפ"ב) רבינו יצחק מקורבייל ב"ר יוסף (הסמ"ק - ה"א י"א)

יום שלישי כ"ט אייר

הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן ב"ר אהרן אריה לייב (תר"י)

יום רביעי א' סיון

הרה"ק רבי מאיר הורוויץ אב"ד טיקטין ב"ר שמואל (תק"ו)

הרה"ק רבי גרשון מיאמפאלא מחכמי הקלויז דברודי (תקס"ד)

יום חמישי ב' סיון

הרה"ק רבי ישראל מויוניץ ב"ר ברוך (אהבת ישראל - תרצ"ו)

הרה"ק רבי חיים אלעזר ב"ר צבי הירש ממונקאטש (מנחת אליעזר (תרצ"ו))

יום שישי ג' סיון

הרה"ק רבי יעקב שמשון משפטייוקע ב"ר יצחק (תקס"א)

הרה"ק רבי יצחק מראחוב הי"ד ב"ר מאיר מקרעטשניף (תש"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" וספרים יוסף הדרים" על המעשים.

ספרים שנפלו (ג')

א) נפל ספר על הארץ בזמן שמתפלל תפילת שמונה עשרה, לא יגביהנו, אלא אם כן הדבר מפריעו מלכווין, דא מותר להגביהו כשיסיים את הברכה שאוחז בה. (משנה ברורה סימן צ"ו, ס"ק ז')

ב) מנהג אנשי מעשה שמתענים כשנופל חומש על הארץ, והטעם שנדמה לסימן רע חס ושלום, ודוקא שנפל על האותיות, משא"כ אם נפל על הכריכה. (יוסף אומץ עמוד 278, גנוי הקודש, עמוד מ', פרק ב', הערה ע"א, ובספר שמירת כבוד הספרים, עמוד רפ"ז, פרק ב', הערה 68, כתב וז"ל, ואפשר שהרב יוסף אומץ דיבר על חומשים הנכתבים בכתב יד באשורית, ולא דיבר בחומש שנדפס. עכ"ל).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד ב"ר מאיר

נלב"ע כ"ז אייר תנצב"ה

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל

מברכין חודש סיון

המולד ליל רביעי שעה 8:31

7 חלקים

ראש חודש יהיה ביום רביעי בשבת

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת בהר-בחקותי - אמונה ובטחון

"ושבתה הארץ שבת לה" (ויקרא כה, ב)

בעולם, וכל הנעשה תחת השמש הוא מאיתו יתברך. וגם כאשר האדם יקלע לסכנה שלפי דרכי הטבע נראה שהוא צפוי להינזק, הוא לא מאבד את מנוחת הנפש אלא הוא נתלה בקב"ה ובוטח בו.

האדם תמיד זוכר היטב שאין פגע רע ומקרה ח"ו, אלא הכול מאיתו יתברך בהשגחה פרטית. אין מעצור לה' מלהושיע ולשנות את המצב לטובה.

הגר"מ שטרנבוך שליט"א נוהג תמיד לספר מה ששמע בילדותו ממרן הגאון ר' אלחנן וסרמן הי"ד בעניין גבול חובת השתדלות לפרנסה, וממתי יש בזה פגם במידת הביטחון:

כל מה שנעשה מתוך הכרח להביא פרנסה הביתה ולא כדי להשיג מותרות, אין לחוש לפגם במידת הביטחון.

עוד הוסיף שבאופן כללי היסוד הוא שעל ידי השתדלות מרובה יותר מדי האדם לא יצליח לחטוף הנאות יותר ממנה שנקצב לו, אלא רק מה שמגיע לו, ואין 'חטיפות' אצל הקב"ה.

אפילו אם יצליח להרוויח יותר ממון על ידי השתדלות מרובה, הקב"ה יביא עליו צער אחר שבסוף יהנה כפי שנגזר עליו.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

אנחנו עומדים קרוב ונראה לשנת השמיטה. צריך לדעת שיסוד מצוות השמיטה הוא לחזק את האמונה והביטחון בקב"ה. בעל השדה שובת ממלאכה ומפקיר את שדהו ופרותיו ומעשה זה מוכיח שהאמונה מושרשת בקרבו שהכול שייך לבורא עולם ואין הוא הבעלים של השדה ושל הפירות.

על ידי שמסר את נפשו לעזוב את מקור פרנסתו לשנה שלימה, אך ורק כדי לקיים את מצוות ה' יתברך, הרי שמידת הביטחון נקנית בנפשו.

'ספר החינוך' מבאר (מצווה פ"ד), שבקיום מצווה זו "יש תועלת אחר נמצא בזה, שיוסיף האדם ביטחון בשם ברוך הוא, כי כל המוצא עם לבבו לתת ולהפקיר לעולם כל גדולי קרקעותיו ונחלת אבותיו הגדלים בכל שנה אחת, ומלומד בכך הוא וכל המשפחה כל ימיו, לא תחזק בו לעולם מידת הכילות הרבה, ולא מיעוט הביטחון". עכ"ל.

יסוד הביטחון הוא האמונה בהשגחה פרטית. על ידי שיכיר וידע שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, יגיע בנקל למידת הביטחון בה' יתברך.

בביאור מהות הביטחון, ביאר מרן החזון אי"ש זצ"ל דברים יסודיים מאוד. אין הכוונה שמוטל על האדם להחליט בדעתו שבוודאי הקב"ה יעשה עימו כפי מה שהוא רוצה שיהיה. מי ערב לאדם מה יהיה עימו בעתיד? כל זמן שלא נתברר (בנבואה) מה יהיה בעתיד- אין הבטחה לאדם מה ה' יעשה עימו.

עניין הביטחון הוא להאמין שאין שום מקרה

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

להצלחת דביר בן גלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שעה	כנסת לבית	צאת לבית	יציאת חג
י"ג	18:48	20:01	20:53
י"ד	19:06	19:59	20:50
ט"ו	19:09	20:02	20:53
ט"ז	19:07	19:59	20:50

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק כ"א

האם מותר לאכול ירקות כבושים במי מלח כאשר הגוי מכין אותם?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

גוי המכין ירקות [שאינם נאכלים חיים כגון חציל] והם כבושים במי מלח, מותרים באכילה. **מקורות:** שו"ע (שם) היות ולא אמרין "כבוש כמבושל" לעניין בישולי גויים. ואף על פי שיש לחוש שמא כבשו אותם בכליהם האסורים, סתם כלים שלהם אינם בני יומן, והיו נתן טעם לפגם ומותר. וכן העלה הראש"ל בספרו 'הליכות עולם' ח"ז (עמוד קכג).

אולם כאשר הירקות נכבשו בחומץ יין [לא סינטטי], יש לחשוש מדין איסור סתם יינם. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיד ס"ח). אולם אם נגע בירקות כבושים שכבשם ישראל בחומץ יין, לא נאסרו. כ"כ הרב 'שולחן גבוה' (יו"ד סימן קכג אות יב), ובשו"ת 'בעי חיי' (חיו"ד סימן קסט), והגר"ח פלאגי בשו"ת 'חיים ביד' (סימן כג).

תירס קלחים - המתבשל בתוך מים רותחים, יש שהחמירו בו משום בישולי גויים. לשיטתם יהיה אסור לקנות מהגוי תירס מבושל. **מקורות:** כן ראיתי שהעלה בספר 'אוהל יעקב' (עמוד צ). ולעניות דעתי נראה שהמקל יש לו על מה שיסמוך. הגם, שהתירס עולה על שולחן מלכים, אולם, דווקא כשהוא גרגירים, ולא כשהוא שלם בצורתו, מאחר שאין דרך נימוס לאוכלו בפני אנשים חשובים. ויש להעיר, שאיסור בישולי גויים הוא ללא התייחסות לבעיית התולעים המצוי בו. [יש לציין, כי כיום ניתן להשיג קלחי תירס בכשרות מהודרת ללא חשש חרקים].

לעניין תירס גמדי [שהוא בחזקת נקי מתולעים] ונאכל שלם עם הקלח ונוהגים לשווקו משומר בפחיות המיובאים מחוץ לארץ, יש מקילים, היות ונאכל חי. ויש מחמירים.

חטיף הנקרא פופקורן, שנעשה מגרעיני תירס יבש, נראה פשוט להתיר עשייתו על ידי גוי, היות ואינו עולה על שולחן מלכים. וכמו שהעלה בשו"ת 'רבבות אפרים' ח"ז (עמוד תנ), ובספר 'אהלי יעקב-סקוצ'ילס' (עמוד קו, תרכד). ויש לבדוק, שהגוי לא מוסיף לפופקורן תוספים, שאינם כשרים למעט מלח.

ונראה שהמקל - יש לו על מה שיסמוך, היות ובצורתו אינו עולה על שולחן מלכים. בתנאי שמשמש בכלים מיוחדים לבישול התירס ולא השתמשו בו לדברים אחרים אסורים.

לבבות דקל המיובאים בפחיות ממפעלי גויים בחו"ל שעוברים שם תהליך בישול, מותר לאוכלם, היות ונאכלים, כמות שהם חיים. **מקורות:** כן דעת הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל הובא בשו"ת עמא דבר (שם).

תחתיות ארטישוק המגיע בצנצנות [לרוב מספרד], עוברות בישול לפיסטור והשמדת חיידקים-אוטוקלאב, יש להחמיר משום בישולי עכו"ם. **מקורות:** היות ואין דרך לאוכלם חי אלא לאחר בישול. יש לציין, כי לבבות ארטישוק נגוע מאוד בחרקים, ולא ניתן לנקותם במהלך הייצור למעט התחתית שמותר, ולכך הרבנות הראשית לא מאשרת את כשרותם.

גזר מבושל במפעל של גויים, מותר לאוכלו היות והוא נאכל חי.

שְׁמִירַת שְׁמִיטָה פְּהִלְכָּתָהּ

להלן סיפור, המעובד מתוך 'הפרשה בהלכה' ובו ניתן לראות, כי אדם הזוכה לשמור את השמיטה כהלכתה, זוכה לראות מעבר לדרך הטבע. בעת שנסע הגאון רבי שלום פאלק (חבר הבד"ץ של חסידי סקווירא בארה"ק) בשנת השמיטה ה'תשס"א, כדי לחזק ידי החקלאים שומרי שביעית בגבורה ובעוז, סיפר אחד החקלאים דבר פלא שאירע עימו:

"לפני שנת השמיטה הזו, באו אלי עסקני השמיטה, ועוררוני בדברים חמים לשמור את השמיטה ולא לעבוד בשדה בשנת השמיטה. הדבר היה מאוד קשה בעיני. זה עתה השקעתי סכום של 250,000 דולר בהתקנת מערכת השקיה לשדה העגבניות הענק שלי. אך התרציתי מדבריהם החמים והחלטתי לשמור את מצות השמיטה, ועתה זכיתי לראות ברכת ה' בשלושה אופנים נפלאים:

א. דרכי היתה לשכור כ-1,500 פועלים ערביים לקצור את השדה בחודש תשרי. אך מאחר שקיבלתי על עצמי לשמור שמיטה, שכרתי את הפועלים הערביים בחודש אלול לפני השמיטה כדי לקצור את השדה. בחודש תשרי - בזמן הרגיל - הוציא ראש הממשלה גזירה האוסרת לשכור פועלים ערביים, כתוצאה מהתחרות שביניהם. הדבר גרם להפסד גדול לבעלי השדות, שלא שמרו את השמיטה...

ב. מיד אחר שגמרתי לקצור את העגבניות בחודש אלול, עלה מחירם מאוד. כיוון שצמחיית השדה שלי כבר נקצרה, מכרתי את היבול ברווח עצום.

ג. בראשית השנה קיבלתי לראשונה הודעה מטעם ראש העיר, ובה כתוב, שמאחר שבשנים הקודמות שילמתי מס גבוה יתר על המידה בשביל השדות שלי, כעת הם מחזירים לי סכום הגון!... כך סיפר בעל-המעשה ברוב התרגשות. (הפרשה בהלכה)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הצדיק הרב פנחס הכהן רבין (הגדול) זצ"ל

הצדיק הרב פנחס הכהן רבין זצ"ל המכונה 'רבי פנחס הגדול' נולד בחודש סיוון ה'תקמ"ח (1788) בבוכרה. אביו היה מורה צדק בבגדאד ובא לבוכרה לשמש שם כרב ומו"צ. אביו סירב להתפרנס מהרבנות והיה משתכר כצובע חוטי משי ואורג בדים. בתחילה למד אצל אביו ובהיותו בגיל שמונה שנים הכניסו אביו לישיבתו של הגאון ר' יוסף מאמאן 'המערב', והיה אחד מן התלמידים הראשונים שפקדו את ישיבתו.

ב-כ"ג כסליו ה'תקפ"ג (1822) והוא בן שלושים-וחמש שנים בלבד נפטר רבו, ר' יוסף המערב. רבינו הוא מונה לשמש כרבה של בוכרה על פי צוואת רבו, ואכן הוא שימש כדיין והרב הראשי של יהדות בוכרה, וכל חבל טורקסטן, טג'קיסטן ואוזבקיסטן.

הנהיג את הקהילה מבחינה רוחנית. כרב ראשי עמד בראש הישיבה, בראש בית הדין ובראש מערכת השחיטה. סייעו לו קבוצת חכמים 'שבעת טובי העיר' של הקהילה וכן הרב פנחס 'הקטן' (נישא למרים, בתו של הרב מאמאן, ועסק בניהול העניינים החומריים של הקהילה). **בעל מופת. נפגש עם אליהו הנביא.**

בשנת ה'תק"ח (1839) נאלצו יהודי משהד לבחור להתאסלם או למות. רבים מהם ברחו וחלקם הגיעו לבוכרה. רבינו השתדל למענם, כאשר פנה לאמיר וביקש שיאפשר להם להיכנס לעיר ולהעניק להם את חסותו. האמיר נענה לבקשה בשל הערכתו הרבה לרבינו. נפטר בערב ר"ח סיוון, כ"ט אייר ה'תרי"ח (1858). חי כ-70 שנים. ציונו בבוכרה. בנו, ר' יצחק חיים היה בן שמונה בפטירת אביו והקהילה מינתה את הרב יוסף בן באבא לראש הישיבה. כשמלאו לבנו ר' יצחק חיים שמונה-עשרה, מינו אותו לשמש כאב"ד וראש הישיבה.

אביו: חכם ר' יצחק (שימש כמורה צדק בבגדאד ומו"צ בבוכרה). **אימו:** מרת שרה. **נשותיו:** מרת רחל (זיווג ראשון), מרת רבקה (זיווג שני). **מרבותיו:** הגאונים אביו, ר' יצחק, ר' יוסף מאמאן. **מתלמידיו:** הגאונים ר' דוד 'מלמד' חפץ ור' יוסף כוג'הינוף. **ילדיו (מאשתו הראשונה):** מרת לאו, מרת שרה. **ילדיו (מאשתו השנייה):** הגאון ר' יצחק חיים (שימש אחריו כדיין וראש ישיבה. רבה של בוכרה וגלילותיה משנת ה'תרכ"ו ועד לפטירתו בג' בסיון ה'תרנ"ו). נישא למרת יוכבד, נכדתו של הרב מאמאן, רבו של אביו. בביתו התקיימה הישיבה המרכזית להכשרת רבנים, מורים ושוחטים).

באחד הימים הבחין רבי פנחס הכהן רבין זצ"ל, רבה של יהודה בבוכרה, בלוויה של אישה יהודייה. שאל רבינו את המלווים: "להיכן מובילים אותה?". הם השיבו לו: "לעבר בית-החיים". השיב להם רבינו: "טעות בידכם. האישה לא נפטרה אלא חיה. עשו לה הקצת דם ותחיה". מיד עשו לה כדברי הרב, והאישה קמה ועמדה על רגליה.

הדבר התפרסם והגיע עד ארמון האמיר. כששמע את הדברים זימן אליו את ר' פנחס ושאל אותו: "מהיכן ידע כבודו, כי האישה אינה מתה?". השיב לו הרב: "חבר שלי אמר לי". שאל האמיר: "והיכן מקומו של חברך זה?". ענה: "הוא יבוא אלי במוצאי שבת קודש". ציווה עליו האמיר: "אמור לו שהמלך מעוניין לראותו. ואילו אתה, בא אלי ביום ראשון בבוקר!". השיב ר' פנחס: "כדברך אדוני המלך". במוצאי שבת קודש לא בא 'החבר' לרבי פנחס כמדי שבוע.

הלך ר' פנחס אל חבריו, שני צדיקי הדור בבוכרה- מולא מור ומולא חלפתא, ושאל אותם: "מדוע לא הגיע אלי אליהו הנביא הלילה?". הללו ענו לו: "אליהו הנביא כועס עליך מאחר שקראת לו 'חבר'. היית צריך לכנותו: 'רבי' ומורי'. אבל דע לך, שאף על פי כן, מסר לנו אליהו הנביא כי מחר בבוקר תלך אל המלך כאשר הבטחת לו, והוא יצטרף אליך". בשעות הבוקר השקיף האמיר מארמונו וראה את רבי פנחס מגיע, ומעל ראשו מרחפת עננת אש.

חשש המלך פן רבינו ישרוף את ארמונו, ושלח לר' פנחס לומר לחברו, שילך ולא יכנס לארמון, והוא יבוא לארמון לבדו. כאשר נכנס ר' פנחס לארמון אמר לו האמיר: "את 'חברך' ראיתי, אשרך שזכית לכך". ושלח אותו מפניו בכבוד גדול. (מעובד מתוך 'ליקוטי ניסים')

הסיבה שהוצמד לשמו את הכינוי: 'רבי פנחס הגדול' כפי המסופר במסורת העדה, שהאמיר - שליטה של בוכרה, היה מוסלמי קנאי. על פי דיני האסלאם אסור למוסלמי לשתות יין ומשקאות חריפים. גם על היהודים נאסר למכור יין למוסלמים.

הגיעו שמועות, שהיהודים הפרו את הצו ומכרו למוסלמים יין. השופט העליון הזמין את נשיא היהודים רבי פנחס והתרה בו, שמעשים כאלו לא יחזרו על עצמם. לימים נתפסו מוסלמים שיכורים. לאחר חקירה ודרישה התברר, שקנו את המשקה מיהודים. כששמע על כך האמיר הוא זימן אליו את הרב ודרש ממנו ומתשעה מראשי הקהילה למצוא את מוכרי היין ולהסגיר אותם למלכות, על שעברו על הצו שאוסר מכירת משקאות אלו למוסלמים.

רבי פנחס שחשש שאם ימסור את שמות היהודים, שמכרו יין למוסלמים, יעניש אותם המלך בעונש חמור מאוד. לכן סירב יחד עם ראשי הקהילה. האמיר שנפגע מכך וראה במעשה זה פגיעה קשה וכן חשש, שאם הרב היהודים וראשי הקהילה מתנהגים כך, אזי גם היהודים שיראו את מעשהו עלולים לזלזל במלכות ועל כן גזר, שיש להפיל את רבינו ממרומי המגדל הגבוה בעיר (מהמינארט) שגובהו שלושים ושמונה מטר, למען יראו ויראו במעמד כל אנשי הקהילה. כמובן, נפילה מגובה שכזה היא גזר דין מוות.

רבינו קיבל עליו את הדין בגבורה. אנשי הקהילה הכריזו צום ותפילה כדי להעביר את רוע הגזירה. במועד גזר הדין עדיין הרב סירב למסור את השמות. ניגש השומר והפיל את רבינו מראש המגדל, כאשר כל אנשי העיר ניצבים בתחתית המגדל. אך התרחש נס, ועל אף שהוא נפל, רבינו לא נפגע כלל. לתדהמת כל הנוכחים רבינו קם מיד ועמד על רגליו.

האמיר, שהארמון שלו היה במקום סמוך צפה באירוע. כשראה את הנס שהתרחש לרבינו, התמלא ביראה ופחד שמא הרב יתנקם ויפגע בו. האמיר רצה לפייס את רבינו, ולכן ציווה להביא אותו אל ארמונו. כשהגיע רבינו לארון, נתן לו האמיר מתנות ואף הורה שמכאן ולהבא יש לנהוג כבוד ביהודים. מאותו המקרה כונה רבינו בפי הכול רבי פינחס 'הגדול'.

חובת ההודאה

מהצפוי. הם כינסו את ילדיהם לסלון, ושוחחו עימם, עד כמה גדול הנס ה'טבעי' וה'פשוט' שבהליכה על שתי רגליים בריאות.

עד כמה ראוי להתבונן גם ביתר הניסים ה'טבעיים', שמתרחשים מדי יום. להפנות אליהם תשומת לב ולהודות עליהם, שהם בעינינו דברים מובנים מאליהם.

העובדה, שאנו יכולים ללכת, לאכול, לשתות, להפעיל את ידינו, לדבר, לנשום, לכתוב, להתפלל, לקום, לשבת, לפקוח את עינינו וכו' פעולות, שאנו עושים בחיינו פעמים אין ספור, עלינו להודות לבורא עולם על כך.

"לפיקך", אמר האב לילדיו, "החלטנו, כי מהיום נתחיל לראות את הניסים, שה' עושה לנו, ונגיד לו תודה. הנה, אני כותב את הפתק הראשון – חסד, שזכיתי בו היום, וכל אחד מכם יכול גם הוא לכתוב ולהודות".

מאותו היום הפך בית המשפחה לבית של הודאה. הילדים חיפשו לראות את הטוב, למצוא רעיון מקורי על מה להודות היום. בכל יום ויום הם מילאו פתקים. טובות גדולות וטובות קטנות, חסדים וניסים מכל הסוגים.

בכל יום ויום הקדישו בני המשפחה זמן להודות. ליטול את צרור הפתקים, להביט בהם כמה שניות ולהודות לבורא עולם על כל החסדים שהוא גומל עימנו.

בינתיים, הילד בעל הרגל השבורה שב הביתה. הוא התחיל את טיפולי פיזיותרפיה. נראה היה כי הוא מתקדם בקצב מהיר מהצפוי.

בני המשפחה הוסיפו להודות גם על זה. גם על הרגליים הבריאות, גם על השבורות, גם על הפיזיותרפיה שהוא עובר, גם על הנפילה, גם על ההתקדמות המהירה - על הכול...

בתוך פחות משנה התרחש הנס, הילד חזר לעצמו לחלוטין והתחיל להלך כאחד האדם. אין לו צורך בפיזיותרפיה, הוא לא זקוק לעזרה, בוודאי שלא לטיפולים מכל סוג. הוא פשוט הלך, הלך על שתי רגליו, הלך והרבה בשירת הודאה, הלך ופיו מלמל שבח ותודה...

"ועל הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך". גם כשהכל הולך 'חלק', כשאנו חוזרים לבית, ורואים שכולם בריאים ושלמים, עלינו להודות לבורא עולם, כי זה לא דבר המובן מאלי.

גם כשאנו חווים נפילות- תרתי משמע, איננו זקוקים לתזכורות, על מה ועד כמה עלינו להודות. אנו יכולים להתבונן סביבנו ולראות בעינינו את טובות ה' וחסדיו המרובים שגומל עימנו בכל רגע ורגע.

להלן סיפור, המעובד מדברי המשפיע הרב שלמה לוינשטיין שליט"א שסיפר במוסד 'לאור הנר' ששמע מפי המשפיע הגה"ח רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א ששמע את הסיפור מאביו של הילד עליו נסוב הסיפור.

בסיפור מופלא זה יש בו כדי לתזכר אותנו, עד כמה עלינו להודות לבורא העולם על כל הדברים הקטנים היומיומיים, שאנו עושים, וכן לדעת, כי שום דבר הוא לא מובן מאלי. וגם אם, חלילה, ישנה בעיה מסוימת, בכוח ההודאה ניתן לחולל מהפכה של ממש.

היתה זו שעת צהריים בהירה, בעיצומו של יום שגרתי. מוישי חזר מהתלמוד תורה כמדי יום. הוא ירד לחצר הבניין לשחק. בעודו משחק בחצר, רגלו נתקעה במשהו והוא מעד ונפל ארצה כשהוא גונח מכאבים.

בתוך שניות אחדות התברר, כי לא מדובר במכה יבשה בלבד. הילד צעק וצרח, רגלו התעקמה והכחילה ל"ע. הוזעק אמבולנס למקום והוא הובהל לחדר מיון. הוא עבר מספר צילומים וכבר באותו לילה אושפז במחלקה האורתופדית, כשרופאים מודאגים מאוד ממצב הרגל.

"העצם התרסקה לחלוטין", אמר הרופא להוריו בבוקר יום המחרת. "למעשה אנחנו מאוד מודאגים ושוקלים את צעדינו בכובד ראש. נערוך התייעצות מיוחדת עם בכירי הרופאים, ונקבל החלטה מה כדאי לעשות".

לשמע דברים אלו חרד ליבם לגורל בנם. הסתבר כי היתה זו נפילה קשה שהשלכותיה ארוכות טווח... אחר הצהריים נערכה התייעצות מיוחדת. לאחר מכן נקראו ההורים לחדר הרופאים.

"אין לנו הרבה מה לעשות", אמרו הרופאים בייאוש, "אלא להמליץ על טיפולי פיזיותרפיה לתקופה ארוכה מאוד. כרגע, איננו רואים סיכוי לאחות את השברים ברגל".

רופא אחר המשיך והסביר: "המצב לא פשוט... נראה, שאין מנוס מלקבוע, כי במשך שלוש שנים לא יוכל הילד להלך ברגליו, ולכל אורך התקופה יעבור טיפולי פיזיותרפיה קשים ומפרכים, ואולי, אולי, אולי בעוד שלוש שנים הוא יוכל ללכת מעט".

הבשורה הקשה הפתה את ההורים בהלם. עד אתמול מוישי היה ילד בריא ומאושר, משתובב, מסתובב ומשחק על שתי רגליו.

והנה, ברגע אחד הגיע למצב, ששלוש שנים לא יוכל ללכת, וייאלץ לעבור טיפולים קשים ומייסרים... ומי יודע אם לאחר מכן בכלל יוכל להתחיל ללכת...

כששבו ההורים לביתם, הם החליטו לפעול בכיוון אחר

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחה ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דוד יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'ה ע"ה חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחה ז"ל גורג'ה בת נעימה ע"ה
---	---	--	--

גליון באר הכרעה

נערך ונלקט מתוך דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בהר - בחוקתי

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים
פרשת בהר - בחוקותי
אשמעה מה ידבר הא-ל

- א דע 'מה' למעלה ממך - הכל 'מלמעלה' ובגזירת עליון..... א
- א 'מה' נאמר ו'מה' נדבר - וידום אהרן..... א
- ו 'מה' גדלו מעשיך ה' 'מאד' עמקו מחשבותיך - רק בשמים מבינים את החסד והרחמים..... ו
- ט 'מה' רב טובך - דברי חיזוק ותנחומים..... ט
- יב 'מה' תשתוחחי נפשי - ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה..... יב
- יג 'מה' ה' אלוקיך שואל מעמך - נחפשה דרכנו ונחקורה..... יג

פרשת בהר בחוקות

המסולאים בפז באופן נורא שכוה בעיצומה של הלילה להתנא האלוקי רשב"י, חלילה לנו להעלות על מחשבתנו שאירע האסון מחמת סיבה טבעית וכיו"ב 'ממנהג העולם' א, ולתלות ביד המקרה ח"ו, שמחשבה זו אינה אלא 'דרך אבזריות', אלא עלינו להתחזק באמונת איתן כי הקב"ה הוא עשה ועושה את כל המעשים, והכל היה בהשגחה פרטית ומדוקדקת כחוט השערה^ה.

'מה' נאמר ו'מה' נדבר - וידום אהרן

ומתורתך תלמדנו על חובת כל יחיד ויחיד מבני ישראל בשעה כזאת, הבה נתבונן מה אירע לאבותינו ביום חנוכת המשכן, שבו הייתה ה'שמחה'

דע 'מה' למעלה ממך - הכל 'מלמעלה' ובזירת עליון ידוע מה שכתב רבינו הרמב"ם (פ"א מהל' תעניות ה' ב-ג) וז"ל, ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן וכו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו, וצרה זו נקרה נקרת (מלשון מקרה) הרי זו דרך אבזריות וכו', עכ"ל.

ומבואר להדיא, כי בעת צרה ליעקב, בששוד ושבר בגבולנו, כאשר דודי ירד לגנו ללקוט בשושנים, ונלקחו מעמנו מ"ה נשמות קדושות וטהורות, בני ציון

א. כי 'לא הדוחק ממית', ואין לחפש 'אשמים' בדבר... אלא כך עלתה במחשבה לפניו ית'.

וכה היה מעשה אצל הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל, שבתו היתה חולה ל"ע במחלת האסטמה (אזמא"ה), דרכו של חולי זה, בעת שתוקף את החולה קושי בנשימה חייבים לחבר אותו למכונה (מאשי"ן) שיעזור לו להמשיך לנשום, ולא ח"ו... לגודל נחיצות המכשיר להצלת חייה, היו להם בבית חמשה מכשירים, מוכנים ומזומנים על כל צרה שלא תבוא, פעם אחת תקפתה קושי נשימה ולא הצליחו בני הבית למצוא אף לא מכשיר אחד, תוך כמה דקות השיבה נשמתה ליוצרה, בימי השבעה נכנס הגה"צ רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל לנחם את בני המשפחה, בתוך הדברים הבין ר' יעקב כי מרגישים הם 'אשמים' במיתתה - שלא חיפשו כראוי אחר המכשיר, כי מיד אחר 'יציאת נשמה' מצאו את כל המכשירים מונחים אחר כבוד תחת מיטתה, נענה רבי יעקב ואמר להם, קבלתי מפי המשגיח דלומז'ה הגה"צ רבי משה רוזנשטיין זצ"ל (בשנים שקודם המלחמה הנוראה) שכל עניין ה'השתדלות' אינו אלא לגבי ה'עתיד' - שעל האדם ל'השתדל' שיהיו כל ענייניו על צד היותר טוב, אך המהרהר לגבי ה'עבר' שאם היה משתדל ועושה כך וכך, היה מציל את עצמו מהצרה ומההפסד, הרי אלו מחשבות כפירה ממש, אלא על האדם להאמין בכל לבבו, שכל מה שאירע לו היה בציווי הבורא ואי אפשר לאדם לילך נגד רצונו ית' (הובא בספר שיח יוסף עמ' תק"כ באריכות גדולה ועיי"ש).

ולדין ייאמר, המחשבה על העבר שאילו היו עושים כך וכך או נוהגים באופן אחר אזי לא היה מתרחש האסון הנורא היא מחשבת כפירה ממש...

ב. מסופר, שלאחר שתמו שבעת ימי האבלות בפטירתו של הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע התהלך בנו הרה"ק רבי מאיר זי"ע עם הגבאי (הרב ביגלאייזען), ובדרך הילוכם אמר לו הרבי הידעת מדוע נהוג אצלנו שלא להעמיד משקה - לחיים במשך ימי השבעה רק לאחריהם, משום שבכל שבעת ימי האבל מדברים אודות הנפטר ומעשה הפטירה, והנה אומרים שהמנוח נלב"ע משום שהיה חולה בכך, ומשום שרופא זה עשה כך אירע כך, וכן כיוצא בזה, ולפעמים אפשר שיחשבו שאילו היו עושים פעולה מסוימת היו מונעים את פטירתו, והרי מחשבות אלו כפירה הם, כי באמת הכל אירע רק אחר שכך גזרה חכמתו יתב"ש, לכך תיכף ככלות ימים אלו, שותים משקה חריף לנקות ולצחצח את המח, ומברכים שהכל נהיה בדברו, להשריש בלבנו שאין כל סיבה גשמית לפטירה, אלא הכל בדבר ה' נעשה, כי כך גזרה ההשגחה העליונה.

ג. משל ששמעתי מהגה"צ רבי פינחס רוזנבוים זצ"ל, באחד מבתי ישראל הגיע לביקור בשעה שהסבו בני הבית לסעודתם בהשקט ובבטח - ללא כל הודעה מוקדמת מלך החיות ה'אריה' בכבודו ובעצמו, למותר להאריך בגודל הפחד והבהלה שנשתררה באותו בית, הכל חיפשו מחסה ומגן מפחד מוות, זה נכנס לארון הספרים וזה לארון הבגדים, זה קפץ על הארון וזה כמעט נפל מהחלון... אבל, ממקום מסתורם הנם רואים את אחד האחים יושב לו

באר הפרשה - פרשת בהר בחוקות

כיום שנבראו שמים וארץ, וירדה שכינה לתחתונים, כתיב שם - וידום אהרן, שקיבל את הדין באמונה ובעיצומה של השמחה מתו שני בני אהרן שאין לנו מהורה ושלימה בלא שום פקפוק והרהור במחשבתו. שמץ של השגה בקדושתם [עד שמושה רבינו ע"ה אמר עליהם שהם גדולים יותר ממנו ומאהרן הכהן], מה שמחתו של התנ"א רשב"י, 'שיכח ה' בציון מועד', ועלו

בשלווה - לא קם ולא זע, אדרבה הוא מביט לאריה בעיניו כשכולו אומר שלוות הנפש וישוב הדעת, המה ראו כן תמהו, כיצד ייתכן מעמד נורא כזה, וביותר גדלה פליאתם משראו איך שהאריה מתקרב אליו מתוך נהמת הארי והחל מחבקו ומנשקו מכל צדדיו והוא אינו מתפעל כלל משל מחבקו אביו באהבה רבה... ואכן, אחר זמן מה הוריד האריה את ה'מסווה' מעל פניו ונתגלה אליהם 'אביהם' ברוב פארו והדרו, האחים לא יכלו לעצור בעצמם, ושאלהו, אחינו הקטן... כיצד לא רעד גופך מפחד, כיצד נשאת לעמוד בסמוך לאריה מבלי להניד עפעף... ויספת להביט לו בפניו... ויען הילד ויאמר, חשבתי לעצמי, הנה הבית בקומה שלישית הוא, גם הוא נעול על מנעול ובריה, א"כ, כיצד נכנס האריה דרך דלת הבית, וכי יש בידו 'מפתח' הבית, ועוד, וכי יש ביד מהלך על ארבע לתחוב מפתח בחור הדלת לסובב המנעול ולפתחו, בע"כ תאמר שאין כאן אריה ולא חיה טורפת, אלא אבינו אוהבנו שהוא 'בעל הבית' ורק בידו ה'מפתח' להיכנס הביתה והוא הוא המסתתר תחת עור האריה ולא כל מזיק בא עלינו, א"כ ממה יש לי לחשוש ולפחד, ע"כ הבטתי ל'אריה' בעיניו כאומר לו להדיא 'ידעתי אבי ידעתי' כי אתה המסתתר תחת עור האריה, חפץ אני בקרבתך גם בזו העת - אזעק בפניך 'ידיד נפש אב הרחמן' רחם עלי וקבל רצוני להתקרב אליך כמאז כן עתה, ואכן האב השיב לי באהבה כפולה ומכופלת, ובעודו לבוש בעור אריה המסתיר את 'אבהותו' חבקני ונשקני...

והמשל מובן מאליו, פעמים ונראה לנו כי אריה טורף ושואג בא לקראתנו... דע נא, מי עשה זאת, הרי אין כח בעולם זולתי אבינו שבשמים - ורק בידו ה'מפתח' לעשות בעולם ובבריותיו ככל רצונו, א"כ בע"כ תאמר שתחת הקושי מסתתר לו 'אבינו אב הרחמן' תחת לבושים והסתרות, אין לך אלא להביט בעיניו (כביכול) ולומר לו הנה אבי אתה מכיר אני כך אף מתחת לעור האריה הנראה כמחשיך ומסתיר, לא אעזבך, ובזה יפתחו בפניו שערי רחמים ויצא מאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה, ואף בטרם ישועה הנגלית לא יהא חושך בעדו בראותו את אביו מביט עליו ברחמים וחמלה.

ד. וכבר היה מעשה בבית אחד מהצדיקים אשר נפטרה בתם התינוקת, ודימו אביה ואמה שמכשול יצא מתחת ידם והם אשמים בדבר, ולא מצאו מנוח ומרגוע לנפשם, עד שהגיע הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע לנחם אותם באבלם וביגונם, ואמר להם 'ידיים, ידיים, אלעס בידי שמים', שגם מה שנעשה 'בידיים' אף הוא בידי שמים, שהרי אין כח לאדם להזיז אצבע קטנה בלא שיכריזו כן מן שמיא, והכל נעשה ברצון ה' ית', ובזה נחה דעתם.

ה. הנה רבים ששכבו 'בין החיים ובין המתים' ניצולו לחיים, ואילו אחרים הלכו לבית עולמם, ואין שום הסבר לדבר מה נשתנו אלו מאלו, גם באותם רגעים ממש של אותו 'הסתר פנים' היו כאלו שנעשו להם ניסים ונפלאות וראו בעליל את מידת הרחמים, ועין בעין רואים את ההשגחה הפרטית על כל אחד ואחד שהיה שם, וכמו שסיפר לי אברך בן עליה שהיה שם בתוך המון העם הדחוקים, והנה, זה זמן רב שחוטי ושרוכי מנעליו אינם מתוקנים כהוגן, ובאותו רגע הרגיש שהם נופלים מעל רגליו, וברצונו להחזירם על רגליו קפץ לגובה, ובדיוק באותו רגע גבר הדחוק באופן איום ונורא עד שנשאר תלוי באויר, ומשהתבונן בנעשה עמו, הבין שאילו היה קופץ רגע קודם הרי כבר היה חוזר ונופל על מקומו הראשון, ואילו רצה לקפוץ רגע אחד לאחמ"כ כבר לא היה עולה בידו להתרומם כלל, אלא שהיה זה בבחי' לרגעים תבחננו, השגחה פרטית שיהיה באותו רגע, לא לפניו ולא לאחריו. עוד זכה לראות בנפלאות תמים דעים, שלאחר שאירע האסון בדקו אותו אנשי ההצלה וראו על גופו סימני חבלה - מקום שהלחץ דחק בו במשך כחמש עשרה דקות, ואמרו לו, כי אם היה מספיק ליפול אפילו בסנטימטר אחד, והיה הלחץ על גופו בס"מ גבוה יותר היה נשבר לו אגן הירכיים רח"ל, ומן השמים השגחו עליו לרחמה שיהיה במקום הזה ולא במקום אחר כמלוא נימא.

ובוודאי, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, ורמז יש בלשון המשנה (אבות ב א) דע מה למעלה ממך, דע והתבונן ותאמין כי אותה גזירה נוראה בסילוקם של מ"ה הנשמות הקדושות נגזרה למעלה... והרי זה למעלה ממך - למעלה מהשגת אנוש להבין דרכי ההשגחה העליונה.

בסערה השמימה קרבנות ציבור, שעלינו להיות מתלמידיו של אהרן ולקיים בעצמנו וידום אהרן, ואף שנסתרים דרכי ה', ואין אתנו יודע עד 'מה', ואין הלב יכול להבין מאומה, מכל מקום נחזיק בחבל האמונה הפשוטה שהכל היה מאתו ית', צדיק וישר הוא, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

ו. נפלאים המה דברי הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (מכתבי קודש מכתב מא), שהנה איתא בזוה"ק (ח"ג רטו:) שבשעה שקינא פנחס לאלוקיו נתעברו בו נשמות נדב ואביהו בני אהרן הכהן, וידוע שפנחס זה אליהו והוא חי לעולם, נמצא שלאחר שמתו נדב ואביהו שבה נשמתם לשכון עלי אדמות, ולא עוד אלא שחיים הם לעולם, וכתב היסוד"ע, שזכה לכך אהרן ששיבו לו את בניו ויחיו לעולם - ע"י שקיבל את הדין באהבה וכדכתיב (ויקרא י ג) 'וידום אהרן', שהמקבל ע"ע את כל העובר עליו בתמימות זוכה לראות את מידתו ית' הטובה והמרובה ת"ק פעמים.

ז. וכבר אמר אחד מצדיקי הדורות זי"ע, צער גדול ובושה היתה לי לעבוד אלוקים אשר הנני מבין אותו... אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע ניגש פעם אוד מוצל מאש שסבל ייסורי איוב במשך שנות ה'מלחמה', ואף אחר שנסתיימה המלחמה לא מצאה נפשו מנוח לגדל צערה. ובבואו לפני ה'חזון איש' פתח את פיו ודיבר בכעין תרעומות כלפי מעלה, שאינו מבין היאך עשה ה' ככה לעמו. פתח החזון"א גמרא, הראה לו על תוס' מסוים הידוע כמוקשה הבנה, וביקשו, ירחם נא מר עלי ויבאר לי דברי התוס'. עיין הלה בדברי הגמ' ובתוס' אשר עליו, והחל לנסות לבאר הדברים, אבל החזון"א לא נתן לו והקשה עליו בכה וכה. עד שהודה הלה שאין בידו לבאר התוס'. נענה החזון"א ואמר לו, הרי לך, שאף כמה שורות ב'תוספות' אחד אין בידך לבאר ולהבין דבריהם, ומה טענות יש לך על הנהגת בורא עולם. והיאך תחשוב שיש בידך להבין כבשונו של עולם...

ח. כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (עיי' חיי שרה תרנ"ב, ועוד) בביאור דברי הגמרא (ברכות יב.) 'כל שלא אמר אמת ויצא שחרית אמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו, שנאמר (תהלים צב ג) 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', ודייקא נקטו ענין האמונה ב'לילה', כי עיקר מצות האמונה היא ב'ערבית' - לעת אשר החושך יכסה את האדם ושרוי בבחי' לילה אז צריך להתחזק באמונתו כי הכל הוא בהשגחה עליונה, ואם לא אמר אמת ואמונה ב'ערבית' לא יצא ידי חובת מצות האמונה. ידוע מה דאיתא בזוה"ק (ח"ג קנב:) אשר יוצא 'כרוז' ביום י"ד אייר - פסח שני, ומכריז 'כל מאן דלא יכיל למחמי מטרוניתא ייתי ויחמי עד דלא ינעלון תרעי' (כל מי שלא היה יכול לראות את פני האדון ה', יכול לבוא ולראות בטרם ינעלו את השערים), 'אימתי כרוז אכריז, בארבעה עשר לירחא תניינא, דהא מתמן עד שבעה יומין תרעין פתיחין מכאן ולהלאה ינעלון תרעי' (כרוז זה יוצא ביום י"ד אייר, ומאז ועד ז' ימים עדיין פתוחים השערים, ולאחר מכן ינעלו אלו השערים), וידועה הקושיא, מדוע ננעלים השערים דווקא בפרוס חג השבועות הבעל"ט. וביאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע כי נודע ששבעה שבועות הספירה מכוונים כנגד ז' מידות, וב' השבועות האחרונים הם כנגד 'יסוד ומלכות' שעניינם על דרך העבודה - קדושה ואמונה, וזאת באו ללמד לכל ב'נעילת השערים' כי בענייני קדושה ואמונה צריך לעבוד בכל כוחו ולהתייגע אף כשהשערים נעולים, כשנראה לו שהכל סתום...

ט. בימי המלחמה הנוראה כשהיה הרה"ק ה'עקידת יצחק' מאלכסנדר זי"ע במחנות וכבשני המוות ל"ע, ביקשו מאתו הסובבים, 'רבינו, חזק ידינו ואמץ כוחנו בדברי חזק'. נענה הרה"ק ואמר (נדפס בספר עקידת יצחק, נ"ך, בכותרת 'בשנות הזעם במחנה ההשמדה'), הנה כתיב (תהלים צב ג) 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', ולכאורה צריך ביאור, בשלמא 'חסדך' היינו שאומרים בלשון נוכח אל הקב"ה חסדך - כי החסדים הבאים עלינו מתנת הקב"ה הם, אבל מהו שאמר ואמונתך בלילות - היה לו לומר ואמונתנו בלילות, כי בעת החשיכה - אנו מתחזקים באמונה, וכביכול אין האמונה של הבורא אלא שלנו. וביאר הרה"ק ביאור נורא כי כשהקב"ה מנסה את האדם ומסתיר פניו ממנו - הרי הוא מאמין ביהודי שיעמוד בגבורה בעוז ותעצומות, וזהו אומרו 'ואמונתך', שהקב"ה מאמין בנו שנעמוד כראוי בנסיון. על דרך זה ייאמר, שכביכול רבון כל העולמים אמר בליל ל"ג בעומר 'אני מאמין באמונה שלימה בבניי חביבי שהם יעמדו בנסיון ויתגברו כארי להחזיק בעמוד האמונה בתמימות', כי יש בהם כוחות עצומים ונפלאים והאמונה הטהורה חקוקה בקרבנו, וישראל מאמינים בני מאמינים הם. הבה נעמוד בזה בעוז ובגאון - לחזק כביכול את האמונה שיש לאבינו שבשמים בנו...

וכך ביארו צדיקים (הרה"ק ה'שמח ישראל' זי"ע בשם זקינו הרה"ק ר' פייבלע, 'תפארת רבותינו' אות נא) במה שנאמר (תהלים פט ו) 'וידו שמים פלאך ה' אף אמונתך בקהל קדושים', כי בשמי שמים מודים על ה'נפלאות' הגדולות, ומה הם אותם 'פלאות', אף אמונתך בקהל קדושים - הכח שיש לקרוצי חומר להאמין בה' בכל מצב, הן בזמני האורה והן בזמני חשיכה, וזה אכן 'פלא' וחיודש גדול...

באר הפרשה - פרשת בהר גזוקות

ובך כתב בספר 'מנורת המאור' (פ"ד) כי המשבילים"א (עמוס ה יג) 'וזהיה המשביל בעת ההיא ידום', ובתיב (איכה יקבלו הייסורין מאהבה ובעת הצרות ידומו, שנאמר ג כח) 'ישב בדר ידום כי נטל עליו'. עכ"ל.

יש שרמזו בלישנא דקרא (תהילים קטו ב) 'למה יאמרו הגוים', שזהו ההבדל והחילוק בין ישראל לעמים, שהללו אינם מאמינים אלא מלאים טענות וטרוניות כרימון ותמיד יאמרו וישאלו למה... למה... אולם אצל בני ישראל כתיב (שם קמד טו) מאמינים בני מאמינים, ועל כל דבר ודבר אומרים 'ככה', כן הוא רצון השי"ת ומקבלים את הדין באהבה. י. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (מחנה ישראל ח"ב פ"ג) מסביר על פי משל - לאחד שהיה שוכר בית משר אחד בעד ג' מאות רובל כסף בכל חודש, ויהי היום, הוצרך השר ליסע למרחקים, ומינה אחד ממקורביו על נכסיו ובתוכם את הבית ששכר היהודי, ה'ממונה' החדש רשע גדול היה והעלה לכל השוכרים את תשלום השכירות לחמש מאות זהובים, בבוא יום הפרעון חסרו ליהודי סך עשרים רובל כסף, והתחנן לו היהודי שימתין לו כמה ימים עד שישגי את כל הסכום, אך הרשע לא הסכים לכך בשופ"א, והכהו בשוט עשרים מכות נמרצות - כנגד עשרים הרובל שהחסיר מתשלומיו, כך עשה לעוד כמה אנשים, במשך הזמן נעשה הממונה לעשיר גדול וקנה חצר לעצמו, לאחר זמן חזר השר לביתו, נכנס אליו היהודי וסיפר לו על כל מעללי 'הממונה', וחמת השר בערה בו. אמר לו היהודי - עתה גזור אני עליו שיתן לך על כל מכה ומכה - מאה רובל כסף, והמשיך השר לומר הנה אחוזה גדולה קנה לעצמו ששוויה ארבעת אלפים רובלים, ומעתה מחצית ממנה שלך היא, חזר היהודי לביתו ופניו זועפים, שאלוהו בני ביתו, מדוע פניך רעים היום, ויען ויאמר, הרי כבר אינני מרגיש את כאב ההכאות, לכן מצטער אני מדוע לא הכה אותי הרשע עוד עשרים מכות, שאז הייתה כל האחוזה עוברת לרשותי. ומבאר ה'חפץ חיים' את הנמשל, כשסובל אדם ייסורים בעולם הזה הרי בעת ההיא הוא דואג ומצטער עליהם, ואינו רוצה לסבלם כלל, אך כאשר יבוא 'לעולם הגמול' ויקבל שם שכר עבור כל שעה ושעה של ייסורים שסבל בהאי עלמא ישמח בכל מכה ומכאוב שעבר בהאי עלמא, כדאיתא במדרש (ספרי פר' האזינו אות שיא ועיי"ש) 'זכור ימות עולם (דברים לב ז) - אמר להם הקב"ה כל זמן שאני מביא עליכם ייסורים בעולם הזה תזכרו כמה טובות ונחמות עתיד אני ליתן לכם לעולם הבא'. ועיקר הכל להאמין שכל מה שנזדמן לו בהשגחה פרטית מאתו יתברך לטובתו וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ס:) 'כל דעבדין מן שמיא לטב הוא דעבדין (עכ"ל). כבר אמרו כי זעקתו של המתייסר וכואב 'אוי... אוי...' בגימטריא שבעה עשר כגימטריא של תיבת 'טוב', לומר לך כי כל 'אוי' טוב הוא אלא שפעמים ה'טוב' בנסתר הוא...

הנה אמרו חז"ל (יומא יב.) 'מה היה בחלקו של יהודה, הר הבית הלשכות והעזרות. ומה היה בחלקו של בנימין, אולם והיכל ובית קדשי הקדשים. ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין, ובה היה מזבח בנוי, ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לבלעה בכל יום, שנאמר (דברים לג יב) 'חופף עליו כל היום', לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזן לגבורה'. ביאור נפלא ביאר בה הגאון רבי יהודה רבינוביץ זצ"ל (בספרו כרם חמד), עפ"י דברי המדרש בפרשתן (בר"ר צב ח) שבאותה שעה שבנימין 'נתפס' בגניבת הגביע צעקו עליו השבטים בדברי גנאי 'גנבא בר גנבתא' (גנב בנה של גנבת, שהרי אמו רחל גנבה את התרפים) ובתנחומא (י) איתא עוד 'והיו עומדין ומחבטין לבנימין על כתפיו, ואומרים לו גנבא ברא דגנבתא, ביישתנו, בן אמך את, כך ביישה אמך את אבינו, ובשביל אותן המכות שהכוהו בכתפיו זכה שתשרה שכינה בין כתפיו'. פירוש, שבזכות המכות זכה שבית 'קדשי הקדשים' יהיה בחלקו.

מעתה נשכיל להבין מדוע לא זכה בנימין שגם המזבח יהיה בחלקו, כי יהודה לא הכה אותו כשאר אחיו, שהרי הוא 'ערב את הנער' (זה בנימין), להחזירו אל אביו בשלימות, ולכן לא היה יכול להכותו כי אז היה עלול להחזירו פצוע וחבול, ונמצא שלא קיים הבטחתו דמה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא, ומאחר שלא לקה בנימין ע"י יהודה לכן הייתה רצועה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסה בחלקו של בנימין, ועל זה היה בנימין הצדיק מצטער כל היום - מדוע לא זכיתי שגם יהודה יפליא בי מכותיו, כי אז הייתי זוכה שגם מקום המזבח יהא בחלקי... וזה נרמז ב'רצועה שהייתה יוצאת', כי שליח ב"ד מכה את החייבים מלקות ברצועה שבידו (מכות כב:), ועל זאת ה'רצועה' היה בנימין מצטער - שלא לקה עוד באותה רצועה, כי אילו היה לוקה עוד היה זוכה שיהא מזבח בחלקו. והדברים נשגבים, כי אין האדם יודע לכמה מעלות טובות יזכה על ידי היסורים, ועל ידי שיזכור עניינים אלו יהא קל בעיניו לקבל את היסורים באהבה.

יא. ולהוציא מדעת בני אדם שה'חכמים' המה מבינים ב'רוחב דעתם' מה אירע והיאך נגרם האסון, מי אשם בדבר ובמי תלוי הקולר (ועד שנדמה להם שמי שאינו מביע דעתו בראש חוצות לשוטה ופתי יחשב...) ועל זה כתב ה'מנורת המאור'

ובדרך זה מבאר גם את האמור לאחר מיתת שרה אמנו, דכתיב (בראשית כג ב-ג), 'ויבא אברהם לספור לשרה ולבכותה, ויקם אברהם מעל פני מתו, ולכאורה קשה שבתחילה כתיב 'ויבא אברהם לספור' ולבסוף רק ויקם מעל פני מתו - שלא הספידה, קם ודיבר אל בני חת, וצ"ב, מדוע חזר בו ולא הספידה, ועוד, דאיתא במדרש (רבה נח ו) 'מלמד שהיה רואה מלאך המוות מתרים כנגדו' - היכן נרמז ענין זה בפסוק. אלא, 'כשבא לספור לשרה ראה מלאך המוות מתרים כנגדו, ר"ל כשהתחיל להתבונן על מיתת שרה הצדקת הראשונה שבעולם, שהיא הייתה אם כל בני ישראל, ורוח הקודש מדברת מתוך גרונה, ועתה פתאום מתה עליו אחרי מעלת העקידה שזכתה לבן צדיק כזה ולא הועיל לה כלום, כל זה היה היצר הרע מכניס בלבו של אברהם אבינו, לבעבור יוקשה בעיניו וירע על מעשי אלוקים אשר עשה לה, לבן בשראה זה מיד פירש ולא הספידה, ויקם מעל פני מתו וידבר דברים אחרים כנ"ל'.

יסודות איתנים בעניין זה כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' (חיי שרה ד"ה ויקם אברהם) וז"ל, כי הנה כלל גדול במעלות הצדיקים המתהלכים לפני אלוקים בתמים, אף אם חלילה באה עליהם מידת הדין לאיזה יחיד או רבים ח"ו, לא יתנו לבם להתבונן מהות הצרה ההיא רח"ל, ולא יפול לבבם להקשות מדוע עשה ה' ככה לארץ הזאת, כי לבם נכון ובטוח בה' כי צדיק וישר הוא, א-ל אמונה ואין עוול (דברים לב ד), ונהפוך הוא כי מפי עליון לא יצאו הרעות (איכה ג לח), רק כל מעשיו ית' מכוונים לטובה. עכ"ל. ובזה מבאר מה שנאמר אצל משה בעת ההתגלות האלוקית הראשונה שהיתה לו במראה הסנה 'ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלוקים' (שמות ג ו), שכידוע מראה הסנה רומז על הגלות, ולא רצה משה להתבונן בו, ועל כך נאמר ויסתר משה פניו 'כי ירא מהביט ולהסתכל אל בחינת הדין המכונה אלוקים, פן יקשה בעיניו על ככה' ב'.

שאדרבה איפכא מסתברא המשכילים יקבלו הייסורין מאהבה ובעת הצרות ידומו, כי דייקא החכם הוא שמבין שהקב"ה הוא עשה הכל, ושתוק כי כך עלתה במחשבה לפני (מלשון הגמ' במנחות כט:).

וכבר אמרו לבאר בפסוק (תהילים צב ו-ז) 'מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך, איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת', וצ"ב וכי רק הכסיל לא ידע ולא יבין, הרי מפורש כתיב ברישא 'מאד עמקו מחשבותיך' וכלומר שאף מהחכם נסתרים דרכי ה'. אלא אדרבה כך פירושו, מה גדלו מעשיך - מאד עמקו, ואכן, רק ה'חכם' יבין שמאד עמקו מחשבותיו ואין בידו להבין את הנהגת ה', אבל הכסיל 'לא יבין את זאת' - אינו מבין שמאד עמקו מחשבות ה', וחושב שיש בידו להבין את הנהגת ה'.

משלו משל, לאיש פשוט שנתנו לו להיכנס אל תוך החדר ששם יושב ה'טייס' ומנהיג את המטוס (עראפלא"ן) בתבונה, והנה חדר קטן זה על כל קירותיו ופינותיו מלא הוא בכפתורים שונים למיניהם, וכולם נעשו למטרות שונות זה לנסיעה, זה לאורה וכו', דבר דבור על אופניו בחכמה נפלאה, ויהי כאשר נכנס אדם זה התפעל מכל מה שראו עיניו, פנה לטייס והצביע על אחד הכפתורים וביקש לדעת למה הוא מיועד, ומה קורה אם לוחצים עליו, לגלג עליו הטייס ושאלו 'וכי הבנת כבר תכליתם ומטרתם של כל הכפתורים המרובים הקבועים כאן, שהנך בא לברר אודות כפתור זה דווקא...'

והנמשל מובן, מסתובב לו אדם בעולם הזה שברא הקב"ה - כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך, ובא לשאול על איזה מקרה אשר קרהו 'על מה עשה ה' ככה', והרי אין לך 'טפשות' גדולה מזו, וכי יש לו שמץ השגה והבנה בכל ה'הלוך ילך' הנעשה בהאי עלמא, ואיך ירצה להבין פרט אחד קטן מכל מערכת השמים והארץ.

ובזה אמרו לרמז בפסוק 'איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת'. דהנה מי שהוא איש (עיי' רש"י ר"פ שלח - כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות) יודע אל נכון שאינו אלא בער ולא ידע - שאין בידו שכל ומדע להבין את הנהגת הבורא בעולמו, אבל הכסיל יאמר בטפשותו לא יבין את זאת' - כלומר על פרט אחד מבין כל מערכת שמים וארץ יראה באצבע לומר 'זאת' לא הבנתי (כאומר אבל שאר ענייני העולם לבד מזאת הבנתי), והלא אין לך טיפשות גדולה מזו.

יב. על כגון דא רמזו בלשון הכתוב (תהילים לו ז) 'משפטיך תהום רבה', כי בעת שנמצא האדם במצב של משפט ודין, יראה עצמו עומד במקום גבוה והתהום פעורה מתחת לרגליו, שבאם יביט לאחוריו, ולא יתבונן כראוי אל אשר לפניו, הרי ב'רגע קטן' מסוכן הוא ליפול אל עמקי התהום, כמו כן, בשעה של הנהגת דין וייסורים לא יביט על מצב נפילתו אלא יתבונן ויקשר את מוחו ולבו לעבותות האמונה התמימה בחי עולמים.

באר הפרשה - פרשת בהר גזוקות

ומעשה אבות סימן לבנים שלא להרהר אחר מידת הדין ולהתבונן במהות הצרה - 'מה' חרי האף... אלא יסלק מליבו כל אותם שאלות ומענות מתוך אמונה פשוטה ב'קל אדון על כל המעשים'.

מ'ה' גדלו מעשיך ה' 'מאד' עמקו מחשבותיך - רק בשמים מבינים את החסד והרחמים

בתיב (דברים יד א-ב), 'בנים אתם לה' אלוקיכם, לא תתגורדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת

כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך, וביאר ה'אבן עזרא' (ד"ה ולא תשימו קרחה) וז"ל, אחר שתדעו שאתם בנים לה', והוא אוהב אתכם יותר מאהבת אב לבן, לכן אל תתגורדו על כל מה שיעשה, כי כל אשר יעשה לכם לטוב הוא, ואם לא תבינוהו (תדעו, שהוא) כמו שלא יבינו הבנים הקטנים את מעשה אביהם רק יסמכו עליו, כן אתם תסמכו על ה'י', והוא שאמר 'כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך', שבכם בחר ה' להיות לו לעם יי, לכן תאמינו בכל לב ונפש כי הכל בחשבון ממעל יי לטובתכם ולהנאתכם יי, עכ"ל.

יג. דבר נפלא אמר הגאון רבי דוב מאיר רובמן זצ"ל ראש ישיבת 'תפארת ישראל' (חיפה) לבאר בלשון התפילה בהזכרת נשמות 'אב הרחמים שוכן מרומים', וכן על דרך זה 'א-ל מלא רחמים שוכן במרומים', שלכאורה מה עניין לספר בשבחו של הקב"ה דייקא בזה שהוא 'שוכן מרומים' (ופשיטא שאין זה רק כמליצה וחרוזים בעלמא), אלא שכשאנו מעלים בזכרוננו את הנשמות שהלכו לעולמם עלינו להצדיק את הדין ולומר כי הקב"ה הוא אב הרחמים וא-ל מלא רחמים, וכי תאמר איה רחמנותו... ומה שייך לומר שהיה כאן 'רחמים' בעוד שנראה שניתכה מידת הדין במלוא עוזה ותוקפה, על כן אנו אומרים מיד שוכן מרומים - שרק כאן בעולם התחתון נראה כרעה וצרה, כי קצרה דעתנו ועינינו להבין את כל מהלך ההשגחה האלוקית ומאוד עמקו מחשבותיך, אכן אם מביטים 'מלמעלה' רואים היטב עד כמה הוא 'אב הרחמים'.

מעשה נורא הביאו בספרי קורות הימים על תלמידו של הרמב"ן שחלה את חליו האחרון, והלך הרמב"ן לבקרו, וכאשר ראה דכבר תקיף ליה עלמא, אמר לו - שמע בני לאשר אצורך, הנה בעולם העליון יש היכל קדוש הנקרא 'כסאות למשפט' ושם 'שכינה' נמצאת, על כן קח נא 'קמיע' זו אשר אתן לך כעת, עמה תלך לכל הממונים ותבקשם שיובילוך להיכל 'כסאות למשפט', שם תשאל מאת הבורא 'כמה שאלות עצומות שיש לי על הנהגתו יתברך עם עמו ישראל', וגם על מה נלקחת מהאי עלמא כה צעיר לימים. ויהי היום, וישב הרמב"ן ולמד אצל החלון, והנה נפתח החלון, ונתגלה אליו אותו תלמיד ואמר לו, בעלותי השמימה, בכל מקום שהראיתי את הפיתקא שמסרת בידי לא מנעו את דרכי, וכך עליתי מעלה מעלה עד אותו היכל אשר ציוויתני לילך שמה, אך מה אעשה שכאשר רציתי לשאול את השאלות והתמיהות שציוויתני לשאול, לא הוקשה לי מידי ולא היה לי מה לשאול, כי בעולם האמת רואים שאין כלל קושיות, והכל 'בצדק ובמשפט בחסד וברחמים' (הובא ב'משנה שכיר' אבות פ"ו ממה שראה בספר קדום).

מסופר על הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע שקודם הסתלקותו מן העולם אמר לא אכנס לגן עדן כל זמן שבנ"י לא יוושעו, אחר תקופה כשגברו גזירות על בני"י שאלו את בנו הרה"ק הרי"מ מזינקוב זי"ע הרי כך וכך אמר אביכם... השעין הרי"מ את ראשו, אח"כ קם ואמר, אבי נתגלה אלי ואמר, כתיב (תהלים מח י) 'דמינו אלוקים חסדך בקרב היכלך'. כל מה שנדמה בזה העולם שיש מידת אלוקים - דינים לישראל, הרי בקרב היכלך - בשמים ממעל, רואים שהכל חסדים גמורים, ואיך יבקש שיפסקו חסדים אלו (ילקוט אוהב ישראל ערך גזירות).

סיפר המגיד מישירים הנודע הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל משרידי תלמידי נובהרדוק בדור האחרון (הובא בספרו 'והגדת' פר' יתרו עמ' שני"ח) שבימי ילדותו החלו המשכילים להוציא לאור 'כתבי עת' כדי למשוך אחריהם את בני הנוער, ואמו ע"ה שחפצה להגן על בני ביתה, היתה מביאה בכל יום לביתם את ה'דער אידיש'ער טאג בלאט' שהיה כתוב בלע"ז (בשפה הגרמנית) אבל היה כשר וראוי להכנס לבית יראים ושלמים. אמו היתה מוסרת בו 'שיעור כללי' בכל יום אחר הצהרים לכל שכניה שלא ידעו לקרא בשפה הגרמנית, ובכך מנעה אף משאר אחינו בני ישראל שלא יתבוללו בין פריצי עמנו רח"ל על ידי קריאת כתבי העת שלהם.

באחד הימים כשעמדה אמו במטבח הבית ועסקה בעבודתה, וכבר החלו השכנים להתאסף בחדר הסמוך - לשמיעת ה'שיעור', נטלה אחת משכנותיה את הצייטונג (עיתון) וראתה בו תמונת ספינה הפוכה, וכה נודעה מאשר ראו עיניה עד שניגשה אל בעלת הבית וגערה בה, וכי היאך תעמדי בהשקט ובשלווה לעסוק בחיתוך תפוחי אדמה

בעוד שספינה גדולה התהפכה למצולות ים על כל יושביה, ותצחק בעלת הבית בקרבה כשומעה את 'טענותיה', בהסבירה שכאן נכתב אודות ספינה חדשה שזה עתה סיימו לבנותה ברוב שכלול פאר והדר, אך מכיוון שאינך יודעת לקרוא את הכתב אשר מתחת לתמונה החזקת את העיתון הפוך, ולכך דימית בנפשך שהספינה התהפכה למצולות. סיים רבי יעקב ואמר, מכאן למדתי 'דרך חיים' שלפעמים נראה לאדם שצרות רבות באות עליו, ובאמת כל מחשבתו זו באה לו רק מאחר שמביט על הדבר ב'היפוך', אין לו אלא לחזור וליישר את ראותו ולהתבונן בעין האמונה שכל מאן דעביד רחמנא לטב עביד, והכל יבוא על מקומו בשלום.

יד. וראה ברמב"ן שם שמביא דברי ה'אבן עזרא' ומוסיף בזה"ל, ולפי דעתי כי טעם 'עם קדוש' הבטחה בקיום הנפשות לפניו יתברך, יאמר אחרי שאתה עם קדוש וסגולת ה' וכו' וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח אין ראוי לכם להתגודד ולהקרח על נפש ואפילו ימות בנוער, ולא יאסור הכתוב הבכי כי הטבע יתעורר לבכות בפירוד האוהבים ונדודם אף בחיים, ומכאן סמך לרבותינו (מו"ק כז:) באסורם להתאבל על נפש יותר מדאי. עכ"ל.

ידוע שכל בניו וחתניו של הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע נפטרו על פניו ל"ע (חוץ מבת אחת, והם היו כולם צדיקים וקדושים, דוגמת בנו הגה"צ רבי יעקב זצ"ל שנלב"ע בצעירותו, ואביו ציווה לחרוט על מצבתו שהיה נוטר הברית). סיפר הגה"צ מקטמון זצ"ל, בשעה שחזר הרה"ק מקבורת בנו האחרון היה שרוי בשלוות הנפש בתעצומות עוז. ניגש אליו הרב מקטמון ושאלו מניין לו כוחות אדירים כאלו. השיב הרה"ק בכוח גדול, פעמים שאב משלח את בניו לדרך רחוקה מאד במדינת הים לצורך תכלית מסויים. ומדרך העולם שלבו של האב יתמלא בגעגועים עזים, אלא שהוא משקיט את סערת רוחו בידיעה שלצורך טוב נשלחו שם – ובניו שרויים בטוב ובנעימים, ובפרט ימצא מרגוע לנפשו בקריאת איגרות ומכתבים שהם משלחים אליו מידי פעם, אף אני, שלוות נפשי באה מתוך ידיעתי שהם הפליגו לדרך רחוקה למקום שכולו טוב – כשהם קרובים לשכינה הקדושה ושמא תאמרו 'איגרות שלום' מה יהא עליהם, נו, על זה הנני מוכן לוותר ולהתגבר.

ובעניין זה, ידוע מכתבו של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, גם נודע בקבלה שאם האבלים אינם מתאבלים יותר מדאי (על מי שנפטר בקיצור ימים) כל אותם ימים שחסרו לו יעברו ליוצאי חלציו, ויאריכו ימיהם בטוב ובנעימים. טו. ואכן אין ביד בני עולם להשיג ולהבין אפס קצהו מהנעשה בעולם, אם מקוצר שכלו של בשר ודם להבין בעומק הנהגת הבורא, אם מ'קוצר ראייתם' - שאינם נמצאים בזה העולם אלא כ'אורחים' למאה ועשרים שנה מתוך ששת אלפי השנים ולא יותר, היאך יבינו את כל הנעשה כשאין לפניהם 'תמונה ברורה' מ'עבר הווה ועתיד' (וכי יודע האדם מה היה 'עברו' של כל איש וכל חפץ, ולשם מה נשלח הַנֶּה. גם מי יודע מה יהא בעתיד ואיזה טובה וברכה מכינים עבורו מן השמים, וכי"ב הרבה, מחשבות שמים שאין לנו כל הבנה וידיעה בהם), אין לו אלא להלך בתום ובתמימות לקיים רצון הבורא ולהאמין בו בכל לב והשי"ת ישפיע עליו רוב טובה.

וכן ביארו את הכתוב, שביקש משה רבינו 'הודיעני נא את דרכך' (שמות לג יג), א"ל הקב"ה 'הנה מקום אתי' (שם כא), ובגמ' ביארו (ברכות ז.) שביקש משה לדעת דרכיו של הקב"ה 'מפני מה יש צדיק ורע לו רשע וטוב לו', ועל כך השיבו לו 'הנה מקום אתי', פירוש מי שהוא מהלך על הארץ אינו רואה כי אם מחזה מחזה לחוד, אמנם המהלך על כנפי רוח, ועולה ממעל לארץ על ידי עראפלאן (מטוס), הרי רואה הוא כמה וכמה מחזות כאחד. כך א"ל הקב"ה 'הנה מקום אתי', כלומר אם תעלה השמימה אזי תראה מכאן עד כמה כל דבר בחשבון ארוך עם הרבה פרטים ונידונים, וכאשר תראה כמה טובה יש בכל דבר ודבר המתרחש בעולם שוב לא יהיו לך שום קושיות.

ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ל'אורח' שנקלע לכפר פלוני לשבות שבתו, והנה ביום השבת קודש רואה האורח כי הגבאים בביהכ"ס דשם נוהגים במנהגים שונים ומשונים... לפתיחת הארון נתכבד יהודי מתושבי ה'מזרח', לאחמ"כ עמדו וקראו לעליה הראשונה נער צעיר מתושבי צד מערב, משם המשיכו לקרן צפונית מזרחית שם נקרא שוב נער צעיר לעליה הב', ול'שלישי' נקרא זקן מופלג מצד דרום, 'רביעי' מצפון, ו'חמישי' מהכסא השביעי שבאמצע ביהכ"נ... והיה נראה בעליל כי הללו מבולבלים בדעתם, עד שאין קוראים לעליות לפי איזה 'סדר' בר הבנה כלל וכלל, לא לפי 'אלפא ביתא' לא לפי סדר ישיבת ביהכ"נ וגם לא לפי 'זקן זקן קודם'... בגמר קריאת התורה לא אזור יותר כח ופרץ בפני הגבאי בטענה יואיל נא בטובו לתת מקומו לאנשים המבינים ב'עסקי גבאות' ולא ינהיג מע"כ את ביהכ"נ לפי שגעותיו ובלבוליו... שחק הגבאי, ואמר, הנה אורח אתה אשר בין לילה באת הנה ובין לילה פונה אתה לדרכך, וכי כך ברצונך להבין את הנעשה כאן, אם תרצה קבע מקום מושבך כאן לכל הפחות למשך חצי שנה אז יעלה בידך להבין את הנעשה, כי הנה פלוני היושב ראשונה במזרח קיבל לפני כשבוע עליה

באר הפרשה - פרשת בהר גזוקות

לרגל יא"צ (יום השנה) שהיה לו, זה השני בסמוך לו נתכבד ב'שישי' לפני כג' שבועות כאשר נערכה שמחת הנישואין לנכדו החשוב, השלישי היושב לידו יעלה ויבוא למפטיר בעוד כחודש ומחצה לרגל יא"צ של אבי אמו... על כן לא נתכבדו כל אלו ב'עליה' היום, ומה ש'נער צעיר' נתכבד ראשונה, כי עליה זו של 'כהן' היא ובשבוע זה נסעו מכאן כל משפחת 'כהן' ולא נשאר לנו אלא כהן זה לבדו... 'סדר' יש כאן שבמשך מחצית השנה יעלה כל אחד מבני העיר לעליה לתורה, ומה לך כי נזעקת - אין בידך להבין את הנעשה בתור אורח לרגע... כיו"ב אמר החפץ חיים, אנו באים לזה העולם כ'אורחים' על 'מאה ועשרים' שנה - לא ידענו מה היה בזה העולם לפני ירידתנו ולא נדע מה יקרה מחר בזה העולם, היאך נרצה להבין את הנעשה כשאין בידינו 'תמונה ברורה' כלל וכלל... וכי ידענו מי היה כאן לפני מאתיים שנה ויותר שעתה עליו להשלים כדי תיקונו ענין פלוני (ב'גלגול')... וכי ראינו מה היה לפני שלושת אלפי שנה במקום פלוני... ע"כ כל איש על מקומו ינוח בשלווה והשקט ויקבל גזירת שמים באהבה ושמחה... ויבין כי הוא נתון 'בידים טובות' - הקב"ה הדואג לו ולמחסורו יותר ממה שיש בידי אדם לדאוג לעצמו, אין לנו אלא לשמוח ולסמוך עליו ב'עיניים עצומות'.

עוד כיו"ב המשיל ה'חפץ חיים' למי שנכנס לביהכ"נ בעת שאמרו הקהל בפסוקי דזמרה, והנה הוא שומע אותם לאמר 'שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים', ותמה עד מאוד על מה זכו אותם רשעים לשמירה מעליא. לאידך, רעהו נכנס באמצע התפילה ושמע אותם אומרים 'את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד', ונרעש כולו מפני מה נגזרה כליה על ראשם של הצדיקים ח"ו, והרי 'חלילה לך להמית צדיק עם רשע' (בראשית יח כה). עד שבא פיקח אחד ואמר, הקב"ה דיין אמת הוא, וכל 'קושיותיכם ותמיהותיכם' אינם אלא מאחר שאינכם קוראים את הפסוק כדבעי מרישיה ועד סיפיה - 'שומר ה' את כל אוהביו, ואת כל הרשעים ישמיד', שכן הוא בדין, את הצדיק יאהב ה', ואת הרשע יעניש. אך כאשר מביטים הנכם רק בחלקו של הכתוב, סבוכים אתם בכל מיני קושיות ותמיהות. אי אפשר לאדם 'לדון' בכבשוננו של עולם רק אם ידע את כל המאורעות בעבר הווה ועתיד, ולא רק על הנראה לעיניים בשעה אחת בלבד, אז יכיר שאין שום קושיא על הנהגתו של הקב"ה, על מה עשה ה' ככה, כי הצור תמים פעלו, קל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא.

וכן מצינו במדרש (אלה אזכרה) בעניין עשרה הרוגי מלכות, שאחר שהחליט הרשע הבליעל להפשיט את עורו של ר' ישמעאל כהן גדול שרפי מעלה צעקו במרה 'זו תורה וזו שכרה', יצאה בת קול משמים אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם למים לתוהו ובוהו (כלשון ה'פיוט' על עשרת הרוגי מלכות במוסף דיוה"כ), והרבה ראו כן תמהו, שאין כאן תשובה מן השמים אלא אזהרה שישתקו ולא ישאלו על הנהגת שמים. וביאר הגה"ק הגר"ש קלוגער זי"ע שאדרבה, תשובה נפלאה יש כאן, וביאר במשל לפריץ אשר איווה לעצמו בגד מיוחד ומפואר שבו יוכל להתגאות ולהתהדר בפני חבריו בנשף גדול שעמד לערוך לרעיו הפריצים, עמד הפריץ וקנה במקום מרוחק בד יקר ביותר, ויקרא לחייט יהודי, ויצוהו לתפור לו מבד זה בגד נאה ומהודר ביותר - גם נתן לו חוטי זהב וכסף לשזרם בתוככי הבגד... החייט הכניס כל אונו ומרצו וישם לילות כימים עד שהוציא מתחת ידו בגד אשר עין לא ראתה כמוהו... כאשר הופיע הפריץ בנשף הדור בלבושו היללו הכל את מעשה האומנות שבתפירת הבגד. אך פשוט הוא שהדבר עורר קנאה בקרב הגויים - אנשי החצר של הפריץ, והללו החלו לרנן ולהוציא לעז על היהודי שגנב לעצמו חלק נכבד מהבד היקר ובפרט מחוטי הזהב וכסף.

והנה חזקה על 'לשון הרע' שתתקבל ובפרט כאשר המספר הוא נכרי על יהודי, הדברים נכנסו בלב הפריץ שמיהר לקרוא ליהודי ותבע ממנו שיחזיר לו מיד את ה'גזילה', לעומתו טען החייט שלא נטל לעצמו שום פיסת בד וכל אשר בא לידו נכנס בבגדו של הפריץ יר"ה. ואל ישאלני הפריץ כי הבגד קטן במידתו מהבד אשר ניתן לי - כי על הפריץ לדעת פרק במלאכת החייטות, וכל בגד עשוי מקיפולים הרבה ורק נראה כי אין כאן את כל הבד... הפריץ לא קיבל את דבריו, וחזר ותבע בתוקף את שארית הבד, היהודי ניסה לתאר בפני הפריץ כיצד הבגד עשוי ומדוע הוצרך להשתמש בכמות כה רבה של הבד היקר, אך ללא הועיל. בצר לו ביקש החייט את הבגד, וכשניתן לו החל לפרוץ ולפתוח את כל התפרים והקשרים ובין רגע לא היה כלל בגד לפניו אלא חתיכות חתיכות של בד ולצידם הרבה חוטי זהב וכסף, ותעל חמתו של הפריץ - ויזעק זעקה גדולה ומרה, מדוע השחתת את הבגד. ושיבהו החייט, ויאמר, ראה ראיתי שאינך יורד לסוף דעתי והבנתי שלא ידע מר 'חייטות' מהי גם אינו סומך על ידיעותי בחייטות על כן אמרתי 'אני את נפשי אציל' - אין בפני אלא ברירה אחת, לפתוח את כל קשרי ותפרי הבגד אז ייווכח מר במו עיניו שהבד שניתן לי נמצא כאן בשלימותו.

מה' רב טובך - דברי חיזוק ותנחומים

וידעו שהכל לטובה, והיינו אע"ג שעמדו צפופין וברוחק אעפ"כ משתחווים ומודים לה' באמונה שזהו לריווח והצלחה.

נפלאות מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויצא תרנ"ח ד"ה במדרש) בזה"ל, ולכן נקרא הקדוש ברוך הוא 'בעל הנחמות', כי הנחמות של בני אדם אין יכולים לתקן כל הצער העבר, אבל הנחמה שיהיה מהקב"ה יהיה מהופך כל הצער לטובה. והגם כי אין אנו מבינים איך יהיה מתהפך מה שעבר - לפי שאנחנו בתוך הטבע והזמן, אבל לעתיד נראה ונבין זה ההיפוך לטובה. עכ"ל.

אך מלבד זאת שעלינו להאמין כי עוד יתברר שאותה רעה היתה רק לטובה, אזי מבואר בספה"ק כי

אמרו חכמים (ברכות פ"ה מ"ט) 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה', וכתב הרמב"ם בפירוש המשניות וז"ל, אין ראוי למשביל להשתומם כשתבוא עליו רעה גדולה מפני שאינה יודע סופה וכו', ואולם אזהרת הכתוב על היגון והדאגה כל כך גלוי ומפורסם בספרים ובדברי הנבואה שאין צריך לדבר עליו, עכ"ל.

ובך ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (יומא כא.) בהא דאיתא (אבות פ"ה מ"ה) שבבית המקדש היו 'עומדים צפופים ומשתחווים רווחים', וז"ל, היינו לקבל באהבה

והנמשל מובן, הקב"ה ענה כנגדם, אין בידכם להבין כלל חשבונו של עולם בהיותכם כאן בעולם באמצע הנהגה של 'ששת אלפי שנים'... אם תרצו תשובה והסבר על הנהגתי בזה העולם, ברירה אחת בידי - להחזיר את העולם לתוהו ובוהו, כלומר, כקודם בריאתו של עולם, ואראה לכם דבר דבור על אופניו מתחילת הבריאה מדוע יארע כך וכך, ומה החשבון בהיזק פלוני וכו' וכו'... כאשר תראו את התמונה בשלימותה אז תכירו לדעת שהכל בחשבון וסדר ללא כל פגם ועוול.

טז. עוד עלינו להביא מה שביאר הגה"ק בעל ה'לשם' זי"ע (דרושי עולם התוהו ח"ב דרוש ד' ענף י"ח) במה שאמר הקב"ה לשרפי מעלה אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם למים לתוהו ובוהו, וז"ל, הנה אין העניין על דרך גיזום [מלשון איום ועונש] וכדי להיפטר מן הצער [ר"ל, שלא דחאם הקב"ה בכדי שלא לענות על טענתם], אלא העניין הוא בדיוק ובמכוון, ומבאר כי היה צורך להמתיק מידת הדין ולא היה ניתן לעשות זאת אלא בב' אופנים. א. בהחזרת העולם לתוהו ובוהו עד שלא ישאר שום זכר לכל ברואי תבל מיום בריאת עולם. ב. על ידי הריגת עשרה הרוגי מלכות. וזהו שהשיב הקב"ה למלאכי השרת אם לא אקח אותם עשרה הרוגי מלכות אזי אצטרך להחזיר את העולם לכמות שהיה מקודם בריאתו בכדי להמתיק מידת הדין, ועל כן מוטב שיצאו הם להריגה למען קיום העולם. וז"ל, כי בחזרת העולם לתוהו ובוהו עתה אחר שהוא אחר שיצאו כל הנבראים אשר עד אותו הדור על מציאותם היה נתקן עי"ז גם כן כל התיקונים שנעשה בהריגתם כי היו נמתקים כל הגבורות על ידי חורבן העולם, עיי"ש עוד. והדברים נוראים למתבונן בהם.

כעין זה אמר הגה"צ רבי דניאל מובשוביץ ראש 'בית התלמוד' בקלם זצ"ל הי"ד לתלמידיו כשעמדו למסור נפשם עקד"ה בעת המלחמה הנוראה 'שהעולם הגיע למצב כזה שלא היתה לו יותר זכות קיום והוא היה ראוי לכליון מוחלט, לכן נבחרו עשרה הרוגי מלכות כדי שהם במותם על קידוש ה' יכפרו על העולם כולו, ואם שרפי מעלה יעכבו את הגזירה לא יהיה מה שיכפר על העולם ולא תהיה ברירה אלא להפכו למים' (בית קלם ח"א עמ' תלו).

וכך מסופר שאחר הסתלקותו בדמי ימיו של הגאון ר' צבי לעווניזאהן זצ"ל, ראש ישיבת ראדין וחתנו של ה'חפץ חיים', אמר ה'חפץ חיים' לבתו האלמנה הרצוצה והשבורה, וכי היה עדיף שייחרב שליש מן העולם... והנה אין אנו יודעים חשבונות שמים, ואין לנו את הכהן הגדול מאחיו החפץ חיים שיגלה לנו מכבשונו של עולם, אבל מי יודע איזו גזירה קשה נתבטלה על ידי אותם קרבנות הציבור אשר כיפרו בנפשותם על בני ישראל, ואשר על כן 'שרפי מעלה לא עכבו את הגזירה'.

יז. יש שביארו (כעיי"ז בחפץ חיים עה"ת פר' בלק) הא דאיתא בגמ' (שבת נה.) חותמו של הקב"ה אמת, שמדרך החותם שבו עצמו אי אפשר לראות כי אם אותיות הפוכות, אמנם אחר שחתמו בו על הקלף - והסירו מעליו את ה'חותם' אז יוכלו להכיר את האותיות של החותם על גבי הקלף בדרך ישרה, כיו"ב היא הנהגת הבורא, פעמים שבשעת מעשה אי אפשר לעמוד על טיבה, ואף נראה כי הכל 'להיפך', אך באמת אחר מעשה יראה האדם שכן היה ראוי להיעשות.

אומרו 'אף אני', כי מיהו המייסר זולת הקב"ה, ולכאורה נראה כאילו בא הכתוב לרבות ש'גם' הקב"ה ייסר, וביארו בספה"ק דבר נורא שכביכול אומר הקב"ה שבאותה שעה ש'יסרתי אתכם' אזי 'אף אני' באותם ייסורים, ש'בכל צרתם לו צר', ו'בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי' (הגיה שו"י). וכאותרו לשון מבהיל שאמרו חז"ל לבאר המעם שנגלה הקב"ה למשה רבינו במצרים מתוך הסנה, ואלמלי מקרא שכתוב אי אפשר לאומרו, וכך איתא במדרש (שמו"ר ג ה) 'אמר לו הקב"ה למשה, אי אתה מרגיש שאני שרוי בצער כשם שישראל שרויים בצער, הוי יודע ממקום שאני מדבר עמך מתוך הקוצים כביכול אני שותף בצערך', וכעין זה אמרו עוד (תנחומא שמות יד) 'ולמה מתוך הסנה ולא מתוך אילן גדול ולא מתוך תמרה, אמר הקב"ה כתבתי בתורה עמו אנכי בצרה'.

הרעה היא הכנה ו'סימן' לטובה העתידה לבוא, שהקב"ה רוצה להביא טובה גדולה על כן מביא תחילת את הרעה 'להכשיר' את האדם להיות כלי ראוי לקבל שפע ברכה רחמים וחסדים לאין גבול'.

ולא עוד אלא שאבינו אב הרחמן הוא עצמו מנחם ומרצה ומפייס אחר 'פרשת התוכחה', וכמו שכתב רש"י על הפסוק (משלי ג יב) 'את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצך', וז"ל, וכאב את בן ירצה - שרוצה בבנו להטיב לו ויפייסוהו לאחר שמכחו בשבט בן יערב לך הטובה אחר המכה. וכן כתב רבינו יונה בזה"ל, אחר שיוכיח האדם יוסיף לרצותו כאב שיוסיף לרחם על הבן אחר התוכחה ולכפול חמלתו עליו. עכ"ל.

והנה כתיב בפרשתן (בחוקותי בו כח) 'ויסרתי אתכם אף אני', וכבר הקשו המפרשים שלכאורה תמוה

יח. וכמו שביאר הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל (לב אליהו יתרו דף קכ) דברי חז"ל (ברכות נט.) 'לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב', ולכאורה צריך ביאור, אם זוהי מטרת הרעמים מדוע מביאם הקב"ה דווקא קודם ירידת הגשמים. אלא, פעמים ועולה ברצון הבורא להוריד גשמים ושפע לעולם, אלא שאין העולם ראוי לכך, לכן יביא רעמים לעולם - לפשט עקמומית שבלב - להכניע לבם אל הבורא יתב"ש, ובזה הם נעשים ראויים לברכה, ואז זוכים לגשמים.

ולדידן, אותו 'רעם' גדול ונורא 'ירעם ה' קולו', אינו אלא כדי לפשט עקמומית שבלב, וכשעקמומיתו תתפשט - בהתחזקות האמונה בלבו, מיד יאר ה' פניו אליו ויחון אותו בדבר ישועה ורחמים.

וכן ביארו צדיקים בלשון הכתוב (תהילים קמו ח) 'המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר', שרמזו יש כאן למי שמתנסה בייסורים קשים ומרים, ונראה לו ש'עננים' שחורים' באו עליו והם מחשיכים בעדו את אור השמש, ידע שבאמת כל 'חשכות' עננים הללו אינה אלא מפני ש'המכין לארץ מטר' - ומשכן ה'מטר' בתוך אלו העננים, ומתוך צרה יבוא הגשם להשקות צמאי חסדיך, ולא היתה זאת לרעה כי אם לטובה.

יט. מעשה היה בעיר בריסק בימי שבתו של המהרי"ל דיסקין זצוק"ל על כס הרבנות שם, באיזה תקופה נתרבו חילולי שבת בעיר, ויצאו תושבי העיר בליל שבת אחת לערוך 'הפגנה' גדולה. וחרה אפם של אנשי השלטון על ההפגנה כי היא נערכה ללא נטילת רשות מהרשויות, על כן מיהרו ואסרו את 'ראש הקהל' בבית האסורים, וכל שאר הקהל נמלטו על נפשם לביתם. צערו של ראש הקהל גדול היה - לשבת בשבת בחדר אפל וסגור, ללא יין לקידוש וללא סעודות שבת. ומי יודע מה יהיה גזר דינו בבית המשפט... אחר כשעתיים של צער, נפתחה הדלת והנה רואה הוא כי רבה של העיר - המהרי"ל דיסקין, מובל אחר כבוד לישוב במאסר עמו בחדרו, אז אורו עיניו של ראש הקהל מרוב שמחה, באמרו כדאי היה הדבר לשהות בחושך ללא חלות וללא יין - והכל בכדי לזכות לשהות שבת אחת במחיצתו של המהרי"ל.

ובזה ביארו בעלי המוסר את ה'סתירה' דכתיב (ישעיה סג ט) 'בכל צרותם לא צר', והנה הכתיב הוא לא באל"ף, והקרי הוא לו צר, ונראים הדברים כסותרים, אך באמת חדא מיתרצא בחברתה, כי כאשר יודע האדם שאיננו לבדו במעמקי צרותיו, אלא לו צר, שהבורא יתב"ש נמצא עמו בתוך הצרה, מעתה כבר לא צר, פרוחה הצרה והלכה לה, דמה טוב לו לאדם בעולמו יותר מעצם השהות עם הקב"ה כביכול.

כ. ואדרבה דייקא באותה שעת חושך ואפילה, שנדמה כאילו הקב"ה מסתיר פניו אזי הוא 'עמו אנכי' - ומתקרב ביתר שאת. וכבר אמרו שבשעה שאיש צובט את רעהו (א קיפ) הרי באותה שעה הוא מחזיקו ותופס אותו יותר בחוזק מבשעה שאוחזו בידו, כך בשעה שהקב"ה 'צובט' את האדם הרי הוא קרוב אליו ביותר ואוחז בו בחזקה...

וכמו שפירשו במה שנאמר (שם כג א-ד) 'מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר, בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני, נפשי ישוב ינחני במעגלי צדק, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי', שפתח הכתוב להזכיר את השי"ת בלשון נסתר, ומסיים בלשון נוכח כי אתה עמדי, אלא שכאשר הכל מתנהל אצלו על מי מנוחות, בכי טוב, אזי השגחתו של הבורא ית' היא בבחי' לשון נסתר, שאינו רואה אותו במוחש ואינו קרוב אליו, אבל כאשר ח"ו 'כי אלך בגיא צלמות' - כשמוסדי תבל מתמוטטים ויסורים באים עליו, באותה שעה הנה ה' ניצב עליו עד שיכול הוא לדבר אליו בלשון נוכח כי אתה עמדי.

דבר נורא כתב בספר 'מחשבת נחום' (להגה"צ רבי מנחם נחום רבינוביץ זצ"ל, מגזע ליניץ) במה שנאמר (שמות ג ו) 'ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלוקים', שהנה משמעות 'הבטה' היא הסתכלות מלמעלה למטה (רש"י בראשית טו ה), ולפי"ז צריך ביאור, מהו אומרו מהביט - וכי שייך לומר שמשוה הביט אל האלוקים ממעלה למטה, אלא ביאורו, כי הקב"ה נגלה אל משה מתוך הסנה, שהוא מין אילן נמוך מקומת אדם, ובפרט כלפי משה רבינו שהיה גבוה עשר אמות (שבת צב), ונמצא כביכול כשהיה משה רבינו מביט מלמעלה, ועל כן הסתיר משה פניו כי ירא מהביט אל האלוקים, כי איך שייך שילוד אשה יהא כביכול גבוה יותר, ועל זה אמר לו הקב"ה 'ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים' (פסוק ז), ובמכוון נגלה אליו באופן כזה להראות לו עד כמה 'עמו אנכי בצרה', והיאך הקב"ה שוכן דייקא אצל בעל ייסורים... וכביכול הוא שורה כעת למטה.

מעשה היה אצל הרה"ק מרוז"ן זי"ע, אשר אחד מחסידיו בא לפניו והזכיר עצמו אודות איזה צרה צרורה שבאה עליו, וביקש שיאציל עליו הרבי מברכות קדשו שיצא מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ואכן, הרה"ק בירכו בכל לב, אך הלה לא נושע, וכך היה כמה וכמה פעמים... עד שפעם אחת נענה היהודי במר נפשו, כנראה ש'שכח' ממני הקב"ה (ח"ו). נענה לו הרה"ק ואמר, הנה כתיב (במדבר כד ג-ד) 'נאום הגבר שתום העין נאום שומע אמרי קל אשר מחזה ש-ד-י יחזה נופל וגלוי עיניים', וביאר, כי ד' מדרגות יש בשמות האדם - אדם, אנוש, גבר, איש. והחשוב שבכולם אדם (ילקוט חדש בריאת עולם והאדם, כז), לאידך, גבר היא דרגה נחותה. וזהו פירושו של מקרא נאום הגבר - מי שהוא בבחינת 'גבר' המורה על דרגה נחותה, הוא אומר שתום העין שהקב"ה העלים עיניו ממנו, אבל נאום שומע אמרי קל אשר מחזה ש-ד-י יחזה - אדם אשר רואה ומתבונן בדרכי מעלה יודע אל נכון שככל שהוא נופל ומצבו נואש, בעת ההיא הקב"ה גלוי עיניים אליו יותר מבכל עת, כי בזמנים אלו לא די שאין השי"ת מסתתר ממנו אלא עוד מוסיף להשגיח עליו בהשגחה יתירה בחסד וברחמים.

משל למה הדבר דומה, לאחד שדופק על דלת חברו, והנה כל זמן שיש אור ב'קוקער' (-העינית הקבועה בדלת) סימן הוא שאין אחד מאנשי הבית העומד על יד הדלת מבפנים לראות מהנעשה בחוץ, אך אם החשיך הקוקער הרי זה מורה בעליל כי אחד התקרב אל הדלת ומביט בו, כך גם בעת חושך ואפלה, הרי עצם ה'חושך' מראה באצבע על גודל קרבת ה' לעמו דייקא בשעה קשה זו, כי בכל צרתם לו צר ועמו אנכי בצרה.

סיפר הגה"צ מוויידיסלוב חתן הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע שבימי ה'מלחמה' נאסר במקומות רבים להעלות אורה בבתים בלילות (מפחד שמא יכיר האויב היכן הוא מקום יישוב) על כן היו דרי העיר מכסים את חלונות הבית בחתיכת 'בד' שחורה, וכך לא ראו מחוץ לבית ש'הבית מלא אורה'. והנה, כשבאו לקנות את הבד היה המוכר מברר שני דברים לדעת איזה סחורה לתת 'לקונה', ואלו הן. א. חוזק המנורה המאירה בחדר, ב. קרבת האורה לחלון הבית. כי ככל שיתרבה האור יש לכסות את החלון בבד עבה ושחור יותר. וכן, לפי ריבוי קרבת המנורה לחלון כן יתרבה עביות ושחורות הבד המכסהו. ומזה למדנו כלל גדול לדידן, כשנראה לנו שהקב"ה כביכול כיסה והסתיר מאתנו את האורה בבד שחור ועבה (הסתיר פנים)... עלינו לעיין בשני דברים אלו, אז נבין שככל שהבד יותר עבה ושחור, טמון תחתיו אור גדול יותר - אור המאיר ובא מאחורי המחיצה המבדלת, ואור הישועה הלזה קרוב מאד, ובקרוב ממש יפציע השחר והשמש תזרח בארץ.

ידוע דבר המעשה ב'בעל שם' ממיכלשטאט זי"ע, שמנערותו מפורסם היה כחכם הרזים פיקח אדיר אשר במוחו החרף והשנון כל רז לא אניס ליה, פעם רצה הגראף שבמחוז מגוריו לחזות במו עיניו בפלא הגדול, שלח אחריו וקראו להתייצב לפניו ביום פלוני בשערי ארמונו כי ברצונו לשוחח עמו (כשהיה בן חמש שנים)... בהגיע העת והשעה המיועדת ציווה הגראף לכל משרתיו ואנשי הבית שיעלמו ממקום משמרתם ובהגיע הילד החכם יצטרך למצוא את מקום מושב הגראף בכוחות עצמו... הילד הגיע לחצר הגדולה אשר לפני הארמון הגדול, והגראף רואה מחלון חדרו איך שהילד עומד לרגע - מתבונן ובודק את כל הבנין על כל קומותיו... והנה, ראה זה פלא תוך דקות ספורות והנה הוא עומד בשער טרקלינו של הגראף ומברכו לשלום... וישאלהו הגראף, אמור נא יקירי, מנין ידע מר היכן מקום מושבי והרי הבית מלא בחדרים ומבואות מדוע החלטת לפנות דייקא לחדרי זה, ויען הילד ויאמר, בעמדי

(תהילים צא טו) הם נתונים בשעבוד ואף אני בסנה ממקום צר, לפיכך מתוך הסנה שכולו קוצים'.

'מה' תשתוחחי נפשי - ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השריפה

עוד נאמר בעניין מיתת שני בני אהרן 'ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה', 'ללמדנו על החיוב להיות מיצר בצערן של ישראל', ולהרגיש את גודל הכאב של כל המשפחות הרבות (ישלח להם ה' נחמה במהרה).

והבי איתא בגמ' (יומא כג.), מעשה בשני כהנים שהיו שניהן שוין ורצין ועולין בפפוש (כדי לזכות בתרומת הדשן), קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חברו נטל סבין ותקע לו בלבו, עמד רבי צדוק על מעלות

האולם ואמר, אחינו בית ישראל שמעו הרי הוא אומר (דברים כא א) 'כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקניך ושופטיך', אנו על מי להביא עגלה ערופה על העיר או על העזרות, געו כל העם בבכיה וכו', והקשו בגמ' 'וירושלים בת אתווי עגלה ערופה היא, והתניא עשרה דברים נאמרו בירושלים וזו אחת מהן אינה מביאה עגלה ערופה, ועוד 'לא נודע מי הכהו' כתיב (שם) והא נודע מי הכהו, אלא כדי להרבות בבכיה. ומבואר להדיא בדברי הגמ' על החוב המוטל על כל בית ישראל להרבות בבכיה 'מה' זאת עשה לנו אלוקים, להרבות בבת ציון תאניה ואניה, והיינו כדי להשריש בקרבנו שיש כאן צרת רבים, והקב"ה 'דיבר' אל כל בית ישראל.

ובבר אמרו בגמ' (שבת קה:) 'כל המוריד דמעות' על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנויו'.

מחוץ ל'שערי ארמון' והנה רואה אנכי כי בכל החדרים הווילונות פתוחים ועומדים בצדי החלון, זולתי בחדר אחד ויחיד שם סגורים ומוגפים כל הווילונות... משם מיהרתי להחליט כי בוודאי כל הווילונות עומדים צידה כדי שלא יסתירו את האורה ליושביהם... רק באותו חדר שהווילונות סגורים שם מסתתר הגראף - המלך העומד ומתבונן חוצה מתי אבוא לתוככי הארמון הגדול ואדע להיכנס לחדרו ולמצאו...

לימים אמר כי כאן למד יסוד גדול בעבודת ה' - כשאדם רואה ווילונות סגורים והחשכה שולטת - כגון שמתפלל שוב ושוב על איזה ישועה נחוצה ונראה לו שאינו נענה, או שיש לו נסיונות בענין מסויים שאינו מצליח להיפטר מהם... ידע כי שם מסתתר הבורא - מלך העולם העומד ומתבונן מתי יבוא בנו יקירו וימצאו בתוככי המבוך הגדול הזה. ולענייננו יאמר עוד, דייקא בתוך החושך נמצא הקב"ה...

כא. הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (אמרי שפר שמיני) מבאר בהא דכתיב אחר מיתת נדב ואביהוא 'ויאמר משה אל אהרן ולאעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו וכו' ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה' (י ו), שלכאורה מה עניין זה לזה, ומה שייכות יש בין הסיפא - אחיהם כל בית ישראל יבכו לרישא. אלא שכך אמר להם משה רבינו אתם אל תפרעו שערות ראשיכם ואל תקרעו בגדיכם להראות אבלות, כי אתם צריכים לקבל את הדין באהבה ובשמחה, אמנם שאר כל העם צריכים לבכות ולהתאבל על השריפה אשר שרף ה', כי המה אסורים לקבל צרת אחרים בשמחה אלא 'יבכו את השריפה' - הצרה הגדולה הזאת. ובאמת אין בזה סתירה כלל, אלא 'כל בית ישראל' צריכים לקבל את הדין באהבה ומאידך לבכות את השריפה אשר שרף ה'...

כב. סיפר הגאון רבי שמחה ווסרמן זצ"ל בנו של הגה"ק רבי אלחנן זי"ע הי"ד, כי בהיותו ילד כבן עשר שנים זכה להיות בצל קדשו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ביום הכיפורים, והנה באותה שנה לא נשא הח"ח דברי התעוררות אלא רק קודם תפילת נעילה אמר בקוצר אמרים, היאך אפשר לישב על כסא שלם ונוח בשעה ש'אין השם שלם ואין הכסא שלם'... וגעה כל העם בבכיה.

אחיי ורעיי, אין לנו את מרנא ה'חפץ חיים' שיפתח סגור לבבנו, אך כיצד ניתן לישב שאנן כשמאות יהודים ראים ושלמים יושבים בימים אלו על כסאות נמוכים ומתאבלים מרה...

כג. וכך מבארים בשם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע בלשון הגמ' 'כל המוריד דמעות', מדוע נקטו לשון דמעות, ולא אמרו 'כל הבוכה' וכיו"ב. אלא כי דמעות הוא מלשון 'דימוע' ועירוב, וכוונת דברי הגמ' שבשעה שמסתלק אדם כשר על כל אחד לערב עצמו בתוככי הצרה, ולהרגיש שהוא חלק מהכלל, ולהכיר שהצרה באה עליו ומחמתו, אז ישוב אף ה' ויתנהג עם בניו במידת החסד והרחמים.

כד. ובאמת, אי אפשר לתאר איזה רעש גדול שנעשה בשמים על ידי אותם 'דמעות', שהנה אומרים אנו ב'סליחות' מכניסי דמעה הכניסו דמעותינו לפני מלך מתרצה בדמעות, משל לבעל החנות שהעמיד 'מוכר' לשרת את

זה ממנהג העולם אירע לנו, וצרה זו נקרה נקרה (מלשון מקרה) הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להתדבק במעשיהם הרעים ותוסף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב בתורה 'והלכתם עמי בקרי, והלכתי עמכם בחמת קרי', כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו^י אם תאמרו שהוא קרי אוסף עליכם חמת אותו קרי^י, עב"ל^י.

'מה' ה' אלוך שואל מעמד - נחפשה דרכנו ונחקרה כבר מילתנו אמורה בדברי הרמב"ם (פ"א מה' תעניות ה' ב-ג) וז"ל, ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן וכו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר

הקונים, הרי מטבע הדברים כשנכסים קונים לחנות עומד זה המוכר ומנהל עמם 'משא ומתן', והרשות בידו להוריד בעת הצורך מעט מדמי המקח, אמנם כאשר נכנס איש הדור בלבשו אשר כל תהלוכותיו מעידים כי 'לעסקים גדולים' בא הנה - את זה ישלח ה'מוכר' מיד לחדרו של בעל הבית, ולא ידבר עמו מוטב ועד רע כלל וכלל... אף אנו אומרים למלאכים - הכניסו דמעותינו כמות שהם אל הבורא יתב"ש כי אינכם 'מבינים' כלל בדמעותיהם של בני ישראל הנאנקים ונדחקים תחת צרותיהם ברוח ובגשם ממחרפיהם ומלוחציהם, וכלשונו של הרה"ק מפאסצנע זי"ע ה"ד בספרו 'אש קודש' וז"ל. האם טעם כבר מלאך צערו של ישראל בשעה שמכים אותו, או את בשתו בשעה שרודפים אותו ומבזים אותו, או את פחדו או את ענותו בשעה שאין לו מזונות ח"ו. על כן השתדלו והרבו תחינה - בתפילה עלינו, אבל את הדמעות הכניסו דמעותינו לפני מלך מתרצה בדמעות מבלי ליגע בהם כלל.

ועל דרך זה ייאמר כי אפילו המלאכים אינם יכולים להבין עומק הצער והכאב על מה שהתחולל, אלא רק הקב"ה, והוא סופרן ומניחן בבית גנזיו להמתיק בהם כל הדינים רח"ל ולהשבית כל המקטרגים, וכמו שאומרים בסליחות 'שתשים דמעותינו בנאדך להיות'...

כה. כתב הרה"ק ה'נועם מגדים' זי"ע (פר' בא) בזה"ק הסמיכו את הפסוק (תהילים פט טז) 'אשרי העם יודעי תרועה' לפסוק (שמות י א) 'בא אל פרעה, וביאר במשל למי שזכה להיכנס לארמון המלך לדבר עמו, והנה בשעה שהמלך דיבר עמו היה הלה מביט על הציורים שעל כותלי הארמון ועל המנורות המפוארות התלויות שם - תחת להביט בנועם זיו המלך ולשמוע את דברו. וכראות המלך שאין הלה שומע את אשר הוא דובר אליו, החל מכה במקלו על ראשו, ואם הלה שוטה יברח מיד מפחד מכות המלך, אך החכם יודע כי אדרבה - המלך הכהו אך ורק מאחר שברצונו לדבר עמו. וזהו 'אשרי העם יודעי תרועה' תרועה מלשון רעה - כשקורה אותם דבר רע יודעים הם את אשר לפניהם אשר תכלית 'המכות' הם לגודל אהבתו של הקב"ה לבניו חביביו וברצונו 'לדבר' עימם על ידי שישובו אליו (ועיי"ש מה שביאר את דברי זוה"ק).

והדבר דומה לאב שהגיע לביתו באישון ליל, ומצא שהדלת נעולה, ואין בידו להיכנס כי כל בני הבית כבר עלו על יצועם, הקיש האב על הדלת פעמים רבות ובקול גדול, ו... לריק היו כל מאמציו, הם ממשיכים בשנתם העריבה, בליט ברירה הכניס האב לתוך הבית מוט ברזל ארוך והחל לדפוק בו על ראש בניו, וקיוה לעוררם שיפתחו לו את שערי הבית ויוכל להיכנס להיות עמם. נבהל הבן והחל לבכות עד שכולם התעוררו ובכו אף הם, ולא הבינו מדוע עומד מאן דהוא מחוץ לבית ומכה אותם במקל מברזל, אך לו חכמו יבינו וישכילו, כי אין המכה אדם רע אלא אביהם אוהבם, אשר כל רצונו שיפתחו לו השערים, ויוכל להיכנס לבית להיות עמם בצוותא חדא... וזהו שנאמר (שה"ש ה ד) 'דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו' שהקב"ה רוצה להתקרב אלינו, אך לפעמים אין בידו אלא להשליך ידו מן החור רח"ל עד שנתעורר אליו.

כו. והנה לא מצינו לשון נורא כזו 'דרך אכזריות' בכל ספר 'משנה תורה' להרמב"ם, ובפשוטו הטעם שכאן 'יצא מגדרו' וכתב לשון כזו, משום שאם יאמרו שזה ממנהג העולם ודרך מקרה הרי עי"ז יבואו עוד צרות רח"ל, וכמו שכתב הרמב"ם בהמשך דבריו, עיי"ש. אך אפשר לבאר עוד, כי האומר שהקב"ה זעזע את העולם ולקח נפשות רבות לחינם, אין זו אלא מחשבה אכזרית, כי היאך ניתן להעלות על לב מחשבה כזו, אשר הקב"ה שהוא 'אב הרחמים' יגרום צער נורא כזה, בנים מבכים מרה את אבותיהם, וההורים מבכים את בניהם כי איננו, בחורי ישראל מתים ואלמנות זועקים 'סתם' בלא סיבה... אין זה אלא מפני שהקב"ה תוקע עתה בשופר גדול לעורר אותנו, ועלינו 'לשמוע קול שופר'...

כז. וכבר אומרים בשם הרה"ק בעל התניא זי"ע לבאר במה שאמר דוד המלך (תהילים לב ט) 'אל תהיו כסוס כפרד אין הבין', כי מדרך הסוס שבשעה שמכים אותו הרי הוא ממשיך בהליכתו מבלי לסובב ראשו להתבונן מי הוא

באר הפרשה - פרשת בהר גזקות

על כן נחפשה דרכינו ונחקורה יט ונשובה ל' עד ה' לא, להם להסיר הצרה מעליהם' לב. וזכור נזכור מקרא מלא ובוה ישוב חרון אף ה' מעמו, 'זוה הוא שיגרום' שדיבר הכתוב (דברים י יב) 'מה ה' אלוקיך שואל מעמך

המכה אותנו, ועל כך זעק דוד, אל תהיו כסוס כפרד אין הבין – אל תמשיכו בדרככם כמימים ימימה מבלי לעצור ולהתבונן מה רצונו של הקב"ה שהוא המכה אתכם.

כח. כי לא 'הצער' עיקר אלא למעשה, וכמו שפירשו בדברי הגמ' (שבת קה:): 'כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו, וצ"ב, מהו העניין להניח דמעות אלו בבית גנזיו, אלא שכאשר יהודי מתעורר על פטירת אדם כשר וכן בשאר צרות והוא מוריד דמעות, הקב"ה מניחם בבית גנזיו, כמי שאומר הבה נעיין בדמעות אלו מה יהא בסופם, ומה יצא למעשה מכל ההתעוררות והבכי, האם אכן ישנה דרכי אם שמא תתפוגג התעוררות הלב ויחזור לשיגרת החיים כאילו לא היה כלום...

דבר נורא אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לבאר בפרשתן (בחוקותי כו מ-מא) 'והתודו את עוונם ואת אבותם במעלם אשר מעלו בי ואף אשר הלכו עמי בקרי, אף אני אלך עמם בקרי' וגו', ולכאורה תימה רבתי היא, אם כבר התודו את עוונם ואת אבותם נמצא שחזרו בתשובה ומדוע 'אף אני אלך עמם בקרי', ומבאר החפץ חיים, וז"ל, אלא כאן מלמדנו הכתוב, כי וידוי בלא תשובה וחרטה וקבלה על להבא אינו כלום, ומכיון שהמה רק מתוודים על המעל שמעלו בה, אבל אינם מקבלים על עצמם על להבא שלא ילכו עמו עוד בקרי, לפיכך לא הועילה תשובתם' (ח"ח עה"ת).

כט. איתא בגמ' (שבת קו.) 'אחד מבני חבורה שמת תדאג כל החבורה כולה', ובוודאי מן השמים רוצים בעת הזאת ש'ידאג כל העולם כולו', שהרי עיננו הרואות שאותם קרבנות הציבור הם מאחינו כל בית ישראל מכל העדות, ומכל מקום שהם מארבע כנפות הארץ.

כבר עמדו על דיוק הלשון תדאג כל החבורה כולה, מדוע כפל לומר כל כולו, וביאור הדברים, שהנה כתב הלבוש (או"ח תקפ"ב ס"ח) שאין לומר בנוסח התפילה בראש השנה 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך' כי אין זה אלא כפל הלשון, רק יאמרו 'מלוך על העולם כולו', אמנם ה"ט"ז (שם סק"ח) מיישב, לפי מה דקיי"ל בכל התורה ש'רובו ככולו', מעתה, אם נאמר רק 'מלוך על העולם כולו בכבודך' היה אפשר לפרש שהכוונה היא על רוב העולם בלבד שאף זה נכלל ב'כולו', לכן אנו מאריכים בלשונונו לומר שימלוך הקב"ה על כל העולם כולו, ולא רק על רובו. על דרך זה יתפרש גם לשון הגמ' 'תדאג כל החבורה כולה', שאין די ברוב החבורה, אלא ידאגו כולם.

ועומק הדברים הוא, שאילו היו מעוררים שהצרה הזאת באה עלינו מחמת חסרון ביראת שמים אזי היו אומרים אלו שיש להם ביראת שמים, שאין לנו שייכות לדבר, ואין אנו צריכים לדאוג ולהתעורר, כמו כן אם יאמרו שהצרה באה עקב חסרון בבין אדם לחברו הרי כל בעלי מידות טובות היו משתמטים שאין הקב"ה 'מדבר' אליהם, על כן אמרו תדאג כל החבורה כולה – הקב"ה מדבר לכל אחד ואחד באשר הוא, וכולם צריכים להתחזק, ולב יודע מרת נפשו אלו דברים עליו לתקן בעצמו.

איתא בגמרא (ב"מ פה:) על הפסוק (ירמיה ט יא) 'על מה אבדה הארץ' - אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר (שם יב) 'ויאמר ה' על עזבם את תורת אשר נתתי לפניהם'. וצריך ביאור, אם החכמים והנביאים לא ידעו על מה נענשו בני ישראל בחורבן ביהמ"ק והגלות, א"כ מה טענה יש על בני ישראל, הרי ק"ו הוא שגם הם עצמם אינם יודעים על מה אבדה הארץ. אלא הוכיח מכאן הגאון רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל, כי אכן, פעמים רבות ידע האדם בנגעי עצמו אף יותר טוב מהנביאים והחכמים, כי ענין התיקון שייך אצל כל אחד ואחד לפי מה שהוא... וכל אחד יודע את הדברים שבלב שהוא עצמו צריך לתקן ולשפר, וזהו שאמרו 'שאלו לחכמים, לנביאים ולא פירשוהו' ואעפ"כ יש ביד האדם עצמו לדעת היטב מה עליו לתקן, והוא דברים שבין אדם לקונו בלבד.

ושמעתי להוסיף בזה דבר נפלא, כי הנה אמרו חז"ל (ב"ב יב:) 'מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים', עוד אמרו (סוטה ג.) 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות', ומעתה יש לומר שכאשר שאלו את הנביאים על מה אבדה הארץ לא ידעו לענות כי היה זה לאחר שחרב בית המקדש וניטלה הנבואה מהם, ולמי ניתנה – 'לשוטים', לכל אחד ואחד ברוח שטות שיש בו משעה שחטא, כי שם ניתן לו כח נבואה לדעת 'על מה אבדה הארץ' ובאיזה דבר עליו להתחזק...

ל. ידוע שהמביא קרבן היה צריך לסמוך עליו ולהתוודות, ואף אנו שהבאנו מ"ה קרבנות עולה להקב"ה עלינו לסמוך עליהם – להתחזק על ידם, ולשוב בתשובה בכדי שיעלו הקרבנות לריח ניחוח לכפר על כל העם.

עד שאינו יכול להתרומם בעצמו מיד יחושו אליו כל קרוביו וידידיו לעזור אותו. אכן בת ישראל נפלה לא תוסיף קום - שאין לה כח לקום מעצמה, ואם כן מן הדין היה שכל שרפי מעלה יבואו לעזרתה, ועל כך מקונן הנביא מדוע לא באו לעזרתה. והתשובה היא בהמשך העניין (פסוק ד) 'כי בה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו', ופירש בתרגום יהונתן 'תבעו דחלתי ואתקמו' - תבקשו יראת שמים ועי' תחיו.

כי אם ליראה', בהתחזקות יתירה בכל ענייני יראת שמים, ובביצור החומות והגדרים המרחיקים את האדם מן העבירה לג.

ובה איתא בנביא (עמוס ה א-ב) 'שמעו את הדבר הזה אשר אנכי נושא עליכם קינה בית ישראל, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל', ומבאר ה'מלבי"ם', שהנה כאשר אדם נופל נפילה שאין בה סכנה נותנים לו סובביו לקום בעצמו, אמנם אם יפול נפילה מסוכנת

לא. רמזו אמרו במנהג אנשי ה'חברא קדישא' להכריז אחר הלוויה שלא ישובו על עקבותיהם לחזור באותה דרך בה הלכו אחר 'המיטה' אלא שיחזרו מדרך אחרת, ויש בזה לרמז, שאל נשוב לסדר היום כאילו לא אירע דבר, ונמשיך לילך באותם דרכים שהלכנו בהם, אלא עלינו לשנות את דרכינו ולהתחיל 'ללכת' בדרך אחרת...

לב. פעם הגיע איש כפרי אל העיר הגדולה, וראה שם פועל של 'חברת הטלפונים' מסדר 'קו טלפון' (phone line), וכך מעשהו, בתחילה קדח חור בכותל הבית ומשך בו 'חוטים', ואח"כ חיבר לשם מכשיר טלפון, והנה נשמע הקול מקצה העולם ועד קצהו, התלהב הכפרי למראה ה'פלא' הגדול ושאל את הפועל 'מה יקר חסדו' - כמה עולה התקנת טלפון, השיב לו הלה 1,000 שקלים. אמר הכפרי לעצמו, וכי בשביל עשיית כמה חורים אשלם סכום עתק שכזה, והרי יכול אני לעשות זאת בעצמי בכמה רגעים... רץ אל ביתו וקדח בקיר הבית והכניס מכשיר אל החור, הניח את הטלפון סמוך לאזניו אך אין קול ואין עונה... עד שאמרו לו גולם שכמותך, וכי על ידי חור בקיר ניתן לשמוע שיחות... אלא צריך להכניס תחילה 'חוטים' להתחבר לחברת הטלפון הראשית ורק עי"ז יעבור הקול בהם עד שיגיע לאזניך...

עומדים אנו בשעה קשה כזו כשליבם של כל בני ישראל 'מחורר' קרוע ומורתח, אלא שאין די ב'חור' בלבד, רק עלינו להכניס 'חוטים' באותם חורים - אלו הקבלות הטובות לתיקון המעשים, ועי"ז נהיה 'מחוברים' לאבינו שבשמים, וישמע קולנו למרומים...

הרה"ק מדז'וריק זי"ע היה אומר שההפרש בין אדון למלך - שהאדון עושה ככל העולה ברצונו ואילו המלך צריך להימלך בשריו ויועציו ואינו מוציא גזירה או פסק דין ככל העולה על רוחו לבד. ואכן בטרם פרוץ ה'מלחמה' (מלחה"ע השניה) אמר הרה"ק שעתה נעשה הקב"ה כ'אדון' וכביכול אינו נמלך בצדיקיו ונגזרה הגזירה....

הוסיף על דבריו חתנו הרה"ק ממאכניוקא זי"ע שלכן ביקש מאתנו כביכול על ימים אלו - אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם - כלומר, שאיהפך לבחינת מלך, ואהיה מוכרח להימלך בצדיקים וכן לשמוע את דעתם (בתפילות) של כל בני ישראל המתחננים אלי לתת להם שנה טובה ומתוקה שנת גאולה וישועה בכל עניניהם... לטוב להם כל הימים (מפי המשב"ק הרה"ח הנודע ר' שרגא בעלז, ושיבח הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע פירוש זה עד מאד).

מעתי יש לומר כי אם נקבל עלינו עול מלכות שמים נזכה שיהיה הקב"ה בבחינת 'מלך', ועי"ז ישמע לקול שוועתנו ואנקתנו לבטל מעלינו כל גזירות קשות, ולהחיש קץ ישועה ונחמה במהרה.

לג. בשנות המלחמה הנוראה נשאל הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זי"ע הי"ד היכן הקב"ה... היאך הקב"ה מעלים עיניו ונותן לרשעים ימ"ש להשמיד להרוג ולאבד את היהודים. השיב ה'קדושת ציון' במשל, ל'בעל בעמיו' שדר בבית גדול רם ונישא, ובסביבות הבית היה חצר עם גינת דשא, בקצה הגינה עמדה חומה להפריד בין הגינה לבין היער שהיה מעבר השני, בו תרמוש כל חייתו יער, אריות וזאבים ודובים ושאר חיות טרף, ותמיד היה האב מזהיר את בנו הילד הקטן לבל יעז לעלות על החומה ולעבור לצד השני פן תתפסנו חיה מסוכנת ותטרוף אותו רח"ל, אך כדרכם של ילדים לא שמע הבן לקול אביו, ומפעם לפעם היה מטפס וקופץ לתוך היער והיה האב רץ תיכף ומיד להחזירו בשלום. עד שיום אחד החליט האב לחנך את בנו פעם אחת ולתמיד... התחפש האב לאריה והחל להלך על ארבע ולהשמיע שאגות ארי, וברגע שהניח הילד כף רגלו ביער מיהר ה'אריה' ופער פיו לרווחה ונשך את הילד, הלה נבהל ביותר וזעק בקול אבא, אבא, הצילני נא מיד... כשחזר הבן אל הבית כשהוא פצוע ונשוק פנה אל אביו, ואמר לו, מדוע לא מיהרת להציל אותי מידי האריה, והרי צעקתי אבא, אבא, נענה לו האב, בני יקירי לא היה זה אריה אלא אני בעצמי נשכתי אותך למען תלמד על בשרך שאסור לעבור את הגדר... ובזה השיב ה'קדושת

באר הפרשה - פרשת בהר בחוקותי

אתר ואתר, מתחזקים בעבודת בוראם - יתגדל ויתקדש שמיא רבא'ל.

אב הרחמים הוא ירחם עם עמוסים, יחוס וירחם על שארית הפליטה, יחוש לנאלנו ושמחת עולם על ראשינו, ייטיב ה' ולא יוסיף לייסרה עוד, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו, ומחה ה' דמעה מכל כל פנים, ובנחמת ציון וירושלים במהרה ננוחם.

וכבר כתב הרשב"ם לבאר מה שנאמר במיתת שני בני אהרן 'הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד' (י א) - זהו כבוד שכינה שרואה בניו מתים ומניח אבלו בעבודת בוראו, אף אנן נעני ונאמר על דרך זה כי 'בת קול' יוצאת ומכרזת מקצה עולם ועד קצהו בקרובי אקדש, על ידי שכל 'הקרובים' אל החלל, אלו בני ישראל די בכל

ציון, כי כל הצרות והייסורים אינם באים אלא מידי הקב"ה אשר התחפש ל'אריה', למען נשכיל לילך באורחותיו ולא נתרחק הימנו...

לד. וכה אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע לאחר המלחמה הנוראה בה איבד את ב"ב ואת כל י"א צאצאיו הי"ד, כתיב (תהלים לג ט) 'כי הוא אמר ויהי הוא ציוה ויעמוד', והרי אין 'ויהי' אלא לשון צער (עי' מגילה י:), והכי קאמר, הוא אמר ויהי - אותו רבש"ע אשר אמר וציוה שיבוא הצער והוא הביא את הצרה, הוא ציוה ויעמוד - שנקום ונעמוד ונתנער מעפר, ושלא נהיה שקועים בעמק הבכא, אלא חזק חזק ונתחזק.

והרי זמן תשובה עתה לכל, וכבר אמרו צדיקים שמאחר שתשובה היא מצוות עשה שבתורה, אם כן צריך לעשותה בשמחה ובטוב לבב כשאר מצוות התורה, וכן רמז לה הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ויגש ד"ה ועתה, וכן בדברי שמואל עמו' צה, ועוד) בפסוק (בראשית מה ה) 'ועתה אל תעצבו', שהרי 'אין ועתה אלא תשובה' (בר"ר כא ו), אבל 'אל תעצבו' - אל תקיימוה מתוך עצבות.

ואין סתירה כלל בין הבכייה והאבל להתחזקות מתוך שמחה, וכמו שאמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (מעשה איש ח"ד קסג, י"א בשם הגר"ז מבריסק), שלכאורה יש מקום להקשות שהרי 'איכה' דברי נבואה היא, והרי אמרו חז"ל (שבת ל:) 'אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה', א"כ קשה כיצד נתנבא ירמיהו את 'מגילת איכה' שהם דברים הקשים כגידיים ומוציאים את האדם מכלל השמחה. אלא מכאן, שאפשר לשמוע נבואות קשות ואף לקונן עליהם - בכי תבכה בלילה, ובאותה העת גם להיות בשמחה, והיינו שוודאי צריך 'להתאבל' אבל לא להיות ב'עצבות' ח"ו.

לעילוי נשמות
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: **בוטחים באבא!**

פרשת בהר בחוקותי

בס"ד | גיליון מס' 329

מי הוא זה שאינו זז לעולם, וכיצד תובנה זו הצילה ממוות?

וצויתי את ברכתי (כ"ה, כ"א)

יהיו לו דרכי תחבורה לאולם וממנו? הוא נלחץ אם ככה האור באולם בעיצומה של החתונה? - לא ולא. הוא הכי רגוע. הגביר הזמין אותו, הוא מנהל את האירוע, הוא דואג לו לכל מחסורו, עליו הוא סומך עליו לחלוטין, ולכן הוא רגוע ושליט כל העת! כך ממש, והרבה יותר, אנו נתונים בידי של ה'. אדם יכול לדאוג, כשהוא חושב שהאחריות מוטלת עליו, החיים שלו בשליטתו, הוא מנהל את חייו - ולכן התפתחויות שונות עלולות להדאיג אותו, להלחץ אותו, לגרום לו למתח. אבל כאשר האדם סמוך ובטוח בידי של בורא עולם, הוא יודע שהעול לא עליו, הדאגה זרה לו. הוא בידיים טובות, לא הוא מנהל את האירוע של חייו - בורא עולם מנהל את האירוע של חייו, מחליט עליו הכל, מנחה אותו ומוביל אותו יד ביד.

ולכן, גם אם צצה בעיה רפואית, אם יש אתגר מול ילד, אם הפרנסה מתערערת, וגם אם ככה האור ונוצרת חשיכה סמיכה בעיצומם של ימי שגרה כתוצאה מאסון כזה או אחר - עדיין אנחנו מתחזקים באמונה וביטחון שאנו בידיים הטובות ביותר, זה נותן לנו כח!

בפרשת השבוע מצווה אותנו התורה על מצוות השמיטה, להפסיק לעבוד בחקלאות הארץ שנה שלימה. לנוכח זאת שואלת התורה 'וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית?', ומשיבה 'וצויתי את ברכתך, שה' יעניק לנו ברכה מיוחדת. הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע בספרו 'נועם אלימלך', מאיר על כך במתקן לשון, שציווי הברכה הוא רק עקב העובדה שנשאלה השאלה 'מה נאכל'. אם השאלה לא היתה נשאלת - הברכה היתה אוטומטית, כי אבא שבשמים דואג לילדיו תמיד!

אחים יקרים, נכון, זה לא קל. כולנו עוברים ימים קשים בחיי הכלל, ולכולנו יש אתגרים ונסיונות, קשיים והתמודדויות באופן פרטי. הבה נזכור שאנחנו בידיים הטובות ביותר, בידי של אב רחום וחונן, שדואג לנו, רוצה בטובתנו, ומנהל את העולם כולו כרצונו. נבטח בו בכל לב - בלי שאלות, נאמין בו עם כל הנשמה - גם לנוכח אתגרים, ונזכה שהוא יצו את ברכתו לנו, להאיר את חיינו באורם של ניסים

ונפלאות, ישועות ונחמות!

השעון זז, אבל הוא לא זז!

סיביר. ארץ אפילה וקפואה, עמוסת ייסורים וגדושת מוות. בתוככי אחד מבתי הכלא הידועים לשמצה, שהו באותה עת הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, ולצידו יהודי מחסידי הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע, אשר שמו אינו ידוע. מה שכן ידוע, הוא שהרב אברמסקי סיפר לימים כי אותו חסיד אילף אותו פרק באמונה וביטחון, שליווה אותו כל חייו, ונתן לו כוחות בכל משבר וגל שעברו עליו ברבות השנים. ומעשה שהיה כך היה:

ביום מן הימים, הורגשה תכונה במשרדו של מפקד הכלא. חיילים נכנסים ויוצאים, נראה כי משהו קורה. יהודים בעלי חוש ריח מפותח ניסו לברר מה מתרחש, ולמרבית צערם ולגודל חרדתם התברר כי הגיעה הוראה מגבוה לסגור את בית הכלא, ולהוביל את כל השוהים בו - יהודים ברובם - לגרדום, למוות חלילה.

ימים לא קלים חולפים על כולנו, ימים לא פשוטים כלל. בשורות האיוב שהגיעו מהאסון הנורא באתרא קדישא מירון החרידו כל לב, זעזעו כל מי שנפש יהודי פועמת בקרבו. העולם מנסה לשוב לשגרה, אולם המראות, הקולות, הזכרונות והתחושות - מוסיפים ללוות אותנו, ואנו מחפשים דרכים להתמודד.

האמת ניתנת להיאמר, שהקושי העובר על אדם לנוכח אסון נוראי, אינו באמת קושי לא מוכר בכלל, אלא הוא קושי שקיים כל העת - גם בימי שגרה, והאסון מחדד אותו, מעצים אותו במכפלות ענק. זהו הקושי להכיל ולקבל מציאות שאינה מובנת לנו, נסיון שאנו נתקלים בו, משהו שאנו מנסים להבין ולהתמודד אתו - ואנו מתקשים למצוא את הכוחות לכך.

באסון גדול ונורא - זה הזמן בו הלב כואב ומבכה את אובדן של מ"ה נפשות יקרות וטוהרות, שעלו לגנזי מרומים בגזירה שמימית בלתי מובנת, והלב ממאן להאמין שכך יכול לקרות. ביום יום שלנו - אלו כל אותם רגעים בהם אנחנו נתקלים במשברים שונים בכל תחומי החיים, ואנו מתקשים להאמין שאנו נמצאים במציאות כה בעייתית, וכיצד יוצאים ממנה.

כשאדם מקבל תוצאת בדיקה רפואית המצביעה על מחלה קשה המקננת בו חלילה, כשאדם מקבל זימון בהול למחנכי ילדיו בגין התנהגות שאינה הולמת, כשמישהו נתקל בתיבת הדואר שלו במכתב פיטורין, כשיהודי ממתין לשמוחה המבוששת מלבוא, בכל המקרים הללו אנשים שואלים את עצמם את אותה שאלה: למה? למה זה קרה לי? מה יהיה אתי? איך אתמודד עם הצרה הזו? מה אני יכול לעשות כדי להיחלץ מהמשבר?!

אז איך ניתן לקבל גזירות שמים, ולהתמודד איתן בגבורה? איך ניתן להישאר שלווים ויציבים, לנוכח גל אחר גל העוברים עלינו לא עלינו? איך ניתן לעמוד בפני אתגרים כה מורכבים, ולהוסיף לשמור על שלווה הנפש, על הרוגע האיש, על המשך ההתקדמות שלנו בחיים?!

בפרשת השבוע ניתנת לנו מתנה יקרה, זרקור מאיר רב עוצמה, שנותן לנו את הכוחות להתמודד עם כל אלה: להישען על ה'. להאמין שיש בורא לעולם, הוא מנהיג ויודע מה קורה כאן, יש סיבה לכל מה שעובר עלינו - ברמת הפרט כמו ברמת הכלל, הוא בעל הבית יחיד בעולמו - ומה שקורה כאן הוא בשליטתו, בהכוונתו ובהנחייתו!

קל לומר את המילים הללו, אולם זו עבודת חיים של ממש: אנשים נוטים לרצות שהחיים שלהם יהיו בשליטתם, בידיים שלהם. זה כביכול מרגיע, אולי מעודד, נותן אשליה שהכל בשליטה. אבל זו אשליה עצובה, ומשתי סיבות:

ראשית, כי זה פשוט לא נכון! - רק בורא עולם קובע הכל, בכל התחומים! - במה שקורה איתנו ברמה האישית, ובמה שקורה לכולנו ברמת כלל ישראל. ושנית, כי הרבה יותר טוב, נעים, נכון ובטוח, להאמין בה' ולבטוח בו, לענות לכל השאלות ולהתמודד מול כל האתגרים במענה אחד: אנחנו בידיים של בורא עולם, הוא עושה את מה שהכי טוב עבורנו, ולכן אנו כה רגועים ושלווים, עם ולמרות כל מה שעובר עלינו!

ננסה לדמיין אדם, שמוזמן לחתונה שעורך יהודי עשיר באולם יקרתי בחו"ל. הוא מקבל הזמנה וכרטיס טיסה, ונוסע. הוא שואל את עצמו מה יאכל? הוא מברר אם

השמועה עשתה לה כנפיים, אימה וחרדה השתררו בחוצות בית הכלא. עם כל שעה שחלפה, הלכה הידיעה והתבססה, וכבר הודיעו כמעט באופן רשמי כי ביום המחר 'חוסל' בית הכלא, תרתי משמע. הוא יסגור את שערי, תוך כדי 'חיסול' כל השוהים בו, רחמנא ליצלן.

כל השוהים בבית הכלא רטטו מפחד. בסיביר כמו בסיביר אין לאן לברוח, גזירה היא גזירה, החלטה היא החלטה. כל מה שנותר להם - אלו 24 שעות אחרונות. להיער, להתכונן, להיות מוכנים לרגע בו יובילו אותם למוות...

הרב אברמסקי הסתובב בחוצות הכלא נסער ודרוך. ערך את חשבון נפשו, התהלך מתוח בידועו כי בעוד פחות מיממה הוא עתיד לעמוד מול בית דין של מעלה. ואז הוא פגש באותו יהודי חסיד, שהתהלך בכלא נינוח ושאנן כמעט לחלוטין. אם לא די בכך, אותו חסיד גם פנה אליו בשאלה: 'הרב אברמסקי, הנהגתך תורה היא, ולימוד היא צריכה. מדוע אתה כה מתוח? על שום מה נעלמו הרוגע והשלווה שהיו נסוכם עליך תמיד? מה קרה?!'

הרב אברמסקי הביט בו, ולא הבין את השאלה: 'אינני מבין', אמר והחוזה על השעון שבידו, 'הלא נותרו 24 שעות לחיינו, והשעון מתקדם, אז כל הזמן! כיצד זה לא אהיה מתוח כששעות חיי הולכות ואוזלות, והשעון מוסיף לזוז?'

'הן אמת שהשעון זז, השיב החסיד בעיניים יקודות, 'אבל הקדוש ברוך הוא אינו זז! הוא איתנו. גם כאן, גם בכלא, גם ב-24 השעות האחרונות לחיינו, הוא כאן! השעון יזוז כמה שירצה, בורא עולם אינו זז לאף מקום, הוא פה איתנו ואינו מתכוון לזוז מאיתנו!'

הרב אברמסקי שמע את הדברים, ואילו נחרטו בלבו בעוצמה חזקה, הרגיעו את נפשו הסוערת. למחרת התברר שהגזירה התבטלה, יהודי הכלא שרדו את השהות בו, ויצאו ממנו לאפילה לאורה. ועדיין, המסר של אותו יהודי חסיד נותר חקוק בלבו של הרב אברמסקי, שסיפר לימים להרה"ח רבי משה העליסון זצ"ל כי המשפט הזה נתן לו כוחות והחזיקו באמונה תמימה לאורך שנים!

סיפור זה, אותו סיפר הדיין הנודע הגאון החיד"ו וייס שליט"א, מאיר לכולנו זרקור, עבור כל המצבים בחיים:

יעבור עלינו מה שיעבור, הכל עובר וזז. יש רק דבר אחד שלא זז, והוא העובדה שאנחנו בידיים טובות ורחומות, ידיו של בורא עולם. בכל עת משבר או קושי, עלינו להתבונן ולהתחזק באמונה שכל מה שקורה בעולם הכל ממנו, הוא לבדו מלך ממת ומחיה, נותן לו קו, סוגר או פותח. וכשאנו נמצאים בידיים הכי טובות - לא תמיד אנחנו מסוגלים להבין הכל, אבל אנחנו רגועים ושלווים, לא לחוצים ולא דאוגים, יודעים שבורא עולם איתנו!

אחים יקרים, רק לעם היהודי יש את הכח הזה, את האמונה החזקה הזו, האיתנה כסלע. לפעמים נדמה לנו שישועתנו תבוא ממקור כזה, לפעמים ממקור אחר, או חלילה - איננו רואים אור בקצה המנהרה. בכל המקרים והמצבים - הבה נישאר רגועים ובטוחים, הבה נישען על אבא שבשמים. ובכח האמונה הזו - נחזיק מעמד, נצא מחוזקים, ונזכה גם להיושע תשועת עולמים!

נס קטן, שהפך לנס גדול!

הסיפור שלפנינו מתחיל בעיצומו של חורף תש"פ, בשעת בוקר מוקדמת, בבורו פארק שבניו יורק. ר' יצחק, בעל משפחה המתפרנס מיגיע כפיו - בעבודתו באחד ממשרדי היוקרה השוכנים במנהטן התוססת, עושה את דרכו לעבודה, מאזין תוך כדי הנסיעה לשיעור מוקלט. ביום בו מתרחש סיפורנו, שמע ר' יצחק שיעור בנושא אמונה וביטחון, במסגרתו הוסבר כי לעולם לא יודע אדם מתי וכיצד יועמד בנסייון, ועל כן עליו להתחזק תמיד במידת האמונה וביטחון, כדי להיות מוכן ליום נסיון.

הוא לא העלה בדעתו כמה מהר הדברים יגיעו לכדי ביצוע ממשי, אולם זה מה שקרה. עם הגיעו למשרד, המתנה לו קבלת פנים בלתי נעימה בעליל. מכתב הונח על שולחנו, ובו הוסבר, בתירוץ שונים ומשונים, כי הוא מפוטר. כן, הוא עובד מצויין, כולם מכירים ומוקירים אותו, אבל הנהלה החליטה על צמצומים, שינויים ב'כח אדם' וכן הלאה - והוא נשלח הביתה.

רגע לפני שנשבר לבו, נזכר בשיחה ששמע הבוקר, בדרכו למקום שהיה פעם מקום העבודה שלו. 'צריך להתחזק באמונה וביטחון' - הזכיר לעצמו, 'הקדוש ברוך הוא דואג לי. אותו אבא שדאג למשכורתי בחודש שעבר - ניצב לצדי גם בחודש הזה. יתכן שהחליט לבחון אותי אם אני מסוגל להוסיף ולהאמין, להמשיך לבטוח, להיות רגוע ושליז למרות מכתב פיטורין שכזה...'

הוא שב לשכונת מגוריו, וכשנכנס לבית הכנסת המקומי בעיצומו של יום והכל הביטו בו במבטי תמיהה, שח לחבריו בעיניים בורקות: 'היה לי נס היום. נס. אבא שבשמים אוהב אותי כל כך, והוכיח זאת שוב. קיבלתי מכתב פיטורין, אבל הוא דאג להקדים לי רפואה למכה. בדרכי למכתב הפיטורין הזה שמעתי שיחת חזיון באמונה וביטחון, בורא עולם סידר לי חזיון להחזיק מעמד עוד לפני המשבר!'

חבריו לא ידעו מה לומר. יהודי מפוטר מעבודתו, והוא צוהל ושמוח. מסתבר, שהשיחה ששמע בבוקר, אכן מצאה מסילות ללבבו. הוא שב והרהר במשמעות הדברים, בעובדה שאבא שבשמים לא מותיר את בנו לבד בשום מצב, ואם בחר להעמיד אותו בנסייון - עליו להתחזק ולא לשאול שאלות, כי בוודאי זה לטובתו, הוא רק עדיין לא יודע למה...

חלפו חודשיים. ר' יצחק נטול פרנסה, אולם עומד בבטחונו ובאמונתו בה' יתברך. הוא משתדל למצוא עבודה הולמת לכישוריו ומקצועיותו, ובינתיים, לנוכח העובדה שאינו מוצא, התמודד עם קושי בפרנסה, ועשה זאת בגבורה עילאית, תוך אמונה שה' מנסה אותו, וזה בוודאי לטובתו.

ואז, ביום מן הימים, קיבל ר' יצחק הצעת עבודה. דומה למדי לקודמתה, אותו שכר, אותן משימות, כמעט זהה. אמנם, הוא נדרש להסתגל למנהל חדש ותנאים שונים, אבל בסך הכל - מקום העבודה החדש היה לא פחות טוב מקודמו.

ואז הגיע הנגיף ששינה את פני תבל. מקומות עבודה ננעלו על מסגר וברית, אנשים נשלחו הביתה, מיליוני אנשים איבדו את פרנסתם הקבועה. מקום העבודה הקודם שלו - פשט את הרגל. כל העובדים נשלחו הביתה, ללא פיצויי פיטורין, בתקופה בה השוק מוצף בידים המחפשות עבודה, ורובם מובטלים ונטולי פרנסה עד היום!

ור' יצחק? - מקום עבודתו החדש היה מבוסס, והמנהל הצליח להתמודד עם מגבלות הנגיף, העסק המשיך לתפקד. המשכורת המשיכה להיכנס מדי חודש בחודשו, כל מאורעות ומוראות הנגיף והשפעותיו הכלכליות - פשוט פסחו עליו!

אז התברר, כי היה זה נס משמים. בתום שנה מפיטוריו ממקום עבודתו הקודם - הוא, ועוד עובד אחד שפוטר עמו, הם היחידים מכל עובדי מקום העבודה הקודם, שיש להם עבודה, יש להם משכורת, יש להם פרנסה. כל האחרים למרבה הצער נטולי פרנסה, אפילו פיצויי פיטורין לא זכו לקבל!

כיום, כשר' יצחק מספר את סיפורו לחבריו, הוא אומר להם במבט בוטח: 'זוכרים את היום בו סיפרתי לכם על הנס שבורא עולם גמל עמי ביום בו פוטרתי? - מסתבר שזה היה הנס הקטן. הנס הגדול הוא עצם העובדה שפוטרתי, כי רק כך הצלחתי למצוא עבודה לפני תחילת המשבר הכלכלי שהחל עקב הנגיף, וכיום אני מסודר במשכורת מכובדת!'

סיפור נפלא זה, אשר מעיד עליו מגיד המישרים הנודע הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א, קורא לכולנו: המאמין אינו מפסיד, תמיד הוא רק מרוויח. לפעמים רואים זאת בעיניים, לפעמים לא. אבא שבשמים לעולם לא מותיר את בנו לבד, תמיד הוא דואג לכל מחסורם!

אחים יקרים! גם אם יש לנו קשיים ונסיונות, אנו מתמודדים מול אתגרים ובעיות, הבה נזכור שאנחנו לא לבד. מישור הביא לנו את הקושי, אבא טוב שבשמים עומד מאחורי האתגר, בוחן כליות ולב. כל מה שכדאי לנו לעשות הוא להתחזק ולבטוח בו בכל מחיר ובכל תנאי. לא לשאול שאלות ולא לחפש הסברים, וככל שנאמין ונבטח בו יותר - כך נזכה לראות שהוא יושיענו ויגאלנו מכל צרה וצוקה, ויעניק לנו חיי שפע, אושר ורווחה!

שבריר שניה של ביטחון!

היה זה בשנת תרפ"ו, עת עלה ארצה הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, שיזמא דהילולא שלו חל היום - ביום השב"ק וזכותו תגן עלינו, והשתכן בירושלים. הוא ביקש להישאר עולם ונסתר, והחל לשבת וללמוד בשיבת 'חיי עולם', כאחד הלומדים. הוא נהג לשבת באחת מפנינות ההיכל, יומם ולילה היה שקד על תלמודו, ועל ה' השליך את יהבו.

עם הזמן, הכסף שהביא עמו בעלותו ארצה אזל, וחובותיו העצימו. ראש ישיבת 'חיי עולם' באותם ימים, הגאון רבי פישל ברנשטיין זצ"ל, הרגיש במצוקתו, וביקש להעניק לו תמיכה חודשית קבועה. אולם למרבה ההפתעה, הצדיק רבי שלומ'קע סירב, ועמד איתן בסירובו גם כשמשם התחננו אליו שיסכים, תוך שהוא לא מגלה לאיש את פשר הדבר. רק לאחר שנים ארוכות, חשף את הסוד בפני מקורבו ואיש סודו הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, שסיפר כי רבו הסביר לו כך:

'חשבתי לעצמי, אמר רבי שלומ'קע, 'אם אקבל משכורת מדי חודש משיבת 'חיי עולם', יתכן ובשעת מעשה - ברגע בו אקבל מהם כסף, יחלוף בראשי צל של מחשבה שאני נסמך ונשען על הכסף מהישיבה, ובאותו שבריר שניה אנתק את עצמי חלילה מלהיות תלוי באופן מוחלט בבורא עולם. נשען ונסמך רק עליו. כדאי לי לוותר על תמיכה חודשית נדיבה, כדי לא להפסיד ולו לשבריר שניה את הביטחון והאמונה המחולטים בבורא עולם, הזן ומפרנס לכל!'

אין ספק שדרגה כה גבוהה של ביטחון, שייכת לצדיקים. אנו מצווים על השתדלות, עלינו בוודאי מוטל להשתדל לקבל משכורת חודשית, לפי היכולת והצורך. ועדיין, סיפור זה מלמד אותנו: אחים יקרים, הביטחון בה' הוא מתנה, היכולת של יהודי להאמין בה' ולהישען עליו - זו זכות יקרת ערך. הבה נבטח בה' ונסמך רק עליו, מול כל קושי וניסיון נתמודד רק בעזרתו, ונזכה לחיים טובים ובראים, מאירים ושמיים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com
לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת בהר בחוקתי תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' (כה, ד)

כתב החיד"א שטעם השמיטה דוקא בשנה השביעית היא, לפי דברי הגמ' (ברכות לה, ב) "אל רבא לרבנן במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא" עיי"ש, ופרש"י שאז זמן הקציר ודריכת הגתות. נמצא שכל שנה בטלים מלימוד התורה שני חדשים, ובמשך שש שנים נמצא שבטלים מלימוד תורה י"ב חודש, שהם שנה שלימה, וע"כ נצטוו בני ישראל על מצות שמיטה שהיא ג"כ י"ב חודש, כדי לתקן את מה שהחסירו משך השש שנים, וז"ש התורה"ק "ובשנה השביעית" דהיינו כל י"ב חודש יהיה קודש לה' ולפרוע את החוב לה' על ביטול התורה שהיה משך השש שנים שעברו משנת השביעית הקודמת.

(חומת אנך)

שבת לה' (כה, ב)

"שבת לה'" לשם ה', כשם שנאמר בשבת בראשית (רש"י) בטעם מצות שמיטה יש אומרים שהיא כדי שתשבות הארמה ותנוח כנגד כל אותן השבתות שבהן הצמיחה צמחים ועשתה מלאכה. והחשבון מדויק.

הנה בכל שנה יש שס"ה ימים ובהם נ"ב שבתות. לפי זה מספר שבתות בשבע שנים הוא שס"ד.

אמנם מכיון שבשנת השמיטה יש נ"ב שבתות שבהן מוציאה האדמה ספיחין ויש בהם משום חילול שבת כלשהו, על כן צוית התורה שלאחר שבע שנות השמיטה, היינו לאחר מ"ט שנה, לכשנצטברו שוב שס"ד שבתות אשר לא נשמרו כהלכה, תהא שנת היובל, למען תנוח האדמה שנה שלימה כנגד כל אותן השבתות שלא נחה בו שנות השמיטה.

(מטה משה סי' תע"ג, מובא בטל"א)

אל תקח מאתו נשך ותרבית יראת מאלקין וחי אחיך עמך: את כסף לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (כה, לו - לז)

נ"ל בס"ד כפל לשונות הכתבים האלה ע"פ מ"ש רז"ל הנותן ברבית אינו קם בתחיית המתים, ומעשה היה בזמן הגאון רבינו עקיבא איגר ז"ל שהיה בעירו עשיר גדול שכל עסקיו היו ברבית, ומזה נתעשר בעושר גדול, ואחר שמת לא רצו הקהל לקברו עד שיתנו יורשיו שני אלפים ריו"ל כסף לקופת הכולל של העיר, והלכו בניו וקבלו אצל הנסיך על הדבר הזה באומרים שאין דרכם ליקח בשביל קבורה אפילו מעשיר גדול מאד יותר מעשרים ריו"ל כסף, ובעבור אביהם תובעים שני אלפים ריו"ל והרי זה עול גדול שא"א לסבלו.

וישלח הנסיך ויקרא את הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל הנז', וידבר אתו קשות על הדבר הזה.

ויענהו הגאון: בתלמוד שלנו כתוב שהמלוה ברבית שבל עסקיו הם בכך אינו קם בתחיית המתים. אלא ישאר בקבר, והנה זה האיש כל הרווחתו ופרנסתו היה מן הרבית, ומזה נתעשר, על כן בשלמא שאר ישראל שבדאי יקומו בתחיית המתים אין המתים לוקחים קרקע של הקבר מן הקהל לאחוזו, ורק נקברים בה בשכירות יען כי בתחיית המתים יצאו ממנה וילכו לביתם לשלום, ואין אצחנו יכולים להעמיס עליהם. שכירות הרבה שאין אצחנו יודעים כמה ידורו בקרקע זו של הקבר, שאולי אחר שנה זו יבא המשיח ואחר מעט שנים יחיו המתים ויקומו מקבריהם ואין להם עוד צורך בקרקע זו של הקבר אבל זה האיש כיון דאינו קם בתחיית המתים נמצא הדבר ברור שלוקח גוף הקרקע של הקבר לאחוזת עולם עד אין קץ וכיון שקרקע זו שנתיהחדה לקבורת המתים היא מקודשת אצלינו וערכה לפי גודל קדושתה רב הוא מאד לכך עשינו לה ערך לפי כבוד קדושתה סך שני אלפים ריו"ל כסף וערבה להנסיך תשובה זו של הגאון ויצו שיתנו היורשים כאשר הושת עליהם מן העדה ואם לאו יקברו אותו אצלם.

ובזה יובן בס"ד הכתובים כאן, "אל תקח מאתו נשך ותרבית" והטעם: חדא, "ויראת מאלקין" שצונו על הדבר הזה, ועוד, הנה בזה תלוייה תחיה שלך לעתיד דעל ידי שאיך לוקח מאחריך נשך ותרבית תקום בתחיית המתים, שתחיה אתה ואחריך עמך ולא תשאיר בקבר, וזהו "וחי אחיך עמך" שתחיה אתה ואחריך ביחד ותעמדו שניכם יחדיו. עוד הוסיף הכתוב להודיע לאדם תועלת אחרת שיהיה לו מזה שהוא מונע עצמו מליקח נשך, והוא, כי עיי"כ "במרבית לא תתן אכלך" והוא מלשון "ואכלה אתכם ארץ אויבכם" בפרשת בחקותי, ולכן הקבר נקרא בשם "אוכל" שהוא אוכל בשר האדם הנקבר בו וכן הוא כאן בא לומר שאם תקח נשך אינך קם בתחיית המתים, ולכן תהיה קרקע הקבר לך לאחוזת נצח ותהיה מוכרה לשלם ע"פ הדין בעבורה ממון רב וכמו שטען הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל בעבור

הקבר של אותו העשיר שהיה נותן בנשך, וזהו "אכלך" הוא קרקע הקבר שאוכלת בשרך, אל תצטרך לקנותה "במרבית" כלומר ברבוי ממון. (עוד יוסף חי)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

ברש"י, "יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה".

הנה, יודעים אנו שיש מצוות "ידעת התורה" ויש "גיעת התורה". במבט שטחי נראה שיגיעת התורה היא האמצעי, להגיע אל המטרה של "ידעת התורה". אמנם באם נתבונן קצת ניווכח שההיפך הוא הנכון, הנה זה ברור שבשביל לידע את המעשה אשר יעשו, בזה חובת הלימוד היא לשם ידיעה, וידיעה לשם עשיה. אבל עיקר החיוב של "לימוד התורה", היא כאמצעי והיכי תמצוי להגיע ל"גיעת התורה", והעיקר היא הדרך של היגיעה והעמל ולא התוצאה של ידיעת התורה.

ומשל למה הדבר דומה, לאחד שצויהו הרופאים שחייב לילך למען בריאותו כמחצית השעה בכל יום, חוק ולא יעבור. אותו אחד קיים את מצוות הרופאים נאמנה, ובכל יום צעד מביתו עד לעיר הסמוכה, מהלך של מחצית השעה. באחד הימים פגשו ידידו כשהוא יוצא מביתו ופונה ללכת לעבר העיר הסמוכה, ולשאלת ידידו לאן פניו מועדות, השיב: הנני מתכוון לצעוד כעת לעבר העיר הסמוכה. פנה לידו בשמחה ואמר, הנה אנוכי יוצא כעת ברכבי לעבר העיר הסמוכה, בא תעלה לרכב ואקחך תוך מספר דקות, ואחסוך לך את המאמץ של הליכה רגלית... ענה אותו אחד ואמר לו: אין לי חפץ בעיר הסמוכה אלא דווקא במאמץ להגיע אל העיר הסמוכה, על פי צווי הרופא, בכדי לחזק את גופי.

והנמשל פשוט, שבלימוד התורה העיקר זה "הדרך", דהיינו העמל והיגיעה לקנות את התורה וזה העיקר. אמנם וודאי שידיעת התורה גם כן מצוה, אך העיקר "שתהיו עמלים בתורה".

בדרך רמז אפשר להעמיס כוונה זו בפסוק: אם בחוקתי "תלכו", שהדרך וההליכה מסמלים את האמצעי להגיע אל המטרה כאמור, והתורה אומרת שהעיקר הוא ה"תלכו".

(צינוי תורה)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

ברש"י, "יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה".

בגמרא (עבודה זרה ה, א) תנו רבנן אם בחקתי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים. ויש להבין למה כתב כאן לשון תחנונים?

ישנו סיפור מופלא שסיפר אותו רבי ירוחם אנשין. כפי ששמע מרבי לייב באקשט. ר' לייב באקשט היה לו קרוב משפחה שהיה חברותא עם הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק בעל האור שמח, וסיפר לו הקרוב שפעם אחת כשלמדו התקשו מאוד בדברי התוספות ולא הצליחו להבין את הפשט, אמר לו רבי מאיר שמחה יצ"ל שמכיוון שאין אצחנו מצליחים להבין אחרי כזה עמל, צריך להתפלל לה'. אבל אני אומר לך מה להתפלל: תתפלל שה' יתן בליבנו אהבת תורה. ועמדנו והתפללנו ואח"כ שבנו ללימודנו ובעז"ה נתבררו היטב כל דברי התוספות, והבנו על בורין, לאחר שסיימו ללמוד פנה אותו הקרוב אל רבי מאיר שמחה ואמר לו מה שהרב אמר שצריך להתפלל - אני מבין, שכן הגמרא אומרת שכל הרוצה להחכים יבקש ממי שהחכמה שלו, אבל לכאורה היה עלינו לבקש והאר עינינו בתורתך להבין ולהשיכל, והרב לא אמר להתפלל על אלו אלא על אהבת תורה ומה שייכת תפילה זו לאהבת תורה?

וענה לו רבי מאיר שמחה, שיבאר לו במשל. אשה היה לה תינוק, והיתה צריכה לעזוב את הבית למספר שעות, והכניסה את התינוק אל שכניתה כדי שתשמור עליו, וכששבה לביתה מצאה את התינוק בוכה הרבה, נטלה את התינוק וטיפלה בו עד שהפסיק לבכות, והיא אמרה לשכנה מדוע בכה התינוק כ"כ הרבה? אמרה השכנה השתדלתי הרבה ולא הצלחתי להבין מדוע הילד בוכה.

אמר רבי מאיר שמחה מה ההבדל בין האמא לשכנית?

רק היות שהאמא מאוד אוהבת את בנה כאילו התינוק זה איבר מאבריה, וכשזוכאב הרגל מרגיש כל הגוף איפה הכאב, אבל השכנית עובדת רק לפי היכולת, כגוף זה, לכן לא יכלה למצא מה כואב לה.

המשך רבי מאיר שמחה ואמר התורה וישראל הם אחד אלא שלפעמים מתרחקים ואז כבר לא בדיוק מבינים כל דבר שהרי הוא כגוף זה, ולכן צריך להתפלל על אהבת תורה ורק אז יכולים לעמוד על סודותיה ועומקיה, ולהבין היטב מה קשה ואיך מתרחים זאת.

מאוצרות המגידים

לך לאכלה

פירות שביעית הם "לך לאכלה" – לא לבהמה וגם לא לעכו"ם. אין לתת להם פירות שביעית לאכילת אדם.

מספרים א געוואלדיגע מעשה על צדיק אחד מצדיקי ירושלים:

כיום יש בסביבתנו עובדים זרים גוים, פיליפינים או רומנים. גם אצלם בבית, עבדה גויה מחו"ל בנקיון. פעם אחת באמצע היום אמרה המשרתת לרבנית כי לקראת הערב היא מתעתדת לשוב לביתה לחו"ל.

הרבנית השתוממה ותמחה: "מדוע לא אמרת לי כמה ימים קודם לכן, הייתי דואגת לעצמי למישהי אחרת?"

היא התנצלה ואמרה כי עליה לשוב בדחיפות לחו"ל.

"אם הייתי אומרת לי קודם לכן, הייתי נותנת לך מתנת פרידה", אמרה הרבנית, אך הגויה בשלה: "נכון, אבל קיבלתי הודעה פתאומית שעלי לנסוע, אין לי זמן לכלום, אני מוכרחה לצאת". ארזה את חפציה ועמדה לצאת מהבית.

"את יודעת מה? קחי לך תפוח לדרך" - אמרה הרבנית ונתנה לה.

היא נטלה את התפוח ויצאה ב'שלום'.

לאחר כמחצית השעה הגיע הרב הביתה. היא סיפרה לו על המקרה המוזר, שהגויה יצאה והלכה ללא הודעה מוקדמת, וגם סיפרה שנתנה לה תפוח – כיון שלא היה לה משהו אחר לתת לה כמתנת פרידה.

"מה עשית?" נבהל הרב, הרי התפוח הוא מפירות שביעית שאסור לתת לגוי! אגא, מהרי בעקבותיה וטלי את התפוח מידיה. לפי השעות, יש סיכוי שהיא עדיין בתחנת האוטובוס."

הרבנית רצה אחריה לתחנה, ובדיוק "אויף צו להכעיס", היא כבר לא היתה בתחנה, כנראה עלתה לאוטובוס שעמד עדיין בתחנה. הרבנית הצדקת לא התמהמה, אם אסור אז אסור, שילמה עבור כרטיס באוטובוס ועלתה עליו. היא החלה לחפש את הגויה בשורות הנוסעים באוטובוס והנה ראתה אותה ממרחק – במושב האחורי בסוף האוטובוס.

המשרתת הגויה, רק ראתה את הרבנית באה לקראתה, הוציאה מיד קופסת תכשיטים שגנבה, זרקתה לעברה באמרה: "קחי, קחי... " פחדה שמא יקראו למשטרה.

הרבנית, כמובן, לא ידעה כלום מהתכשיטים. הגויה היתה בטוחה שבגלל כך היא רודפת אחריה... אבל הרבנית לא התבלבלה וביקשה: "גם את התפוח תני לי!"

למדנו ושינונו, כי אין לתת לגוי פירות שביעית, וכי שומר ה' את כל אוהביו.

(יחי ראובן)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו: וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים (כה, כ - כא)

היה זה בחודש אייר תשס"ז "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן" השיב הרב מאיר ושאל "מי אדוני בבקשה?" "אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה. "כן" חזר הרב מאיר והמתין להסברים. "אני חקלאי מהדרום, למרות שאני לא דתי, הגעתי השנה להחלטה שעלי שמור שמיטה, אפשר להיפגש איתך?" שאל הקול מעבר לקו שמסיבות שלו בחר שלא להזדהות. אלא שדברים מעין אלו לא מטרידים את הרב מאיר שמיהר להשיב למטלפן האלמוני: "בשמחה רבה, היכן אתה מעוניין להיפגש?" "בצומת קוקה קולה שבפאתי בני ברק, בתחנת הדלק, מבחינתי ניתן להיפגש היום בארבע, השיב החקלאי. "אין כל בעיה", סיים הרב מאיר את השיחה. איזה סיפור מוזר, הרבה לעצמו, מעולם לא זכורה לי שיחה שכזו.

הרב מאיר, יש להקדים, הוא רכז אחת מקרנות השביעית המסייעות לחקלאים שומרי שמיטה. השיחה היתה לא שגרית, שכן בדרך כלל פעילי הקרנות מכמתים רגליהם ממושב למושב מנת לשכנע את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בשכנועים רבים ובשיחות נפש האורכות שעת רבות. וכאן לפתע חקלאי המגדיר את עצמו כ'א דתי' ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הגיעו ימות המשיח.

בשעה היעודה הופיע הרב מאיר למקום הפגישה. הוא תר במבטו בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראהו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם

שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו. "הרב מאיר?" "כן". "אני שמח לפגוש אותך", אמר האיש שהזדהה כליאור, "בבקשה אתה מוזמן להיכנס לרכבי שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר.

השניים התיישבו ברכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב בדרום הארץ, השנה החלטנו אני ואשתי לשמור שמיטה, אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך. אין לי בעיה, אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה".

"אין צורך לשלם כלום", ענה הרב מאיר כשחיוך קל על פניו, מסתבר שלאיש אין באמת כל מושג שמיטה מה היא. "על מנת לשמור שמיטה" המשיך "פשוט יש צורך לא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הנקראת שביעית. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו התורה כולה על רגל אחת", סיים הרב מאיר את דברי הפתיחה.

במשך הפגישה הוא פירט לפניו את הפרוצדורות היותר מורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתו, ובשאר הפרטים ההלכתיים. "הגוף במסגרתו אני עובד יעמוד כל העת לשירותך ולעזרתך", הוסיף הרב מאיר. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעז"ה מדרוך חקלאי שיעמוד לימינך וילווה אותך אורך כל השנה". "תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת מעניין כל מה שאתה מספר, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי". "הנסיון לא קל" הוסיף הרב מאיר, "הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל".

"את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו. "למה כוונתך?" הסתקן הרב מאיר. "לא מפתיע אותך אדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשביט ארבעים דונם של שטח חקלאי פורה ומניב יכול יפהפה?" "את האמת אומר לך, מהרגע שדברנו בטלפון בפעם הראשונה השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה בינו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת. נו, אולי הגיע הזמן שתפרסם את הקלפים על השולחן והתעלומה תיפתר?"

"הדבר החל לפני שלוש שנים", החל ליאור לספר. "יום אחד שוחחנו אני ואשתי על אודות העובדה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, העלנו את השאלה מה דבר זה אומר לגבינו, אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית הספר היסודי, זה לא יתכן שנשנה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו. "מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרוא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך, דבר זה כך חשבנו, ירחיב את אופקנו בכל הקשור ליהדות".

וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מידי פעם מתפתחים דיונים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית היא שכל יום אנו לומדים דברים חדשים אודות עם ישראל, ההסטוריה המרתקת שלו, הקשר לפיסת ארץ זו ויסודות האמונה אותם הנחיל לאנושות כולה.

ואז יום אחד אנו מגיעים לפרשת "בהר", אנו מתחילים לקרוא את הפסוקים ומתגלה לעינינו צווי מאוד מיוחד: "שש שנים", אומרת התורה, מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי, אולם לאחר שש שנים אלו באה השנה השביעית בה עליך להשביט את כל העבודה החקלאית לחלוטין!

הבטנו אני ואשתי אחד על השני מופתעים. בעת העתיקה לא היו מרכולים בהם ניתן היה להשיג סחורה בלא קשר לעונה, לא היו מקררי ענק לאיחסון תוצרת חקלאית סטיונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו מהחקלאות יכול לעמוד בצווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה. עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ.

התחלנו לדון בדבר עד שהבת שלי לפתע קוראת: "אבא תעבור בבקשה עוד שניים עשר פסוקים, יש פה את התשובה התנכית! לשאלה שלכם". עברנו לפסוק כ' והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים. התורה עצמה אומרת, שאם תשאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו וכאן באה תשובה שמאוד הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצווה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים!

הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזוריות קבועה לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יכול מסוים, ישתנה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלשה? זוהי הבטחה על טבעית בעליל.

בשביל משפחה חקלאית – חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו! ואז אשתי זרקת לחלל האוויר, "ליאור, בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל החקלאות שלנו אנו משביטים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, הא, מה דעתך?" הרהרתי לעצמי, לאחר מספר רגעים החלטתי להענות לאתגר: "תראי זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך, אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת". לאחר מספר בירוים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית. זה היה לפני שנתיים. החלטנו לעצמנו שנשמור שמיטה, והתחלנו לצפות בכליון עיניים לבואה של השנה השישית.

ליאור השתתק לרגע ולגם מעט מבקובק השתיה שבידו. הרב מאיר שהיה מתוח כהוגן שאל: "נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות?" "כן" אמר ליאור והשתתק, נהנה מהמתח.

ו"ו... "צר לי לומר הברכה לא הופיעה אצלי פי שלשה". "אז מה כן קרה?" אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדויקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר, צרוף מקרים ייחודי גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמשה!

"פי חמישה?" "ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיוק! מבחינתי אין כל בעיה לשמור שביעית ברווח וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן".

"מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?" שאל הרב מאיר כשהוא אחוז הפתעה. "אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סטנדרטי שלוש – שלוש וחצי שקל, השנה פנו אלי מכל העולם שאייצא את הסחורה שלי דווקא אליהם, המחירים שהציעו טפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סטנדרטי של שמונה עשרה שקל!" "כמניין חי... וחי בהם..."

"בקיצור, היו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם, מדינות שונות באירופה ובראשן ספרד הן יצואניות הפלפלים הגדולות בעולם. לפני כמה חודשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר רעיל מופיע בכל התוצרת.

בירור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל התוצרת החקלאית של ספרד ועוד מדינות נאלצה להיזרק. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מטעי פלפל. כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי".

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוהית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

(האמנתי כי אדבר)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו (כה, כ)
שאלה זו נשאלת בכל מיני מצבים בחיינו, כגון: איך נשב ונלמד, נתפרנס מהכולל ונחתן את ילדנו, ואכן עלינו לתת עליה את הדעת.

שורש העניין הוא, שנדרש מהאדם להתחזק במידת הבטחון בהש"ת, שעניינה עזיבת הכל בידי הקב"ה. להכיר שהכל בידי שמים וביד הש"ת לפעול מבלי להיות תלוי במעשינו.

כשאדם נוסע במטוס והוא מרגיש שהמטוס מתנדנד באויר, הוא סומך ובוטח על הטייס שיודע את מלאכתו, ובאפשרותו להטיס את המטוס ללא כל תלות בנוסעים בו.

כשאדם זוכה ומחתן את בתו הראשונה והוא דואג וחושש מה יהיה כשיגיע תורה של הבת השניה, הרי שאין לו בטחון במי שעזר לו בראשונה. אילו אליהו הנביא היה דוד שלו, והיה שולח לו צ'ק בדולרים, הוא לא היה דואג...

לשים לב שאת בתו הראשונה חיתן עבורו אביו שבשמים, והוא יכול לחתן גם את בתו השניה - זוהי עבודת האמונה וממנה נובע הבטחון. בטחון היינו שהקב"ה אינו תלוי בנו בכדי לעזור לנו.

העבודה שלנו היא, להכיר שאין סדרים ואין מציאות חתומה ומוחלטת. ביכולת של האדם יש מצב בו נגמרו האפשרויות והוא הגיע לסוף הדרך. כאן מגיע ענין הבטחון, להכיר שאצל הקב"ה אין שום מחסום ושום הגבלה והוא יכול להפוך סדרים ולחדש מצבים.

מין הגרי"ז חידש ביאור נפלא מהו "בטחון" אמיתי.

ישנה לכאורה סתירה נוראה בראש השנה הבאה לידי ביטוי גם בהלכה: מצד אחד קיים פחד ואימת הדין, כמו שאמרו חז"ל ("ר"ה לב ע"ב): "אמר רבי אבהו: אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה ובוים הכפורים? - אמר להם: אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מות פתוחין לפניו - וישראל אומרים שירה?! ומצד שני ישנה גם שמחה, כמו שנפסק להלכה בטור (או"ח סי' תקפא): "ורוחצין ומסתפרין ע"פ המדרש, א"ר סימון: כתיב 'כי מי גוי גדול וגו', ר' חנינא ור' יהושע אומרין איזו אומה כאומה זו שיודעת אופיה של אלוהיה, פי' מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא בדינו, אבל ישראל אינן כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמים ברה"ל לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס".

מין הגרי"ז חידש מיישב סתירה זו עפ"י פיוט נפלא הנקרא "כתר מלכות", שחיברו רבי שלמה אבן גבירול:

"אם תפקוד עוונתי - כביכול הוא פונה אל הקב"ה ואומר לו כך: אם אתה - הקב"ה - תפתח את ספר הזכרונות ותגלה שם את עוונותי, להיכן אוכל להימלט? "אברחה ממך - אליך!" - יש לי לאן לברוח, אני בורח אליך. "ואתכסה מחמתך" - אם ח"ו תחליט לשפוך חמתך עלי, יש לי אפשרות להתכסות. במה? "בצלך" - בצילו של הקב"ה. אלו מילים נפלאות. לשון דומה מצינו בדברי הרמב"ם (בפי"ה"מ"ר ש"ר פ"ד מ"ז): "ומברח מנוס אליו".

כשאדם בסכנה, הדרך היחידה שלו להציל את עצמו הוא "בצלך", אבל כל זאת רק אם הוא אכן במצב של "אברחה ממך". אם אדם אינו מפחד, הוא אינו בורח, וממילא גם לא יגיע אל ה', אין לו תקוה. חייבים את שני הדברים יחד - כשיש פחד, אז יש גם בטחון. אם אדם מבין את הסכנה והוא פוחד, הרי ש"אברחה ממך אליך" - זו סיבה לבטחון, אך אם אדם בטוח ששום דבר לא יקרה לו, אין לו סיבה לבטוח. אם אדם לא מרגיש בסכנה, אין לו סיבה לחסות בצלו של ה'. לכן מצד אחד איננו אומרים הלל ברה"ה, מפני היראה, ודוקא משום כך אנו מתרחצים ומסתפרים, כיון שבטוחים שיעשה לנו נס.

רבים מאתנו חושבים שבטחון פירושו לא לדאוג מהבעיות שיש לנו, הכל יהיה בסדר. מדוע? הלא הבעיות גדולות, הסכנות גדולות? - אלא שהקב"ה גדול, לפיכך המסקנה היא שהכל יהיה בסדר...

זו טעות, וכמליצה בעלמא יש לדמות זאת לאלו הסבורים שכאשר מערבים בשרי עם חלבי התערובת הופכת להיות פרווה... כמובן שבשרי זה בשרי וחלבי זה חלבי! כאשר ישנה בעיה, היא רצינית, וצריך לטפל בה בצורה רצינית. אדם צריך להבין שיש לו כלים עוצמתיים לטפל בבעיה בעז"ה - תפילה וכו'.

לפעמים יש לאדם בעיות שונות של בריאות, פרנסה וכו'. אם אדם מבין את רצינות המצב, ופונה אל הש"ת - הש"ת יעזרהו. זהו בטחון. "אני יום אירא, אליך אבטח" - ביום של יראה, יש לי בטחון.

זהו בטחון: להבין מצד אחד את רצינות הבעיה, ומאידך לפנות אל ה'. מי ששומע אזעקה והיא אינה פולחת את לבו, הוא בבעיה, כי מאחר ואינו מפחד הוא גם אינו מתפלל, אינו זועק, וא"כ מה יציל אותו? הפחד המביא לפניה לעומק הלב אל הרבש"ע - הוא ההצלה של האדם.

עד כאן היסוד הנפלא שחידש מין הגרי"ז חידש "בטחון", ושמעתי מ' יושע בער שאביו היה אומר זאת הלכה למעשה. בכל פעם שהיו במצב של סכנה, הוא לא היה נותן להם לשכוח זאת לרגע. היה חוזר ואומר: "הם באים להרוג אותנו!" והדגיש באוזניהם שברגע שישכחו את הצרה - שוב לא יתפללו לה, ואז באמת יהיו בסכנה!

אם מצב העסקים גרוע, עלינו לדעת שהקב"ה גרם לכך. זה לא פשוט שהכל יהיה בסדר. כדי להפוך את המצב צריך כוחות כביכול של הקב"ה, וזהו ע"י כוחה של תפילה.

ישנו מעשה נפלא המובא בחז"ל (תענית כה ע"א):

"רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא" - היה דחוק ועני. "עביד מילתא" - הקיז דמו, וידוע שאחרי הקזת דם צריך לאכול בשר ולשתות יין כדי לחזק ולהבריא את הגוף. לרבי אלעזר לא היה מה לאכול מחמת עוניו, ואכל "בריא דתומא" - ראש של שום. "חלש לביה ונים" - נתעלף לבו (רש"י). כשבאו חכמי בית המדרש לבקרו, "חזיוהו דקא בכי וחיך, ונפק צוציתא דנורא מאפותיה" - בתוך שנתו בכה וחיך, וניצוץ של אש יצא ממצחו.

כשהתעורר משנתו, שאלוהו: 'מדוע בכית ומדוע צחקת בתוך השינה', אמר להם: ישב עמי הקב"ה ושאלתי אותו: 'עד מתי אצטער בהאי עלמא' - עד מתי אסבול את העניות... "ואמר לי: אלעזר בני, ניהא לך דאפכיה לעלמא מרישא, אפשר דמתילדת בשעתא דמוזוני"? - כלומר, במהלך הבריאה ובמזל לידתך בעולם הזה, אין לך פרנסה ומזונות. השאלה היא האם ברצונך שאהפוך את העולם ואברא עבורך עולם חדש, בו יתכן שתיוולד במזל של מזונות. "אמרי לקמיה, כולי האם ואפשר" - אמר ר"א בן פדת לפני הקב"ה: גם אם תעשה עבורי את הדבר הגדול של בריאת עולם חדש, עדיין לא מובטחים לי מזונות, אלא ספק הוא אם איוול בשעת מזונות, ויהיה לי מזל טוב?

"אמרי ליה: דחיי טפי או דחיינא"? - שאל ר"א בן פדת את הקב"ה: האם נותר לי רוב שנים לחיות, או שעברתי כבר את רוב שנותי, "אמר לי: דחיי" - א"ל הקב"ה שעברו עליו כבר רוב שנות חייו, ונותרו לו מעט שנים לחיות, ולכן בכה מתוך שנתו.

"אמרי לקמיה אי הכי לא בעינא" - אם כך, אמר ר"א בן פדת, אסבול את מצב העניות ואיני רוצה בשינוי העולם. וע"ז ענהו הקב"ה: "בהאי אגרא דאמרת לא בעינא - יהיבנא לך לעלמא דאתי תליסרי נהרוותא דמשחא אפרסמון דכין, כפרת ודיגלת, דמענגת בהו" - בשכר שקיבלת על עצמך את היסורין, תזכה בעולם הבא ליי"ג נהרות של שמן אפרסמון, כמו פרת ודיגלת, והיינו תענוגים רוחניים בעוה"ב. ועל הבשורה הטובה הזו חיך בתוך שנתו.

"אמרי ליה, האי ותו לא"? - האם לא אקבל יותר מיי"ג נהרות? "א"ל: ולחברך מאי יהבנא"? - ומה אתן לחברך? "אמר ליה: ואנא מגברא דלית ליה בעינא"? - וכי אני מבקש ממי שאין לו אפשרות, והרי אתה הקב"ה בורא כל העולמים, אין גבול ליכולתך ובאם תתן לי יותר, ודאי תוכל ליתן גם לאחרים!

"מחייך באסקולטא אפותאי" - הכהו הקב"ה באצבע על מצחו, "ואמרו לו, אלעזר בני גרי"ב גרי"ב - הכיתו בך את חיצו, ופירש רש"י שאמר לו כן והכהו לחדווא בעלמא, והיינו הניצוץ של אש שיצא ממצחו.

הדברים עמוקים ונפלאים, ומהיום את אחד מיסודות היהדות.

"יפול מצדך אלף ורובה ממינך אליך לא יגש" - השייכות שלי אל הקב"ה אינה תלויה במה שקורה מסביבי. ר' אליעזר אמר לקב"ה: אם אני מבקש ממך ואני אומר שאני רוצה יותר או פחות, מה זה קשור לחברי? אני אומר כל בוקר "אלוקי" וגם חברי אומרים "אלוקי" בדרכם. אין זו סתירה לקב"ה.

"צמצם בין שני בדי הארון" (ילקוט"ש יהושע רמז יד) - יהושע הכניס את כל בני ישראל בין שני בדי הארון, וזהו הנס של היהדות, היסוד של עם ישראל. בין שני בדי הארון יש מקום רק לאדם אחד, וכל אחד תופס את כל מקום הארון.

נפרוט זאת לפרטים, ונבאר ע"י דוגמא מהחיים:

ליהודי בא"י יש עשר ילדים, שהגדול בהם בן 18. הוא עורך לעצמו חשבון פשוט: בתוך 20 שנה עליו לחתן את כל ילדיו. אם יעזור לו הקב"ה ויתחלק חצי בחצי עם הצד השני, כדי לחתן כל ילד הוא יצטרך משהו כמו 80,000 דולר. כפול שנים-עשר ילדים זה בערך מליון דולר. ומה מצבו הכלכלי כיום? - בבנק יש לו 'אובדרדפט' של אלפיים ש"ח... ובעז"ה עוד כמה חודשים עליו להתחיל לחשוב על שידוכים. איך יוכל להסתדר במצב כזה?!

כאן מגיעה מידת הבטחון ואומרת: נכון, זה לא פשוט, אך אם תפנה לקב"ה ותתפלל אליו - יהיה בסדר, ה' יעזור לך.

"הבעיה היא" - כך חושב אותו יהודי - "נכון, הקב"ה יעזור לי, אבל מה עם השכן שלי שלא מסתדר, ומה עם שאר כל היהודים הטובים שנוקמים לחתן את ילדיהם?"

כשאדם קם בבוקר הוא אומר: "אלוקי!" אתה ואני. נשכח מהעולם לרגע. אם אתה ה' תמשיך לנהל את חיי באותה צורה כפי שעשית עד עתה, האם יש לי ממה לדאוג? ב"ה עשיתי חמש בר-מצוות, לא חשבתי שאסתדר, וב"ה עברתי את זה. הגעתי עד הלום. אבל, רבש"ע, מה אתו, ואתו ואתו? וכאן אנו מתבלבלים.

ועל כך אמר דוד המלך "פול מצדך אלף ורובה מימינך אלף לא יגש" - עליך להרגיש כמו בן יחיד אצל הקב"ה!

הקב"ה אמר לר' אליעזר: אינך יחיד, ישנו עולם שלם, ואם אתן לך, מה יישאר לחבריך?

ענה לו ר' אליעזר: רבש"ע, אל מי אני מדבר? הרי מדבר אני אל השי"ת שיש לו מספיק כולל, אתה יכול להתנהג אתי באופן מיוחד.

והקב"ה כל כך התרגש מדבריו עד שהכהו "לחדווה בעלמא" (רש"י): אה, מותק, זה נפלא! אתה באמת הבן יחיד שלי, וגם יענקל' הוא הבן יחיד שלי, וגם שמערי' ובערל'. כל יהודי הוא בן יחיד שלי!

לפעמים כשרופא אומר שאין סיכוי רח"ל, או שהעסקים של כולם מתמוטטים, אם אכן אדם חש שהוא חלק מכולם - אכן אין לו סיכוי! אבל "בטחון" אמיתי הוא כשאדם מבין את רצינות הבעיה, ובנוסף על כך הוא גם מבין שהעולם מתנהל ע"י הקב"ה בהשגחה פרטית! לעומת היחס אל ג'וני כאמריקאי, ואל צייג צ'ינג כסיני, אותי הקב"ה אוהב לא רק כיהודי, אלא כ"ראובן" וכ"רחל". השייכות שלו אלי היא בקשר אישי ופרטי!

וכשאדם מגיע להכרה כזו, לא מן הנמנע שגם במצבים הקשים ביותר, וגם כשנראה לו שהוא כבר לאחר יאוש - יזכה ל"יפול מצדך אלף ורובה מימינך", אבל - "אלף לא יגש"!

(תפארת שמשון)

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלקיך וחי אחיך עמך: (כה, לו)

כתב בכלי יקר: וזיל בתר טעמא כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מדת הבטחון מן האדם כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירויח או לא אבל הנותן בריבית ריוח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערבונו שבידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלוח עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוה ומסירו מן מדת הבטחון כנודע מדבר המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמוותר ליתן בריבית לעכו"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגזלן אפילו אם הוא כבוש תחת ידך מ"מ דרכו לבא בעקיפין, ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריח וע"כ תמיד עיניו נשואות אל ה' להצילו מידו וזה טעם איסור הריבית בכל מקום. ומה שהזכיר העני דבר הכתוב בהווה כי סתם עני מוכרח ליקח בהלוואה, ועוד שסד"א שאם הלוח עני אינו עובר כי ההכרח הביאו לזה קמ"ל שאפילו הלוח העני עובר בלא תשימון. וע"כ נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנשים בטחוננו בה':

נביא כאן מעניין הביטחון כפי שמסופר בספר "האיש על החומה" תהלוכות חייו של הגר"ח זוננפלד זצ"ל:

בגודל מידת בטחונו, לא נמנע הגר"ח מלהשתדל בתפלה ובעשייה שגם אשתו ובני ביתו לא ישימו מבטחם אלא בהקב"ה.

בימי מצוקה, שהוא ואשתו חיו חיי צער ורעבו ללחם, הצטער מאד בצער אשתו ולא היה יכול לראות בצרתה ודאגת לב. אז נשא עיניו לשמים ואמר: "רבונו של עולם, להתפלל שתזמין לי ממון איני יכול ואיני רוצה, כי מתנת חנם לא אקבל. ולבקש שאמצא אבידה איני רוצה, כי ע"י כך תצטרך לצער אחד מבריותיך, וזה אינני רוצה אפילו מגוי, כי אינני מבקש שגוי יאבד בכדי שאני אמצא, משום שאיני רוצה להיבנות מצערו של שום בריה בעולם, ואפילו מנכרי. אלא מבקש אנכי שתתן מדת הבטחון בלבה של אשתי, ואם תמלא בקשתי זו, נמצא אני נהנה ואין העולם חסר כלום, וה' שמע תפילתי, וכל ימי לא התאוונה על חוסר פרנסה.

רק פעם אחת ויחידה פקעה סבלנותה של צדקנית זו, ולבה האמהי נכמר למראה עולליה המבקשים לחם והיא לא יכלה למלאות את מבוקשם. וכך סיפר הישיש רבי ישראל יעקב ברנשטיין:

גרים היינו בשכונתו של רבי חיים שנים רבות, באחד הימים בשעת הצהריים הקישה הרבנית אשת רבי חיים על דלת ביתנו, ושאלה בעצב ובבישנות, אם נוכל להשאיל לה ככר לחם לארוחת הצהריים.

ויהי הדבר לפלא, כי מימיה לא נהגה הרבנית לשאול משכניה מחוט ועד שרוך נעל, וביחוד צרכי אוכל. נגשתי לארון הקיר ובחרתי ככר לחם אפוי היטב, מעשה ידי אשתי שנהגה לאפות בעצמה את הלחם, והושטתי אותו לרבנית. תוי פניה של הרבנית העידו שרוחה נסער בקרבה. ומכיון שראיתי בכל הענין מקרה יוצא דופן, גברה סקרנותי ועקבתי אחרי הרבנית עד לתוך ביתה.

כשנכנסתי אחרי הרבנית ראיתי שרבי חיים מסב ליד השולחן שותק ומכונס, שוהה ומצפה למה שתגיש לו אשתו

הגישה לו הרבנית את הלחם שזה עתה השיגה מהשכן. ואחרי שרבי חיים פרס כדיו ובירך ברכת המוציא, אמרה לו:

- "רציתי להטעימך הטעם כשאין לחם בבית, למען תרגיש בצערי ובצער הילדים שאין לי במה להשביע רעבונם". באמרה מלים אלה פרצה בבכי מר, והוסיפה: גם לחם זה שעליו בצעת עתה שאול הוא מאת שכנו ר' ישראל יעקב.

הצטער מאד רבי חיים על סעודה זו שאינה מספקת, ועוד שהלחם לא משלו הוא, דבר שנגד את הנהגתו, כי מעולם לא שאל דבר מאחר.

דחק עצמו ואכל שיעור קזית שיוכל לברך עליו ברהמ"ז דרבנן, אכל ולא שבע כי לא רצה לשבוע מסעודה שאינה שלו.

כל אותו זמן שרבי חיים סעד את סעודתו הדלה וברך בכוונה ברכת המזון, עמדה הרבנית בפנית החדר השני, כשדמעותיה נגרות על לחייה ואינה יכולה לשלוט ברוחה.

צערה של אשתו, ורעבון ילדיו, נגעו מאד ללבו של רבי חיים, ועם גמר ברהמ"ז אמר, כפונה אל עצמו: "אמנם נדמיתי שגם לה יש מדת הבטחון כמוני, אבל עכשיו שאין הדבר כן, יש לצאת ולחפש פרנסה".

ובדברו כדברים האלה שם את ה'דוובע' שלו על כתפיו, קם ויצא מן הבית "לחפש פרנסה".

אני, שהכרתי את רבי חיים כאיש מופת מהרבה מקרים אחרים, גבר בי יצר הסקרנות לעקוב ולראות איך "מחפש" רבי חיים פרנסה.

הוא עולה במדרגות הרחבות במעלה השכונה, ואני מצדד עצמי בקרבת הקירות בכדי שלא ירגיש בי, רבי חיים סובב מימנה פונה לצאת מהשער שע"י בית החולים "משגב לדך" בסמטא הפונה למיידאן, ואני בעקבותיו. הוא עושה כמה צעדים מחוץ לשער ומהלך בכוון לרחוב המיידאן, ואני אינני מסיר עיני אף לרגע מתנועותיו.

לפתע הבחנתי שרבי חיים מתכופף. לא שלטתי ברוחי וזרזתי את צעדי בכדי להמציא בקרבתו, בטווח ראייה, והנה אני רואה שהוא מרים מהארץ שני נפוליון זהב.

רק עתה כאילו הרגיש בי, ויפן אלי בשלוות רוחו ויאמר: "נו אפשר כבר לחזור הביתה יש לי ב"ה כבר פרנסה..."

(האיש על החומה)

בפרשת השבוע, ישנה מצוה. המצוה הזאת עוסקת באיסור אונאה. יש אונאת ממון ויש אונאת דברים, אלה שני סוגים של אונאות.

אונאת ממון, זה נושא אחד שהתורה עוסקת (כה, יד) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו - זה אונאת ממון.

(כה, יז) ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם.

אומר רש"י - ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חברו, ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאותו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך

באה התורה ומזהירה כאן - אל תגיד התכוונתי לטובה. הקב"ה יודע מה היתה כוונתך.

ספר החינוך, במצוה של"ח, עוסק במצוה הזו, של איסור אונאת דברים, אני רוצה ברשותכם לקרוא כמה שורות מתוך דבריו:

שלא להונות אחד מישראל בדברים, כלומר, שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כח להעזר מהם... שרש מצוה זו ידוע כי הוא לתת שלום בין הבריות, וגדול השלום שבו הברכה מצויה בעולם, וקשה המחלוקת כמה קללות וכמה תקלות תלויות בה.

מדיני המצוה. כמה אזהרות וכמה זרזין שהזהירונו זכרונם לברכה בענין זה שלא להכאיב הבריות בשום דבר ולא לבישם, והפליגו בדבר עד שאמרו (שם), שלא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, וראוי להזהר שאפילו ברמז דבריו לא יהיה נשמע חרוף לבני אדם, כי התורה הקפידה הרבה באונאת הדברים, לפי שהוא דבר קשה מאד ללב הבריות, והרבה מבני אדם יקפידו עליהם יותר מעל הממון. וכמו שאמרו זכרונם לברכה (שם) גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שבאונאת דברים הוא אומר ויראת מאלהיך וגו'. ולא יהיה באפשר לכתב פרט כל הדברים שיש בהן צער לבריות, אבל כל אחד צריך להזהר כפי מה שיראה, כי השם ברוך הוא יודע כל פסיעותיו וכל רמיוזותיו, כי האדם יראה לעינים והוא יראה ללבב... ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות, ואפילו בקטנים, ראוי להזהר שלא להכאיב בדברים יותר מדאי, וזולתי במה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבניו ובנותיו בני ביתו של אדם, והמקל בהם שלא לצערם בעיניים אלה ימצא חיים ברכה וכבוד. והעובר על זה והכאיב את חברו בדברים באותן שפרשו חכמינו זכרונם לברכה בבעל תשובה ובחולה וכיוצא בהן עבר על לאו זה, אבל אין לוקין עליו, לפי שאין בו מעשה. וכמה מלקיות מבלי רצועה של עגל יש ביד האדון המצוה על זה, יתעלה ויתברך.

אלה הדברים שכותב ספר החינוך והוא מזהיר מאוד, באונאה של ילדים קטנים, וצריך לדעת, שלפעמים אנשים מבוגרים, חושבים שזה משחק עם ילדים ומשתעשעים איתם. ההשתעשעות הזאת, היא איסור אונאה – אם הוא דופק לילד על הגב, והילד מסתובב אחורה ובינתיים הוא סוחב לו את השקית מממתקים, שהוא הביא מהבית ואז הילד מסתובב חזרה ושואל, איפה הממתקים?!

והוא אומר לו בגיחוך – הינה!

זהו איסור אונאת דברים בקטן, וקטן הוא לאו בני מחילה, לכן אומר לנו ספר החינוך – תדע לך, שקטנים, אם אתה מצער אותם, שזה לא בשביל חינוך, אלא בגלל שזה שעשוע אצלך לגנוב לו את המפתחות, או שעשוע אצלך לקחת לו את השקית עם הגוגואים, זו לא סיבה שתעשה לו את זה, ולכן מזהירה אותו התורה, על איסורי אונאת דברים.

מה זה אונאת דברים? למה הכוונה?

מביאה הגמרא (בבא מציעא נח, ב) כמה וכמה דוגמאות, בואו ונקריא אותם, כדי שנכנס לסוגיה:

באונאת דברים הא כיצד אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים – ברוך ה' הוא בעל תשובה, התחיל להתפלל באיזה בית הכנסת מסוים, הוא מגיע לגבאי ואומר לו – תשמע, אני חדש בדת, אבל ראיתי שיש שיטה של המגן אברהם, שהקריאת שמע היא לא כהשיטה שנוהגים כאן, כשיטת הגאון מוילנה, אולי נהגה כשיטתו של המגן אברהם?

בא אחד ואומר – תראה אותו, עד לפני שבועיים היה עם קוקו, פתאום נהיה המגן אברהם! תגיד תודה שיש הגאון מוילנה...

אומרים חז"ל – אל תזכיר לו את זה שהוא פעם לא היה בעל תשובה. אותו דבר גר שהתגייר, אל תגיד לו זכור מעשי אבותיך.

אותו דבר, אם הוא בא ואומר – תראה, אתה מדבר דברי תורה, לפני שבועיים אכלת נבלות וטרפות מה אתה מדבר דברי תורה? מי אתה בכלל?!

כל מעשה כזה, הוא מעשה של אונאת דברים.

הגם, שראיתי במפרשים, שאם אתה אומר לגר – "אכלת נבלות וטרפות", אין בזה שום בעיה, זה לא אונאה, כיון שלא היה לו שום איסור, לאכל נבלות וטרפות, אז מה הבעיה? לפני זה לא היה לו שום בעיה.

ולכן, השאלה היא, אם יש בזה אונאה או אין בזה אונאה, כי לפני זה לא היה לו בזה שום איסור.

כל האיסור הוא למי שהיה יהודי, למי שאינו יהודי, אין לו איסור בכך, אז מה יש לך לעורר על זה? בכל אופן, ממשיכה הגמרא – **אם היו יסורין באין עליו אם היו חלאים באין עליו או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב**

אמרו לו חבריו של איוב – מגיע לך! ככה הם אמרו לו, ולכן אסור לעשות את זה, זה אונאת דברים.

וחז"ל עצמם שואלים – אז למה חבריו של איוב עשו את זה?

ועונים חז"ל – שחבריו של איוב עשו זאת, כיון שהוא התלונן על מידת הדין.

אמרו לו – מה אתה מתלונן על מידת הדין? מגיע לך!

אבל אסור להגיד לאדם – תשמע, נפלת? אתה חולה? תבדוק, אולי יש לך באמת בעיות?!

הוא חולה? אתה צריך לעודד אותו, לא להגיד לו זה בעיה שלך, אל תצער אותו.

ממשיכים חז"ל ואומרים – אם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם – בן אדם מחפש הלוואה, מחפש גמ"ח, ואתה יודע, שהבן אדם שאתה שולח אותו אליו, אין לו אפשרות בכלל לעזור לו, אתה עובר על איסור אונאה.

ר"י אומר אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים שהרי הדבר מסור ללב – אתה רוצה לקנות, ואתה יודע שאין לך כסף לקנות. אתה בא למוכר, אתה אומר לו "אני רוצה לקנות", ואתה יודע שאין לך כסף בכלל, זה איסור אונאה.

זה נפוץ היום מאוד, אנשים שמחכים בתחנות לאוטובוסים, ובשלטים מופיע שהאוטובוס שהם צריכים יגיע בעוד חצי שעה. מה עושים חצי שעה?!

נכנס לחנות נעליים ומתחיל למדוד את כל הנעליים בחנות, עד שנשארו לו שלוש דקות לאוטובוס.

אומר לבעל החנות – לא ראיתי מספיק דוגמאות, אבוא בלי נדר פעם אחרת. אדם שעושה את זה, עובר על איסור אונאה. הדבר הכי פשוט הוא, להיכנס לבעל החנות, ולהגיד לו תשמע, אני יכל להעלות אותך על סולם שלוש פעמים למדוד נעליים, בא אני יקל עליך, אני בסכ"ה רוצה מזגן.

במקום להטריד אותך, ושתעלה על סולמות, אני אומר לך – אני לא מתכוון לקנות, אני רק רוצה לשבת בחנות, עד שיגיע האוטובוס.

אותו דבר אדם שסתם נכנס לחנות לשאול שאלות – כמה עולה מיקרוגל, כמה עולה זה כמה עולה זה...

חז"ל אומרים, שהוא נוטע אשלויות בלב המוכר. אבל אם אתה נכנס לחנות במטרה, שבאמת אתה רוצה לקנות מוצר מסוים, אבל אתה פשוט עושה "סקר שוק", אז אתה אומר למוכר "אני מתעניין במחיר של המוצר הזה", אז זה בסדר.

אל תיטע בו אשלויות, אומרים חז"ל, כאילו אתה קונה. כי ברגע שאתה נכנס לו לחנות, הוא כבר מתחיל לפנטז על הרווח שהוא הולך לעשות על המוצר שתקנה ממנו.

תגיד לו על ההתחלה, שאתה לא מתכוון לקנות מוצר כרגע, יצאת ידי חובה. השיעור שלנו היום, הוא לא להביא דוגמאות לאונאה, לכן הבאתי רק מגוון דוגמאות, כדי שיהיה לנו איזה שהיא מידה לדבר.

ראיתי בספר אחד, שיהודי יקר מהעיר צפת כתבו, ושם הוא מביא כל מיני דוגמאות לאיסורי אונאה, בין היתר הוא מדבר על הרכישות שאנשים עושים כיום, דרך האינטרנט, כי הרכישות יותר זולות שם.

אדם יכל לרכוש נעליים של חברה ידועה בחמישים אחוז פחות, אבל באינטרנט אין לך מדידות כמו בחנות, אז איך תדע איזה מידה אתה צריך בנעל מסוימת?

אתה הולך לחנות שליד הבית, אומר למוכר תביא לי בבקשה את הנעל הזאת של נייע, מידה 41.... לא זה קצת רחב לי, תביא לי את הדגם השני, מוריד מסתכל, יופי זה מתאים!

מוריד את הנעל, רום את הדגם ואומר למוכר תודה רבה, אבוא פעם אחרת כבר.

הלך והזמין את אותה נעל באינטרנט, וכך חסך חמישים אחוז.

עשה את זה, חסך חמישים אחוז, אבל עבר על איסור אונאה – אתה מצער את המוכר, מריץ אותו על הסולם, כדי שאתה תקנה ביותר זול אחר-כך. זה איסור אונאה, צריך לדעת שאסור לעשות את זה. אתה יכל לעשות את זה, אם אתה מיידע אותם.

תגיד למוכר – תשמע, אני מתכוון לקנות באינטרנט את הנעל, יותר בזול, אז תעשה טובה ותעזור לי.

כל הדברים האלה, קדושים לאיסורי אונאה. הבאנו רק את הדברים האלה, כדי שנחוש את זה על בשרנו, על מה מדובר כאן, באיסורי אונאה, מה הרגישות של רבותינו, סביב העניין הזה לצער אדם, גם אם אתה לא פוגע בו ואתה עולב בו, שאתה אומר לו זכור מעשיך הראשונים, תזכור מי היה אביך, מי היה סבך.

כאן זה לא ככה, כאן אתה עושה לו נקודות אחרות, שנוגעות לגמרי באפיקים אחרים, אבל גם זה נקרא בשם אונאה, כי אתה מצער את האדם.

ממשיכה הגמרא (בבא מציעא) עד כמה העניין של האונאה חמור - א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו (ויקרא כה-יז/לז) ויראת מאלקין וזה לא נאמר בו ויראת מאלקין ור' אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון צער של הגוף אי אפשר להשיב, וצער ממוני אפשר להשיב.

מסיימת הגמרא ואומרת, דבר שמאוד מאוד אקטואלי - **אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתי מצויה אונאתה קרובה** – הנשים מאוד רגישות למילים שאתה מוציא מהפה. הגבר\ באופן עקרוני, הוא יותר חזק, אתה אומר לו משהו, לא תמיד על המקום הוא מתפרץ, אבל אצל אישה, היא יותר רגישה, וברגע שאתה פותח את "הצרורות" של הלשון, לפעמים זה יכל להביא אותה לדמעה, וחז"ל אומרים, שאדם צריך להיזהר שלא לפגוע באשתו.

כולנו מכירים את דברי הגמרא (כתובות ס"ב, ב) - דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא הוה רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי יומא חד משכתייה שמעתא הוה מסכיא דביתיה השתא אתי השתא אתי לא אתא חלש דעתה אחית דמעתי מעינה הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה – רב רחומי התעכב בבית המדרש, אשתו הורידה דמעות, יצאה קורה מבית המדרש ונפלה על ראשו, והרגה אותו במקום.

שואל ר' חיים שמולביץ בספרו – מה היא הרוויחה? היא בכתה כי בעלה איחר, אז היא הורידה דמעות. מה היא הרוויחה?

אמר ר' חיים שמולביץ – זה פירוש הדבר, כוחה של דמעה. הכוח שיש לדמעה של אישה, פועל דברים עצומים בשמים.

אומרים חז"ל – אף עפ"י, שכל השערים ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו. ברגע שהאדם מוריד דמעות, אז השערים המיוחדים, הנקראים שערי דמעה, נפתחים, והדינים בשמיים נעשים אחרת לגמרי.

ממשיכים חז"ל ואומרים (גמרא בבא מציעא) - א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג-ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר (תהילים לט-ג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש... אמר רב חסדא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה שנאמר (עמוס ז-ז) הנה ה' נצב על חומת אנך ובידו אנך א"ר אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר ובידו אנך

אומרים המפרשים – בכל דבר שהקב"ה שולח מלאך, המלאך לא "נוסע בטיסה ישירה", הגמרא בברכות אומרת, שיש מלאך שיש לו שתי תחנות יש מלאך שיש לו ארבע תחנות, מלאך המוות יש לו שמונה תחנות. הקב"ה אין

לו תחנות, ברגע שהוא יוצא, הוא מיד נפרע מבני האדם, ולכן האיטור אונאה כ"כ חמור - וניזון אנך - הקב"ה בעצמו, "מחזיק" את הפלס, כדי להעניש אנשים, שיש בהם ענייני אונאה שמציעים אנשים.

ממשיכה הגמרא ואומרת - א"ר אבהו ג' אין הפרגוד נועל בפניהם אונאה וגזל וע"ז.

מה הכוח שיש לענין של אונאה, ששום דבר לא ננעל בפניהם? אז רוב המפרשים אומרים, שהסיבה היא, כי אנשים שאתה מציק להם, דומעים. אנשים שאתה מצער אותם, הם פורצים בבכי. יכול להיות שהם לא עושים את זה בפניך, יכול להיות שהם הולכים הביתה ושם הם עושים את זה, כשהכל סגור. אבל באופן עקרוני, אם אתה פוגע בבן-אדם, גם אם זה לא פורץ עכשיו, זה יפרוץ יום אחר, ואחרי שאדם דומע, הדמעות פועלות בשמים - כל השערים ננעלו, חוץ משערי דמעה, ולכן הדמעות הללו, פועלות את פועלתן, וכותבים המפרשים - שאף עפ"י שבכל מצוה, אתה יכול להגיד - זכות עולה לו. יש לו זכויות. הקב"ה יכול לעקב א תזה, בסיבות מסוימות, בענייני אונאה, שום דבר לא מעכב, הקב"ה בא דין וחשבון עם אדם שמצער את הזולת, ולכן אומר ספר החינוך, שהמצוה הזאת היא כ"כ נוראה וכ"כ חזקה, בגלל ענייני המחלוקת, שבני אדם מציעים אחד את השני.

לכן באה התורה והזהירה, על איטורי האונאה.

שתיהו עמלים בתורה

כתב אור החיים הק' באחד מפירושו על בחקותי 'לצד שיש בה מצוה ללמוד אפי' דבר שכבר למד פעמיים ושלוש והם ידועים אצלו'. למשל יהודי שמסיים ש"ס כל שנה, ויודע אותה על בוריה, ואין שייך אצלו ענין העמל כמ"ש החת"ס לעיל, כי אין לו דבר שלא הבין, ממילא יש לו עמל מסוג אחר, שצריך לחזור ולשנן התורה גם כשיודע הכל על בוריה. שלא מצאנו כזאת בחכמת חולין, שאדם יקרא איזה חוברת שהוא כבר יודע אותה על בוריה, לעומת התורה אפי' כשזה חק מה שהקב"ה מצוה עליו לשבת ללמוד, אפי' שאתה יודע הכל בבירור, יש כאן חק לשבת וללמוד גם כשזה כ"כ ברור.

רבי שמואל גריינמן היה גר יחד עם החזו"א בבית, וסיפר ששלושה ימים רצופים שינן החזו"א שעות רבות את המשנה 'שש מעלות במקואות', עד שבניו ובנותיו הקטנים כבר ידעו כולם את המשנה הזאת בעל פה! והיא משנה עם הרבה בבות שווים, וכולם ידעו המשנה בעל פה, מרוב עמלות התורה שהחזו"א משנן מאות פעמים אותה משנה.

הרי שיש כאן שני בחינות חק, או שלומד ואינו מבין, או שכבר יודע את התורה ושגורה היא בפיו, ומשנן אותה כחק בלי טעם. ולזאת כתב קרא 'חוקים', כי העמלות אין לה שייכות עם ההצלחה כלל.

עוד מצאנו חלק העמל שבתורה והוא כשלומדים את ה'הוה אמינא', שלפעמים יש בתוס' ד' פירושי הראשונים מה שהיה ההו"א של המקשן. ולכאז' נפלא הדבר, שהרי לבסוף לא הוסק כן למעשה בסוגיה, כי סתרו את ההו"א ונקטו שלא כדבריו, א"כ מה לנו לשבת ולפלפל בדבר שלא נשארנו עמו? וכך רוב סוגיות הש"ס הם משא ומתן בין האמוראים, ובסוף נאמר 'והלכתא' כך וכך. א"כ מדוע לא נלמד רק רי"ף שנקט את ההלכה למעשה, הגם שצריך גם ללמוד רי"ף משום ידיעת התורה, אך יגיעת התורה הוא רוב סוגיות הש"ס שהם כמו חק שלא נשאר למעשה. רבינא ורב אשי הכניסו פלפולים אלו ברוח הקודש בתוך הגמ', א"כ זהו רצון ה' שתתייגע להבין את ההוה אמינא, אפי' שהוא חק בלא טעם מה לך לפלפל בדבר שלא הוסק כן. עכ"ז יש כאן חק שתעמול בו.

ולפעמים יש באדם שני בחינות חק, הן אין הדבר נשאר להלכה למעשה, והן שמרוב הפלפול אינו מבין אפי' לא את ההוה אמינא. כל זה נכלל בעמל התורה. הרי לנו כמה בחינות ביגיעת התורה, עצם ההליכה ללמוד במקום רחוק, וגם פעמים שהוא הולך ולא מוצא את רבו, או מחפש כמה זמן איזה ספר ולא מצאו, הרי מרגיש כמו רב אבהו שכשהראו לו י"ג נהרות אפרסמון שכרו בגן עדן, ואמר 'ואני אמרתי לריק יגיעתי'. כי האדם כשהולך לארון הספרים לחפש ספר תרומת הדשן, והרי נפסק בתרומת הדשן שההליכה לחפש הספר הוא חלק מעמל התורה, והנה אני הולך חמש פעמים לחפש את הספר ולא מצאתי, כמוכן אין צריך להגזים, אלא שמתייגע עוד פעם ועוד פעם, ורק ביום השישי מצא את הספר, ואזי בוודאי יזכור היטב את דבריו, כי אידי דאתאי מדרשא חביבא ליה, ובזה קיים בחקותי תלכו, גם בחמש פעמים ראשונים שלא מצא את הספר.

עוד כתב החת"ס בחולין דף קמ"ב לפעמים אדם מעיין בסוגיא במחשבות ועיונים, ואח"כ צריך לחזור בו מאותה הצעת המשנה, וחושב להבין הסוגיא בדרך יותר נכונה. כל זה נכלל בבחי' שיחת חולין של ת"ח שצריכה לימוד. היינו המהדורא קמא שהלומד מחשב בדעתו להבין הדבר, כמו שמצאנו בספרי החת"ס ועוד פוסקים, שתחילה חשבו לפסוק כך, שוב ראיתי וכו' וחזרו בהם, הרי גם כשאדם לומד את החלק הראשון שחזר בו, הוא גם חלק מעמלות התורה, כי כל הסברות והסלקא דעתות וההוה אמינא של הלומד תורה בתחילה, כולם יש בהם אור ה', וכל אשר יעשה יצליח, אפי' ההצעה הראשונה שנסתרה משום ברייתא מפורשת ששכח. הרי טעה בדבר משנה, וא"כ מה לו

להשאיר את החלק הראשון שבלמוד, אך לא מחקוהו מספרי הקודש, כי החלק הראשון הוא כחק שלומדים אותו משום עמל התורה. ונתייגע להבין את ההוה אמינא של החת"ס קודם שמצא דברי הברייתא וכו'. וזהו שיחת חולין של ת"ח שצריכה לימוד. ולא לעקוף את החלקים הראשונים לפני 'שוב מצאתי'. כי גם זה צריכה לימוד.

ומסיק החת"ס שכל זה רק כשאדם לומד תורה לשמה, בחי' 'בתורת ה' חפצו', כי אם לומד להתגנדר ולהתייחר, הרי אין שיחת חולין שלו נכללת בקדושת התורה, אך כשלומדים ספרי החת"ס והרעק"א שנכתבו במדרגה נוראה של תורה לשמה, בוודאי הכל צריכה לימוד.

בספר דרך שיחה להגר"ח ק"ש שאל אותו אחד האם הוא מחוייב בלימוד התורה אם בזה היום הוא ילמד רק הוה אמינא. כמצוי בשיבות ליטא שלומדים דף בזמן שלם, הרי כמה שבועות לומדים רק הוה אמינא אחד, ושאל האם מחוייב בברכת התורה. ופסק הגר"ח ק"ש שבוודאי מחוייב לברך על התורה גם על ההוה אמינא, אפי' שילך לישון לפני המסקנא. ויאמר על זה ברוך אתה ה' נתן התורה, שנתת לי את ההוה אמינא, זהו בחקותי תלכו, עמל בלי פירות. שדבר זה אינו שייך בחכמות הבלי עוה"ז, ששם מסתכלים רק על התוצאה, אך בקדושת התורה יכול להיות שישים ריבוא הוה אמינא' על כל מסקנא ומסקנא שבתורה.

ביד החזקה להרמב"ם כתב שכשילמד אדם את ספרו ידע מיד את המסקנא וכבר לא יצטרך ללמוד גמ' וש"ס, שאם יאריכו בלימוד הגמ' איך יזכו להמשך ההשגות אלקות והדביקות בה' וכו'. והראב"ד חלק עליו, והחת"ס האריך בזה.

והנה כל גדולי ישראל שבליטא דברו מאד נגד הלימוד האיטי שלומדים דפים בודדים בשנה, הגר"ח מבריסק המעיין הגדול אמר שאי אפשר להיות תלמיד חכם בלי ללמוד ב' או ג' דפי גמרא ביום. ומוזה ומוזה אל תנח ידך, צריך שני סוגי העמלות. ב"ה בכל יום יש כ"ד שעות, מזה יורד ו' לשניה, ונשאר ח"י שעות ויש זמן לכל בחינה של עמלות.

בסוף פרשת האזינו כתב רש"י 'כי לא דבר ריק הוא מכם, כי לא לחינם אתם יגיעים בה, כי הרבה שכר יש בה'. ופי' המפרשים שאם היתה היגיעה עם פירות, הרי לא היו אומרים 'לא לחינם אתם יגיעים בה'. כי כל לימוד שיש בה ידיעה מה לעשות, הרי אין בזה הו"א שיגע בחינם, אלא שבא ללמד גם כשעמל בלי פירות, הכל נכלל במצוה הגדולה של לימוד התורה.

רבי יעקב קמיניצקי סיפר מעשה נורא, שפעם אחת הקשה הבית הלוי קושיא גדולה בגמרא, תיכף קם בנו הגר"ח והשיב תשובה ניצחת, ונתן לו אביו הבית הלוי סטירה חזקה בפניו, וצעק עליו האם כך לומדים תורה, מתוך כשרון ושפיצקאפ בלי לעיין בתורה? ואכן נתחנך הגר"ח שהיה עמל ויגע בעיון התורה כמה שעות בדבר אחד, והגידים שבראשו היו בולטים מרוב יגיעה.

ובספר בית הלוי יש כמה פעמים תורה בשם בנו הגר"ח, וכתב הבית הלוי בלשון 'ובני הרב ר' חיים תירץ'. כך כתוב כמה פעמים. רק פעם אחת כתוב 'ובני חיים אמר'. ואמר רבי יעקב קמיניצקי שמקובל שזה היה באותו תירוצו שעה הגר"ח בזריזות וקבל סטירה מאביו הבית הלוי, שעל תשובה כזאת בלי עיון ועמל, רק מתוך כשרון זריז, אינו נקרא לא הרב ולא ר', אלא חיים בלבד.

כ' בספר חזון יחזקאל (לרבי יחזקאל אברמסקי, ספר נפלא על התוספתא, ויש מאמרים על הגמ' בין תוספתא לתוספתא, ולאחר פסחים מביא שם ביאור על הגמ' בפסחים דף נ') 'רב יוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד כי הדר אמר ליה אבהו מאי חזית אמר ליה עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה אמר לו בני עולם ברור ראיתי'. והנה מי שאין לו כשרונות להבין בזריזות חכמת התורה, אך יושב בסבלנות ומתייגע בתורה, בוודאי עולה למעלה עליונה בעולם הבא.

בספר שאול בחיר ה' ובספר שר התורה להרב מטשעבין מביא שהמהר"ם שיק בצעירותו היה כשרון חלש מאד, כשכחנו אותו בישיבת החת"ס מה הפשט 'הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד', ענה בתום שאם אחד הקדיש את החמץ ואח"כ שחרר אותו, הרי זה יוצא מידי שעבוד. והעיד על עצמו שנועד עם ראש של דלעת, והתתייגע עד שעלה ונתעלה למדרגה נוראה מאד, שהיה מבחירי תלמידי החת"ס, גאון הגאונים. וכן היה לחת"ס עוד תלמיד גדול, שבתחילה היה חלש מאד והחת"ס העלה אותו למעלה למעלה.

ובזה פי' רבי יחזקאל 'עולם הפוך ראיתי', ששם למעלה חולקים כבוד למי שהתייגע ביותר בתורה, ולא למי שהיה בעל כשרון ותפס תיכף ומיד את כל הסוגיא, ומוחו היה מצלם וזוכר כל מה שראה. ועל זה ענה רבי יהושע בן לוי לבנו, לא ראית עולם הפוך, אלא עולם ברור ראית, כי החשיבות הכי גדולה הוא היגיעה.

אי' בספר חסידים סימן תתשס"ד שאם אדם מתייגע וטורח לדעת בזה העולם לימודים, אע"פ שאין לו לב עתה, ואינו מבין הדברים, על כל מה שיגע יבין למעלה במתיבתא דרקינא, כיון שהתייגע כאן, יסבירו לו בישיבה של מעלה, כי למעלה עיקר המודד הוא היגיעה.

אומרים בשם הרה"ק מקלויזנבערג שאמר 'העולם אומרים אין הקב"ה מונה דפין אלא שעות, ואני אומר אין הקב"ה מונה שעות אלא דפין'. כי באמת אין לזה מקור שאין הקב"ה מונה דפין אלא שעות, בודאי צריך שיתמיד וידע את

התורה, כי אכן יש מצוה של ידיעת התורה, ומזה ומזה אל תנח ידך, כי יש גם מצות יגיעה.

באבות פ"ב ט"ז א' 'אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה'. ולכאוף משמע שהשכר הוא לפי הידיעות. וכתב המהר"ל בדרך חיים, שלא על הידיעה נאמר אלא על היגיעה נאמר, אם למדת הרבה ונצטערת הרבה, נותנים לך שכר הרבה לפי העמל והטורח, כי אם שני אנשים עמלו שנה אחת בתורה, זה למד תורה מועט, וזה למד כמה מסכתות, שניהם שווים!

כשלמד רבי אהרן קוטלר את המשנה 'כל הלומד תורה מתוך עוני סופה ללמדה מתוך עושר' ושמע שהפירוש הוא שמי שלומד מתוך עניות בכשרונות סופו ללמוד אותה מתוך כשרון גדול, היה בוכה רבי אהרן על עצמו שהוא נולד בעל כשרון עליו וחריף נורא, ולא זכה ללמוד מתוך עוני.

בקריינא דאיגרא מביא שהיה בחור בישיבת פוניב' שהיה לו מכונת צילום בראש, היה מסתכל פעם אחת על דף גמרא, והיא היתה נשאת בראשו לעולם ועד עם רש"י ותוס'. [אני גם זוכר בחור כזה, לא למד כל השבוע, לפני המבחן היה מסתכל על הדפים, פשוט צילם אותם וידע אותם על בוריו] והיה נראה כאילו שינן אותו הדף שבעים פעמים.

לאחר כמה זמן נאבד ממנו זה הכשרון, ונשבר לבו בקרבו על זאת, והלך לגדולי ישראל שיברכוהו שיחזרו לו הכשרון הזה. בבואו אל הסטייפלער, עמד וצעק עליו, בשום פנים ואופן לא אקלל אותך בכשרון הזה, כי אין זה ברכה אלא קללה, מה יהיה לך ממכונת צילום בראש, העיקר הוא להתייגע בתורה. הבחור המשיך להתחנן על עצמו, הסטייפלער לא הרפה ואמר 'אדם לעמל יולד', פשוט נולדת בעל מום, כמו חרום ושרוע, ראש שאינו צריך להתייגע, הרי רחמנות גדולה מאוד, כי אין לו תכלית החיים שהוא להתייגע, ואכן לא ברכו שיחזרו לו זה הכשרון.

אחד מרבותי היה לו הכשרון הזה עד גיל עשרים וחמש, וכל מה שלמד לפני כן, היה זוכר תמיד, עד היום, אך מה שלמד אחר"כ, כבר היה צריך לזכור במיוחד. לפני כן, היה מסתכל על דף גמרא וזה היה נכנס בראשו. יש כזה כשרון מיוחד. חוש נוסף על חמשת החושים. והסטייפלר פסק שחוש כזה הוא כשגעון ולא מעלה כלל.

בספרא דציניעותא שחיברו יעקב אבינו, והגר"א כתב עליו ביאור, ובהקדמת הביאור כתב הנפש החיים הקדמה על רבו הגר"א. וכתב על רבו 'רצו למסור לו מן השמים בלא שום עמל ויגיעת בשר, רזין נסתריין ועליונים ע"י מגידים מן השמים, ולא נשא עיניו לזה, עמו היתה וריחקה, כי שמעתי מפיו הקדוש, שפעמים רבות השכימו לפתחו כמה מגידים מן השמים, ושאלתם ובקשתם שרוצים למסור לו רזין דאורייתא, בלא שום עמל, ולא הטא אזנו אליהם כלל, ואמר איני רוצה שתהיה השגתי בתורה ע"י אמצעי, רק עיני נשואות לו ית"ש, מה שרוצה לגלות יהיה ע"י עמלי שעמלתי בכל כחי, השגות בתורה אשר לא עמלתי אין לי בהם חפץ. ומספר, בדידי הוה עובדא ששלח הגר"א אותי לאחי רבי שלמה זלמן [על ציונו של רבי חיים וואלאזין כתוב שבח שהוא אחיו של הגאון רבי זלמן, אפי' שהיה צעיר ממנו, אך היה גאון נורא, עד שדנו אם הוא גאון כהגר"א] שאלך אליו לומר לו בציווי בשם הגר"א שלא יקבל שום מלאך מגיד אשר מעותד לבא אליו, כי העיקר, כל מה שאדם משיג ע"י עמל ויגיעה, בזה עושה נחת רוח ליוצרו.

זהו אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. ורש"י פירש עוד בפסוק 'אם בחקותי תמאסו' היינו שלומד אך אינו חפץ בעמלות. 'ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה, לדעת מדרש חכמים, יכול הוא קיום המצוות, וכו', מה אני מקיים אם לא תשמעו לי, שלא תהיו עמלים בתורה.

אם יוכלו לחבר איזה ג'יגה לתוך המח, להכניס שם כל הידיעות, אינו שווה כלום, ממש בעל מום.

יש מעשה ידוע ומפורסם, מובא בסטייפלער, בבעלזא נולד ילד שהיה יודע בגיל ב' שנים כל התורה כולה, כל ספרי הקודש היה יודע בעל פה, [מלבד ג' ספרים] והרה"ק מבעלזא ריפא אותו, ודיבר עם אביו, ושלח שיריים כמה שנים כדי שיפסק הדבר הזה, ולכאוף צ"ע מה אכפת לן שישאר עם הכשרון הזה? אלא שהעיקר הוא העמל, וב"ה הוא עודנו חי עמו, ויושב ועמל בתורה, וכך יכול לחזור לקיים דברי רש"י, אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה.

וכן הגאון מרוג'צ'וב שאמר עליו רבי מאיר שמחה שהוא אינו בעל כשרון, אלא הוא פשוט חוזר על חצי תורה לפני הצהריים וחצי תורה אחר הצהריים. לכן הכל מונח לפני עיניו, וכל זה ע"י עמל ויגיעה בלבד. וכמ"ש האור החיים הק' לעיל שזה גם הגדרה של עמל ויגיעה שגם כשכבר יודע את התורה, הוא חוזר ומשנן אותה עוד פעם ועוד פעם. כשרואים בעל כשרון יושב ולומד, הרי הוא יגע ועמל בתורה, וכנודע שבעלי הכשרון יש להם נסיונות קשים על התמדת התורה. כשהוא מתמיד בתורה, הרי יש לו עמל נפשי, זהו יגיעת התורה.

וכן יש יצר הרע גדול שלא לחזור הלימוד. כמו שאמר הרה"ק מהר"ד מבעלזא שהיצר הרע שלא לחזור מה שלמד, הוא שולט על כל אדם אפילו עלי. כי היצר הרע מפתה את האדם שלא ימצא בה עתה טעם חדש.

הרב אלישיב אמר כ"פ שכשנסתכל על גדולי ישראל מדורות הקודמים, רואים שלא מכל הבעלי כשרון היה לנו הרבה נחת, הרבה מהם נפלו מדרך

הישר של כלל ישראל. כמובן שיש בעלי כשרון שהולכים בדרך הישר והצליחו מאוד.

וזאת צריך לדעת שיש כמה וכמה בחינות בעמלות בתורה, וכגון מה שהזכרנו לעיל מאבוימי שהלך ללמוד מסכת מנחות אצל תלמידו רב חסדא, כדי שיתקיים אצלו הלימוד, ופרש"י שהעמל הוא ההליכה, ויש לומר שהיה כאן עוד יגיעה נפשית, עצם הדבר שהרב שכח תלמודו והוא נצרך לטובת תלמידו שילמדנו עתה, הרי היגיעה נפש הזאת היא עמל גדול עד מאוד, שבזכותה תתקיים התורה בו. כי היגיעה על המדות ולהכניע עצמו, כדוד המלך שהלך לשאול אצל הקטן ממנו, יפה זכיתי, יפה חייבתי. כי יש עמלות בנפש, עמלות בגוף, לעמוד, לשבת, ללכת, לחשוב, להכנע, כל מה שאדם עושה כנגד מה שנוח לו, זהו עמלות בתורה. היצר הרע מעדיף לו שילמד משהו חדש, ישבר עצמו וישנן מה שכבר למד, הרי זה גם עמלות בתורה. זהו קנין התורה.

נזכיר עוד לשון מדברי הש"ך שנודע שהש"ך מלא וגדוש במראה מקומות ובאריכות ובקיאיות מופלגת, ולמעשה הוא היה אברך צעיר פחות מכן ארבעים, והוא כותב בהקדמה על ספרו הארוך והמבהיל 'באמת ובתמים תדעו שטרחתי טרחות הרבה, וכמה יגיעות יגעתי, לא עסקתי בשום עסק אחר, לא נתתי שניה בעיני ותנומה בעפעפי כמה שנים, שקלתי על כף המאזניים בכמה צדדים וצדי צדדים, לא פעם אחת ולא שנים כי אם מאה פעמים ואחד, עם חברים חשובים וערבים המקשיבים לקולי, ומי שלא היה עמי ואיתי במחיצתי בשעה שכתבתי חיבור זה, לא יאומן כי יסופר מגודל התלאות שעבר עלי בחיפוש ים התלמוד והפוסקים עד כי העמדותי הכל על בוריו'. ובזה זכה להיות הש"ך אבי הפוסקים בחושן משפט.

וכן כתב הגר"ח מוואלאזין בהקדמה הנ"ל 'כמה יגיעות יגע אדם זה על התורה, לא יאומן כי יסופר, עד שהוציא כל ענין לאור בהיר לאמיתו, הגם שידיו רב לו ברוח שכלו ועומק בינתו יותר מכמה דורות שלפניו, אך בכל זאת לא הגיה הגהה אחת בבבלי וירושלמי לפני ששקל כמה מאות פעמים ביגיעה נוראה, ולא אכל ולא שתה כמה ימים ולילות, ואני מעיד שנדדה שנתו מעיניו עד כי חשך ששחור תארו ונתן נפשו עליו, עד אשר ה' האיר עיניו לבא עד קצה תבונתו, וכרגע קרן אור פניו הטהור מחדוותא דאורייתא'.

כל ארון הספרים שיש לנו, לא הגיע רק מכשרון, אלא ע"י עמל ויגיעה. הנה בדור אחרון היה לנו חזו"א, דוגמא של יגיעת התורה, בלי יגיעה אין זוכים לדבר אמתי.

בדרושי חת"ס כתב שיש לנו שני הרים, הר סיני והר המוריה, הר סיני יכולים לעלות עליו היום כל הבהמות, כמ"ש במשור היוכל המה יעלו בהר, אך הר המוריה יש בה קדושה נצחית, לשעתה ולעתיד לבא, וצ"ע מה נשתנה. אלא שבהר סיני לא היה יגיעה, קבלנו שם ממדבר מתנה, עמדנו סביב ההר ושמענו אנכי ה' אלקיך, אך בהר המוריה עקדו את יצחק במסירות נפש, יגיעת הנפש שאין כמותה, לוותר על עצם הנפש, לא רק לוותר על אכילה שתיה כבוד ושינה, כל החשבונות הם חלק יגיעה ועמלות, כ"ש לתת את כל הנפש זהו שלימות העמל והיגיעה. לכן נשארה קדושתה עד היום.

יש תשובות הגאונים מדורו של רב האי גאון או רב שרירא גאון, כששלחו שליח לאסוף מעות במצרים בשביל ישיבות שבבבל, וספרו לאנשי מצרים שבישיבת בבל אין להם מעות לקנות ארון קודש נאה, והנדיב במצרים נתן נתינה גדולה בשביל ארון קודש. ולמעשה כשחזר השליח, ראה שכבר בנו ארון קודש נאה. ולקחו אלו המעות ובנו כסא נאה לרב האי גאון, ושלחו מכתב למצרים שזה יעשו עם המעות כסא לצדיק. שזה ממש כמו הר המוריה, כי על כסא שיושבים ולומדים תורה זה ממש עקידה, כי צריך לעקוד הידיים והרגליים ולקשור עצמו לשולחן ולגמרא, ויש מוסיפין גארטל וכו', הרי זה ממש עקידה, כי הכסא והשלחן והסטנדר אינם הר סיני אלא הר המוריה.

במדרש מסופר שכשעלה משה למעלה במרום, לחם לא אכל ומים לא שתה, ואי' באבות דרבי נתן בפרק ו' במשנה 'בתורה אתה עמל', שהקב"ה לא נתן את התורה למשה אלא מתוך עמל שלא אכל ולא שתה, כי אם לא היה רעב ולא צמא, מה חידוש יש בדבר שאינו אוכל ואינו שותה, מה סיפור יש בזה. אלא שמספרים לנו שהוא התייגע על התורה. כמובן שהקב"ה עזר לו בכך שישאר בחיים, אך בוודאי היה בזה יגיעה ועמל. כי אם היה מבקש שם לחם ומים היו נותנים לו, אלא שהוא התייגע בתורה.

וכן בר יוחאי אומר לחמיו רבי פינחס בן יאיר, אלמלא לא מצאת את גופי קרוע וחבול על התורה במערה, לא מצאת בי כך. הייתי נשאר כמו שהייתי לפני המערה. וזה 'במערת צורים שעמדת שם קנית הודך והדרך'. רק בדרך היגיעה.

עוד דרגא יש ביגיעת התורה, כשיש לאדם טרדות רבות מאוד, ובתוך הטרדות הוא יכול לצמצם, ולעשות חלל פנוי בכל הטרדות, ויושב ללמוד גמרא וסוגיא, הרי זה עוד חלק של עמל, בחי' עמל של דוד המלך שהיה נרדף תמיד, כמ"ש בתהלים 'נפשי בכפי תמיד', ופרש"י 'שגם כשהיו רודפים אותו' ותורתך לא שכתתי.

וכתב הש"ך בחו"מ סי' י"ג סק"א 'בשעה שכתבתי דברי הנ"ל, לא היה לפני ספר כסף משנה, כי זה למדתי בברחי במלחמת הקוזקים, בין בריחה לבריחה חידשתי את אלו החידושים.

ומלבד זאת יש כאן נדון שני, ראובן אומר לשמעון, כל עוד מצבך הכלכלי אפשר לך להחזיק אותו ולתמוך בי, הסכמתי, אבל עכשיו שירדת מנכסיך, אינני רוצה לפל כמעמסה עליך, נכון, מצבי דחוק, אבל הלא גם מצבך דחוק, ומהיכתייתי שאתה במצבך תמשיך ותכסה את הוצאות השבת שלי.

הוסיף רבי חיים: לגבי הנדון הראשון, יש ש"ך המפרש שמה שנאמר "שונא מתנות יחיה" הכונה שמי ששונא מתנות יזכה לאריכות ימים, אבל מאידך אין הפסוק בא לומר שמי שאוהב מתנות לא יחיה, לפי זה יש לומר כי טענת ראובן בנדון זה איננה טענה.

העיר לו רבי אליהו, אבל הרי יש "פרישה" ב"חשן משפט" סימן רמ"ט שמפרש שלא כהש"ך, ולפיו יש לפרש שאכן הכונה ב"שונא מתנות יחיה" שמי שאוהב מתנות, לא יחיה, ואם כן, ראובן יכול לטעון, אמנם יש ש"ך, אבל אני חושש לפירוש של ה"פרישה".

אמר על כך רבי חיים: זו אינה טענה! באמת לפי ה"פרישה" בדרך כלל אין לקבל מתנות מן הטעם של "שונא מתנות יחיה" שאהבת מתנות עלולה לקצר חיים, חס ושלום, אבל כל זה בעלמא, אך לגבי שבת, אין חשש כזה כי השבת היא מקור הברכה ואי אפשר להנזק ממנה, אם האדם נוטל מתנה מחברו לצרכי שבת, גם ה"פרישה" מודה שאין בזה חשש של "שונא מתנות יחיה".

באשר לנדון השני, הורה רבי חיים ששמעון ימשיך לתמוך בראובן, ובזכות זה יעזרהו ה' וישוב וירוח לו כבתחלה.

כעבר כמה ימים הזדמן רבי אליהו מן לביתו של מרן רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל וספר לו את קורות אותו "דין תורה" כששמע ראש הישיבה את הדברים אמר "נכון פסק רבי חיים שליט"א שעל שמעון להמשיך ולתמוך בראובן כפי שנהג עד כה במשך שנים, אך יש להוסיף ולומר טעם בזה, שהרי צודק שמעון בטענתו שהתמיכה שלו בראובן נחשבת כ"הוצאות שבת" של שמעון, וכל כך למה? שהרי שמעון הוא ידיד קרוב לראובן, וכשהוא יושב בביתו בשבת ושלחן השבת שלו מלא כל טוב, והוא יודע באותה שעה ממש יושב ראובן בביתו חסר כל ואין לו במה לענג את השבת, הרי שמעון עצמו מצטער על כך ונפשו עליו עגומה והמאכלים שאוכל אינו מוצא בהם טעם, כיון שה"עונג שבת" של שמעון משלם לראובן כדי שיהיה לו במה לענג את השבת, הרי זה ממש "הוצאות שבת" של שמעון עצמו".

חזר רבי אליהו אל רבי חיים שליט"א והשמיע בפניו את סברתו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אך רבי חיים דחה סברא זו באמרו: דבר זה נחשב "הוצאות שבת" על פי המוסר, אבל לא מדינת דגמרא, כאשר אמרו חז"ל שכל מזונותיו של אדם קצובין מראש השנה חוץ מהוצאות שבת, הם התכוננו להוצאות שבת ישירות שיש לאדם בביתו, שאם לא תאמר כן, הלא אין לדבר סוף, שהרי כל אדם בעל נפש שמסב לשלחן השבת, בודאי ששלחנם ריק, ואם כן נאמר שהוא יכול לקנות את צרכי השבת של כל עניי ישראל והכל יחשב לו ל"הוצאות שבת" שלו אשר לא נכללות בגזרת המזונות שבראש השנה, דבר זה לא יתכן לומר.

עתה צא וראה, גם אם על פי דין אין זה נחשב "הוצאות שבת" הרי השכלנו מן המעשה הזה כמה וכמה ענינים נכבדים שבמוסר ודעת אלקים: צא וראה מעלתו של ישראל שאלו הם דיני התורה שלהם, צא וראה מעלת "נושא בעל עם חברו" שאף כאשר יורד מנכסיו מתעקש להמשיך ולפרע את כל הוצאות השבת של חברו, צא וראה גדלותם של גדולי ישראל, שדמעתם על לחים ולבם עלה על גדותיו בעת ששומעים שבחם ומעלתם של ישראל, צא וראה לבם הרחום של גדולי ישראל, שמעלים סברתם על דרך המוסר והרגשת הלב, שהלא אין יכל האדם להתענג בשבת על שלחנו בשעה שיודע שחברו יושב בצער, וצא וראה גדל שבחה ומעלתה של השבת, שאף שאמר "שונא מתנות יחיה" לא בשבת אמרו, לפי שהוא מקור הברכה ומבטח לו לאדם שלא יגרם לו ממנה כל נזק ומכשול.

(ומתוק האור – שבת קודש)

וצוית את ברכתי לכם (כה, כא)

"השתגעתי? באמת החלטתם לא לעבוד בחלקת האדמה שלכם שנה שלמה? אתם רוצים למות מרעב? אין לכם מה לעשות???"

אלו היו התגובות הנדהמות של תושבי המושב 'שער אפרים', לפני קרוב לחמישים שנה, כשפשטה השמועה כאש בשדה קוצים שר' יעקב שעיני ז"ל, אב למשפחה ברוכת ילדים, החליט ביודעין שלא לעבוד בשדה בשנה הקרובה, שנת השמיטה תשל"ג, ולשמור מכל משמר על כל הלכות השמיטה כדת וכדין.

המשפחה החלה סובלת מהצקות ומהתנכלויות, אולם ההורים עמדו כצור חלמיש. וכדי שהניסיון יהיה קל יותר, קם ר' יעקב ועשה מעשה; הוא שרף את אדמת השדה הפורייה שלו, והשאיר אותה בורה וריקה, שנה שלמה...

מה שקרה בהמשך עלה על כל דמיון.

לקרואו (לא) להאמין...

הסבא מייסד את המושב

רבי יחזקאל אברמסקי הספיד את הטשעבינער רב זצ"ל פתח ואמר 'יער מספר 47, יער מספר 47'. כי בספרו דובב מישורים יש קונטרס שחיבר בסיביר ביער מספר 47. ויש שם חידושים מבהילים, לא היה שם כמעט ספרים, ושם חיבר תשובות נפלאות.

ואם ישאל אדם, מה יעשה הטשעבינער רב שנוול עם גאונות מופלגת, איך יקיים עמל ויגיעת התורה? לכן כתב בהקדמת דובב מישורים ח"ב כותב 'לחייבת הדברים שחדשתי בעת גלותי, בהיותי מטולטל נע ונד בימי המלחמה, במדברות וביערות, מחוסר ספרים'. וכן באבן האזל ה' נזקי ממון כותב 'זה חידשתי בהיותי ביער סמוך לסלוצק, בברחי משלטון הרשע'. כך התייגעו ועמלו בתורה, לעשות חלל בתוך הטרדות והצער, ולעמול בתורה. ה' יזכנו להיות חלקנו בעמל ויגיעת התורה.

(הגרמ"י רייזמן)

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר. "ואם לזה הצור יפרע את חובו"

ספר הגאון רבי אליהו מן שליט"א, נאמן ביתו של רבי חיים קניבסקי שליט"א: באחת הלילות השתתפתי בשמחת בר מצוה בבני ברק, נגש אלי יהודי שאינני מכיר, ואמר לי שהואיל ואני מקרב לרבי חיים הוא מבקש ממני לפנות אליו שיכירע בדין תורה שיש לשני אנשים בעיר, השבתי לו שרבי חיים לא עוסק בדיני תורה, ולשם כך יש את בתי הדין שבהם יושבים דינים שעוסקים בכך, אך היהודי בשלו "אני יודע שרבי חיים לא עוסק בדיני תורה, אבל בכל זאת, לא מדבר במקרה רגיל של סכסוך בין שני אנשים..."

הדבר עורר את סקרנותי והתעניינתי לדעת במה המדבר.

ספר האיש: ראובן ושמעון הם שני יהודים מבני ברק, ראובן הוא אברך תלמיד חכם מפלג הממית עצמו באהלה של תורה ופרנסתו דחוקה מאד, ושמעון חברו הטוב של ראובן הוא אדם תורני וקובע עתים לתורה, אך לפרנסתו הוא עוסק במסחר ורואה ברכה בעמלו.

הדחק והמחסור בביתו של ראובן היו נוראים, והגיעו הדברים לידי כך שסעדת השבת בביתו כללה קפסת טונה קטנה לכל בני הבית, זה היה ה"בשר ודגים וכל מטעמים" שלהם.

כשנודע הדבר לשמעון הוא הזדעזע, ובו במקום פנה אל ידידו ראובן ואמר לו "מהיום והלאה כל צרכי השבת שלך, עלי. בלית בררה נעתר ראובן להצעה, ואכן מכאן ואילך החל ההסדר החדש לפעל בקביעות, ראובן קנה לביתו את כל צרכי השבת, שמעון שילם, והכל בא על מקומו בשלום.

אבל לגלג חוזר בעולם, הגיעו זמנים קשים לשמעון והוא ירד מנכסיו, סכומי התמיכה שלו בראובן, שפעם היו שוליים ולא מרגשים לכיסו, הפכו להיות כבדים מנשוא עבורו, אולם למרות מצבו, לא ספר לראובן מאומה והתמיד להעביר לו את כל הוצאות השבת שלו כמימים ימימה.

יום אחד נודע הדבר לראובן, הוא מהר להתקשר לידידו הטוב שמעון וטען כלפיו "מדוע לא ספרת לי שנקלעת לקשיים ואין באפשרותך להמשיך את תמיכתך בי? הוא הודה לו מאד על עזרתו הרבה עד היום והודיע לו כי מכאן ואילך אינו מוכן עוד להעזר בו.

אך שמעון בשלו "הלא הוצאות השבת אינן נכללות בכלל המזונות הקצובים לאדם מראש השנה, כלומר, הוצאות השבת אינן על חשבוני כלל והן לא תלויות במצבי הכלכלי, ואדרבה מי שמוסיף בהן מוסיפים לו, ואם כך, מה אתה מתערב בחשבונות שלי?"

ראובן דחה את טענתו "נכון, הוצאות שבת אינן נכללות במה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה, אבל כאן מדבר ב"הוצאות שבת" שלי ולא שלך, התשלום שלך בעבור הוצאות השבת שלי אינן בגדר "הוצאות שבת" שלך אלא הן בגדר צדקה וחסד שאתה עושה אתי, והרי על צדקה וחסד לא נאמר שהם אינם בכלל מה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה.

אך שמעון מתעקש "התשלום שאני משלם לך בעבור הוצאות השבת שלך נחשב גם כ"הוצאות שבת" שלי, ומשום כך אני נחוש להמשיך לכסות את כל הוצאות השבת שלך, בדיוק כפי שאינני חושך בהוצאות השבת בביתי למרות המצב הדחוק שנקלעתי אליו.

את כל הדין ודברים הזה ספר האיש לרבי אליהו מן ב"בר מצוה" כשסיים האיש את דבירו פנה אל רבי אליהו ואמר "כיון ששני הצדדים לא הגיעו לעמק השווה, הם החליטו להביא את דינם להכרעת רב, וכשפגשתי אותך עכשיו, חשבתי, כי נכון יהיה אם תביא את המקרה לפני רבי חיים כדי שיפסק בדינים".

ואז שאל אותו רבי אליהו בסקרנות: "אמר נא לי, מה הקשר שלך לעניין?"

אני הוא שמעון...

למחרת בבקר נגש רבי אליהו לרבי חיים שליט"א וספר לו כל אותו מעשה, כששמע רבי חיים את הדברים, התרגש עד דמעות, אשריכם ישראל שאלו דיני תורה שלכם! מרב התרגשות לא יכול היה להשיב, ורק לאחר ששבחה אליו רוחו התיחס לגופו של ענין ואמר:

בעצם יש כאן שני נדונים, נדון אחד, הרי "שונא מתנות יחיה" ואם כן יכול ראובן לטעון, אני רוצה לחיות, ולכן אינני מוכן לקבל את תנייתו של ראובן,

אל המושב 'שער אפרים' שבמזרח השרון, צמוד לכביש 6 שעל יד טול כרם, הגענו בבוקרו של יום, לשיחה מרתקת עם בנו של ר' יעקב (שנפטר לפני עשר שנים ב"ד בשבט תשע"א), הרה"ג רבי ירוחם שעבי שליט"א, מרביץ תורה בעיר בני ברק. הוא חווה כילד את אותה שנת שמיטה, ועתה הגיע במיוחד הנה לשחזר לפנינו - כאן על שפת שדהו של אביו ז"ל - את ההתרחשויות המדהימות של אותם ימים.

את המושב 'שער אפרים' ייסד סבו, מורי שמעון שעבי שעלה ארצה מתימן, ושמו של המושב ניתן לו בשל הרי שבט אפרים הסמוכים. בצעירותו שהה מורי שמעון הרבה בעדן, המדינה הסמוכה לתימן, ורכש בה השכלה כללית. הוא גם היה איש ציבור, תלמיד חכם ומורה דרך לרבים. כך עסק בהעלאתם של יהודי מחוז שַׁעֲיִב (על שמו נקראה המשפחה) לארץ ישראל, כנציג התושבים.

תחילה שוכנו מורי שמעון ומשפחתו ב'אל-ח'אלצה', הכפר הערבי הצפוני שעל אדמותיו הוקמה העיר קרית שמונה, ומשם הוא ניהל עם השלטונות משא ומתן לשיכון העולים, עד שהגיע לכאן. הוא הקים את המושב 'שער אפרים', והיה הרב של המושב, המזכיר, הגזבר, המוהל, האחראי על המקווה. הוא היה הכול.

"הם הגיעו לכאן בחודש אלול" - מספר לנו הנכד הרב ירוחם - "ביום כיפור נפטר התושב הראשון. אפילו בית קברות לא היה. במוצאי החג קברו את המנוח מחוץ למושב, וקידשו את המקום לחלקת בית קברות. כך התנהלו אז ענייני המושב".

החיים ב'שער אפרים'

בנו של הרב, יעקב, הקים את ביתו עם זוגתו לבית ברזילי, גם היא תושבת המושב. בנם, ר' ירוחם, מתאר לנו את ההווה במושב: "כל החיים של התושבים התנהלו בתוך המושב. האנשים כאן התפרנסו מחקלאות. הם עבדו בשדות, בגידולים, ברפתות. אפילו את החתונות עשו כאן בחצרות. בימת התזמורת ושולחן הכבוד מוקמו על עגלה; ביום היא הייתה רתומה לטרקטור, ובלילה - כשהייתה חתונה - היא שימשה ככמה. כולם חיו ביחד, בתוך המושב. היו שניים או שלושה אנשים שעבדו בחוץ, והם היו חריגים בנוף; 'אלה שיוצאים בחוץ'..."

אופי החיים הזה גרם למושב, ואולי גם למושבים אחרים, להיות מנותקים לגמרי מהחיים סביב, והועיל מאוד לאנשי השמאל ששלטו בהם ובפרנסתם במשך עשרות שנים. הרב שעבי מתאר את ההתנהלות: "אף אחד לא עבד עצמאית. הייתה אגודה שניהלה את החקלאות. התושבים קיבלו זרעים מהאגודה והעבירו את הגידולים לאגודה. התושבים קיבלו 'דמי כיס'..." - הוא אומר באירוניה.

הוא נוקט בדוגמה מקוממת. כשהחליטו השלטונות לחבר את שער אפרים לתשתיות של מים וביוב, נודע להם שחלק מתושבי היישוב הפסיקו את השימוש בפנקס האדום המפלגתי שלהם, והעדיפו אגודה אחרת; בתגובה הם הפסיקו את עבודת התשתיות למושב, כעונש...

צעקו לי מהבתים...

הרב ירוחם מבהיר: "אני מספר את זה כדי שתבינו את הרקע. אבא שלי, בהחלטה האיתנה שלו לשמור שמיטה, יצא נגד הממסד. נגד השלטון המתנשא והחזק ונגד כל המוסכמות החברתיות. בעצם, נגד מציאות החיים שהוא הכיר. הוא עשה זאת לבד, בהחלטה אישית, ללא כל עידוד מגורם כלשהו; לא בשביל שיהיה כתוב עליו בעיתון, ולא בשביל שיישאו אותו על כפיים בהערצה ברחובות בני ברק... להיפך, הוא הכניס עצמו לחרפת רעב ולנידוי חברתי. והוא עשה זאת רק כי כך כתוב בתורה, גם אם כל העולם נגדו". ר' ירוחם נזכר שכאשר הלך ברחוב, צעקו לו מהבתים ומהחצרות: 'אתה הולכים למות מרעב בגלל אבא שלך!...'.

ומה הרגשת?

"הייתי בסך הכול ילד. אבל מאחר שהייתי הבכור במשפחה, באמת לקחתי ללב. ואכן, פחדתי שבאחד הימים נמות חלילה מרעב. מי יביא לנו אוכל? אין קרנות צדקה, אין קרן השביעית, אין סביבה תומכת ואין קופה קהילתית. אתה מבין באיזו יראת שמיים מדובר מבחינת ההורים שלי? מחליטים להם הורים למשפחה ברוכת ילדים, במושב נידח, לקיים את השמיטה, רק בגלל שזה רצון ה'. נטו! בלי שום כוונה אחרת".

מה אבא גידל בשדה?

"הוא גידל כאן ירקות לאכילה ומספוא לְבָקָר. המספוא הזה נקרא: עשב רודוס. בימים כתיקונם, הוא האכיל את הפרות שלנו מהמספוא שהוא עצמו גידל. המשמעות בהחלטה לשמור שמיטה הייתה נוגעת לא רק לגידול את בשדה, אלא גם למחיה של הבקר שלנו. אם אין מספוא, אין במה להאכיל את הבהמות. בלית ברירה, צריך לרכוש תערובות וחציר, מאכלים לא מתיישים שגם עולים כסף וגם מפחיתים את תנובת החלב של הבהמות, זאת לעומת המספוא, כירק טרי, שגורם לתנובה מוגברת. אם אבא מחליט לשמור שמיטה

- אין ירקות, אין מספוא, צריך לשלם על התערובות, תנובת החלב פוחתת, אין עבודה, אין כלום. השלך על ה' יהבך פשוטו כמשמעו ממש. רק לעשות רצון קונו.

למען האמת, אבא התכוון תחילה להשאיר את גידולי המספוא, כי זה רק בשביל הבהמות, ולא בשבילנו. אבל אימא ע"ה אמרה בהחלטיות: אם החלטנו לשמור שמיטה, אז עד הסוף! וכפי שאמרתי, לא היה עידוד מאף אחד. תבין את המציאות של אותם ימים. מציאות של עבודה, גידולים, אוכל; בלעדיהם - אין מה לאכול. לא הייתה מציאות אחרת במושב הסגור, כשאף אחד מהעולם החיצון אינו יודע עלינו..."

צינור השפע מתחיל לפעול

איך הוא הצליח לעמוד בניסיון, לראות את כ-ו-ל-ם יוצאים בחדווה אל השדות, והוא נשאר בבית?

"איך הוא הצליח לעמוד בניסיון? זה לא היה פשוט, כמובן. אבל בשביל להקל את הניסיון הוא הלך ו... שרף את הקרקע שלו. את השדה שלפנינו, במטרה לשרוף את השורשים שעוד נותרו באדמה... כי אם השורש נשאר, המספוא יכול לצמוח שוב, מה שעלול היה להעמידו בניסיון של קצירת התבואה. לכן הוא שרף לגמרי את הקרקע, כדי שהשורשים לא יישארו כלל... שוב הגדירו אותנו כמשוגעים. גידפו אותנו. אמרו שאנחנו מתאבדים. ואנחנו הילדים פחדנו באמת. אתה מבין איך נכנסנו לחודש אלול של ערב שנת השמיטה? נותרו רק שיירי מספוא מהשנה האחרונה. אין פרנסה בשנה הקרובה. יש ירידה בתפוקת החלב, ובתוספת אנחנו גם מושמצים מכל עבר".

אנשים רבים שמתמודדים עם ניסיונות בוודאי שואלים עכשיו: במה אפוא התחזקתם?

"אימא שלי ע"ה הייתה מקור החזק שלנו. אני זוכר שבסעודות השבת של חודש אלול אימא חזרה ועודדה אותנו: 'אל תדאגו. לא מפסידים מעשיית רצון ה'. אל תפחדו'. אימא הטעינה אותנו בהרבה ידישקייט, וזאת על אף שהיא למדה בסך הכול עד כיתה ח', ולאחר מכן יצאה לעזור להורים. היא ודאי לא למדה בסמינר, אבל היא הייתה ספוגה באמונה תמימה, ואותה היא החדידה לנו בעצמות. מדי שבת היא דיברה על ליבנו שנהיה חזקים ושמחים, והבטיחה שלא נפסיד מכל הסיפור. היא העמידה בנו את העמידה בעקרונות התורה, את הגאווה על כך שזכינו לשמור שמיטה, והיא אכן הצליחה. שוב לא הלכנו ברחוב בראש מורכן. היא הטעינה אותנו בעוצמות של כוח. הפסקנו לפחד מה יהיה. היינו בטוחים שיהיה טוב".

#ומה קרה כשהתחילה שנת השמיטה?

"עבר עלינו חג מרומם! ראש השנה של 'ושבתה הארץ שבת לה'. יצא החג, והגיע 'צום גדליה'. אם חשבנו שאף אחד בחוץ אינו יודע עלינו (למי היה מכשיר טלפון אפילו...), התברר שהיה אחד כזה. לאבי היה גיס תושב 'אליכין', יישוב כאן באזור. הוא הגיע במיוחד לביתנו, נקש על הדלת ואמר לאבא: טוב, שמענו שהשתגע... אבל אני פוחד על הילדים שלך. בוא נסדר לך 'עבודה בחוץ'... (מושג שנשמע לנו כמו טיסה לחו"ל...). בוא תהיה טבח. אבא צחק ואמר: אפילו חביתה אינני יודע איך מכינים. אמר לו הדוד: אל תדאג, בוא אתי לבית ספר פלוני ב'חֶרֶב לָאֵת' (יישוב דרומית לחדרה), תהיה שם שבוע, ואלמד אותך את רזי המקצוע. אבא שמע לעצתו, ובתוך שבוע ידע יפה את תורת המטבח. על אתר הוא הפך להיות הטבח של בית הספר. אז פרנסה כבר הייתה. אוכל היה לנו..."

אבל הסיפור לא הסתיים...

הלם במחלבה

"עובר חודש, הפרות שלנו כאמור אוכלות רק חציר ותערובות. אנחנו חולבים אותן ומעבירים את החלב למחלבה שבמרכז המושב. בכל יום נהג האחראי לרשום את כמות החלב מכל רפת ולעביר את התצורות למועצת החלב ששיווקה אותו. בסוף החודש היינו מקבלים סיכום, כמה חלב הניבה הרפת שלנו, ולפי זה מקבלים את התשלום. כעת, כעבור חודש שבו הפרות אינן מקבלות מספוא הטרי, לא ציפינו לכלום. למרבה התדהמה, האחראי מסתכל בנו במבט מזוה, ומראה לנו את כמות החלב. היינו בהלם. כמות החלב הייתה גדולה מבכל חודש! לא זו בלבד שהכמות לא פחתה, אלא היא עלתה, ללא שום הסבר טבעי!

חודש לאחר מכן ההפתעה גוברת. הכמות גדלה אף יותר מהחודש הקודם. בחודש השלישי התנובה גדולה עוד יותר, וכך מחודש לחודש - במשך כל שנת השמיטה - כמות החלב שברה שיאים חדשים!"

ומה אמרו על כך במושב?

"כיצד אתאר לך קידוש ה' ענק כזה שנהיה במושב? אנשים לא האמינו, אך הנתונים היו רשומים שחור על גבי לבן! שנת השמיטה חלפה בשלום. הייתה פרנסה. אבא גם הרשה לעצמו לרכוש רכב, שהרי הוא 'עובד בחוץ'... למי היה רכב באותם ימים במושב? וכפי שאמרתי, קידוש ה' היה גדול. כל המנצצים והמגדפים הרכינו ראש והבינו שיד ה' הייתה כאן. השגחה עליונה. הקב"ה

קיים את הבטחתו של 'וציוויתי את ברכת'. אבינו אב הרחמן אומר לנו: אל תחששו. תשמרו שמיטה, ואני אשלח לכם את ברכתי. ראינו זאת במוחש..."

אבל הסיפור לא הסתיים...

הפתעה בקצה הערוגה

שנת השמיטה הסתיימה, אבל במועצת הירקות, שנשלטת על ידי השלטון המנוכר, לא עיכלו את המרד של יעקב שעייב, המושבניק העקשן משער אפרים, שהראה לכולם מהי יד ה', וכיצד היושב במרומים אינו מזניח את בניו אהוביו. ההסדר היה שבכל עונת זריעה הם מחלקים את השתילים ומקבלים את התנובה. האיכר צריך לעבוד בשדה, לגייס פועלים, להזיע, ובסוף להעביר את היבול אליהם. והם, ברוב חסדם, מעבירים תשלום מינימאלי. כך הם שלטו שלטון ללא מצרים בשכבות החלשות, ביגיעי הכפיים שעלו ארצה מארצות הזמורה.

ר' ירוחם: "הם ציפו לבואו של אבא, ואז תכננו לומר לו: לך הביתה, לא צריך אותך יותר. להשאיר אותו בידיים ריקות. אימא, ברוב פקחותה, אמרה מייד לאבא, אל תלך אליהם. הם יענישו אותך על שנת השמיטה. אבא הכניס אפוא לשותפות בשדה את אחד התושבים המבוגרים יותר, שחיפש במה להשקיע, ורכש בכוחות עצמו את השתילים לעגבניות. אבא שתל עגבניות בשדה השרוף שהיה ריק שנה שלמה".

ר' ירוחם מוסיף ואומר שהטיפול בעגבניות הוא מורכב למדי. צריך לשתול אותן בערוגות ישירות מאוד. כשהשתילים מתחילים לצמוח, חייבים לתחום את הערוגות באמצעות מקלות תחובים באדמה, ובין מקל למקל קושרים שורות אחדות של חוטי ברזל, כדי להחזיק את הצמח שלא יתפזר. כששיח העגבניות צומח לגובה, היבול טוב יותר וגם נקי יותר.

"כל הטיפול הזה" - מסביר הרב שעייב - "דורש המון כוחות ועלויות עד לקטיף. גם הקטיף עצמו דורש התארגנות של גיוס עובדות מהכפרים הערביים שמסביב, כמה פעמים בכל עונת קטיף, והכול מוטל על כתפיו של הממונה על הקרקע, שהוא אבא שלי."

ובינתיים, אבא אינו ישן בלילות מרוב דאגה. כיצד ישווק את העגבניות? הוא לא מכיר אף אחד. מועצת הירקות ותנועת המושבים שבכל השנים משווקות את היבול של מאות המושבים בארץ - מחרימות אותו! - משחרר ר' ירוחם את אשר אירע אז.

"הגיע יום הקטיף הראשון. שש בבוקר. העובדות הערביות גויסו במאמצים רבים על ידי אבא, והן מתחילות במלאכה. עליהן להיות מיומנות בעבודתן, כדי לקטוף את העגבנייה בצורה נכונה כדי שתישמר. בסוף השורה ניצבות עובדות אחרות, שמתפקידן למיין את העגבניות בארגזים לפי סוגים, סוג א', סוג ב' וכן הלאה. ואז עובר שם 'מדריך החקלאות', וכל העלילה מקבלת תפנית חדשה..."

מיהו מדריך החקלאות?

ר' ירוחם מוסיף: "הו, זה היה מושג. בדרך כלל היה מדובר בקיבוצניק המשתתף למייסדי המדינה... פרופסור מתנשא, שבשביל המושבניקים הפשוטים הוא היה כמו יצור מהעולם החיצון... הוא נקרא 'מדריך חקלאות', אבל תפקידו לא הסתכם ביעוץ; הוא היה המו"ץ של החקלאות... מילה שלו זו מילה, ואין מי שיהרהר אחר הוראתו. הוא היה חלק מהשלטה המלאה שלהם במושבים."

ומה קורה אז?

"המדריך חולף על פני השדה שלנו בדרכו לשדה אחר. הרי אבא שלנו מרדן קטן... לפתע הוא נעצר. הוא מתבונן בארגזים שהחלו להתמלא בעגבניות, ומצווה לקרוא לאבא. אבא מגיע וניצב לפניו בחיל וברעדה, והלה אומר לו: את העגבניות הללו אתה לא משווק! תיקח עגבנייה, תטעם."

אבא טועם, ומתפלא. אכן, מדובר בעגבניות אנינות טעם... גם הוא לוקח וטועם את אחת העגבניות, ומוציא מפיו קריאות התפעלות.

הוא תופס את אבא בידיים ואומר לו: אדון שעייב, אתה מבין איזה יבול יש לך? זה לא מיועד לשווקים. זה יבול שצריך לשווק רק לבתי מלון!"

פי חמישה עשר, בלי לעבוד

"הוא מצווה על אבא שלי שלא להמשיך בקטיף, ולוקח אותו לכפר הסמוך, טייבה, אל אחד הסוחרים הערביים הגדולים בארץ. אבא שלי היה אדם פשוט, נשאר בחוץ. את כל המשא ומתן עשה אותו מדריך יחד עם הסוחר הערבי בחדרו. הם יוצאים החוצה, והערבי אומר לו: אתה פטור מכל העבודה בשדה בכל העונה. אני מגייס עובדות, אני משלם להן, אני אחראי על המיון, אני משווק. אתה - יש לך רק תפקיד אחד, לקבל את התשלום."

כשאבא שלי שומע על המחיר שמציע לו הסוחר, בתיווך המדריך ש'נפל בשבי' של רצון ה' לעשות ליראי, עיניו נפערות מתדהמה. פי חמישה עשר (!!!) ממה שמרוויח מגדל עגבניות דומה בכל העונה --- והכול בלי לעבוד! הוא יושב בבית, ומרוויח. הוא לא צריך לצאת לשדה לפנות בוקר, לגייס עובדות, לפקח על העבודה, לשווק. כלום! אני זוכר שאבא הגיע הביתה ופרץ בבכי של אושר ושמחה, מכך שראה עין בעין כיצד הקב"ה גומל לו בשפע, באופן שקשה להאמין; מילה במילה כפי שכתוב בתורה. ספרנו את הכסף והתקשינו להאמין...

התברר שהשדה הניב תפוקה נדירה ומשובחת שאין בנמצא, ואותו סוחר ערבי ששילם לו ממייטב כספו, בוודאי גם השאיר לעצמו אחוזים ניכרים...

למחרת הגיע אותו מדריך עם צוות מומחים. הם מילאו ארגז עגבניות בשביל המחקר שלהם, והוא ביקש מאבא לספר להם מה עשה בשדה לפני הזריעה. ואבא סיפר: היה לי שדה שגידלתי בו מספוא בלבד, שנקרא 'רודוס'. החלטתי לשמור שמיטה, ובשביל לעמוד בניסיון שרפתי את שורשי הרודוס. לאחר מכן, עוד לפני השמיטה, חרשתי את השדה, וכך נחה הקרקע שנה שלמה.

הם שמעו, והממצאים שהעלו היו מדהימים. ברודוס הזה יש חומרים מסוימים שהתפרקו בשריפה וחלחלו לאדמה הריקה יחד עם מי הגשמים שירדו בחורף, וכך זכה השדה בדשן ייחודי ששיבח את היבול שזרעו בו. ברכת ה' הייתה כה גדולה בשדה הזה, שבלי כוונה מיוחדת, קיבלה הקרקע דישון נדיר שהניב גידולים יוקרתיים..."

אבל הסיפור לא הסתיים...

ר' ירוחם מספר שהממצא הזה עורר התלהבות כה גדולה בקהיליית החוקרים החקלאיים, עד שהם לקחו דגימות מהקרקע ויצרו דשנים לזיבול שדות מהנוסחה הזאת, ואביו ר' יעקב ז"ל קיבל אחוזים מהמכירות האלו... כה גדולה הייתה ההשפעה הזו של ברכת ה'.

ועדיין, הסיפור לא הסתיים...

הזכייה הפלאית במכרז

"חלף עשור" - ממשיך ר' ירוחם בזיכרונותיו המרגשים - "כבר הייתי בחור בישיבה גדולה בני ברק. בבני ברק כבר שהיתי מגיל עשר, אז שלח אותי אבא בגלל החינוך ללמוד בתנאי פנימייה בבתי אבות פוניבז', והגעתי הביתה בימי 'בין הזמנים'. זה היה בתקופה שבה איבד השמאל לראשונה את השלטון, והם מכרו את כל הנכסים שלהם. ב'שער אפרים' הם העמידו את הצרכנייה המקומית למכרז (תבין איזו שליטה הייתה להם כל השנים באמצעות תנועת המושבים. הכול היה שייך להם).

אמרת לאבא: תיגש למכרז. אבא הגיב בביטול: מי יסתכל עלינו? הפצתנו בו, והוא נענה: טוב, ננסה. הוא נסע לתל אביב, לבניין של הסוכנות היהודית, ושם מצא את עצמו מול פרופסורים מזדקנים, אושיות שלטון, מהמפלגה השלטת כאן שנים רבות. בחדר ההמתנה המתינו כמה אנשים נוספים שניגשו למכרז. אבל כשאבא היה בפנים ושאל את השאלות המקובלות, נכנס לפתע לחדר אחד מהחברים הישישיים למפלגת השלטון והתיישב ביניהם, ופתאום הוא דופק על השולחן ועוצר את הדיון.

'אתה שעייב! משער אפרים?' הוא שואל את אבא.

אבא משיב בחיוב.

'חברים! האסיפה ננעלה ברגע זה. האדם שלפנינו זכה במכרז!' הוא קבע בנחרצות.

התברר שהיה זה אותו 'מדריך חקלאי' שהכיר את אבא מסיפור העגבניות...

כמה שילם הקב"ה להורים שלי על אותה שנת שמיטה..."

(מרוה לצמא, בשלח תשפ"א)

בדרך הדרוש

שלה: וזה שזכר כאן בהר סיני שהיה על ידי כפיה ויש טענת מודעה, מכל מקום במצות שמיטה שחובת קרקע מוכרחים אתם לקיים אף אם תרצו לחזור, כי הקרקע עצמה דורשת שתהיה שובת בשביעית, ועיין בספר בית דוד: (פרדס יוסף) תרבה בהוצאות גדולות על אכלך והוצאות הבית ממילא את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך לא תצרך ליקח נשך: (פרדס יוסף)

ידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר: (כה, א) עוד "לפי מה שכתב בפרשת דרכים [דרוש כ"ב דף רל"ה ד"ה ומכל מקום] שהרשב"א [עין חידושי הרמב"ן שבת פ"ח.] הקשה למה נענשו ישראל לגלות, הרי היה להם טענת מודעה דכפה עליהם הר כגיגית [שבת פ"ח.]. ותירץ דלא ניתנה ארץ ישראל רק בשביל התורה, והוכרחו לגלות מארץ ישראל כי זה מגיע רק אם יקיימו התורה עיין שם. הרי דטענת מודעה רק על מצוות חובת הגוף, אבל התלויות בקרקע לא חל מודעה דהקרקע דורשת את

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

381

פרשת בהר בחקתי

תשפ"א

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

עיל שבתא [בשעה שנגנסת השבת]... וכל דיני מתעברין מנה [כל הדינים עוברים ממנה].

כאמור, מאה הברכות שאנו אומרים בכל יום מסלקות מעלינו רבבת מזיקים. בימות החל נתן להגיע נזקל למאה ברכות, אולם בשבת חסרות שבע עשרה ברכות. על פן פסק השלחן ערוך (או"ח רפ"ג) שנתן להשלימן באמצעות עניית אמן על ברכות העולים לתורה.

אם נחשב את ברכות העולים לתורה [שתי ברכות לכל אחד מאחד עשר העולים בשחרית ובמנחה] בתוספת חמש ברכות ההפטרות תצטרפו בידינו עשרים ושבע ברכות, ונמצא אפוא שבשבת מברכים מאה ועשר ברכות. מעתה, אם מאה ברכות מכריעות את עשרת אלפים המזיקים שנגרמו בפסוק: "ורבבה מימנה", הרי שעשר הברכות היתרות יכריעו אף את אלה המזיקים הנוספים שנגרמו בפסוק: "פל מצדד אלה". ולכן נאמר: "כד עיל שבתא... וכל דיני מתעברין מנה" - בימות החל נופלים רק רבבת המזיקים שפיימין, אולם בשבת נופלים גם האלה ששמשאל.

'עיון יעקב' מנחות מג ב (וראה 'אור החיים' ו'קרא כו יא'); 'דברי אהרן' עקב

תפלות שאינן מתקבלות - לטובתנו

"ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם" (כו יא) האמנם, אם ילכו ישראל בחקות התורה יזכו רק למעלת "לא תגעל נפשי אתכם", וזהו הנגלה בנים אהובים הם לה' אלקיהם?

כך פרש זאת מהרא"ל צינץ:

אמרו חכמים (שמו"ר לא ה) שפשיחנה שלמה הפולח את בית המקדש בקש: "רבונו העולם, אם יש אדם שיתפלל לפניך שתתן לו ממו, ואתה יודע שרע לו, אל תתן לו". מכך נזקל להסיק שבפראתנו אדם המבקש דבר מה בתפלתו ובקשתו אינה נענית, אין זה אלא משום שידע הקדוש ברוך הוא שאם יקבל את מבקשו תגרם לו מכה רעה.

זוהי אף פגנת הפסוק: "ונתתי משכני בתוכם" והתפלות שתתפללו לפני תתקבלנה. ואולם, אם תבקשו דברים שיגרמו לכם להרע את דרככם ולעבר על מצוות התורה, לא תקבלם, וזאת כדי ש: "לא תגעל נפשי אתכם".

'מלא העמוד'

וצוית את ברכתך - אמן!

"וצוית את ברכתך לך" (כה כא)

כתב רבי יעקב חיים בנן יחידו וממלא מקומו של ה'בן איש חי':

המלה 'לך' [עם הפולח] היא בגימטריה 'אמן'. נתן אפוא לדרש את הפסוק כך: "וצוית: את ברכתך לך" - הקדוש ברוך הוא מצוה אתכם שבכל עת שתשמעו ברכה תענו אחריה אמן. כפי שפסק הרמב"ם (ברכות א ג): "כל השומע אחד מן ישראל מברך ברכה מכל הברכות כלה, אף על פי שלא שמע הברכה כלה מתחלתה ועד סופה, ואף על פי שאינו חייב באותה ברכה, חייב לענות אמן".

'ציצים ופרחים'

קמות בפרות הנגזלים מתחת ידיה, עד אשר איש פקח שצפה מרחוק במעשה צעק לעברה: "עד מתי תעמדי ותבכי מבלי לעשות מאומה, התמתיני עד שיגזל הביון את כל פרותיך! התעשתי וחטפתי מהפרות שבסלף ככל שתוכלי והפלטתי עמם למקום מבטחים, כך לכל הפחות המעט יתור בידך!".

'הקפץ חיים בנתיבות התפלה' עמ' כט

ברכות השבת מכניעות את כל המזיקים

"ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו ונפלו איביכם לפניכם לחרב" (כו ח)

דרש רבי יעקב רייזר בעל השבועות יעקב:

חכמים תקנו לברך מאה ברכות מדי יום, כדי שבאמצעותן יסורו מעלינו רבבת המזיקים הנמצאים מימינו, ככתוב (תהלים צא ז): "פל מצדד אלה ורבבה מימנה אליה לא יגש". באשר יסורו מימינו רבבת המזיקים תוכל השכינה לשרות עלינו. זאת משום שמקום השראת השכינה הוא לימין האדם, ככתוב (שם טו ח): "שיתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט". לכן רמז הפסוק שלפנינו: "ומאה מכם" - מאה הברכות שאתם מברכים בכל יום, "רבבה ירדפו" - ירדפו ויכניעו את רבבת המזיקים הנמצאים בימינו.

הוסיף ודרש רבי אהרן וייטנרוב כי בדרך זו נתן אף לפרש את דברי הזר הקדוש (תרומה קלה כ) שיש נהגים לאומרים לפני תפלת ערבית בליל שבת: "כד

הארץ שובתת לשם ה'

"כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה" (כה ב)

"שבת לה" - לשם ה', כמו שנאמר בשבת בראשית (רש"י).

פרש רבי נתן גשטטר:

בדבריו כון רש"י לישב תמיהה העולה מלשון הפסוק: "ושבתה הארץ שבת לה" - וכי לארץ יש דעת שתשבת "שבת לה" - לשם ה'? ועל פן הסביר: "לשם ה', כמו שנאמר בשבת בראשית". שהנה האבודרהם (שחרית של שבת) באר את נסח התפלה: "יום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת" - אחר ששט ימי בראשית השבת עצמה שבה ושורה: "מזמור שיר ליום השבת", ודוד ברוח קדשו שבץ את שירתה בספר התהלים. אמר מעתה, כפי שלשבת הקדושה היה דעת לשבח בלוראה, כך לאדמת הארץ הקדושה יש דעת לשבת לשם ה'.

'להורות נתן'

להציל מהתפלה את שנתו להציל

"והיו לה ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה" (כה ח)

"מגיד לה שאף על פי שלא עשית שמירת, עשה יוכל לסוף מ"ט שנה" (רש"י ע"פ תורת כהנים כה יד).

דרש ה'קפץ חיים':

לעתים עומד אדם בתפלה ושפתיו מרחשות כמאליהן בשעה שמחו משוטט בעולמות אחרים... עד שילפת הוא ננער ונחרד לגלות כי את רב התפלה אמר ללא פגנה כלל. אף טבעי הוא כי יתאש ואמר בלבו: הלא בין כך ובין כך את רב התפלה אמרתי בלא פגנה, ומה תועלת תצא לי אם אכונן מכאן ואילך? עליו לדעת כי אין זו אלא עצת הוצר, ואף פתי יגיש מרצונו את פרוטותיו האחרונות למי שגזל ממנו את צדור כספו. אדרבה, יתאמץ להתפלל את שארית התפלה בכונה, ולו תהא זו אף ברכה אחת - יחטף אותה מידי הוצר ויכונן בה.

כדרכו בקדש תבל ה'קפץ חיים' את דבריו במשל נפלא:

אשה אחת עמדה ומכרה פרות בשוק, ולפתע הגיח מאי שם אדם נבל והחל חוטף פרות מסלה. בוכיה וחסרת אונים עמדה האשה וצפתה בעינים

ביום חמשי הבעל"ט, ב' בסיון, יחול יומא דהלולא של הרבי בעל המנחת אלעזר ממונקאטש ז"ע. בספר 'דברי תורה' (מהדורה ט אות יח) כתב על מעלת עניית אמן כך:

עניית אמן אחר הברכה מעוררת ומקרבת את לב האדם לעבודת בוראו, יותר מאמירת הברכה. ולכן כונו חכמים באומרים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך". ענין זה אף נרמז בפסוק (שה"ש א ד): "משכני אחריד נרוצה" - שראשי תבואתי הם 'אמן'.

ברכות השחר בחברותא - לזכות לתפלה כהלכה.

"משכני אחריד נרוצה הביאני המלך חדריו"

הפיוט 'גדל' (ד): העקר השלישי - אינו גוף

'אדמך, אכנך ולא ידעתך'
לאחר שהכרנו על אמונתנו כי ה' הוא יחיד ומיוחד, מוסיפים אנו להצהיר על עקר האמונה השלישי שה' אינו גוף ואין לו דמות הגוף. לפיכך אין ליחס לו שום דמות ותמונה, ולא שיכת לגביו כל פגולה או משג גופני או גשמי (רמב"ם, פרוש המשנה הקדמה לפרק יא מסכת סנהדרין, יסודי התורה א ח-ב).

אין לנו השגה בקדושת הבורא
את המלים: "לא נערף אליו קדשתו" מבאר פרוש 'באר חיים' כ: כל נטעה לחשב שפני שבני ישראל מכנים קדושים ביחס לאמות העולם, על דרך זו אף הבורא נקרא קדוש ביחס אלינו. אין הדבר כן! הבורא הוא מקור הקדושה ואין לנו שום אפשרות להעריך את קדשתו. כפי להטמיע בנו הבנה זו אומר הפיוט: "לא נערף אליו [אל הגוף] קדשתו" אל תמדדו את קדושת הבורא בהתאם לקדושת הגופים, שכן קדושת הבורא נפלאה היא מאתנו, אין לנו השגה בה ולא נתן להעריכה ביחס לכל משג קדושה המכיר לנו.

לכן כנו חכמים בדרךשם (בר"צ א: "דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו" ויקרא יט ב), יכול כמזני? תלמוד לומר: 'פי קדוש אני ה' אלוקים' - קדשתי למעלה מקדשתכם. כל תחשבו שקדושת הבורא היא מעין קדשתכם, רק שהיא במדרגה גבוהה יותר, אלא 'קדשתי למעלה מקדשתכם' ואין לכם כל השגה בה".

העקרים שנגזרו בשם אד"ם
הארה נפלאה בהקשר לשלש העקרים הראשונים, אמר רבי יהושע באב"ד רב של טרנופול: אדם נשים לב נוכח השגות העקרים הראשונים הגונגים להבדל שבין הקדוש ברוך הוא לברואיו - מציאות ה', אחדות ה', דמותו, ראשי תבותיהם הם 'אד"ם'. עבדה זו באה להדגיש לנו שאף על פי שנבאר האדם בצלם אלקים, אין שום מקום להשוות חלילה, בינו לבין בוראו.

משעם זה אף תתנו לנו לשלש 'ביקדשה' - קדוש קדוש קדוש; שכן 'קדוש' משמעו 'מבדל ומפריש' (רש"י ויקרא יט ב), ובשלוש תבות אלו מצהירים אנו כי הקדוש ברוך הוא מבדל מאתנו בשלושה עקרים מרכזיים: בהיותו בורא ומנהיג, בהיותו יחיד ובכך שאין לו דמות הגוף (ש"ת 'ספר יהושע' בהקדמה).

מקורו של עקר זה
על עקר אמונה זה נצטינו בתורה בפסוק (דברים יט): "ושמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראייתם כל תמונה ביום דבר ה' אליכם בחרב מתוך האש". משה רבנו מזהיר את בני ישראל לאחר ששמעו את קול ה' מדבר אליהם מהר סיני, לכל יטעו לחשב שישנו גוף שמתנוי יצא הקול, שכן הקדוש ברוך הוא אינו גוף ואין לו דמות הגוף (רמב"ם פס: רמב"ן דברים יט).

משום כך בצויו (שמות כ ד): "לא תעשה לך פסל וכל תמונה" לא נכלל רק האסור לעשות פסל לעבודה זרה, אלא נאסרה עשיית כל פסל, גם כזה הבא להיות סמל וזכרון לבורא עצמו. לקדוש ברוך הוא אין גוף ולא דמות הגוף, ולכן אין לעשות דמות גשמית כדי

אין לו דמות הגוף של אחד מהנבראים הגשמיים, ואף לא דמות של ואינו גוף - נברא ורחני. לא נערף נערף ונחם אליו - אל הקדושה המקבילת במשגי הגוף, את קדשתו של הקדוש ברוך הוא, שהוא מקור הקדושה ואין לנו השגה בה.

אין לו דמות הגוף של אחד מהנבראים הגשמיים, ואף לא דמות של ואינו גוף - נברא ורחני. לא נערף נערף ונחם אליו - אל הקדושה המקבילת במשגי הגוף, את קדשתו של הקדוש ברוך הוא, שהוא מקור הקדושה ואין לנו השגה בה.

כלבים שהשיבו בתשובה

עולם התשובה זכה לתנופה עצומה בעשרות השנים האחרונות. אלפים ורבבות מעמך ישראל, בנים למשפחות תועות, זכו להגאל ממאסר היצר ולשוב לדרך ישראל סבא לאחר שנות נתון ארכות. עולם זה הוא עולם אפור מעלומות. המתבונן באלפי המשפחות שהוקמו על אדני התשובה, וכיום הן בער מבשרה של היהדות החרדית, לא יוכל להבין בקל את תחלת הספור; הכיצד נוטש אדם ביום בהיר עולם נוצר ומשחרר מכל רסן, ומשעבד עצמו מרצונו תחת על התורה והמצוות, לעתים אף מתוך הספקמה לחי' דחק בעולמה של תורה?

כל ספור של חזרה בתשובה כרוך בהשגחה פרטית מיחדת. פעמים רבות תחלתו במפגש אקראי ומפתיע שהוביל להתעניינות ולחפוש דרך, כמו בספור הנפלא שלפנינו, שנשמע מכלי ראשון מפי בעל המעשה:

"גדלתי בבית מנחם משמירת תורה ומצוות", פתח האיש וספר, "במרוצת חיי יצא לי לא פעם לעבד בקרבת שומרי תורה ומצוות. מעולם לא התעניינתי יתר על המדה בארחות חיים, אולם דבר אחד תמיד תפס את תשומת לבי וגרם לי להתפעלות יתרה: ופעמתי תמיד להתבונן באותם יהודים, שבטרים הנכסיו דבר מאכל או משקה לפיהם, היו עוצרים ומבצרים, ורק לאחר מכן משיבבים את רעבונם. עבדה זאת גרמה לי להעריך את אותם אנשים עד מאד. שולעמך, בכל פעם שנשלתי דבר מאכל כדי להשביע את רעבוני, מחשבותי היחידה היתה נתונה למאכל שבדי. עצם היכלת של בן אנוש לכלם את תאונו לרוע קל, להתבונן ולהפיר מי ברא את המאכל שבידו ולהודות לו על כך בברכה לפני האכילה, היתה בשבילי התגלמות של נצחון הרוח על החומר - נצחון האנושיות על הבהמיות.

אמרת לעצמי שרק מי שמסגל לנהל את חיו בארח זה, כאשר הרוח שולטת על החומר, זכאי ביטור לתאר 'אדם'. אולם למרות הכל לא הייתי מסגל עדו לעשות את הצעד המתבקש לכלל הפחות לנסות ללמד ולהבין את התמונה המלאה. חששתי מהמחיצות שתוצר אצלי בעקבות הבנה זו.

המשכתי בשגרת חיי, תוך שמפעם לפעם לבי נוקפני, מדוע אני 'נאה דורש ונאה מקים', אולם כפי הנראה שטורם הגיעה השעה...

המפנה התרחש באמצעות ספור מפתיע. היה זה כאשר ביום מן הימים הצרכתי לבקר במסגרת עבודתי בחנה חקלאית גדולה. רק כשהגעתי למקום התברר לי שבעליה הוא ידיד מנער שבשנים האחרונות החל לשמר מצוות. שמחנו לפגוש זה את זה, שוחחנו בידידות, ובטרם פניתי ללכת הציע לי חברי לחזות בתופעה מעניינת ביותר.

הגבתי בשמחה, וידידי הוביליני מיד אל דיר העדים ששוכן בירכתי החנה. בפתח הדיר רבצו חמשה כלבים אמיתיים שהתקדו לשמור על הצאן מפני 'גנבות חקלאיות' - שם מכבס' לתופעה אימה שכבר הפסיקה להחרב את מקור פרנסתם של חקלאים רבים.

הכלבים נראו מרעבים, וידידי שלף מתוך שקית שאחו בקיו פסות בשר והשליך לעבר הכלבים. צעתי שהללו יעוטו מיד על מזונם, אך הפתעתי כשראיתי שהכלבים לא נגעו כלל במזון הטרף שהשליך לפניהם. הם קמו מרובצם ונגשו אל האכל, לשונם נטפה ריר, אולם הם לא העזו לגעת באכל.

או אז שלף ידידי מכיסו בקבוק מים קטן, ברוך בקול ובכנייה רבה: "ברוך אתה... שהכל נהיה בדברך", וברגע שסים לומר את הברכה, כבר עטו הכלבים על מזונם וכן רגע לא הותירו ממנו זכר.

המחזה המפלא הזהים אותי. אם עד כה ראיתי בני אדם דתיים שאינם אוכלים בלא ברכה, לפתע גיליתי 'מול ברכה' ניסן משפ"א

ר"ת	יציאה	כניסה
20:40	20:03	18:48
20:38	20:06	19:05
20:41	20:06	18:59
20:39	20:04	19:04

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת בהר בחוקותי • כ"א אייר תשפ"א • גליון 720

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

לא קיבל באהבה, וממילא הקושי הכריע אותו; אבל השני ידע שה' אוהב אותו, וממילא קיבל באהבה, ולא רק שלא נחלש ולא התבטל, אלא הקושי והצער רק דרבנו אותו להתקרב יותר לה' בתורה ובתפילה.

על פי זה ה' זיכה אותי לפרש ש"ייסורים של אהבה" הם **כשאתה יודע שה' אוהב אותך**, וממילא אין בהם ביטול תורה ותפילה כמו בסיפור שלנו. אבל כשאתה לא יודע שה' אוהב אותך, אז זה נקרא שהייסורים "אינם של אהבה", וממילא יש בהם ביטול תורה ותפילה.

הצייר המוכשר

בשבוע שעבר כתבתי שהיצר הרע העיקרי הוא המחשבה השקרית שה' לא אוהב אותך, והיצר הטוב העיקרי הוא הידיעה שה' אוהב אותך. על פי זה אני מבאר את המילה "צר" מלשון צור. היצר הוא צייר. היצר הרע מצייר לך שבוא עולם לא אוהב אותך וממילא כל המציאות מצטיירת בעיניך כרעה. ואילו היצר הטוב מצייר לך שבוא עולם אוהב אותך וממילא כל המציאות מצטיירת בעיניך כטובה. הכול טוב!

והיצר הזה קובע את כל החיבור עם התפילה, והחיבור עם התפילה קובע את כל הצלחת החיים.

יהודי צריך לדעת את האמת: בורא עולם אוהב אותך כמו אב לבנו. כמו שאתה רוצה שהבן שלך יצליח, כך בורא עולם רוצה שתצליח. וכל מה שבן אדם לא מצליח להשתנות ולהתקדם בחיים האלה - הכול בגלל שחסרה לו הידיעה הזאת.

כי מי שיודע שה' רוצה לתת לו ורוצה שהוא יצליח בכול - הוא בא לבקש מה'. **ה' רוצה לתת אבל אתה צריך לבוא לקחת.** בגשמיות זה מובן. מה שאתה צריך, תבקש מה'. אבל הגשמיות זה הכסף הקטן. ההצלחה האמתית בחיים וההתקדמות האמתית זה ברוחניות. וגם ברוחניות ה' רוצה לתת לך הכול. בדיוק כמו במשל שלנו: כמו שאתה רוצה שהבן שלך יהיה שומר הברית כמו יוסף הצדיק ותלמיד חכם כמו משה רבינו, כמו שאתה

בלילה. או יותר נכון, לא הייתי נרדם בלילה.

"והרגשות שהציפו אותי אז - מה אומר ומה אדבר? גן חיות שלם של שנה, נקמה, כעס, צער, עצבות, ודיכאון. שקעתי בבזבז טובעני שמחר מאד שאב אותי עמוק לתוכו. אושר? סיפוק? רוגע? שלוה? מי חלם על זה?

"אבל מאז שלמדתי סמך שה' הוא אבא טוב ועושה רק טוב ושצריכים להודות לה' על מה שנראה לנו כרע, כי זה רק **נראה** לנו וזו **לא האמת** - מאז השתנו לי החיים במאה ושמונים מעלות. אני לא אומר שהם חזרו להיות **כמו שהיו** קודם, כי הם נהיו **הרבה הרבה יותר טובים** מאשר לפני כן. ממש אין מה להשוות.

"ההודיה לה' הכניסה לי את הקדוש ברוך הוא חזק לתמונה. הפסקתי לחשוב על כל הדמויות שמסביבי, שהבנתי שהן לא באמת מציאות.

המוח שלי התנקה, הלב שלי התנקה. ישנתי עם חיוך וקמתי בהודיה לה'. הבנתי שה' רוצה לקרב אותי ואכן נענית לי ברצון. התחלתי לקבוע עתים לתורה, להוסיף בעבודת ה', להתבודד. כמעט לא היה לי זמן לחשוב על המשפטים ועל הסכנות שנקפזו לי. זה ממש לא עניין אותי."

מהם ייסורים של אהבה?

את ההבדל בין שני הסיפורים האלה הסברתי על פי הגמרא בברכות. הגמרא אומרת שייסורים של אהבה זה ייסורים שאין בהם ביטול תורה ותפילה, והנה בסיפור שלנו אצל האחד היה ביטול תורה ותפילה ואצל השני לא. ומה ההבדל? הראשון לא ידע שה' אוהב אותו, וממילא

מאמר ראש הישיבה

חנות כל-בו

ניסיון אחד ושתי דרכים

דיברתי עם יהודי חשוב ומפורסם מאוד שעבר מערכה משפטית קשה ומתוקשרת שהשפיעה עליו ועל משפחתו במשך שנים. והיום, לאחר שחזר לשגרת חייו ולעשייה הברוכה שעסק בה לפני אותה תקופה - היום הוא זוכר את התקופה הזאת כסיוט. הוא סיפר לי באיזה חושך היה שריו, כמה לא היה מסוגל לתפקד, כמה היה קשה לו להרים את עצמו, כמה המחשבות והחששות אכלו אותו יומם ולילה, כמה צער ועצבות ודיכאונות היו מנת חלקו עד שהוא נאלץ להזדקק לתרופות, ומי מדבר בכלל על עבודת ה'? ולעומת זאת, לאחרונה סיפר לי יהודי, שגם הוא עבר ניסיון דומה. וגם הוא קיבל את זה בהתחלה מאוד קשה, אבל אז זימן לו משמייס חוברת שלי שבה כתבתי להודות לה' על הרע. הוא התחיל לשמוע שיעורים ולקרוא בחוברות ובספרים שלי, וזה פשוט החזיר אותו לחיים.

החיים נהיו טובים יותר

הוא בא אלי ואמר לי: "כבוד הרב, אתה היחיד שכותב במפרש להודות לה' על הרע.

זה מה שהציל אותי בתקופה הקשה. לפני שלמדתי סמך להודות על הרע, המוח שלי התעסק בצרות שלי עשרים וארבע שעות ביממה שבעה ימים בשבוע, כל המחשבות שלי היו רק על התובעים, על החוקרים, על השופטים, על הפחדים, על החששות, על מה אני אגיד ומה אני אעשה. הייתי קם עם זה בבוקר ונרדם עם זה

"ייסורים של אהבה זה ייסורים שאין בהם ביטול תורה ותפילה"

המשך בעמ' 3

פותרים את הקיץ
עם השיעורים העוצמתיים של הרב שלום ארוש שליט"א
ניתן להזמין שיעורים בטל: **052-8985551**

אם בחקתי, תלכו

הרב חיד"א בספרו פני דוד שואל אודות הכפל שנכתב בפסוק: "בחוקתי תלכו, מצוותי תשמרו", והסביר הדברים על פי דברי ר' שלמה אלקבץ ז"ע שהסביר את הנאמר ברות (א) "וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה" על פי הפסוק הנאמר בשמות (ב) (א) "וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי" שהלך בעצת בתו שהדברים הנעשים במתן ועצה יקראו בשם הליכה ע"ש באורך. ואפשר כי צריך עצה ומיתון להרגיש במרמז היצירה ולינצל ואז תיכון עבודת ה', וזה שכתוב: "אם בחוקתי תלכו" במתן ועצה אז את "מצותי תשמרו ועשיתם אותם" כי פרי המהירות- חרטה.

וזה כוונת חז"ל שדרשו בת"כ: "שתהיו עמלים בתורה", שעסק התורה הוציאה בלשון הליכה, להורות דדברי תורה צריכים מיתון ועצה מהגדולים לכון את ההלכה, ואחר שתהיה הלכה ברורה ומסקנה דשמעתא אליבא דהלכתא אז ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם.

יסוד היסודות בעבודת ה' הינה הליכה והתייעצות עם החכם בכל משפטי ועסקי התורה, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק (דברים יא כב) "ולדבקה בו" - אפשר לומר כן והלא אש אוכלה הוא אלא הדבק בתלמידים ובחכמים ומעלה אני עליך כאילו נדבקת בו.

כלומר דרך ההתדבקות בקב"ה הוא על ידי החכם שורה לנו את הדרך בחכמה ובמתינות שנזכה לכוון אליבא דאמת, וכמו שכתוב בספר ליקוטי עצות (ערך עצה ג.) על ידי פגם אמונת חכמים אין לו עצה שלמה

לעולם ותמיד הוא מסופק ועצתו חלוקה ואינו יודע לתת עצות בנפשו בשום דבר. והיוצא מהדברים הללו שלא רק במשפטי התורה עצתו חלוקה אלא אפילו בענייני העולם הזה עצתו חלוקה תדיר, כי הוא לא יחפוץ בתבונה כי אם בהתגלות לבו העקום.

וזה אשר צריכים אנו לתקן עתה בתקופת ספירת העומר בו נפטרו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא, שגם שם היה שורש של מחלוקת ומחסור באמונת חכמים כמובא במדרש קהלת [פרשה יא, ו] על פסוק בבוקר זרע את זרעך איתא שמתו על שהיתה עיניהם צרה בתורה זה בזה, וביאר ע"כ בספר נהר שלום שהגדרת כבוד לא נהגו אחד בשני הוא שהיו מונעים תורה זה מזה דאין כבוד אלא תורה.

כי בעניין זה של אמונת חכמים יש 2 בחינות 1. קבלת עצה מהחכם. 2. ביטול האני, כמו שכותב רבי נחמן מברסלב בליקו"ם ששורש עניין של התבטלות לחכם הוא ביטול העצמיות ביטול האני.

וזה מה שמלמדת אותנו התורה הקדושה בפרשתנו "אם בחוקתי תלכו" זה עניין הליכה במתינות ובהתבוננות (כמובא בחיד"א לעיל) וזה אפשר ע"י התייעצות עם החכמים, ולהתאבק באבק רגליהם, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות דף מז עמוד ב) "קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ!" כלומר כמה שיהיה האדם חכם אם לא יתבטל ויבוא לשמש את החכם וישמע לקחו ועצותיו הרי הוא עם הארץ, וכתוב בשיחות הר"ן

רבינו אָמַר: "בְּעֶקְבֵּיתָא דְּמִשְׁחָא מְהִיג הַקְדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הָא אֶת הָעוֹלָם בְּעֵדֵינָת רַבָּה כְּעִבּוּדֵת סִינִי בְּרָזֶל דְּקִימִי" הַסְּבֹאִים זֶה בְּזֶה, דְּהֵיִינוּ נִשְׁאִין מְבִינִים כָּלֵל אֶת הַנְּהִיגוֹת וְיִתְבָּרַךְ. (ש"ש"ק ב-צט)

עוֹד בְּהִיוֹת רַבֵּנוּ בְּבֵן אַרְבַּע שָׁנִים, בָּעֵת נִשְׁאָמוּ הַיְּתֵה מִרְדִּיקָה אוֹתוֹ כְּשֶׁהִבְחִין רַבֵּנוּ שֶׁהָיָא נִרְדָּמָה, הָיָה יוֹרֵד בְּלֵאָט מִסְטָתוֹ, וְהָלַךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל קָבֶר הַבַּעַל-נֶשֶׁם-טוֹב זָקֵנוּ. (שם ב-קצב)

בְּכָל יַעַת הַמִּתְלַקֶּת, הָיָה הָרֵב בַּעַל הַתִּנְיָא, נוֹטָה לְטוֹבֶת רַבֵּנוּ. (שם ב-ר"ד)

(ס"ז): מי שאינו שומע ומציית לדברי חכמים אמתיים, הוא יכול להשתגע. כי עיקר השיגעון של כל המשוגעים הוא רק מחמת שהוא אינו מציית ושומע לדברי ה'בעלי-שכל'. כי המשוגע, אם היה שומע ומציית לדברי אחרים, שהם ה'בעלי-שכל', בודאי לא היה משוגע כלל. נמצא שעקר השיגעון הוא רק מחמת שהוא אינו רוצה לשמוע ולציית לדברי חכמים.

נמצא, שצריך כל אחד לציית לבעל השכל, שיודע את השכל של התורה בשלמות, וללמוד דבריו היטב ולהתפלל לקיימם, ואז בודאי יהיה בריא בנפשו.

הקב"ה יזכנו שנזכה לילך בעצת הצדיקים ולהאמין בדבריהם בתמימות ובפשיטות ולא נסור מדבריהם ימין ושמאל אמן.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: *3030

עובר על איסור תופר. (שלחן ערוך סימן ש"ם סעיף י"ד) בכל אופן את הסימניות הנ"ל מותר להדביק, והסיבה משום שיש להם קצה שאינו מודבק ועשוי באופן שאדם יוכל לתלוש את הסימניה ולהעביר אותה לדף הבא, וזה נחשב ל"בית אחיזה" שכל דבר שיש לו בית אחיזה מוכיח שלא נעשה לקיום ולא נחשב לתפירה, ולכן מותר. על פי השלחן ערוך סימן ש"ד סעיף י'.

חברים ישבו יחד ורוצים להבהיל את חברים המשותף בצחוק, האם מותר הדבר?

מבואר בשלחן ערוך שאסור לצער את חברי זה נחשב בגדר "אונאת דברים" שאסורה. שלחן ערוך חושן משפט סימן רכ"ח סעיף א'. ובשלחן ערוך נפסק שאם אירע לחבירו נזק בעקבות הבהלה, אף שפטור בדין אדם חייב לשלם כדי לצאת ידי חובה כלפי שמ"מ. שם סימן ת"ב סעיף ל"ב.

חוטי הציצית שלי ארוכים מאד, האם אני יכול לגזוז אותם במספרים של ברזל?

נהגו להזהר לכתחילה שלא לגזוז את חוטי הציצית על ידי סכין או מספרים של ברזל, משום שנאמר לגבי אבני המזבח "לא תניף עליהם ברזל" ולכן נזהרים גם בברזל. לכן ראוי להקפיד לחתוך רק במספרים קרמיים, או לחתוך בפיו אבל לא לחתוך בסכין או מספרים של ברזל. כף החיים (פלאי סימן י' אות י"ב).

שו"ת של חסד
ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

ישנתי לילה בבית מלון ובבוקר כשקמתי משנתי וחיפשתי כוס לעשות נטילת ידיים של הבוקר לא מצאתי, האם אני יכול לעשות נטילת ידיים כלי ולברך על נטילת ידיים?

אף שלכתחילה ראוי להקפיד על כלי גם בנטילת ידיים של בוקר, מכל מקום אם נקלע למצב שבו אין לו כלי יכול ליטול ידיו תחת הברז שלש פעמים לסירוגין ויכול אף לברך על נטילה זו. (אור לציון חלק ב' פרק א' אות ה').

מכיון שאני לומד הרבה נושאים יחד לכן אני רגיל להדביק סימניה על הספר במקום שבו סיימתי לימודי בפעם האחרונה (הסימניות הצבעוניות שנדבקות על הספר עם סימון חץ) האם מותר לי להדביק את הסימניה בשבת?

אף שאסור להדביק ניירות בשבת ומי שמדביק ניירות

בזמן חזרת השליח ציבור כשהציבור אומר "מודים דרבנן" האם צריך לעמוד או שאפשר לשחות מעט כשהוא יושב?

בשעת אמירת מודים דרבנן יש לעמוד ולכרוע, ולא יאמרנו מיושב אלא אם הוא זקן ביותר או חולה. ארחות חיים (תפילה סימן מד) והביאו בית יוסף סימן קכ"ז.

אדם שיוצא מהשירותים לאחר עשיית צרכים, או שנטל ציפורניו האם צריך ליטול ידיים דווקא עם כלי או שאפשר להעביר ידיו תחת הברז?

כל הדברים הללו אינם צריכים נטילת ידיים בכלי, שלא הצריכו נטילת ידיים בכלי אלא רק לסעודה ויש אומרים שגם לקם משנתו בבוקר, אבל לדברים אחרים שהצריכו ליטול אחריהם ידיים אין צריך דווקא בכלי אלא יעביר את ידיו תחת זרם המים ג' פעמים בסירוגין. (כלומר פעם ימין ופעם שמאל כך יעשה שלש פעמים).

אור לציון (חלק ב' פרק א' הלכה ט"ו)

חשיבות וזהירות עניית "אמן"

ואמר:
תתקיים

אמן, והשיבו כי לא ענה אמן כיוון שהיה מתפלל. כאשר שמוע הכומר שלא ענה היהודי אמן תלש את שערות ראשו וצעק בעבור היהודי הזה לא הברכה שלא ענה אמן על ברכת.

כאשר שמע המלך את דברי הכומר קצף המלך מאוד על היהודי והתהפך לאכזר וציווה את עבדיו להרוג את החסיד ולנתחו לנתחים ונפטר החסיד במיתה משונה רח"ל, ואחר כך גירש המלך את היהודים.

היה שם עוד חסיד אחד, שהיה חברו של החסיד הנהרג, והוא ידע מחסידות וצדקתו של אותו חסיד הנפטר, אך בליבו חשב כי וודאי עבר איזה עבירה בצנעה כי אין הקב"ה חשוד חלילה במעשיו. והיה החסיד מתענה ובוכה ומתפלל שיודיעו לו מן השמים על איזה חטא נהרג החסיד הנ"ל במיתה משונה?

לפתע נתגלה חברו החסיד הנפטר מעולם האמת. ויחרד החסיד חרדה גדולה. מייד הרגיעו הנפטר ואמר לו החסיד הנהרג אל תירא. שאלו החסיד החי: "יודע אני שחסיד גדול היית רק אמור לי על מה עשה ה' לך ככה ומה חרי האף הגדול הזה?", השיב החסיד הנהרג: "אני אומר לך באמת מימי לא עשיתי שום עבירה רק הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, ורוב העולם אינם נזהרים בזה החטא. אירע פעם אחת בירך בני הקטן ברכת המוציא לחם וכו' ושמעתי ולא עניתי אמן על הברכה והאריך לי הקב"ה אפו עד המעשה שנעשה לי בעמדי לפני מלך בשר ודם שלא עניתי אמן על ברכת המלך ויחר המלך מאוד, באותה שעה דנו אותי על שלא עניתי אמן על ברכת בני. הורשיתי לבוא ולספר לך את סיבת המעשה למען תספר באזני בן ובן בןך ולכל באי העולם את המעשה הזה ותזהירם על גודל חומרת עניית אמן, ופרח לו איש האמת ...

כשסיים החכם הספרדי הנ"ל לספר את המעשה הזה לרבי מרדכי יפה בעל הלבושים אמר לו: "אל תתרעם עלי שנידיתי אותך כי עשיתי זאת למען תהיה הבושה היא כפרה על עוון, ואני מוחל לך אבל בתנאי שתדרוש ברבים ותספר להם את הסיפור להזהירם על עניית אמן."

בזמן הגאון רבי מרדכי יפה בעל הלבושים אירע המעשה. הגאון רבי מרדכי יפה היה תלמידו של חכם אבובי הספרדי במשך כרבע שנה למד ממנו כל החכמה באר הטיב, כאשר נראה חכמתו בספרו לבוש בהלכות ראש חודש. פעם אחת אירע שבמקום לימודם היה שם תינוק אחד בן הרב החכם כבן חמש שנים, ואכל פרי וברך ברכת "בורא פרי העץ" בקול רם וענו כל בני הבית "אמן" על ברכת התינוק. הגאון בעל הלבושים לא ענה אמן שלא במתכוון. רבו של הבעל לבושים ראה שלא ענה אמן כעס עליו כעס גדול נידה אותו וגער בו בנזיפה.

המתין בעל הלבושים עד שעברו שלשה ימים כפי הדין כשרבי מחריס לתלמידו, ואח"כ בא ורצה לפייס את רבו אך הוא לא רצה למחול לו. שוב ביקש את רבו שימחל לו ויאמר לו מה פשעו נגדו? השיב לו החכם: ידוע תדע שאהבה גדולה ושלימה שאינו תלוייה בדבר אהבתיך יותר מבני, אבל תדע נאמנה שהיית חייב מיתה בשעה שלא ענית אמן על הברכה של התינוק, אמנם באמת ובתמים אני מוחל לך רק בתנאי זה שכל מקום וקהילה אשר תדרוך כף רגליך תדרוש ברבים ותודיע להם את החטא והפגם הגדול של מי שאינו עונה אמן על כל ברכה ששומע משראל. וגם תצווה לבניך ולבני בניך עד סוף כל הדורות שישפרו את המעשה הגדול והנורא שאספר לך. וזה הסיפור:

במדינת שפניא היו קהילות קדושות קודם גזירות תתנ"ו. באותה המדינה היה מלך אחד שרצה לגרש את היהודים כמה פעמים, והיה שם אב"ד חסיד ועניו גדול ועושר גדול והיה נושא חן בעיני מלך, ובכל פעם שהיה דעתו לגרש את היהודים היה החסיד הנ"ל מפיר עצתם.

יום אחד כעס המלך על היהודים וצווה לגרש אותם. באו כל בני הקהילה להחסידי הנ"ל שילך למלך להמליץ בעדם לבטל הגזירה. החסיד שמע לדבריהם והלך לחצר המלך. כאשר ראה אותו המלך נשא חן בעיניו וירץ לקראתו ויחבקו וינשקו. משראה החסיד כך, סבור היה בדעתו שבזוהי יבטל המלך הגירוש. ודיבר עם המלך. לפתע נכנס אל המלך כומר אחד ממדינות רחוקות. נפל הכומר על רגליו של מלך ובירך את המלך ברכה ארוכה חשובה בלשון לע"ז, והחסיד הנ"ל לא הבין את דבריו וכשראה החסיד שיעבור הזמן תפילת מנחה הלך ולהתפלל מנחה, בדעתו חשב החסיד שיספיק לסיים תפילתו עוד לפני שסיים הכומר את ברכתו הארוכה.

כשהיה החסיד עדיין באמצע תפילת העמידה, קם הכומר וצווה לכל ב"ב וכל הנוכחים העומדים שם לענות אמן על הברכה שתתקיים ברכתו. וענו כולם יחדיו אמן. אך החסיד ענה אמן כי טרם סיים את תפילתו. שאל הכומר אם ענו כולם אמן השיבו כן, ושאל אם ענה היהודי

אם חכם לבך ישמח לבי

אז למה אתה עדיין לא הגעת לזה? פשוט כי אתה לא בא לקחת. איך באים לקחת? בתפילות. אז לא חבל? אתה יכול לקבל בלי סוף - האם זו לא טיפשות לא לבוא ולקחת?

אם אתה רוצה לטעום טעם של אהבת ה' אמיתית ובאמת להתפנק מכל השפע הרוחני שבורא עולם רוצה לתת לך ולפנק אותך - **אל תהיה טיפש, תבוא לקחת.** תבחר לך דבר שאתה רוצה ברוחניות ותקבע לעצמך חצי שעה בכל יום לבקש על אותו הדבר. ולפני שאתה מבקש, תזכיר לעצמך שאתה **לא בא לשכנע** את ה' כי הוא כבר משתוקק לתת לך, אלא **אתה רק בא להכין כלים ולקבל את כל הטוב שהוא רוצה לתת.**

והטיפשות הגדולה לא לבוא לקחת את השפע - זה מצד האדם. אבל צריכים להתבונן גם מצד הקדוש ברוך הוא. הרי מה הסיפוק הגדול ביותר של אבא? **הנחת והסיפוק הגדולים ביותר הם כשהבן מצליח בחיים.** בגשמיות וברוחניות. אז כשאתה בא לבקש מה' ואתה אכן מקבל ומצליח - אתה גם "עוזר" כביכול לה' שרוצה לתת לך, ו**בנוסף** אתה גם עושה לו את הנחת רוח הגדול ביותר שאתה באמת מצליח בחיים - שזו כל שמחתו.

ולעומת זאת כשאתה לא בא לבקש, חוץ מהטיפשות, יש כאן גם מניעת נחת לה'. זה מצער מאוד את אבא שבשמיים שהוא רואה אותך שוקע במסכנות של עצמך ולא מצליח בחיים. אין דבר ששובר את הלב של האבא יותר מזה.

מוסיפים טעם לחיים

לפעמים שואלים אותי: "כבוד הרב, אני מרגיש שההתבודדות שלי היא כמו תביית קבועה, אני קצת מודה, קצת עושה חשבון נפש, קצת מבקש, אבל אני מרגיש סוג של יובש. מה לעשות כדי שההתבודדות לא תהיה יבשה?"

ומה שכתוב כאן זה הפתרון.

אין דבר שמחיה את ההתבודדות כמו לראות תוצאות, אבל הכול תלוי בגישה שלך, האם אתה יודע שרוצים לתת לך. תחשוב שאתה נמצא עם אבא שלך בחנות שיש בה את כל הדברים שבעולם והאבא רוצה לקנות לך מה שאתה רוצה, ואתה מסתובב אתו בחנות ורק מסמלא את העגלה שלך בכל העולה על רוחך - האם תרגיש בזה יובש?

כשאתה מתבודד, אתה בחנות הרוחנית הגדולה בעולם. בורא עולם נמצא שם ומחכה לך ורוצה לתת לך כל דבר, כל מה שנתר לך הוא **לדעת את זה בידיעה שלימה ובורורה ורק למלא את העגלה בכל טוב...** בהצלחה.

בברכת שבת שלום ומבורך
שלמה

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי

הרב שלום ארוש שליט"א

בצר הרחבת לי

בחדר הסגור שלו - מי יפריע לו? ומכיוון שכל דבר היה לו רק לעצמו, הוא גם לא למד להתחלק עם אחיו ולחיות עם החברה ולהתמודד. נכנסה בו תכונה כזו, שהוא רוצה את השקט שלו, את המנוחה שלו, שלא יפריעו לו וכו' וכו'. וכל שכן אם היה לו בחדר אינטרנט וכל מיני גיהינום, שבוודאי ה"פרטיות" שהייתה לו היתה הנפילה שלו...

נמצא, שהפינוק והחיסרון בקשיים הזיקו לנפשו, שהוא נעשה אנוכי ובעל אופי לא נוח וכו'. כמובן, זה לא היה חייב להיות ככה, וגם בן העשירים, אילו היה זוכה להשתמש בתנאי חייו הטובים כדי לעזור לזולת ולחפש אתגרים בתחום החסד וכו', היה גם הוא זוכה להתחזק מתנאי חייו, אלא שזה יותר קשה ורחוק מהמציאות שהיה כך, כי על פי רוב, רק מי שדעתו שפלה זוכה להתעלות, שלכן נאמר: היזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה.

לכן, כל אחד וכל אחת ישליכו את מה שלמדנו כאן לכל תחום בחיים, כגון: מקום עבודה לא נח, משכורת קטנה, ילד עם בעיות ל"ע, בעל קשה, אשה קשה, חובות וכו' וכו' - על הכול צריכים להסתכל בעין חיובית, בעין האמונה, ולהאמין שבוודאי הכול לטובה גמורה, ולהתחזק ולהודות על הכול, ולעבור את הכול בשמחה, ואז בוודאי יראה בעיניו, איך מכל המצב הקשה והלא נוח, יצא רק טוב, והוא יראה את השגתו ה' ונסים ונפלאות, ויוכל לכתוב את כל הישגות שראוה.

להם באופן טבעי. הם מסתדרים עם אנשים, ופשוט להם להתחלק אתם. הם לא צריכים אפילו לעבוד על מידה זו, כי זה דבר טבעי בשבילם, שבא מהבית, כי מעולם לא היה להם חדר משל עצמם, ועל ידי זה הם לא התנפחו באנוכיות. והם היו צריכים להתחלק במשחקים עם אחיהם, והם רגילים לרעש ולהמולה וכו' וכו'.

כל זה הם זכו, כשקיבלו את התנאים הקשים של חייהם באמונה, וזה הכין אותם להצלחה בעולם הזה. אלו היו ממורמרים על תנאי חייהם, לא היו מקבלים את המתנות הללו שהיו גלומות באותם תנאים. על פי דוגמה זו רואים, שאם מסתכלים על השכל של כל דבר, זה טוב מאד כשיש קשיים. לומדים לשמוח בחלקנו, במה שיש.

לעומת זאת, ישנם אנשים שהתנאים ה"טובים" שהיו להם בילדותם, הזיקו להם, לדוגמה: אחד מפונק שהיה לו חדר משלו וכל הצעצועים לעצמו, אזי מפני שהייתה לו "פרטיות", שאף אחד לא רואה מה הוא עושה, הוא הרבה להתבטל וישן יותר ממה שצריך, ובזבז את הזמן

מה שכתבנו בשבוע שעבר לגבי התחזקות ולעבוד את ה' בכל מצב. זה הוא הדבר נכון לכל מיני מצבים בגשמיים שהם קיצוניים, קשים, לא כמו שרגילים, לא מצויים וכו' וכו' - שהנקודה הפנימית להתמודד עם זה היא רק האמונה: יש כאן השגחה מדויקת ואלו התנאים המדויקים בשבילי, וככה ה' רוצה שאני אעבוד אותו, בתנאים האלו ולהתחזק. ועל זה נאמר: בצר הרחבת לי - תמיד מתוך הדחק צומחות ישועות עצומות.

וזה בא לתקן טעות רווחת מאד, שחושבים שרק אם תנאי החיים הם נוחים, זה טוב, ולמעשה זה אינו נכון, ואדרבה, בהרבה מקרים מתגלה למפרע, שאותם חיים שהיו בהם קושי ואי נוחות, היו בריאים לנפש האדם, שלמד לחיות ולהתמודד גם כשלא הכי נח.

דוגמה לכך היא עניין חינוך הילדים: ילדים רבים שגדלו בבתי עם תנאים לא קלים, יצאו בריאים בנפשם ומוכנים להתמודדות עם קשיי החיים. לדוגמה: ילדים שגדלו במשפחה מרובת ילדים, ההצלחה בחברה באה

רבינו משה חיים לוצאטו - הרמח"ל צדוק"ל זיע"א כו אייר

לאורם נלך הילולא דצדיקא

בצורתא דזוזא (בצורת מטבע) אינו יודע ואינו רוצה לידע מתענוגי העולם הזה.

עקב מחלוקת שפרצה על הרמח"ל הק' עזב הוא את עירו והמשיך בדרכו מפרנקפורט לאמסטרדם. שם חיבר והדפיס את ספריו "דרך ה'" ו"מסילת ישרים" שאינם עוסקים בקבלה בגלוי אלא בצניעה. הרמח"ל הק' כותב בתחילת ספרו מסילת ישרים: "החיבור הזה לא חיברתי ללמד לבני האדם את אשר לא ידעו, אלא להזכירם את הידוע להם כבר. אם כי יש הטוענים כי יש בספר רעיונות מקוריים, וכי שירבב לספר דברי קבלה בין השיטין".

בשנת ה'תק"ג עזב הרמח"ל הק' את אמסטרדם עם אשתו ובנו בדרכו לארץ חמדה - ארץ ישראל. והשתקע בעכו וידוע כי התגורר בסמוך לנמל. הרמח"ל כתב כמאה עשרים ספרים ורוב ספריו עוסקים בקבלה בין ספריו המפורסמים יותר: "מסילת ישרים" "דרך ה'" "דעת תבונות" "קל"ח פתחי חכמה" רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א היה מורה למקורבים חדשים שילמדו בספר מסילת ישרים (אבני"ה ברזל) בעל שו"ת לב דוד כותב עליו: "כי האיש משה הדור הוא לכל החסידים והישרים וממשה ועד משה לא קם חכם כמשה המאיר עיני ישראל בתורת אמת וחוקים ישרים". קצרה היריעה לגולל עליה אפס קצה מפעולות איש האלוקים בהשגות אלוקות אשר השיג כתב ולימד בחכמה זו בה העפיל לרום והיה אחד מיחיד הדורות. הרמח"ל הק' נפטר במגפה עם אשתו ובנו היחיד בכ"ו באייר ה'תק"ו. ונקבר ליד קברו של רבי עקיבא בטבריה. זכות תורתו הקדושה תגן עליו באלף המגן אכ"ר.

רבינו משה חיים לוצאטו נולד באיטליה בשנת ה'תס"ז, לאביו רבי יעקב חי זצ"ל שהיה תלמיד חכם מופלג והיה עוסק במסחר, ולאיו מרת דייאמנטה. מראש יניקותיו היה עולה תמימה לשמים וכל חפצו מילדותו היה רק לגשת אל הקודש והיה חכם בחוכמות ותבונות התורה וכמו שמעיד בעל מחבר עיני ישראל שהתארח בבית אביו וראה אותו בילדותו והתבטא עליו: "ירא שמים מנעוריו ונדר אלוהים היה הנער מבטן אמו, אביו הקדישו לשמים על התורה ועבודת הקודש תמיד".

מגיל צעיר היה רבו המובהק רבי ישעיהו באסאן זי"ע, שחיבב אותו מאוד, ולימד אותו בעיקר תלמוד ופוסקים. בשנת ה'תפ"ו (בגיל 21) הוסמך הרמח"ל ז"ל לרבנות בצוואת עם ידידו המבוגר ממנו רבי משה דוד ואלי זי"ע. והועמד בראש חבורת "מבקשי ה'", והם קבעו לעצמם תקנות מיוחדות רבות לסדר הלימוד בבית מדרשם. בין התקנות היה לימוד רציף ובלתי פוסק בתורות כל שעות היום בספר הזוהר בבית המדרש. בראש חודש סיון ה'תפ"ז נגלו אליו מראות אלוקים וזכה לקבל תורה מפי מגיד אמת אשר גילה לו את סודות התורה ומכמניה. והרמח"ל הק' מתאר התגלות זו:

"נרדמתי ובהקיצתי שמעתי קול אומר: לגלגלה נחיתתא רזין טמירין דמלכא קדישא (תרגום: לגלות רזין טמירים של המלך הקדוש ירדתי)... ואני לא רואה אותו אלא שומע קולו מדבר מתוך פי". על פרישותו מהבלי העולם התבטא עליו רבו: "כחד משרפי מעלה עזב את תענוגות בני האדם והבליהם והקדיש את כל חפצו ורצונו לקרבת אלוקיו, לא הלך אחרי שווא, ובשרירות והבלי הילדות והשחרות עד כמעט אפילו

קו האמונה
02-6444250

חיזוקין
לומדים הלכה

הלכות בן אדם לחברו

**אמר אחד הצדיקים
לאהוב כל יהודי,
זה דומה לסוכר
בכוס תה.
שאדם מוכן להמיס
את עצמו, כדי
להמתיק לזולתו.**

(הנהגות אהבת ישראל)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

שו"ת אקטואלי השאלות שלכם, התשובות של הרב

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

לכם את כל הצרות, כמו שכתבנו גם בספר בגן העושר כדאי מאוד לקרוא אותו, אך גם תראו איך להפסיק עם צ'קים, כי כשמשלמים בכסף מזומן יש יותר חישוב מה באמת הכרחי ומה פחות, מטבע הדברים כשאדם משלם באשראי הוא לא מרגיש את ההוצאה ורק בסוף החודש זה פתאום מתפוצץ בפנים. וגם נחשבות לו הרבה הוצאות שאנן מוכרחות כל כך, שכל עוד שהשתמשתם באשראי וצ'קים, היה מפתה להוציא. כאשר אין שימוש בצ'קים יותר צועקים לה'. ושצועקים לה', ה' עוזר. תראו איך להסתפק עם מה ש' נותן לכם, ה' קובע את רמת החיים שבה אתם תחיו, תלמדו לשמוח בחלקכם, אתם לא יכולים להתעקש לחיות ברמת חיים, שהיא יותר מהיכולת הכספית שלכם. אם הסכום ש' יקציב לכם לא מספיק לכם, נשארת לכם עצה אחת - לצעוק לה', תרבו בתפילה ותבקשו מה' מתנת חיים שיוסיף לתקציב החודשי שלכם. ותודו לה' על הסכום שנתן לכם ה', תשתפו את ה' בצער חסרונ פרנסתכם, וכך תגידו לה': "ריבונו של עולם תודה לך, שנתת לי כך וכך כסף, ועזרת לי עד היום, אבל איני מצליח להסתדר עם הפרנסה שאתה נותן, זה אינו מספיק לי. ואתה צדיק על כל הבא עלי, אמת עשית ואני הרשעתי. הנני יודע, שעוונותי גרמו שקיפחתי את פרנסתי, אבל גלוי וידוע לפניך ריבונו של עולם, שעד שאדם זוכה להיות איש כשר, לוקח זמן, לעת עתה תן לי בבקשה, תוספת פרנסה בחסדך, מידך הרחבה... ותוסיפו מדעתכם תפילות ובקשות. כאשר אדם מרבה בתפילה, הוא רואה עין בעין, איך ה' עוזר לו, ומשלים לו את כל החסרונות כפל כפלים. אתם צריכים להסתפק במועט, אל תקחו הלוואות שאתם לא יכולים לפרוע, אפילו לצורך שבת, וגם אם תצטרך לאכול לחם ומים, ולעשות שבת כיום חול. ועדיף לכם להיות חייבים לעצמכם דברים מאשר להיות חייבים לאנשים. מפני שבגלל הקפדות מאנשים יכול להיות מצב יותר גרוע. ותרשמו בפנקס מה שאתם צריכים, ותתפללו על חסרונות אלו, ובבא העת תקנו דבר דבר. אל תפזרו בעבור עצמכם או בעבור בני ביתכם, ואל תרבו במותרות, ותהיו שמחים בחלקכם, אדם שזוכה להיות שמח בחלקו, לא רץ להיות עשיר. צריך לדעת להמתין לישועת ה', ולא לעשות מעשים במהירות ובלי ישוב הדעת. כל זה היה חלק ראשון לבעיית החובות, החלק השני הוא לעשות תשובה על העברה שבגללה נהייתם בעל חוב. תשובה זה לדבר עם ה', לבקש מה': "תראה לי על מה בא לי הקושי בפרנסה, תראה לי מה אני עוד צריך לתקן, הרי אין ייסורים ללא עוון, סלח לי על העוון שבגללו אין לי פרנסה". דברים עיקריים שמביאים חסרון פרנסה, ושצריך לעשות תשובה: פגם ברית קודש, חסרון בשמירת טהרה, לשון הרע. בהצלחה רבה.

שאלה המשובלת בסיפור : זכיתי להיות בשיעור של כבוד הרב לאחר התלבטות לא קלה נתתי לזה הזדמנות! בסופו של דבר יצאתי בוכה! לא יודעת כיצד להכיל את כל הדברים ששמעתי. על אמונה, התנהלות בענייני פרנסה וכו'...

כתבתי לכבוד הרב מכתב קצר על כך שיש לנו קשיי פרנסה, 4 ילדים, המשכורת נכנסת ומסתיימת באותה השניה! החלטתי כשאני מגיעה הביתה אני גוזרת את כרטיס האשראי ואם בעלי רוצה לעשות שינוי וללכת ללמוד תורה אני לא אסמך ממנו! מהיום רק בורא עולם! הגעתי הביתה גזרנו את כרטיס האשראי ובבית אין פרנסה. מה עושים?! התבודדות! בקשתי מבורא עולם, אנא תושיע אותנו. יום ועוד יום עובר מבכי לשמחה דמעות תחנונים... כלום! רשמים במכולת, מבקשים ממשהו כסף כדי לקנות מטרנה לתינוקת. הגיע ישיי בבוקר, לקחתי על עצמי להתפלל תפילת שחרית. כל הזמן חשבתי בראש בורא עולם עוד מעט שבת ואין לי אגורה תעזור לי. המחשבה שהייתה בראש אם יהיו לי 200 שח' אני אסתדר. התפללתי חזק מתוך הלב כשעתיים, סיימתי את התפילה ובמילה האחרונה בעלי מסמן לי הרצפה. אנחנו רואים מעטפה סגורה, פתחנו את המעטפה והיו במעטפה 200 שקלים, בשטרות של 50. מה שהרגשתי אני לא יכולה אפילו להתחיל לתאר תפילתי התקבלה וזה היה רק ההתחלה. מאז הניסים והישועות שאנחנו רואים בלי סוף, אין לנו כסף ולא חסר לנו כלום. אבל אנחנו בהחלט זקוקים להדרכה. יש לנו חובות גדולים, בעלי גם התייעץ עם רב שאמר לו דעת תורה לא לעזוב את העבודה, אנחנו יותר מקצת מבולבלים. אנחנו לומדים את הספרים שלך יחד, משתדלים לפעול לפיהם, עושים התבודדויות ומבקשים יישוב הדעת ומתפללים לקבל החלטות נכונות. אז מה עושים עכשיו??? איך משיכים מכאן?

תשובה: כמו שאת מספרת ברוך השם אני רואה שלקחתם את התודה וההודאה לכיוון נכון, אבל ההדרכה למעשה היא: בשלב ראשון, לעשות חשבון מה הן ההוצאות החודשיות, ואז לראות אם יש הכנסות המכסות לפחות את ההוצאות החודשיות. אם אין לכם הכנסות מספיקות, צריך לעשות השתדלות נוספת לפרנסה כדי להחזיר את החובות מעט, נכון שאנחנו מתחזקים בתודה והודאה ובתפילות אבל אדם צריך להיזהר שלא יהיה בגדר של 'לזה רשע ולא ישלם', ולאחר מכן לכנס את בעלי החובות ולהסביר להם על המציאות שבה אתם נמצאים ושמעכשיו תעמדו בסכום סמלי בכל חודש עד שתסיימו את החובות. לגבי הכרטיס אשראי טוב שגזרתם אותו, זה אחד הדברים שגרם

**מחקרנים כה לחסן כה-
ככל הדרכים...**

להזמנת מסיכות ומוצרים נוספים:
050-9931931

אני אוהב כל יהודי

יריחן לרכב עם תפילת הדרך מאחור

מצוה על כל אדם לאהוב
את כל אחד ואחד מישראל כגופו
שנאמר:
"ואהבת לרעך כמוך"

תפילת השל"ה

הסגולה הידועה לבנים צדיקים, יש לאמרה בערב
ראש חודש סיון (כ"ט אייר)

עולם שום פסול ושמץ, אך שלום ואמת וטוב
וישר בעיני אלהים ובעיני אדם, ויהיו בעלי
תורה, מארי מקרא, מארי משנה, מארי תלמוד,
מארי רזא, מארי מצוה, מארי גומלי חסדים,
מארי מדות תרומיות, ויעבדוך באהבה וביראה
פנימית, ולא יראה חיצונית. ותן לכל גויה וגויה
מהם די מחסורה בכבוד, ותן להם בריאות וכבוד
וכח, ותן להם קומה ויפי וחו וחסד, ויהיה אהבה
ואחווה ושלום ביניהם, ותזמין להם זיווגים הגונים
מזרע תלמידי חכמים מזרע צדיקים, וגם הם
זיווגים יהיו כמותם ככל אשר התפללתי עליהם,
כי זכרון אחד עולה לכאן ולכאן.

אתה יי יודע כל תעלומות, ולפניך נגלו מצפוני
לבי, כי כוננתי בכל אלה למען שמך הגדול
והקדוש ולמען תורתך הקדושה. על כן ענני
יי ענני בעבור האבות הקדושים אברהם יצחק
ועקב, ובגללם תושיע בנים להיות הענפים
דומים לשרשם, ובעבור דוד עבדך רגל רביעי
במרכבה, המשורר ברוח קדשך.

שיר המעלות אשרי כל ירא ה' ההלך בדרכיו.
יגיע פסוק כי תאכל אשריך וטוב לך. אשתך כגפן
פריה בירפתי ביתך בנך כשתלי זיתים סביב
לשלחנה. הנה כי כן יברך גבר ירא ה'. יברך ה'
מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חייה. וראה
בנים לבניך שלום על ישראל.

אנא יי שומע תפלה, יקים בנו הפסוק. ואני זאת
בריתי אותם אמר יי רוחי אשר עליך ודברי אשר
שמתי בפיך לא ימושו מפיה ומפי זרעך ומפי
זרע זרעך אמר יי מעתה ועד עולם. יהיו לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי:

אתה הוא יי אלהינו עד שלא בראת העולם, ואתה
הוא אלהינו משבראת העולם, ומעולם ועד עולם
אתה אל. ובראת עולמך בגין לאשתמודע אלהותך
[כדי שתפורסם מלכותך] באמצעות תורתך
הקדושה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.
"בראשית", בשביל תורה ובשביל ישראל, כי
הם עמך ונחלתך אשר בחרת בהם מכל האמות,
ונתת להם תורתך הקדושה, וקרבתם לשמך
הגדול. ועל קיום העולם ועל קיום התורה בא
לנו ממך יי אלהינו שני צווים. כתבת בתורתך
"פרו ורבו", וכתבת בתורתך "ולמדתם אותם
את בניכם", והכונה בשתייהן אחת, כי לא לתהו
בראת כי אם לשבת, ולכבודך בראת, יצרת אף
עשית, כדי שנהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי כל
עמך בית ישראל יודעי שמך ולומדי תורתך.

ובכן אבוא אליך יי מלך מלכי המלכים, ואפיל
תחנותי, ועיני לך תלויות עד שתחנני ותשמע
תפילתי להזמין לי בנים ובנות, וגם הם יפרו
וירבו הם ובניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות
לתכלית שהם ואני ואנחנו כלנו יעסקו בתורתך
הקדושה ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים
את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, והאר
עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך לאהבה
וליראה את שמך. אבינו אב הרחמן, תן לכלנו
חיים ארוכים וברוכים, מי כמוך אב הרחמים
זוכר יצוריו לחיים ברחמים, זכרנו לחיים נצחיים
כמו שהתפלל אברהם אבינו "לו יחיה
לפניך", ופרשו רבותינו זכרונם לברכה,
"ביראתך". כי על כן, באתי לבקש
ולחנן מלפניך שיהא זרעי וזרע זרעי
עד עולם זרע פשר, ואל ימצא
בי ובזרעי ובזרע זרעי עד

באדיבות "חוט אל חסד"

לתפילה וברכה ע"י הרב שלום ארוש
בליל שבועות: 02-5308000

* שמות לברכה יתקבלו במערכת עד ב' סיון

כך נולד סיפור חדש

באיזה גיל פי ארבע מוכפל ערכך? ומתי פוחת
ערכך בבת אחת, בשבעים אחוזים ביום אחד?

תשובה פרשת תזריע מצורע: בטהרת הצרעת משתמשים בעץ
אדום, אדום וצמר הצבוע בתולעת שני (ויקרא יד ד). בפרשת חוקת,
תהליך הטהרה של טמא מת דורש אף הוא את השימוש ברכיבים
אלה, בנוסף לאפר פרה אדומה (במדבר יט ו).

זוכה: משפחת חיים, באר שבע.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

שלום, שמי רחל ואני קוראת בקביעות את העלון המחזק- "חוט של חסד".

ובמיוחד אני אוהבת את כל המדורי ילדים, וכאחת שקוראת את סיפורי התודה, רציתי מאוד גם לשלוח איזה סיפור תודה.

וכך גם יום למחרת אמרתי תודה ודברתי עם ה'.

ביום השלישי שאני אומרת תודה, כשאני חזרתי מבית הספר אמא שלי סיפרה לי בהתרגשות שאחותי סגרה וורט.

אני ממש שמחתי והתרגשתי, לא האמנתי שזה יהיה כל כך קרוב ומהר.

סיפרתי לאמא שלי וכולנו הודינו לה' על הטוב הזה...

תודה רבה לכם העלון הנפלא ועל המדור המחזק.

אמרתי תודה ונולד סיפור של ישועה

ואז נזכרתי שיש לי אחות שהיא גדולה והיא צריכה להתחתן ואני כל הזמן מתפללת עליה שתמצא חתן..

וזהו- פשוט התחלתי לומר תודה לה', דיברתי איתו ואמרתי לו תודה על זה שאחותי עדיין לא התחתנה, זה היה ממש תענוג.

אפילו לא שמתי לב איך הזמן עבר ואני כבר מדברת עם ה' חצי שעה! לא האמנתי

מדור ילדים שעשועון מגוון

כתב חידה

1. פתרו את כתב החידה, לפי "את בש" 2. מצאו את המקור לפסוק שהתקבל:

לדוג: בכפי- שלוש

ל מ א ש פ ת פ ת כ צ ת ג ה ת ב ג ת ט מ

ט פ א ט כ ל י פ ב ש א צ צ ת ג ה ב ש א כ צ

בדיחות הדעת

קבצן דופק על דלתו של איש עשיר ומבקש נדבה.

אומר העשיר: "אני לא נותן נדבות, אבל... יש לי בחור שמכסח את הדשא שאני נותן לו מאה שקל. תעשה אתה את העבודה ואתן לך מאה וחמישים".

אומר הקבצן: "אין צורך שתפגע בפרנסה שלו. תן לו שימשיך לכסח במאה ותן לי את החמישים העודפים".

העלון מוקדש להצלחת

דיאנה בת אמילנה

להקדשת העלון: 02-5308000

הם נחתו בטביעת עין חדה, הם שומעים טוב, ובמיוחד את השיחות שלנו באנגלית או בצרפתית אחרי דלת המטבח או חדר השינה. הילד יודע לזהות ולהבחין בשפת הדיבור ושפת הגוף שאנו משדרים לבן הזוג, והבעיה היא שהוא לא תמיד יכול להבין שישנם מצבים "מתוחים" שבהם לפעמים מותר להתווכח ואולי אפילו לריב.

מו"ר הרב שלום ארוש שליט"א אמר פעם בכנס הורים: "אין יותר ילדים אומללים ומסכנים, מילדים שחווים בעיות של "שלוש בית" ובמיוחד ילדים להורים גרושים".

חובה עלינו להיזהר כפליים

עלינו להפנים, כי כל מילה שלנו נמדדת, כל הערה ומריבה נחרטת. אני בטוח שאף אחד מאיתנו אינו רוצה ילדים עם בעיות, חסרי בטחון עצמי או מפוחדים וכבויים. ולכן אנחנו חייבים לשמור על שטח סטירלי. נקפיד על לשון וסגנון מכובד, זה לטובת ילדינו ולטובתנו. אם נשכיל להבין שכל מריבה פוגעת בילד שלנו- אנחנו נתאמץ, נשתדל ונבליג. כמו שאומרים "בשביל הילדים" זכרו היטב, הילד אינו וותרן, וכשהוא יגדל הוא יבין עד כמה ההתנהגות האנוכית שלנו ההורים גרמה לו להיות "בעייתי" מבחינה נפשית כמו שהוא עכשיו. נלמד לוותר בשביל הילדים שהרי אף אחד לא רוצה להיזקק עם חצי מעיל.

הרב אבוחצירא- יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

יאות להביא לו מעיל להתעטף בו. הבן הגיע הביתה וסיפר לאביו בדמעות את דברי הסב.

האב ברשעו לא התרגש, לב אבן שכן בקרבו. אך בנו הציג לו וינדד. מבלי לחשוב פעמים שלח את הבן לעליית הגג: "שם, באחת הפינות, בין החפצים הישנים מונח לו מעיל חורף ישן, קח אותו לסבא שלך!". כעבור דקות ארוכות ירד הבן מעליית הגג, האב שביקש לראות את המעיל, נדהם לראות כי בידי הבן רק חצי מעיל ישן. "היכן החצי השני, מדוע גזרת אותו?" שאל בכעס "את החצי השני, אני שומר בשבילך אבא, כשאתה תהיה זקן ויהיה לך קר, אתן לך אותו..."

מה המסר

אין זה מענייננו, אם אותו אב הבין את המסר, יתכן גם שהתפקיד אותו נטל הילד בסיפור זה - לחנך את אביו - לא מיועד עבורו.

אך אין ספק, שסיפור זה מעורר בלבו של כל מתבונן מספר נקודות הראויות לבדיקה, הוא מעורר מחשבות אודות הדוגמה האישית ומעלה הרהורים על כיבוד הורים. נכון, המקרה הוא קיצוני, אך תמיד במטרה למדוד דרך ממוצעת, כדאי להקצין ולראות כיצד הדברים נראים בקיצוניות.

היסודות לבניין החינוך

כדי שילדינו לא יהיו אלו המחנכים אותנו, וכדי שאנו נהיה אלו המחנכים אותם, עלינו להראות דוגמה אישית טובה, הנהגות מתוקנות, מעשים ישרים ודיבורים נקיים.

כאשר נהיה ישרים איתם, יהיו גם הם ישרים איתנו, כך נניח בע"ה את היסודות לבניין אישיותם. הילדים ילמדו כיצד אנחנו מתמודדים עם הניסיונות וכך גם הם יוכלו לשאת אותנו בהתמודדות שלהם. ואני לא מדבר רק על הורים למתבגרים, אלא בעיקר להורים לילדים בגיל הרך, כי שם זה מתחיל.

הילדים מבינים הכל

ילידי הדור שלנו, ניתנה מתנה לא כ"כ נעימה: "שכל, פקחות והבנה".

הילדים שלנו, מבינים הכל, קשה להסתיר מהם דברים,

סמכות הורית ומשמעת בגיל הרך פרק יב'

בשבוע שעבר, הזכרנו, שכאשר אנחנו מגדלים ילדים שטועמים לעיתים קרובות, בעיות בזוגיות ושלוש בית- עלינו לדעת שאנחנו מגדלים אותם על חבית מלאה אבק שריפה. בכל יוכוח ומריבה חדשה שלנו ההורים, אנחנו מוסיפים עוד אבק שריפה לחבית. הילדים שלנו פיקחים מאוד, והם מבינים ומרגישים כל תעודה רגשית שלנו ההורים. בדרך כלל, בזמני מריבה או אפילו בזמני יוכוח קל, הם מפחדים וחוששים ולכן הם שותקים. אך אם היינו יכולים לשמוע את רחשי הלב שלהם, היינו מתביישים. לעיתים הילדים אפילו מעיזים, ודורשים מאיתנו להפסיק, ואין בושה גדולה מזו.

נושא ה"שלוש בית" וקשיי התקשורת הזוגית בין ההורים, הוא עניין מרכזי, שעולה בכל נושא חינוכי ובכל שכבת גיל, נושא זה טעון מאוד מבחינה רגשית ולכן עלינו להציגו בכל הזדמנות עם הורים, ובפרט בבואנו לדון על בעיות משמעת בגיל הרך.

למי החצי השני?

חכמים מספרים, על אדם עשיר שלא השכיל לכבד את אביו. למרות שידע שאביו חסר אמצעים וחסר בית, לא עשה מאומה כדי להביא רווחה לאביו. מעולם לא הציג לו עזרה ואף לא הסכים להכניסו לביתו. הבן התגורר בבית מפואר, ישן בחדר מוסק ונעים, מיטות הבית היו מוצעות סדיני משי רך ומלטף, ושמיות נעימות ומחממות היו פרוסות עליהן. לעומת זאת האב, ישן ברחובה של עיר על ספסל, מכוסה בכמה סמרטוטים וקופא מקור.

מידי כמה ימים היה מגיע הסבא לבית בנו, נוקש על הדלת, מנסה להיכנס, אך האבא היה דוחה את אביו הסבא, בלך ושוב. והנה פעם אחת, ראה הנכד בדרכו לבית הספר את הסבא בביזיונו, על הספסל, ולבו נחמץ. בשכלו הישר, הבין הבן שמהו אינו כשורה בהתנהגותו של אביו כלפי הסב. החליט ומיד עשה, מידי יום משתדל היה להביא לסבא מעט אוכל מהבית, בהיחבא. כך שהאב לא ידע ולא ירגיש. ואמנם, הסבא הכיר לו טובה והגיב בברכות חמות ואהבה כנה. באחד מימי החורף הקפואים כשמד המעלות הורה לכיוון האפס, פנה הסב לנכדו וביקשו כי יאמר לאביו שהוא קופא מקור, אולי

חוק האמונה החוק המנצח!

סדרת הספרים המובחרים של הרב שלום ארוש

הלימוד היומי לחיים מבורכים

חדש על המדף!

052-2240696

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כו אייר תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 6:48 תל-אביב: 7:03 חיפה 6:56 מוצאי שבת: ירושלים: 8:04 תל-אביב: 8:07 חיפה: 8:07 ר"ת: 8:40

פרשת בהר בחוקותי

בטחון ושמה בחלקו

שלוות נפש הבוטח...

סיפר תלמיד מחו"ל שבא ללמוד בישיבת באר יעקב: "ערב אחד ניגש אלי ראש הישיבה הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ושאלתו בפיו: האם יש לי להלוות לו כעת חמשת אלפים דולר... השבתי לו שאין אצלי כעת יותר ממספר דולרים בודדים.

"הוא סיפר לי שהתחייב לפרוע חוב של הישיבה בסכום זה, עד שעה עשר בלילה, ואמנם ניסה במשך היום להשיג את הסכום אך לא עלתה בידו, לכן חשב שיעשה השתדלות אחרונה וישאל גם אותי.

"החלטתי, מתוך סקרנות, לעקוב אחר מעשיו של ראש הישיבה. ולפליאתי הרבה ראיתי שאחרי תפלת מעריב לא עלה לביתו לטעום דבר-מה כדרכו, אלא המשיך את סדר לימודו בישיבה. אני שידעתי את העול שרובץ כעת על לבו, נדהמתי משלוות נפשו של ראש הישיבה ומלמודו במנוחת הדעת.

"והנה לתדהמתי הרבה, רואה אני כיצד ברבע לעשר, - רבע שעה לפני השעה שהתחייב לפריעת החוב - נכנס יהודי מחו"ל שבנו לומד בישיבה ואשר החליט באותו יום להפתיע את בנו מבלי להודיעו קודם על ביקורו. עם כניסתו לישיבה ניגש מיד לומר "שלום עליכם" לראש הישיבה, והניח על שולחנו כתרומה לישיבה, סך חמשת אלפים דולר בדיוק!

"לאחר כרבע שעה, בשעה היעודה, הגיע המלוה וקיבל בחזרה את חובו. מה שהפליא אותי ביותר הוא שעל פניו של רבי משה שמואל לא היה ניכר שום התפעלות מה"מופת" שנתרחש זה עתה (כשם שלא היה ניכר עליו "מתח" קודם לכן) מרוב פשטות בטחונו המושלם בבוראו, כאילו היה רגיל בכגון דא.

הלמות עמלים

עשיר ורש מייחלים להשי"ת...

סיפר הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בשיעורו על החומש) על כ"ק האדמו"ר מסוקולוב ששאל: בשלמא מה שיש אוכל לעני מובן, שהרי כשקם בבוקר ורואה שאין לו מה לאכול שופך ליבו בתפלה להשי"ת והוא מזמן לו אוכלו, אבל העשיר, מהיכן יש לו אוכל, הרי הוא לא מרגיש צורך להתפלל על כך להשי"ת!!

אלא תירץ רבי יוסף דוב: הרי חז"ל אומרים שמי שיש לו מנה רוצה מאתים, נמצא שעל מה שאין לו הוא מתפלל להשי"ת, ובזכות זה שמתפלל על מה שאין לו, יכול לאכול מה שיש לו...

מתוך מאמר

הבוטח בה' שמספק לו כל צרכו, הריהו שמח בחלקו ואינו דואג דאגת המחר !

נלמד מהפסוק: "ואכלתם לשובע... וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית... ועיויתי את ברכתי" (פרק כה-ט, כ, כא) והקשו המפרשים: וכי אם לא ישאלו "מה נאכל בשנה השביעית" לא יצוה הקב"ה את ברכתו ומדוע תלה את ברכתו ב"וכי תאמרו מה נאכל!!" ומפרש הספורנו, שאם לא ישאלו "מה נאכל" יקיים בהם "ואכלתם לשובע" - שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן כאמרם ז"ל "אוכל קמעה ומתברך במעיו" וממילא יספיקו פירות הששית גם לשביעית. ואולם אם "יאמרו מה נאכל" כלומר: כאשר יסופק הדבר אצלם ולא יבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו, או אז "ועשת את התבואה לשלוש השנים" באופן שתשבע העין מראות, ואז תספיק הכמות.

הגאון רבי פנחס הלוי הורוביץ זצ"ל כתב בספרו הפלאה (כתובות סז): לבאר את אמרת חז"ל "איזהו עשיר השמח בחלקו", כלומר, שאינו בוטח על ממונו, לפי שדרך הטבע האנושי לשמוח בדבר רווח שנתחדש לו וכשהורגל בו אינו שמח בו. אבל אדם המשכיל שיוודע כי מה שיש לו אינו שלו, וכל שעה ושעה הוא במתנה מאת השי"ת, הוא שמח בכל עת... וכן הוא בחיי האדם שנאמר "כל הנשמה תהלל י-ה", שאמרו חז"ל על כל נשימה ונשימה יש להלל ולהודות, כי אינו בטוח בחייו אלא על כל נשימה הוא נותן שבח כאילו נולד היום...

ובזה מובן מה שאיתא בזוהר הק': רב המנונא הוי מצלי על מזוני כד יהבין ליה למיכל [=היה מתפלל על מזוני כאשר הוגש לפניו לאכול], והיינו, אף שהיה מוכן לפניו, לא שם מבטחו עליו אלא בעת אכילתו הוא מקבל מהשי"ת. וזה שאמר יעקב "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" שהיה לו לומר "ונתן לי לאכול וללבוש", אלא כוונתו היתה לומר שהלחם שמוכן כבר לאכול והבגד שמוכן כבר ללבוש, אעפ"כ באותה שעה שאוכל ולבוש כאילו אז נותן לו.

זהו שאמרו חז"ל "לא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן". והיינו שבשעת אכילה מקבל מהשי"ת. הוא שנאמר "ואתה נותן להם את אכלם בעיתו" כלומר: בעת אכילה ממש... וממילא כשהקב"ה נותן פרנסה לכל אחד ואחד, אין להחזיק טובה אלא להקב"ה לבד. עכ"ד ההפלאה.

לעומת זאת, כותב החובת הלבבות (שער הבטחון): "ומי שבוטח בזולת ה', מסיר האלוקים השגחתו מעליו, ומניח אותו ביד מי שבטח עליו". ומבאר הגר"א דסלר זצ"ל: כלומר, מי שבוטח בכוחות הטבע, שמשתמש בהם בחכמתו מתוך מחשבה שכך יצליח, ואינו בוטח בהשי"ת שהוא יצליח דרכו, אזי השי"ת מוסר אותו להנהגה טבעית, וכו', ומי שבוטח בה' ומאמין שהשי"ת לבדו מנהיגו, זוכה לראות השגחת ה' גלויה עליו וס"ד מיוחדת, ולפעמים גם ניסים גלויים כפי רום מדריגתו.

קיבוץ וריבה פעלים לתורה...

בחודש העבר הסתלק מעולמינו דמות פלאים בזיכוי הרבים, אשר כמעט ולא נמצא בקרב עסקני היהדות החרדית, בחמישים שנה האחרונות, מי שקיבוץ וריבה פעלים לתורה בכאלו ממדים כמותו, שמו של אותו גאון וצדיק הוא **רבי ירחמיאל קראס ב"ר יעקב ליבר זצ"ל**.

כל מי שמעט הכירו, ראה שכל מעשיו הכבירים נועדו אך ורק להרבות תורה ויהדות בעם ישראל ובעולם, ללא כל טובת הנאה אישית. ואדרבה, הוא זה שמסר את כל כולו, זמנו, כספו וכוחו, כדי להרבות תורה ודעת, בשיעוריו ובדרשותיו, בהקמת מסגרות לימוד ומתיבתות לנערים. ישיבות למתחזקים. כוללים לאברכים, וקעמפים לימי בין הזמנים. לא נגזים אם נאמר כי רבבות משפחות בני תורה חבים לו את חייהם הרוחניים.

הרב ירחמיאל לא היה עוד אחד מהפעילים במוסד או ארגון כל שהוא להפצת תורה, אלא הוא עצמו היה המוסד. הוא היה "אירגון קירוב" בפני עצמו. הכל נשא על כתפיו. גם הרביץ תורה בפיו ובכתב. גם גייס את המשאבים והכספים להחזקת התורה, גם ערך ביקורי בית לקירוב רחוקים לתורה (כפי שנספר ב"נ בס"ד בעלון איש לרעהו פרשת במדבר) וגם הוציא יקר מזולל, והכניס רבים למוסדות תורה.

לא פלא שרבינו הגרא"מ שך זצ"ל העריצו ביותר, וכשהיה הרב שך מגיע לישיבת גרודנא באשדוד למסור את שיעורו השבועי והיו רבני הישיבה ותלמידיה מקבלים פניו, שאלתו הראשונה הייתה: היכן הרב ירחמיאל? ואז היה מוסר בידיו מעטפה ובתוכה סכום נכבד לסייע למפעליו. וכך היה כשהגיע להתייעץ עם הגאון **רבי חיים גריינמן זצ"ל** (אבי המתיבתות), היה רבי חיים יוצא מגידו ומקבלו מיד למרות התור הארוך, בהעריכו את יקרת רגעיו של הרב ירחמיאל.

ואכן ניצול הזמן, ויכולת ההספק של הרב ירחמיאל היה מדהים ובלתי נתפס, כשמרא דכולא עלמא מסייע על ידו. זריזותו היתה כעין הברק כשהוא מנצל כל חלקיק רגע ושבריר דקה ללימוד התורה והפצתה, תלמידי ישיבת גרודנא באשדוד היו נהנים כל פעם מחדש לראות את הפלא שנגלה לעיניהם לעיתים תכופות, כיצד הרב ירחמיאל יוצא עם רכבו לאחר תפלת שחרית בישיבה, לעיר בני ברק, לטפל בעניני הילדים שהכניס שם למתיבתות, וכבר בתחילת סדר א' תוך שעה ורבע!! ראוהו יושב בכולל שבישיבה, (שבאשדוד) כשהוא שקוע בלימוד הסוגיא עם החברותא: פשוט לא יאומן!

כמה מתאים ואופיני לרבי ירחמיאל, השם שניתן לסדרת ספריו: "ותלמודו בידו", שכן בכל זמן ומקום ובכל פעילות שעשה היה הוא ותלמודו בידו. פיזר חידושי תורה בשפע באזני כל מי שרק היה מוכן לשמוע, ומי לא רצה לשמוע פה מפי מרגליות? כשהיה נוהג ברכבו לנסיעות מעט ארוכות בערי הדרום לפעילותו השוטפת, היה מציב סטנדר בינו לבין החברותא שישב לצידו, והיו לומדים יחדיו כל הדרך בריחא דאורייתא כאילו נמצא בבית המדרש, כשאת ההערות המתחדשות כותב בפנקסו על ההגה...

פעם שאלנו אותו לתומינו: היתכן? היאך אפשר עם כזו פעילות עמוסה ועניפה בערי השדה, להמשיך להיות שקועים ככה בלימוד התורה ולהספיק כה הרבה במסירת שיעורים ודרשות וכתבת אלפי דפים של חידושי תורה?!

וכך השיב לנו: יש לי "סיסמא" אחת חזקה שמלווה אותי תמיד בכל צעד, ובכל פעולת-קירוב שאני עוסק בה, והיא לשון **הרמב"ם** (בפ"ג מת"ת ה"ד): "היה לפני עשיית מצוה ותלמוד תורה, אם אפשר למצוה להעשות ע"י אחרים לא יפסיק תלמודו. ואם לאו, יעשה המצוה ויחזור לתלמודו". תבין שמרגע שאני יוצא למצוה שא"א ע"י אחרים ועד לסיומה, יש בי כוונה ומחשבה אחת: "לחזור לתלמודו"! הלימוד שאחזתי בו עומד לנגד עיני לחזור אליו בהקדם! זה שמסייע לי לא לצאת מהלימוד וגם לחזור מיד לשקוע בו מיד. בכל עשיה ועשיה, אינני מסיח את הדעת מ"ויחזור לתלמודו"!

למשמע דבריו הוספנו ואמרנו, שיתכן שלשון הרמב"ם "ויחזור לתלמודו" אינו רק הוראה, אלא גם הבטחה, שאם מפסיק תלמודו למצוה שחייב בה, על-מנת לחזור, מובטח לו שזה לא יוצאו מהלימוד ח"ו, אלא יוכל בקלות לחזור לתלמודו!

לימוד התורה של הילדים מגינה עליהם....

בחורף שנת תשנ"א פרצה "מלחמת המפרץ", שנמשכה כחודש ימים. הצורך מבגדד התקף את היהודים בארץ הקודש בטילי "סקאד" ורק בניסי ניסים ניצלו התושבים ממות לחיים.

באותם ימי אימה וחרדה, כשכל הישוב בארץ ישראל נתקף בפחד נורא ומחדרים (האטומים) אימה, באו מנהלי וראשי ת"ת "סוכת דוד" בירושלים, ושאלו את הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** האם רשאים אנחנו להמשיך בלימודים כרגיל גם בימי החרום? האין זו סכנה להוציא את הילדים לעת כזאת מרשות הוריהם, ולטלטלם לת"ת?

הם סיפרו לו, שלמעשה כבר שאלו את פי גדולי ישראל איך לנהוג בשעה כזאת, והורו להם במפורש שלא לבטל תינוקות של בית רבן מלימודיהם, אבל מי מסוגל לקחת על עצמו אחריות כבירה זו?

הקשיב הרב צדקה לדבריהם וענה בהחלטיות: "אני לוקח על עצמי את האחריות!" בהוסיפו: "עליכם לדעת, כשהילדים ילמדו תורה, הם נמצאים במקום המוגן והבטוח ביותר! אין לכם בכלל מה לפחד!"

וזאת ליהודה

ככל שירבה אדם בעצמו ובעם ישראל את לימוד התורה וקיום המצוות, כן ייטיב עם העם !

נלמד מהפסוק: "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ" (פרק כו-ג, ד, ו)

נמצאנו למדים, כי מי שחפץ באמת ובתמים לתרום תרומה נכבדה ומכרעת להגנת העם והארץ. מי שחפץ באמת לסייע להדיפת האויבים ומיגורם ובהשגת שלום ובטחון. אין לו אלא למלא וליישם את אותם הוראות המפורשות בתורה: לעמוד בלימוד התורה ולקיים מצוותיה! כי רק על ידי אלו מובטח שלום ובטחון בארץ. וממילא, ככל שיותר יתרבה לימוד התורה וקיום המצוות בעם, כן תגדל ותתחזק רשת ההגנה והבטחון.

אמרו חז"ל (בתד"א): כל זמן שבני אדם מבטלין מן התורה, מבקש הקב"ה להחריב את העולם, וכדכתיב: "כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל", ואין מצוקין אלא תלמידי חכמים. ואמרו: בכל יום יוצאים מלאכי חבלה מלפני הקב"ה לחבל את כל העולם כולו, ואלמלא בתי כנסיות ובתי מדרשות, שתלמידי חכמים יושבין בהם ועוסקים בתורה, היו מחבלים את כל העולם כולו מיד....

על הפסוק "עת לעשות לה' הפרו תורתך" כתב **הרמב"ם** בפירוש המשנה (סוף מסכת ברכות) דברים נוקבים בזה הלשון: "יאמר כי כשיבוא העת להפרע מהם ולהנקם, יזדמנו סיבות לבני אדם להפר התורה, כדי שיבוא עליהם העונש במשפט, וזה הענין ארוך ורחוק עמוק עמוק מי ימצאנו". וכשהיה הגאון **רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל** מציג בפני תלמידיו (בישיבת סלבודקה) את דברי הרמב"ם הללו, היה מוסיף ואומר: אין לך "להפר תורה" יותר מאשר ביטול תורה ח"ו!

הגאון הנצי"ב (בפירושו **הרחב דבר** עה"ת) כתב (הביאו הגאון **רבי ראובן כץ זצ"ל** בספרו **דגל ראובן**) שכאשר מגיעה שעת החורבן ומלחמה על כח היהדות וקיום האומה, אזי נדרש לשרי ישראל המתחזקים על קיום האומה להשחית את הסיף, היינו כח התורה שבעל פה ופילפולה. וההכרח להרבות תלמידים וזכות תלמוד תורה דברים.

וגם להעיר את המון ישראל להיות מקיימי התורה ע"י פריסת תופשי התורה, ונמצא כולם עוסקים במלחמתה של תורה, אלה עמלי התורה משיבי מלחמתה שעה ואלו יושבים על הכלים. כי רק זה דרך ההגנה בימי ישעיה ויחזקיה, וחובל עולו של סנחריב מפני שמן התורה שהיה בימיהם."

מוסיף הדגל ראובן: "בימים אלו, יותר מבכל זמן אחר, חובת-זכות היא להחליץ במלוא האונים והעוצמה, לתמוך ולחזק את היכלי הישיבות, לקיים ולבטח את בתי האולפנא, לבצר ולייחד את תלמידי התורה, שבהם נלמדת התורה שבעל פה, ככתוב "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל".

כי רק בכח התורה וסמכותה מתחזקת ומתייצבת ההגנה וההצלה נגד הקמים עלינו. ורק במלחמה שעה של התורה מתחזקת ומתבצרת תקוות הנצחון להכנעתם של העמלקים". עכ"ד.

שלימות בגמילות חסד – כאשר נעשה באופן המועיל ביותר לזולת!

נלמד מהפסוק: "ונתתי גשמיכם בעתם" (פרק כו-ד)

ואמרו חז"ל: מהי בעתם? לא שכורה [שלא תשתה יותר מדי] ולא צמאה אלא בינונית. דבר אחר: בעתו – בלילי רביעית ובלילי שבתות. ופירש רש"י: שאין טורח על בני אדם דאין הולכים בדרכים (תענית כב:). עוד אמרו חז"ל (מד"ר לה-ט): בימי הורדוס המלך היו גשמים יורדים בלילות, ובשחרית נשבה הרוח נתפזרו העבים וזרחה החמה, נתגבה הארץ והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתם, ויודעים שרצון אביהם שבשמים הם עושים כך צריכה להיות ההטבה מאדם לחברו, באופן הנוח ביותר לחברו.

כתב רבינו בחיי זצ"ל (בספרו כד הקמח): "וצריך אדם להזהר במדת החסד, שעם מדה זו יתמשל לבוראו יתברך וילך בדרכיו, כי המדה הזאת היא ממדותיו ובה הוא יתעלה, מנהיג עולמו. וכן אנו אומרים בתפלת יוצר, המנהיג עולמו בחסד, ובו נברא העולם שנאמר (תהלים פט-ג) אמרתי עולם חסד יבנה.

וכל הזהיר במדה זו – כתב רבינו בחיי – הוא מי שנפשו שפלה והוא הירא את השי"ת. והמדה הזו שהחזיק בה בחייו שואבת נשמתו לחיי העולם הבא, והיא מחופפת עליו כעטרה לראש. הוא שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קג-ז) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדיקתו לבני בנים.

ומובא במעם לועז (אבות) בשם הספרים הק', שיש בשמים מלאכים הממונים על גמילות החסד שעושים ישראל למטה. וכשמדת הדין מקטרגת על ישראל מראים אותם המלאכים החסד שעושים ישראל, והקב"ה מרחם על ישראל, מפני שהוא יתברך חפץ חסד הוא. ואם כן, ראוי גם לאדם להתנהג במדה זו, שאפילו אם רואה בחברו דבר רע, אבל יש בו צד טוב, יסיר כעסו מעליו.

"כדי שיתחזק האדם בדרכי הצדקה והחסד" – כתב הגאון **רבי אליהו הכהן מאיזמיר זצ"ל** (בספרו **שבת מוסר פ"ל**) – "ישים לנגד עיניו, שהקב"ה מקור הצדקות והחסדים, ותמיד, בלי הפסק רגע, עושה צדקה וחסד בעולמו עם הכלל ועם הפרט. ומכיון שכן, כאשר יזדמן ביד האדם לעשות צדקה וחסד, נמצא שהקב"ה עושהו שלוחו, והשליח כמשלח, כדברי חז"ל (קידושין מא:) וא"כ כמה שמחה צריך האדם בעצמו, וכמה השתדלות וזריזות נמרץ לעשותו, כיון שנעשה שלוחו של בוראו.

דוד המלך אומר (בתהלים פו-ב): "לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני". נשאלת השאלה: כיצד זה משבח דוד ומכנה עצמו בתואר חסיד, והרי אדם העושה מעשה חסד ומפרסמו, מנכים לו משכר המצוה שעשה?

וביאר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל: כאשר מתפאר אדם ומפרסם שאיש חסד הוא, הרי רבים משכימים לפתחו ומבקשים עזרה. ובוודאי, כאשר תולה שלט על ביתו שדלתו פתוחה לכל מי שזקוק לעזרתו. הוא שאמר דוד "כי חסיד אני" הוא פרסם והודיע שדלת ביתו פתוחה בכל עת ובכל שעה לענות לשואליו ולהשיב להם דבר הלכה.

"לעזור ליהודי"

סיפר הגר"ר דניאל לוי זצ"ל (אב"ד ציריך): באחד הימים נכנסתי לביתו של הגאון **רבי משה פיינשטיין זצ"ל** שהייתי מקורב אליו. אמרה לי הרבנית כי הרופא אסר על רבי משה לדבר, ולכן עלי לשים לב שלא להטריח את רבי משה בדיבור. ואכן ישבתי אצלו והשתדלתי שהרב ימנע מלדבר.

והנה באמצע "שיחתנו" נשמע צילצול טלפון, רבי משה רמז לי בידו שארים את השפופרת. עניתי לטלפון וניסיתי להסביר את המצב שרבי משה אינו יכול לדבר. אך התברר לי שעל הקו היתה אשה גלמודה שכל בקשתה מרבי משה שיעשה השתדלות עבורה להשיג לה הנחה מסויימת בתשלום שכירות הדירה אשר גרה בה...

כשהבין רבי משה מתוך שיחתי עמה במה דברים אמורים, לקח ממני בעצמו את שפופרת הטלפון והחל לדבר עמה בכל חיותו בנושא שהציק לה, ניסה להרגיעה והתווה באזניה את האופן שמתכוון להשתדל בעבורה.

בתוך כך נכנסה הרבנית, וכשראתה אותו משוחח כרגיל נזעקה: "הראש ישיבה הרי יודע שהרופא אסר עליו לדבר!" רבי משה נעמד וענה לה בנחת בזה הלשון (תורגם מאידיש): "אנו נמצאים בעולם הזה כדי לעזור ליהודי..." **הלמות עמלים – ח"ב**

משכיל אל דל...

כ"ק האדמו"ר הזקן מסטריקוב – רבי אלימלך מענדל זצ"ל התבטא פעם: "מילדותי אני נוטל כסף כדי להחיות יהודים". ואכן היה האדמו"ר מיוחד במדת החסד. משנזדמן לידו מעשה צדקה או חסד. היה עוסק בו בזריזות ובמסירות עד שנמצאה הישועה לאותו נזקק.

ומעשה באחד החסידים שתינה לפניו את צרתו. בעל הבית שאצלו עובד לפרנסתו פיטרו מעבודתו ובביתו אין פרוטה לפורטה לכלכלת ילדיו הקטנים הסובלים עד כדי חרפת רעב.

מחוץ לחדרו של האדמו"ר המתין קהל גדול. אך לתדהמתו של אותו חסיד, הרבי לא השתתה אפילו רגע אחד. הוא קם ממקומו ויצא בחשכת הליל עם משמשו כשהוא מועיד פעמיו למעונו של אחד מחסידיו שהיה ברשותו מפעל גדול. הוא הקיש על דלתו וצויה על חסידו בעל המפעל, לשבץ את אותו יהודי עני בין עובדי המפעל...

כאשר שב הרבי למעונו עדיין המתין לו הקהל, כשהוא ממשיך בעבודת הקודש, שש ושמה על החסד שזכה בו להוציא עוד יהודי מצרה לרווחה ומאפילה לאורה.

מתוך מאמר לזכרו

חסד בגופו...

סיפר מגיד שיעור מאחד הישיבות בירושלים, שלאחר שינויים וצימצומים שנעשו בצוות הישיבה, קיבל הודעה כי כנראה יאלץ לעזוב את משרתו. הלה שהיה בעל משפחה גדולה, נפלה עליו ההודעה כרעם ביום בהיר, והיה דואג מאוד כיצד יפרנס את משפחתו.

הוא נכנס אל הגאון **רבי מאיר סולובייצ'יק זצ"ל** שהיה ידוע במסירותו להיטיב עם הזולת וביקש טובתו שיואיל להתקשר ולהשפיע על צוות הנהלת הישיבה שלא יפטרוהו. לפליאתו ענה לו: "אני לא מדבר בטלפון דברים כאלו". הוא הבין שכנראה אינו רוצה להתערב. אך מה רבה היתה פליאתו כשהתברר כי כבר למחרת לא חס רבי מאיר על כבודו ומעמדו והלך בעצמו למשרד הישיבה בכדי לשוחח עם מנהל הישיבה על כך. כמובן שבקשתו התקבלה והלה לא פוטר **מתוך מאמר לזכרו**

להתחסד ולהטיב זה לזה...

התקשר אדם להגר"א מן שליט"א וביקש להכניסו לפני הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א** כדי להציע שאלה הרת גורל: בתו התארסה עם בחור חשוב והחתונה נקבעה לעוד שלושה שבועות, והנה הודיעו הורי הבחור שגילו אצלו את המחלה. שאלו את רבם בענין החתונה, וענה שאין בכוחו להכריע. רק אדם אחד יכול לפסוק בענינים והוא רבי חיים קנייבסקי.

ואכן התייצבו שני הצדדים בחדרו של רבי חיים ושאלו: הבחור מקוה להבריא בס"ד, אבל בשנה הקרובה יאלץ לעבור טיפולים קשים ומרים, ואיך יגרור עמו את ארוסתו לשנה כה קשה. לפיכך אם תרצה הכלה להמשיך את הקשר, ידחו לפחות את החתונה. הכלה טוענת שאדרבה, זה תפקידה, להיות עזר כנגדו בתקופה הקשה, ועליהם להנשא מיד.

שמע רבי חיים את הנידון והכריע שהחתונה תתקיים במועדה בעיתה ובזמנה וברכס בבנין עדי עד. וביום החתונה נסע רבי לחיים לחזק את בני הזוג והופעתו עוררה התרגשות רבה. השמחה הרקיעה שחקים כשרבי חיים רקד עם החתן כרבע שעה, ואח"כ ליווהו בני הזוג והוריהם למכונית.

בדרכו חזרה, נשאל רבי חיים למקור פסיקתו לקיים את החתונה במועדה. והשיב, שלנגד עיניו עמד המדרש במלך קצאי (ראה מדרש רבה בראשית לג-א) שכאשר כל צד התעקש לצדד בטובת רעהו, העצה למלא רצון שניהם באם יתחתנו ויטיבו זה לזה. לכן הורה לקיים החתונה במועדה לבנין עדי עד.

תורת חיים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

אחריות-הורית / הרב נפתלי וינברג

בימינו החינוך לגבולות הוא ממש יסוד החינוך, שכן נושבות לכיווננו רוחות רעות של מתירנות מאמריקה ומאירופה. רוחות של אנטי-חינוך ששוללות את כל מעמדם של ההורים וסמכותם לומר לילד 'לא'.

ההפקרות הזו מתעצמת באמריקה ובאירופה, ולפי מה שאני שומע אפילו במדינות פחות מודרניות - כמו בדרום אמריקה - זה כבר גם מחלחל לאורך ולרוחב. כל אחד עם האגו שלו, הזכויות שלו והנוחיות שלו. השורשים נטועים עמוק ביון וברוחות הדמוקרטיה, אך על ההתעצמות של התקופה האחרונה לא חלמו אפילו הגויים בדורות קודמים.

* * *

לצערנו הרוח הזו לא עוצרת מחוץ למחננו. היא כבר מחלחלת גם לבתים של אנ"ש ולמוסדות החינוך. בשיחות ארוכות שאני מקיים עם מנהלי מוסדות, מפקחים חינוכיים, הורים ומורים, אני שומע שהתופעה כבר זועקת עד השמים. גם מחנכים שרוצים לחולל שינוי נרתעים ופשוט "שוחים עם הזרם" - וכי מה חסר להם שִׁיפְטְרוּ אותם?

כמובן שהמצב אצלנו יותר טוב מאשר שם בחוץ, אך האם בזאת נתנחם? סוף כל סוף אנחנו לא חיים בבועה, והקלקול שסביבנו מקרין פנימה 24/7

מי יכול לגרום לתיקון המצב? רק אנחנו בעצמנו! כאשר נתעורר לשנות את החינוך בבית, וממילא גם נדרוש רוח זו במוסדות אזי יש תקווה לשינוי. ועד אז חובה על כולנו להשמיע את האמת לאמיתה ללא מורא ופחד! ויהי רצון שנזכה לאמת ולגאולה השלימה, ויאמר לצרותנו די!

בספר ויקרא פרק כ' פסוק ט' נאמר: **"אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ מוֹת יוּמָת."**
פסוק נורא. ללא ספק.

כאשר נתבונן נבחין שהמיקום של הפסוק לא מובן. פרק זה עוסק באיסורי עריות, כפי שהתורה מפרטת בהרחבה. לפני הפסוק שלנו מובאת (בפסוקים ז-ח) ההוראה **"וְהִתְקַדְּשְׁתָּם וְהִיָּיתֶם קְדָשִׁים... וְשִׁמְרַתֶּם אֶת חֻקֵּי... אֲנִי ד' מְקַדְּשְׁכֶם"** ולאחר הפסוק שלנו פירוט כל העריות האסורות.

נשאלת השאלה: מדוע "נִשְׁתַּל" הפסוק במקום שלכאורה אין לו כל שייכות? מה בין קללת הורים לעריות? ומה משמעות הפסוקים המקדימים של **"וְהִתְקַדְּשְׁתָּם"** וגו' לגבי חטא זה?!

* * *

לענ"ד מלמד אותנו המיקום של הפסוק יסוד מרכזי ביותר: הבה נתבונן איך מסוגלת נפש-יהודי להגיע לשפלות שכזו לקלל את אבא ואימא? ומאחר שהפסוק מדבר על עונש מיתה הווה אומר שזה היה בעדים ובהתראה. כלומר שני עדים מתרים בו שהמעשה החמור הזה יחייב אותו בלא פחות מאשר עונש-מוות! והוא בכל זאת מקלל. הייתכן! האם מדובר בכלל ביצור "נורמלי"?

כדי להבין זאת עלינו להבין את המושג "גבולות". הורים חייבים לחנך את ילדיהם לדעת ולהפנים שיש דברים שהם לא יכולים לקבל. ואין הכוונה כאן לדברים אסורים. מה שאסור - פשיטא שהוא מחוץ לתחום! הכוונה לדברים מותרים, לא כל מה שאתה רוצה - אתה מקבל. נקודה. כן. גם אם לחברים יש...

* * *

אבל לא כל ההורים מסוגלים לעמוד בלחץ. וכאשר הילד מנצח, אז הוא קולט שהוא בעצם יכול להשיג הכל, הן דברים מותרים ובהמשך גם דברים אסורים. ילד כזה מפתח אישיות בעייתית חסרת שליטה - של אדם שלא מסוגל להתאפק. כבר מגיל צעיר הוא התפתח ללא גבולות, והמצב שלו רק הולך ומחריף עם הגיל, גם בשנות העשרים והלאה.

כעת נתאר לעצמנו שהוא רוצה משהו. מאוד רוצה. ההורים נעמדים מולו ומורים שהדבר אסור. הוא מנסה להתווכח אך זה לא עוזר לו, הפעם הם לא מוכנים לוותר. אבל ברור שגם הוא לא הולך לוותר, וכיצד יוותר - אם מעולם לא התאמן לוותר? אם מעולם לא רכש גבולות?

אחד כזה ברור שלא ימנע מלקלל את הוריו ברגע של התפרצות. וגם לא יעזרו עדים והתראה, הוא בשלו! פורץ כל גדר אפשרי! הוא הרי "לא מסוגל להתאפק"!

* * *

כעת נבין בקלות מדוע "נִשְׁתַּל" הפסוק של מקלל אביו ואמו במקום שלכאורה אין לו כל שייכות. שכן יש שייכות - ועוד איך: מי שגדל בלי גבולות עשוי לפרוץ את כל הגדרות במשך חייו, שהוא הרי מעולם לא התנסה בגבולות!

בעקבות האסון הנורא באתרא קדישא מירון יש לומר, ההגנה החזקה ביותר נגד כל מיני פורענויות וסכנות היא האחדות:

לענ"ד הגיע הזמן שיתעוררו כולם לדעת שחינוך לדרך ארץ, כבוד הבריות, אהבת ישראל הוא לא איזה דבר 'שולי' אלא אחד מעיקרי הדת ורצון השם כמ"ש: **"ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ"**.

אם נהיה מאוחדים, מוותרים יותר, נוחים יותר, אוהבים יותר ודנים לזכות יותר, היינו גורמים קידוש השם עצום בכל העולם והיינו מוגנים לגמרי.

חיזקו ואימצו למעשה

נפתלי וינברג

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהר בחוקותי

ב'נטילת ידים', וכדי שלא יהא מקח טעות, הריני מוסר לך את הדברים כהוויתם, ואתה שקול אם רוצה אתה להמשיך את השידוך."

חיך המחותן בהקלה ואמר: "רבי, אף על פי כן!" שנה הצדיק ושילש את דבריו, וכשראה שהמחותן עומד על דעתו, אמר: "אם כך, שוב אין האחריות עלי ואין אני צריך לחשוש מהונאה, אני את שלי עשיתי".

"וצויתי את ברכתי לכם..." (כה, כא)

עובדא נפלאה מסופר על הרב מקוממיות זצ"ל בענין גודל בטחונו בהשי"ת, כפי שסיפר מקורבו מוה"ר ישראל פוזנער ז"ל, שהצטרף עמו פעם במסעו ללונדון עבור "קרן השביעית".

אחת המטרות של הנסיעה היתה פגישה עם גביר גדול, שזו השנה הראשונה שהצליחו לקבוע תור אצלו, והיות שהזמן נקבע על השעה 12 בצהריים בדיוק, והדרך ברכבת עד שם ארכה יותר משעה, היה להם לצאת לדרכם בשעה עשר וחצי בכדי שלא לאחר את המועד. ויהי בבוקר של אותו פגישה, התפלל הרב מקוממיות תפילת שחרית באריכות כדרכו ועמד כולו בדביקות והשתפכות הנפש, ור' ישראל הזדרז וגמר תפילתו וחיכה שהרב יסיים כי הזמן מתאחר. אמנם הרב מקוממיות היה עסוק בתפילתו ובשעה אחת עשרה סיים להתפלל.

מיד ניגש אליו ר' ישראל ואמר לו שמאוחר מאוד וחייבים מיד לצאת לדרך, אבל הרב השיב לו, שמקודם צריך להניח תפילין דר"ת, ורק אח"כ אפשר לדבר מנסיעה... עד שסיים כבר היה מאוחר מאוד, ואמר: בשביל התור אצל הגביר נוותר היום על פת שחרית, ו... יצאו לדרכם.

כשהגיעו לבית הגביר היה השעה אחת אחה"צ, היינו שאיחרו בשעה, ומרחוק כבר ראו את שחושך בפנים הבית, ואכן הגיעו וצלצלו בפעמון, אמנם הקול היה כקול ביער כי אין איש בבית. והתחילו לשוב על עקבותם, ור' ישראל דיבר בשברון לב על שאיחרו את המועד וחבל על

ההפסד שנגרם להם וכו', אמנם הרב מקוממיות חיזקו בבטחון ואמר לו: קיים פתגם "דער מענטש גייט און מה"

"כי את לחם אלקיך הוא מקריב" (כא, ה)

סיפר מרן מאור ישראל רבי עובדיה יוסף זצ"ל: פעם נתארח גאון אחד אצל הברון רבי בנימין רוטשילד, ועשה הברון רוטשילד סעודה לכבוד אותו תלמיד חכם, וכשהגיעו לברכת המוציא, כיבד הברון את אותו תלמיד חכם שיברך ברכת המוציא ויבצע את הפת.

אותו חכם סירב, ורמז לו ברמז כי הלכה היא שבעל הבית בוצע. במהלך הסעודה תמה רוטשילד באוזני אותו חכם ואמר: "מדוע מנעו חכמים ממני לכבד אותך לבצוע את הפת, והלא לכבוד ייחשב לי הדבר?"

השיב לו אותו חכם ואמר: ראה נא

ידידי, הלא כבר אמרו חז"ל שקודם שאדם מברך על המאכל, הרי שהמאכל נחשב שייך עדיין לקב"ה, שנאמר: לה' הארץ ומלואה, ואם תכבד אותי שאני אבצע את הלחם, אין זה נחשב לך לכולם, שהרי עדיין אין הפת שייכת לך, אלא היא שייכת להקב"ה, ומה אתה נותן לי משל אחרים?

על כן תיקנו חכמים שבעל הבית יברך בעצמו ויבצע הוא על הפת, ואז הפת נחשבת שייכת לו, ומזה נותן לאחרים, ונמצא שהוא נותן כבר משלו, והרי זה נחשב כמעשה צדקה עבורו, כי משלו הוא נותן. (משוש תבל)

"אל תונו איש את

אחיו" (כה, יד)

נכדו של רבי אברהם מטשכנוב, התקשר בקשרי שדוכין עם אחד מנכבדי פולטוסק, בעודו נער צעיר לימים שעדיין לא עמד על דעתו, ראה בחדרו של זקנו סכום מסויים, והתפתה ונטל את המעות שלא ברשות.

כשנכנס הצדיק לחדרו והבין מה ארע, הצטער על המכשול שארע לאחד מיוצאי חלציו, ושלח מכתב לרבה של פולטוסק, שיצווה על מחותנו לבוא אליו בהקדם.

נבהל המחותן מהמכתב הבהול וחשש שמא הוציאו את דבתו רעה, ולכן מיהר להגיע לטשכנוב ונכנס כשהוא מבוהל אל חדרו של הצדיק.

פתח הצדיק ואמר לו: "ראה, אתה כנראה דימית שהנך משתדך עם הרב של טשכנוב, אולם מחובתי לגלות את אזניך כי נכדי החתן נכשל

"מוֹדָה אֲנִי... רַבָּה אֲמוּנָתְךָ"

אֲמוּנָתְךָ... שֶׁל הַקָּבָ"ה, הִיא רַבָּה.

מֵהוּ הָאֲמוּנָה הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לַקָּבָ"ה?

הַנִּבְיָא יִשְׁעִיָּה (כו, ט) אוֹמֵר "נִפְשֵׁי אֲוִיתִיךָ בְּלִילָה", כָּל לַיְלָה, בְּשֶׁהָאָדָם יֵשֵׁן, הַנִּשְׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה, וְשֵׁם מִתְגַּלָּה קִלּוּנוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא מַחְטִיא אֶת הַמִּטְרָה, וְאֵעִפֹּכֵי הַקָּבָ"ה שׁוֹלֵחַ אוֹתוֹ שׁוֹב פֶּעַם לְעוֹלָם מִתּוֹךְ אֲמוּנָה רַבָּה בְּאָדָם, שֶׁהַפֶּעַם הוּא יִתֵּן מַעֲשָׂיו.

כָּל יוֹם מִחֻדָּשׁ, הַקָּבָ"ה מֵאֲמִין בָּנוּ שְׂאֲנַחֲנוּ יְכוּלִים לְתַקֵּן.

"בִּיָּדְךָ אֶפְקֵיד רוּחִי" (תְּהִלִּים לא, ו), בְּכַח אֲמוּנָתְךָ הַרְבֵּה בָּנוּ, אָנוּ מִפְּקִידִים אֶת רוּחֲנוּ בִּיָּדְךָ.

(א נְקוּדָה'לָה - סְפִינָקָא)

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין ביווש

רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהר בחוקותי

אח - יבמה. אסר אשת איש, והתיר גרושה בחיי בעלה. אסר לנו דם, והתיר את הכבד שכולו דם, והוא קרוש וטעמו כטעם דם. ושאל הבעש"ט: אסר הקב"ה כפירה, מה התיר לנו כנגדה? וענה: כשבא רעך לבקש את עזרתך, תהיה 'כופר' - אל תפטור עצמך מלהושיט עזרה בטיעון 'ה' יעזור...' עכשיו מוטל עליך לנהוג כאילו אף אחד מלבדך אינו עומד לעזור. אתה תעזור! ככל יכלתך!

(אלשיך הקדוש)

"כי ימוך אחיך עמך" (כה, לה)

שני גבירים השתדכו, "ענבי הגפן בענבי הגפן". בנו המצויין של האחד עם בתו המושלמת של השני. נדברו שכל אחד מהם ישליש סכום נכבד לנדוניה שתבסס את

בני הזוג לאורך ימים, מלבד הוצאות החתונה וקניית דירה ברוחב יד. קבעו תאריך ומקום חתונה, והנה נודע לאבי הכלה שהצד השני הסתבך בעסקים כושלים וצבר הפסדים שרוששו כליל, בקושי הצליח לשמור על מעונו מפני הנושים, אבל אין ספק שלא יוכל לעמוד בהתחייבותו. כיוון שכך, מקח טעות הוא. בטל מעיקרו.

אבל אין זה דבר של מה בכך להפך 'תנאים', לבטל אירוסין. קם ונסע אל הגאון הקדוש ה"דברי חיים" מצאנז זצ"ל, סיפר את סיפורו וביקש את האישור לבטל את התנאים. הצדיק שמע והזדהה עימו: "טוב עשית, שבאת לספר כל זאת! יש לך מזל..."

המחותן שמע, זרח מאושר: "ובכן, רבי, רשאי אני לבטל את ה'תנאים' שבינינו?"

"לא ולא", ענה הצדיק, וחזר על דבריו: "טוב עשית, שבאת לספר כל זאת, יש לך מזל גדול, תאר לך שהצד השני היה עומד כאן, במקומו, ומספר כל זאת... עליך. איך היית אתה מרגיש, אם בנוסף לאסונך עוד היו זורים מלח על פצעיך בביטול האירוסין?... יש לך מזל, שאתה המספר, ולא הוא... שמח במזלך, והסתפק בו! ערוך את החתונה, ומחל על חלקך..."

זהו מבט התורה: "העני - עימך", חשוב שאתה במקומו.

"כי ימוך אחיך - עימך", חשוב שזה היה עלול לקרות לך!

מצעדי גבר כוננו שטייט" - היינו, שהשי"ת הוא המסדר לאדם בדיוק את זמניו וסדריו.

ויהי כאשר רק יצאו מפתח הבית, נעצר לידם רכב ומשם יצא הגביר, כשהבחין בהם התחיל להתנצל, ששכח לגמרי מכל הפגישה שתוכננה לשעה שתיים עשרה ומסתמא הרב כבר מחכה שעה שלימה בגללי, וממש יצא מכליו בעגמת נפש. הרגיעו הרב מקוממיות שהגיע רק זה עתה.

אמר הגביר: בכל זאת הרי דפקתם על דלת ביתי ולא הייתי בבית, צריכים לפייס אתכם ויתן כפול ממה שהיה בדעתו מתחילה! ביציאתם אמר הרב מקוממיות לרבי ישראל: נו, אמרתי לכם - "דער מענטש גייט און מה" מצעדי גבר כוננו שטייט"... - ואילו היה מגיעים בשעה היעודה בשעה שתיים עשרה, והגביר לא היה שם ולא היה מוצא אותם אף בעת יציאתם, היתה מתבטלת הפגישה לגמרי ולא היו מקבלים ממנו כלום.

(באר הגן)

"כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו ובא גואלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אחיו" (כה, כה)

בפסוקים הקודמים, כאשר התורה מדברת על ענייני משא ומתן ועל היושר הנצרך בעניינים אלו, מדבר הפסוק בלשון רבים: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך..." (כה, יד)

גם כאשר מדובר על הונאת דברים, מדבר הפסוק בלשון רבים: "ולא תונו איש את עמיתו" (שם, יז)

לעומת זאת, כאן, מדבר הפסוק בלשון יחיד: "כי ימוך אחיך... ובא גואלו הקרוב אליו".

אומר על כך האלשיך הקדוש: כאשר בא אליך אחיך הנתון בצרה, והוא זקוק לעזרה, עליך לחוש כאילו אין איש מלבדך - אתה היחיד שקיים, ואתה מוכרח לעזור לו! אל תאמר בלבך 'יש עוד אנשים שיכולים לסייע', ואל תמליץ לאח הסובל 'לך אליו, הוא כבר ידע איך לעזור לך...' עזור לו אתה!

רעיון כעין זה מובא בשם הבעש"ט: הגמרא (חולין קט ע"ב) אומרת, שכל דבר שאסר עליו הקב"ה - נתן לנו דבר היתר כנגדו. כגון: אסר לנו את החזיר, והתיר מוח של דג שבוסא שטעמו כטעם החזיר. אסר גילוי עריות, והתיר אשת

"אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי, לעשות רצונך אליי חפצתי" (תהלים מ, ח)

אמר רבי נחמן מברסלב, באשר אדם לומד בספר, ובכל מקום שהוא מסתכל, הוא מרגיש שזה נכתב במיוחד בשבילו ועבורו, הספר מדבר אליו מוסר באופן אישי, זה סימן שהאדם רוצה להיות יהודי פשר, הוא רוצה לעשות את רצון השם. באשר יהודי מרגיש שהספר נכתב בשבילו, זה סימן ש"לעשות רצונך אליי חפצתי".

יש אנשים שפשוט מעים דרשה, או מעינים בספר, מיד הם חושבים שאת הדבורים הללו הנה טוב להשמיע ל"הוא..." ומהדרשה הזאת, רצוי מאוד יהיה אם ה"שני" ידע ויפנים. הוא שוכח לגמרי שהוא בעצמו, הוא זה שצריך לתקן, הוא לא לוקח את דברי המוסר לעצמו אלא לאחרים, בזמן שבאמת הוא בעצמו זקוק לזה יותר מכל אחר.....

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד נ"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהר בחוקותי

ר' חיים למד תלמוד ירושלמי עם חברותא עד לשעות הלילה המאוחרות, במהלך הלימוד התגבשו שבע או שמונה דרכים להבנת הסוגיא.

למחרת חזר ר' חיים כהרגלו באופן תמציתי על הלימוד מאתמול, כלאחר יד פרס לעיני החברותא את כל הדרכים שהועלו בלילה הקודם, והחברותא מגדולי תלמידי ישיבת מיר חלשה דעתו כיצד אפשרי לזכור כך את הדברים? אני אינני זוכר דבר.

מה עשית אתמול לאחר שנפרדנו? הקשה ר' חיים. הלכתי לישון, השיב החברותא.

ואני, השיבו ר' חיים נכנסתי למיטתי טמנתי את ראשי לכר כדי שלא אעיר את חברי, וזעקתי לתוכו שוב ושוב במשך כמה שעות את כל המהלכים בסוגיא כדי לתקוע אותם בראשי, מה הפלא אם כן שאני זוכר.

"אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו" (כו, ג)

'שתהיו עמלים בתורה' (רש"י).

בסיום לימוד מסכת אומרים: 'מודים אנחנו לך... ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות, שאנו עמלים, והם עמלים... אנו עמלים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר.'

מסביר ה'חפץ חיים': ודאי שגם חייט, סנדלר וחנווני מקבלים שכר על עבודתם. א"כ מדוע נאמר ש'הם עמלים ואינם מקבלים שכר'? אלא שחנווני גם אם יעמוד כל היום בחנותו ויעמוד לפרנסתו מבקר ועד ערב, הרי השכר הוא בתוצאה

במאזן הכספים וייתכן שלא ירויח פרוטה, למרות שעמל בכל כחו. אבל העוסק בתורה מקבל שכר על עמל התורה, גם אם ישב יום שלם והתייגע להבין סוגיא קשה ובסוף לא הבין, בכל זאת יקבל שכר על היגיעה והעמל שהשקיע. כי עמל התורה הוא מצוה בפני עצמה בלי קשר לתוצאה. לכן 'אנו עמלים ומקבלים שכר' - והם עמלים ואינם מקבלים שכר' על העמל, אלא רק על התוצאה.

"אם בחוקתי תלכו..."

ונתתי גשמיכם בעתם"

(כו, ג-ד)

בלילי רביעית ובלילי שבתות (רש"י)

"אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם..." (כו, ג-ד)

וברש"י שתהיו עמלים בתורה. י"ל בדרך צחות, כי בעת שיש מזג אויר נאה והשמש זורחת על הארץ מתפתים אנשים אחר יצרם ללכת ולטייל בחוצות, ואין באים לבית המדרש לעסוק בתורה, ולפעמים צריך השי"ת להוריד גשמים שלא בעתם שלא לצורך התבואה אלא רק כדי להכניס את עם שבשדות לביהמ"ד אבל כ"שתהיו עמלים בתורה" אז "ונתתי גשמיכם בעתם" רק לצורך התבואה כדי שתתן הארץ יכולה ועץ השדה יתן פרי.

(וידבר משה)

"אם בחוקתי תלכו" (כו, ג)

ברש"י: שתהיו עמלים בתורה. פעם הגיע חסיד אחד אל הרה"ק רבי צבי זיע"א בנו של הבעש"ט הקדוש זיע"א וביקש שילמד אותו כיצד להיות צדיק.

ענה לו רבי צבי: בעירנו פינסק ישנם שני עשירים מופלגים, האחד זכה לכך ללא כל מאמץ, שכן עושרו המופלג בא לו בירושה מאת אביו, ואילו השני עמל על עשרו עמל רב, על כל פרוטה ופרוטה יגע והתאמץ עד שהגיע והיה לאחד מעשירי העיר.

המשיך ואמר רבי צבי, אם יבוא מאן דהוא אל העשיר הראשון ויבקש ממנו: למדני נא איך להתעשר, ודאי ישיב לו, אין לי מושג שהרי לא פעל מאומה להשגת עושרו, דבר זה יש לשאול את העשיר השני אשר יגע ועמל על זה, וממנו יש ללמוד את הדרך לצבור עושר כזה.

כן אני, השיב רבי צבי ברוב ענוותנותו, אבי, הבעש"ט, המשיך לי נשמה גבוהה והוריש לי מסגולותיו הרוחניות, על כן אין לי מושג איך הופכים לצדיק, שאל נא את מי שעמל על כך והגיע לכך בכוח עמל ויגיעה.

"אם בחוקתי תלכו" (כו, ג)

ברש"י: שתהיו עמלים בתורה. מסופר על הגה"ק רבי חיים שמואלביץ זיע"א ראש ישיבת מיר שהיה עמל בתורה יומם ולילה ללא הפוגה, ביגיעת התורה ראה ר' חיים תכלית בפני עצמה.

.....אָבֿל אַם הָרֵאשׁ מִנָּח בְּמָקוֹם, הוּא יוֹדֵעַ אִיפֿה הוּא עוֹמֵד בְּעוֹלָם, הוּא יוֹדֵעַ שִׁישׁ לוֹ עֵדִין מֶה לְתַקֵּן, הוּא יִשְׁמַח לְרֵאוֹת בְּסִפֵּר דְּבָרֵי מוֹסֵר הַנוֹגְעִים אֵלָיו, אוֹ לְשִׁמְעַ דְּרָשָׁה מִיְּהוּדֵי יִרְאָ שְׁמַיִם שְׁמַעוֹרֵר אוֹתוֹ עַל עֲנָנִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לְשַׁפֵּר, הוּא יִקַּח אֶת הַדְּבוּרִים לְעִצְמוֹ, וַיִּבְקֹשׁ מִהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִזְכֶּה בְּאַמֶּת לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל, וּלְהַתְחִיל לְהַתְנַהֵּג כְּרֵאוֹי, אֲזִי הוּא יִהְיֶה בְּאַמֶּת יְהוּדִי בָּשָׂר, וְאֶכֶן הוּא יִחַפֵּץ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בְּלִבָּב שְׁלָם.

וּכְבָּר אָמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הֶקֶל, עַל הַמִּשְׁנָה "כָּל הַנוֹגְעִים אֲדָם רוֹאֶה חוּץ מִנְּגַעֵי עֲצָמוֹ" (מִשְׁנֵיֹת נִגְעִים ב, ה), שֶׁכָּל הַנוֹגְעִים שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה בְּחוּץ, הֵם הֵם נִגְעֵי עֲצָמוֹ.

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהר בחוקותי

ממאה כבר היה מסוגל לרדוף מאה (מאה - רבבה). כוח-הרבים מגביר כמה וכמה מונים את כוחו של הפרט. (אבני אזל)

"ואולך אתכם קוממיות" (כו, יג)

קוממיות - בקומה זקופה (רש"י). וקשה, הרי אמרו בגמ' (קידושין לא.) אסור לאדם שיהלך ד' אמות בקומה זקופה, ויש לומר, הטעם שאסור להלך בקומה זקופה (ברכות מג:) שהוא כאילו דוחק רגלי השכינה. פ' שם המהרש"א שהשכינה שורה למעלה מראשו של אדם וההולך בקומה זקופה הרי הוא זוקף ראשו למעלה, והרי הוא כאילו דוחק רגלי השכינה, אשר על ראשו, אבל כאן שאמר הכתוב 'והתהלכתי בתוכם' אטייל עמכם בגן עדן ואז השכינה כביכול לידינו ממש ולא על ראשנו, א"כ אין כאן דוחק רגלי השכינה, לכן 'ואולך אתכם קוממיות' תוכלו לילך בקומה זקופה. (תורת משה חת"ס)

"וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" (כו, מב)

יש להבין איך נכנס פסוק זה באמצע התוכחה, והרי פסוק זה נראה כנחמה?
הענין יובן על פי משל: שני גנבים נתפסו בשעת גניבה, וכאשר הביאו אותם לפני השופט, התחיל לשאול ולחקור אותם מאיזה עיר הם, מאיזה משפחה הם באים ומי אביו של כל אחד? ענה הגנב הראשון: אבי הוא פלוני וקעת הוא נמצא בבית הסוהר, בגלל שנתפס על עוון גניבה. אחר כך הביאו את הגנב השני, שאל אותו השופט: בן מי אתה? השיב הגנב: אבי הוא רב בעיר הגדולה ואני לומד אצל חכם פלוני, ואני גר בבית אבי בשכונת הרבנים. השופט הקל במשפטו של הראשון ופסק לו מאסר ששה חודשים בבית הסוהר, ועוד קנס בסך מאה דינרים, ואילו לשני הגדיל את העונש ופסק לו שנה מאסר וקנס של מאתיים דינרים. הגנב השני התפלא מאוד על פסק דינו של השופט, ושאל אותו: מדוע הקלת בעונשו של הגנב הראשון, ולי החמרת ופסקת עונש כפול? השיב לו השופט: הראשון הוא גנב בן גנב, וכל חינוכו היה בין חברת הגנבים, לכן אין להאשימו כל כך, ואין להטיל עליו עונש יותר ממה שפסקתי לו. אבל אתה הלא גדלת בין ברכי חכמים ובבית אביך הצדיק והישר, ואיך הגעת ובאת להיות בחברת גנבים? לכן החמרת בעונשך.
והנמשל, כי אכן פסוק זה הוא לא דברי נחמה, אלא אדרבה דברי תוכחה, שכן הוא אומר "וזכרתי את בריתי יעקב", כלומר אזכור את אביכם יעקב אשר גדלתם על ברכיו ואשר בריתי הייתה אתו, ולא עוד אלא "ואף את בריתי יצחק", אבי אביכם, "ואף את בריתי אברהם אזכור", ותרואו עד כמה יקר הוא הגזע אשר צמחתם ממנו. זאת ועוד "והארץ אזכור", שחטאתם נגד הארץ הנבחרת, מגיע לכם עונש של "והארץ תיעזב מהם". וממילא פסוק זה נכתב דרך תוכחה, איך עזבו את אבותיהם הקדושים וירדו מטה מטה.

(אהל יעקב)

איתא בגמרא (תענית כד:) ר' חנינא בן דוסא היה מהלך בדרך וירד גשם, אמר לפניו רבונו של עולם כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער? פסק הגשם, כשהגיע לביתו אמר לפניו רבש"ע כל העולם כולו בצער וחנינא בנחת? שוב ירד הגשם, אמר ר' יוסף א"כ מה הועילה תפילת כהן גדול ביום הכיפורים 'ואל יכנסו לפניך תפלת עובדי דרכים'.

לפי זה אפשר לפרש, 'אם בחוקתי תלכו' וכולם יהיו צדיקים כר' חנינא בן דוסא ויהיה צדיק גוזר והקב"ה מקיים, א"כ מתי יוריד הקב"ה גשם, כי לא ימלט שאחד מישראל לא יהיה בדרך, ואם יבקש אז יפסק הגשם, לכן אמר 'ונתתי גשמיכם בעתם', בלילי רביעיות ולילי שבתות שאז אין עובדי דרכים. (ילקוט הגרשוני)

"ואכלתם לחמכם לשובע" (כו, ה)

דרך הצדיקים היא לאכול אך ורק לשובע נפשם, "לחמכם לשובע".

פעם ניגש אל הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל אברך אחד, כשדמעתו על לחיו.

בקול רועד סיפר לו שנכשל בשוגג באכילת שוקולד חלבי לפני עבור שש שעות שלמות מאכילת בשר. מבקש הוא איפוא הימנו שיורה לו דרך תשובה ותיקון.

לשמע אזניו נרעש ר' זלמן כולו, ובספקו כפיו זו בזו הזדעק: "אוי ווי איז מיר! לגבי הבשר והחלב נצטרך לבדוק וללבן את ההלכה על בוריה... אך גיוואלד! מה עושה שוקולד אצל אברך בן תורה??? את זאת אני יכול להבין כלל! לא אוכל להבין זאת!" (טעם הצבי)

"ונתתי שלום בארץ... והשבתי חיה רעה" (כו, ו)

הקשר בין הדברים בפסוק עפ"י מש"כ בס' חסידים שלא יקברו ב' שונאים זה אצל זה, וכן לא צדיק אצל רשע.

פעם אחת רצו לקבור רשע אצל צדיק, ומצאו נחש על פני המערה שמנע אותם מזה.

זהו הקשר בין הדברים אם בחוקתי תלכו, כולם ילכו בדרך התורה ויעשו רצונו של מקום, ולא יהיה עוד רשעים, אז ונתתי שלום בארץ, יחיו כולם בשלום בחייהם, ושכבתם ואין מחריד, יוכלו ג"כ להקבר זה אצל זה באין מחריד, והשבתי חיה רעה מן הארץ, לא אצטרך להביא חיה רעה כדי למנוע הקבורה זה אצל זה בתוך אותו המערה, ואז יתקיים ועמך כולם צדיקים.

(דברי מהרי"א)

"ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה"

ירדופו" (כו, ח)

וכי כך הוא החשבון? אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובין העושין את התורה (רש"י).

כאשר רבים מקיימים את התורה בצוותא, הרי כוחו של כל אחד מהם בהדיפת הרע הוא גדול פי כמה וכמה מאשר אילו היה יחיד, או אחד ממועטים. אותו ראובן או שמעון, אשר בהיותו אחד

מחמשה היה מסוגל לרדוף רק עשרים (חמשה מאה), הרי בהיותו אחד

{ אז נדברו }

פרשת בהר - בחקותי תשפ"א | לסדר: "חזק חזק ונתחזק!"... | עלון מס: 511

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

העלון נתרם השבוע
לעילוי נשמת

ר' דוד בן חנה ז"ל

ושרה מתנה בת רג'נה
ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק-רח' גאולה 15,
חיפה

תודה מראש!!!

קדשי קדשים שחיתתן בצפון... וקיבול דמן בכלי שרת בצפון...

גלגלה ההשגחה העליונה והייתי ממש סמוך ונראה לזירת האירוע... (מטרים ספורים מאותם שוטרים שכולם כעת מאשימים אותם) התמקמתי שם בשעת חצות הלילה והתפללתי ולמדתי... ראיתי את כל הזוועה... עכשיו: את החשבון נפש האישי שלי למה הייתי צריך להיות שם ולראות את הכל... את זה אני אשאיר לעצמי... אבל לפני הכל!!! לפני שבכלל נתחיל לדבר על האסון שקרה...

אני רוצה לדבר כעת על מה שקורה!!! יש אסון יותר גדול שמתרחש כעת!!!

לאסון הזה קוראים "ואם תלכו עמי בקרי!!!" כן... כצפוי... וכולם כבר יודעים להצביע על המעבר המסוכן והמחליק והלא בטיחותי... ועל הצפיפות שהייתה יותר מידי גדולה... וכמובן על השוטרים שחסמו... ובתור אחד שהייתי שם אני נזעק בקנאות ואומר: הבל הבלים!!!! אין סיבה הגיונית מה קרה שם... סו"ס לא נולדתי היום... אנחנו חרדים מבטן ומלידה ואנחנו עומדים צופים לא מהיום ולא מאתמול... אנחנו מכירים דוחק כזה ויותר מזה... ואני אומר לך בתור עד ראייה עם יד על הלב: דא גזירת אורייתא!!! ותרשה לי לומר בחריפות: שמי שבימים אלו חושב אחרת... כמדומני שזו המידת אכזריות שעליה דיבר הרמב"ם ש"אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה... ועדיף לעצור כאן... עדיף לא להגיד מה המשך דבריו של הרמב"ם (פ"א מהל' תעניות ה"ג)!!! תדע לך שאנחנו משחקים באשון!!!

לכן אני חושב... לפני שאתה מזדעזע ממה שקרה... עזוב... חיך קודמים!!! תחשוב דבר ראשון על עצמך!! הקב"ה דפק על השלחן... ה' רצה לעורר אותנו... לקח לנו 45 נשמות נקיות וטהורות... ולהגיד שזה בגלל כשל היערכותי זו מידת אכזריות שזה בדיוק הנושא של פרשת בחקותי!!! ולכן אם אתה שואל אותי... הלכה למעשה: אם אתה פותח רדיו או קוי נייעס ואתה שומע אותם עוסקים בנסיבות האירוע והאחרים למחדלים... אני חושב שחייבים לנתק את הטלפון באותו רגע מדין ואם תלכו עמי בקרי!!! עכשיו: זה לא סתירה שיתכן והיו מחדלים של היערכות ואפילו שינוי תפיסה בציבור שלנו ביחס לזלזול בהנחיות וכו' וכו' ברור שיש גם שיעורי בית כאלו... אבל לא עכשיו!!! עכשיו זה לא הנושא!!! כעת הקב"ה דפק על השלחן ורצה לעורר אותנו ולהגיד שזה בגלל מחדלים נקודתיים... זה ממש ואם תלכו עמי בקרי וההמשך ידוע...

כן!!! אימים!!! אנחנו בדיוק נמצאים בפרשה של האימים... אסור ללכת בקרי... אם יש אסון יותר גדול ממה שקרה במירון זה ללכת עם הקב"ה בקרי... חיך קודמים!!!

ובפרט!!! בפרט שזה קרה אצל רשב"י שהוא בעל המימרא המפורסמת, (הובא בע"ז ט"ז: תוד"ה דימוס) במעשה דרשב"י אחר שיצא מן המערה, ראה אחד שצד עופות, שמע בת קול... כשאמרה הבת קול דימוס היה העוף נמלט מן הפח וכשהייתה הבת קול אומרת ספיקולא היתה נלכדת הציפור במלכודת... והסיק מזה רשב"י ואמר: "אפילו ליפור הלילא מבלעדי שמיא לא נילודה כל שכן בן אינש"!!! כך מלמדנו רשב"י... אז להסיק את הנושא ולקחת אותו לכל מיני מחדלים נקודתיים זה... זה בלתי נסבל! זו מידת אכזריות!!! זה... זה לא יהודי!!! זה לדבר כמו גוי!!!... כעת כל מי שהיה שם בזירה... כולם מתשאלים אותו ומתחקרים אותו מה היה... אז גם לי יש מה להגיד... אני יכול להעיד שחמש דקות לפני כן היה לפתע נחשול ענק של אנשים שעברו באותו מעבר... ו... ולא קרה להם כלום... למה? כי כך גזרה חכמתו יתברך!!! ואחרי חמש דקות קרה מה שקרה... למה? כי כך גזרה חכמתו יתברך!!! יש לי חבר שיצא ממירון עשר דקות לפני כן ולא חווה את האסון... למה? כי כך גזרה חכמתו יתברך... ויש אותי ועוד אלפים כמוני שראו את כל הזוועה... יש אחד שרק בשעה אחד יצא מאשדוד ואמר לו מיד לשוב על עקבותיו ויש לו חבר שכבר הספיק להגיע לצומת קדרים ושם אמרו לו לעשות פרסה... צריך לדעת שגם הפרטים הקטנים האלו... הההכלל בגזירת עליון!!!

ובפרט ובפרט: יקר!!! יקר בעיני ה' המוות לחסידי... וכשיצאת גזירה כזו נראה מלפניו אנחנו מחויבים להבין שה' רוצה משהו ולשם!!! לשם למקד את מלא התשומת לב... אנחנו כבר לא ילדים קטנים... אנחנו כבר אחרי שנת קורונה... כבר ספגנו אבדות קשות... ועכשיו שוב... הגיע הזמן לקבל את האיום!!! די לפרשנויות... די ללכת בקרי... הגיע הזמן שנבין שה' רוצה משהו!!! ---

אז מה אנחנו צריכים להתעורר... בשביל זה יש לנו או את גדולי ישראל שיאמרו לנו... או את לב יודע מרת נפשו... עכ"פ גיליון אז נדברו בלאו הכי יוצא וצריך לכתוב דברי חיזוק... אז לפניך שני מאמרים בנושא!!! שני מאמרים שונים בסגנון! הייתי מגדיר את זה: מאמר אחד על דרך הנסתר... ומאמר אחד על דרך הנגלה... אז ככה: מאמר בדף 2 הוא על דרך הנסתר... הוא מיועד בעיקר לאלו שהיו שם במירון (כי מי שלא ב"קטע" של מירון לא יתחבר לסגנון)... לא יבין על מה אני מדבר... והמאמר בדף 4 הוא כבר על דרך הנגלה... כל נשכח שאנחנו שבוע וחצי לפני מתן תורה... בסופו של דבר כל חיזוק שצריכים להתעורר בעקבות האסון... אמור להוביל אותנו לאיזה קבלה שקשורה למתן תורה... (כן... זו תחושה שמסתמא כולם מתמודדים איתה עכשיו... בדרך כלל מיד אחרי ל"ג בעומר כולם מתחילים להתכונן לחג השבועות... והפעם האסון הזה המם אותנו ונשארו בל"ג בעומר... אז זהו... שצריך לעשות חשבון נפש ולהתחזק... אבל כיוון ההתחזקות צריך להיות קשור למתן תורה...)

מה עושים עם החרדה והסייטים מהאסון...??

עם כל ההלם והאימה והחרדה שנפלה עלינו בימים אלו והקושי לחזור לשגרה... אנחנו צריכים לדעת שחג מתן תורה בפתחו!! ו... וזו לא סתירה!!! אדרבה... החרדה הזו מבחינה מסוימת מתאימה לרוח הימים... הקב"ה ניער אותנו... הקב"ה טלטל אותנו ודפק על השלחן ואמר לנו: זה רציני!!! אני רוצה רצינות!!! ומישהו עורר את תשומת לבי: שבמתן תורה רואים לאורך כל הדרך את הנימה הזו... מישהו עורר את תשומת לבי שדווקא במעמד הר סיני רואים שעיקר העבודה היתה שם בפחד וחרדה! **ויחרד** כל העם אשר במחנה... **ויחרד** כל ההר מאוד... כפה עליהם הר כגיגית... לבעבור תהיה **יִתְּנוּ** על פניכם לבלתי תחטאו... ואפילו משה רבינו לפני שהוא עלה לקבל את התורה כתוב שהענן כיסה אותו ששת ימים... למה?? אומרת הגמ': כדי לאיים עליו!!!

רבש"ע: מה קרה?? למה צריך להגיע באיומים?? למה כל שנה לפני חג השבועות אנחנו חייבים לקרא את כל הקללות של בחוקות?? למה אי אפשר לדבר בנעימות?? למה איומים?? מה התשובה?? תרגע!! האיומים האלו זה לא איומים של מכות... זה איום של רצינות!!! זה בדיוק כמו שהרבה פעמים אתה רואה במודעה של מכירת דירה: לרציניים בלבד!! מה הקשר רציניים?? מה... חייבים לעשות פרוץ רציני?? ואם אני רוצה לחייך אסור לי?? מה התשובה?? לרציניים בלבד אין הכוונה לפרצוף רציני... הכוונה היא: אדוני! זה רציני!! זה לא חובבני... זו לא המלצה... זה משהו גדול!! זה משהו רציני!!

וכעת, בימים אלו אנחנו עמוק עמוק בתוך הרצינות הזו... דא עקא שאנחנו כעת ברצינות השלילית... אנחנו שרויים בסוג הרצינות המפוצלת והמאוימת... אז זהו שלא!!! אדרבה... צריך לקחת את הרצינות הזו... צריך לקחת את הדפיקה החזקה שהקב"ה דפק על השלחן ולא לברוח ממנה!! אלא לתרגם אותה לנוסחה הנכונה... כן... הקב"ה רוצה רצינות!!! הקב"ה רוצה שניקח את העניינים ברצינות... דווקא בגלל שהקב"ה רוצה לעשות איתנו עסק... אז הוא רוצה את הרצינות שלנו!! יש כאלו ששואלים למה האסונות קורים דווקא לחרדים? נו... השאלה חלשה... **אבל התשובה היא ברורה:** כשהקב"ה דופק על הסטנדט הוא כנראה רוצה להסביר משהו לחברותא שלו... הדפיקה הזו לא מיועדת לא לטבח לא לשרת ולא למאבטח... **הקב"ה מדבר עם השותפים שלנו! איתנו!!** חג השבועות בפתח והאר"י הקדוש אומר: שעיקר הוראת האדם בשנה זו תלוי ביום הזה... בקיצור: האם אתה הולך לקחת את העניינים ברצינות או לא...

בחור התקשר אלי: אני מזועזע כולי... בחור בגיל שלי נהרג באסון... הכרתי אותו... הוא חבר שלי... נו... עכשיו הפסיכולוג "אז נדבר" צריך להרגיע את אותו בחור... (אז לא יודע מה קרה לי בזמן האחרון... ככל שאני נחשף לכל מיני שיטות חדישות איך לשחרר חסימות ורגשות... אני רק חוזר אחורה לנוסחה המקורית של בית המדרש הישן)... נו... מה אתה ממליץ לפסיכולוג... מה אני אמור לענות לבחור ישיבה על חבר בן גילו שנהרג באסון?? איך אני מרגיע אותו??

אמרת לי: תקשיבו!!! אתה עדיין חי!!! והחי יתן אל לבו... תתפוס את עצמך לידיים... **מה אתה רוצה שאני אגיד לך?** שאני ארגיע אותך ש-אתה תחיה עד מאתיים ארבעים?? אתה רוצה שאני אארגן לך איזה מכתב שמצמרר שהנפטר כתב... או איזה רמז שהוא רמז שזה הולך לקרות... ואז תוכל להיות רגוע שאתה לא רמזת ולא כתבת ואם ככה הכל בסדר... **לא!!! אני לא רוצה לשקרו!!** אנחנו אורחים כאן בעולם הזה בדיוק כמוהו... הוא חזר לעולם שכולו טוב... ואנחנו שנבדל לחיים ארוכים... **אנחנו כעת פה!!** כעת אתה צריך לתפוס את עצמך לידיים ולהודות לה' שנתן לך צ'אנס... ולהסתער על המשימות שיש לך בעבודת ה'...

האם הוצאתי אותו מהחרדה?? **לא יודע!! אבל זו האמת!!! ה' רוצה רצינות...** מי אמר שה' רוצה שנהרג?? ה' רוצה שנכנס להילוך רציני של עבודת ה' ולהפסיק לחיות על זרי הדפנה... יש לנו יותר מידי הרבה זמן... אנחנו לא ממחרים לשום מקום...

ואני אגלה לך סוד: הסיבה שיש לנו חרדות... כי אנחנו מזועזעים ממשוה ולא רוצים לעשות עם זה כלום!!! בן אדם שמזועזע מאזעקה ומתעקש לא ללכת למרחב מוגן אני מצדיק את החרדה שלו... זה מזכיר לי שבתחילת הקורונה כל הזמן היה לי חרדות שאני אדבק... אתה יודע למה? כי בהתחלה התעקשתי ללכת בלי מסכה!!! אם ככה... צדקתי!! מי שהולך בלי מסכה יש לו סיבה טובה לפחד שהוא ידבק... ברגע שלבשתי מסכה נרגעתי...

על אותו משקל: קרה משהו!! ה' החריד את כל העם אשר במחנה וה' רוצה שינוי!!! אם אנחנו מתעקשים לא להשתנות ולהישאר על אותה בלטה... יש לנו סיבה טובה להיות בחרדה... אבל אם לוקחים את העניינים לרצינות אז הנה... זה מה שה' רצה לעורר אותנו והנה... התעוררנו... כעת אפשר להירגע...

אבל כן יש לי מה להירגע!!! "אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד..." יש לתורה סגולה מיוחדת שהיא עושה טוב... מה בדיוק? איזה טוב?? לא משנה איזה... תורה זה ביטוח מאוד מקיף... זה עושה טוב לכל דבר... אני יכול להעיד לך בנימה אישית: כל פעם שמשוה מבחיל אותי... **אני בורח לתורה!!!** מקבל איזה חיזוק להוסיף משהו בלימוד... משהו בהספק... משהו... התורה היא המפלט הכללי מכל מה שאתה מפחד... יש הבטחה שה' הבטיח לנו עוד לפני מתן תורה: **"ויאמר אם שמוע תשמע בקול ה' אלוסיק... והאזנת למצוותי ושמת כל חוקי כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאיך..."**

מה זה המחלה אשר שמתי במצרים?? לא יודע מה זה... דבר אחד ברור: זה היה משהו שהפחיד אותנו ורצינו להירגע מזה... וזה מה שה' מבטיח לנו לדורות: כל דבר נקודתי שמפחיד אותך... תברח לתורה וה' ישמור עליך... לכל אחד יש את הקבוצת מועדון שלו ממה הוא מפחד... וממה יש לו סיוטים... הצד השווה שבכולם שלכל הסייטים ולכל החרדות יש מקלט אחד ששמו תורה!!! אתה כעת בסייטים מאובדן של חבר שהסתלק בדמי ימיו? רץ לחדרי תורה... תקבל על עצמך חיזוק מחודש בלימוד... תקבל על עצמך לעשות שטייגן אמיתי עד סוף הזמן... והתורה תציל אותך... (גם אם יש כאלו שלא ניצלו... אבל אם אתה ברחת לתורה בגלל פחד ספציפי... על זה נאמר: "אל תסגר עבד אל אדוני...") מזה אתה יכול להיות רגוע... אבל!!! כמה שיש פחד וחרדה בימים אלו בפרט ובקבלת התורה בכלל... אדרבה... ככל שמתקרבים למתן תורה הפחד הזה משתלב באהבה אינסופית... כלשונו של האור החיים הק': "הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמוחו שמם וארץ כי זה הוא תכלית הבריאה..." ואם אתה לא מבין איך זה יכול ללכת ביחד אז תלמד בעיון את דברי רש"י בדברים (ה' כ"ד): שמשוה רבינו מוכיח את ישראל "כי ראיתי שאינכם חרדים להתקרב אליו מאהבה!! שים לב: חרדים להתקרב מאהבה!!! יש חרדה של אהבה ואכמ"ל...

עקב חוסר ישוב הדעת בעקבות האסון הקונטרס לחג השבועות יצא אי"ה בשבוע הבא, עכ"פ--

נותנו מספר מצומצם מהחבורה:

"דברים הרבה"

שי"ל בערב חג השבועות דאשתקד, ניתן לקנות בג'

מוקדי המכירה כדלהלן:

בני ברק קיבוץ גלויות 9, חזון איש פינת דסלר משפחת דרייפוס, ובירושלים: רחוב נחמיה 10 משפחת שטרנבוך

כמו כן: ניתן לקנות את הספר "ואהבת", במוקדי המכירה של גיליון זה,

(יכול להועיל בימים אלו מול סערות רוח ושברון לב והצורך לקבל גזירת שמים באהבה)

יוחן שם ישראל נגד הר מירון בכאב משותף!!!

מדומני שתסכים איתי בהגדרה הזו... כולנו כעת כאיש אחד בלב אחד... אני שבור עד דכדוכה של נפש מכל אחד מהרגי האסון בלי הבדלי מגזרים... אני שבור מהבחור ישיבה ממיר ברכפלד ובאותה מידה מהחסידי גור או שידלובצא... מהבחור משעלבים ומקנה באותה מידה... כל החומות והבדלי המגזרים שבינינו פתאום התמוססו מול הכאב המשותף... מול הדמים בדמים נגעו... שגילו לכולנו שדם היהודי אחד זורם בעורקנו...

ובעוד פחות משבוע אנחנו שוב חונים תחת ההר... ושוב אנחנו צריכים לחנות שם כאיש אחד בלב אחד!!!

בא ניקח את הכאב המשותף למרגלות הר מירון... ניקח אותו איתנו למרגלות הר סיני... נחליט מכאן ואילך שאנחנו לא צריכים דמים בדמים נגעו בשביל לגלות שאנחנו אחד!!! נחליט שאנחנו רוצים להתאחד מול הר סיני אחד באהבה ואחוה ושלוש ורעות...

כן... הקב"ה לא מוותר!! הוא רוצה שניכנס כולנו בשער אחד!! כמה שזה לא פופולרי לומר את זה כעת... אבל עם ישראל למוד צפיפות!! רק השבוע למדנו בדף היומי: עומדים צפופים!! העולם החילוני והגוי לא מבין מה פשר הצפיפות הזו... לך תסביר להם שאבא שבשמים רוצה תמונה משפחתית מלוכדת... ה' רוצה שכולנו נתאחד סביב פירמידה אחת... סביב בית המקדש אחד ובית הכפורת אחד... וכעת שאין לנו בית המקדש אז יש לנו תורה אחת ורשב"י אחד ורבי עקיבא אחד... אז יש לנו לפעמים כל מיני דברים צדדיים ששם אנחנו פוגשים ניגודים... אבל בסופו של דבר כשמגיעים לרשב"י כולם מצטופפים ונדחקים סביב אותו ציר!! תראה את שמות ההרגוים והם לנו כדוגמא אילמת עד כמה אנחנו אחד!!! שום קשר מגזרי ומנטלי אין בין האנשים האלו חוץ מתשוקה לזכות לגדול כרשב"י...

את הכאב הזה!!! את המ"ה נרות נשמה האלו ניקח איתנו להר סיני... נתאחד כאיש אחד בלב אחד...

כן... יש בימים אלו אנשים שעושים מאמץ עליון להתאחד סביב שנאה משותפת... ואנחנו בשלנו... אנחנו נתאחד מול הכאב המשותף... מול הכמיהה והשאיפה המשותפת של מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו...

מי יתן ויחבוש ה' את כאבנו ויגדור פרצותנו ויפקח את עינינו ונדע כיצד לקחת את קרבנות ציבור אלו שיעלו לרצון לפני יתברך ויאמר לצרותנו די... ובמתן תורה זו יפסוק זוהמתנו ויכריז חירות ממלאך המוות ובלע המוות לנצח ומוחה ה' דמעה מעל כל פנים...

נקודה למחשבה:

בין ל"ג בעומר לחג מתן תורה...

מה שנכון נכון... התחושה השנה בל"ג בעומר במירון היתה שהקב"ה מגרש אותנו ממירון... זה ודאי מה שקרה בפועל... גורשנו משם בפחי נפש... גם אחרי הדימוי המאוד המוחשי ליום הקמת המשכן שהיה שמחה גדולה ובכל זאת "בקרובי אקדש..." אבל עדיין!! סו"ס שם השמחה לא הופסקה, העבירו את המת מלפני חתן ולפני כלה... וכאן השמחה לא המשיכה!!! נדם קול כינור... ערבה כל שמחה... כולם הבינו שלא זו המנוחה... כולם ירדו מעצמם מההר אפילו בלי שקבלו הוראה... כולנו הבנו שאבא שבשמים לא רוצה אותנו פה היום... **השאלה למה???**

אז ככה: אם הייתי ליטאי קר... הייתי אומר שזה בכלל ביטול תורה לעלות למירון... והקב"ה בא לעורר אותנו על "כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק..." אבל מה אעשה שאני "איש מירון" והייתי שם... ובמשך השנה אני מבלה שם לילות כימים... אבל אולי דווקא בגלל זה... דווקא בגלל שאני כן מחובר למירון... אולי דווקא לי מותר כעת לעצמי לחשוב בקול: כן... לנסוע לרשב"י מותר... לא רק שמוותר... אלא בל"ג בעומר אין אפשר שלא... איך... (מי שמחובר למירון ולרשב"י מבין על מה אני מדבר) **אבל האם צריך???** אני שואל אותך: **צריך** לנסוע למירון בל"ג בעומר?

לא צריך!!! אני לא חושב שיש מישהו אחד שחושב **שצריך!!!**

לעומת זאת יש הרבה הרבה הרבה דברים אחרים **שצריך!!! צריך** לעשות אותם... יש לי ב"תזכיר" של הפלאפון רשימה ארוכה של משימות שאני **צריך** לעשות אותם ואני דוחה אותם שוב ושוב... כי... כי כידוע: מה שצריך זה לא תמיד מה שנעים ונחמד לעשות... ותכל'ס אני שם בצד את כל רשימת המשימות מה **צריך** לעשות ואני נוסע למירון!!!

וזו נקודה של חשבון הנפש שצריך לתת עליה את הדעת!!! עד כמה אנחנו מכירים בערך שנקרא "לעשות מה שצריך!!" אתה יודע מה זה "לעשות מה שצריך" במילה אחת?? במילה אחת קוראים לזה: קבלת התורה!!!! מה קבלנו בקבלת התורה?? נעשה ונשמע!!! אנחנו מקבלים על עצמנו לעשות מה שה' מחליט לנו... מה שצריך! לא מה שרוצים!!!

עכשיו: למה אני חושב שזה קשור לציון של רשב"י???

תתפלא לשמוע: אבל אם נתבונן זו ההההנקודה של רשב"י!!!

אם ננסה להגדיר מה סוג העבודה של רשב"י... זו הנקודה!! עושים מה שצריך!! אתה בטח לא מבין על מה אני מדבר... **אז אני אסביר:**

יש לי שאלה קצת מוזרה: הבית מדרש של רשב"י בשעתו... איזה סגנון הוא היה?? האם סגנון ליטאי

זה התייירה של רבי שמעון...!!! התיירה של רבי שמעון זה לא התיירה מהסוג של המפלגה הליטאית שאנחנו פחות ב"קטע" של האורות וה"עניינים" ויותר מחוברים לקקטע של התיירה... לא!!! אצל רשב"י התיירה זה לא קטע... זה לא סגנון... תורה זה במילים אחרות: מה ה' רוצה!!!! מה שה' רוצה זה מה שאני **צריך** לעשות!!! נקודה!!! אז בזמנו של רשב"י היה סוג מסוים של תפקיד שנקרא "תורתו אומנותו..." שרשב"י ידע שמה שהוא צריך לעשות זה רק ללמוד!!! ואם ככה... אז אפילו אם רשב"י יודע איזה השפעות יש בתפילה... ומי כמוהו יודע... אבל תכל'ס... עושים מה שצריך... לא מה שרוצים...

יש סקר קבוע שאני עושה: אם רשב"י היה בינינו היום... האם הוא היה בעד מירון או נגד?? האם הוא היה נוסע למירון בל"ג בעומר או לא??

אז כצפוי... התשובות הן מאוד ברורות: החסיד עונה לי בפשטות: ברור שרשב"י היה עולה למירון... עולו ואתכנישו... איך אפשר שלא וכו' וכו'... והליטאי גם עונה לי ללא היסוס: רשב"י היה מוסר שיחה נגד מירון... הוא היה אומר שיש שום עניין ויש עניין יותר גדול לשבת וללמוד...

ואני אומר ששניהם טועים בגדול!!! אתה יודע מה התשובה הנכונה???

אם רשב"י היה חי כיום... הוא היה יושב בבית מדרש שלו בבני ברק ובמשך שעותיים תמימות הוא היה מגלה רזי דרזין איזה עניינים נשגבים נעשים במירון... ואשרי חלקו של מי שזוכה להגיע למירון... איזה השפעות הוא זוכה וכו' וכו'... ואז רשב"י היה מסיים את התורה שלו... וכולנו היו רצים לאוטובוסים לנסוע למירון והוא היה נשאר בבני ברק... מה קרה??? מה אעשה... אני **צריך** לעשות משהו אחר! אין פה שום סתירה!!! יש עניינים נשגבים... ומה שנכון נכון... אבל אני צריך לעשות משהו אחר!!! (זה הרי בדיוק מה שרשב"י היה עושה כל הזמן... הוא מגלה לנו את כל הסודות של התפילה והוא בעצמו היה לומד כי זה מה שצריך לעשות) **ואת הנוסחה הזו אנחנו לא מסוגלים לעכל...** אצלנו הכל שחור לבן... אם אתה בקטע ובאורות ו"בעניין" של מירון... אז קדימה... אעופה אשכונה... ואם אני ליטאי כזה שלא בקטע של מירון אז אין ששששום עניין... תשאר בבית... **ואני עומד בקנאות ומודיע שלא כך ולא כך:** מצד אחד יש עניין מאוד מאוד גדול להיות במירון בל"ג בעומר... פרטים אצל רשב"י... עכשיו האם לנסוע או לא?? זו כבר שאלה מה צריך כעת לעשות!!!!

ואת התפיסה הזו אנחנו מאוד מאוד מתקשים לקבל!!!!

בראש שלנו: אם יש עניין לנסוע למירון... אז נוסעים... מה יש פה להבין... ואם יש מישהו שלא נוסע למירון, מוכרח להיות שהוא סבור שאין עניין... **אז זהו שלא!!!** רשב"י מלמד אותנו שיש עניינים מאוד מאוד נשגבים... שיש עניין מאוד גדול לעשות

או סגנון חסידי?? בא נשאל ככה: אם הבית מדרש של רשב"י היה קיים היום... מי היה מרגיש יותר היימיש בהיכלא דרשב"י... הליטאים או החסידים?? **תצחק תצחק... אבל זו שאלה מאוד מאוד מסובכת...** אין לך מושג עד כמה זה מסובך... ואני אסביר לך למה... ידידי החסיד: תחשוב שאתה מגיע לבית מדרש של רשב"י בכניסת שבת... **אין כלום!!!! רק שטייגן!! רק תיירה!!** אין קבלת שבת... אין הודו לה'... אין לכה דודי... אין כלום!! רק תיירה!!!! אין טיש... אין שירות ותשבחות... אין מעריב ולא שחרית... אין נשמת כל חי לא מהר ולא לאט... אין תהילים... אין רעוא דרעיון... **כלום!!!! תיירה תיירה ונאר תיירה...** אתה קולט?? רשב"י לא היה מתפלל מהר כמו הליטאים שצריכים להספיק ללמוד... הוא לא היה מתפלל בכלל!!! רק תיירה תיירה!!!! **אה... אז נצחון לליטאים!!! היכלא דרשב"י נוסח אשכנז... מנין ישיבתי...**

אז זהו!!! שהליטאי שנכנס להיכלא דרשב"י... בהתחלה הוא באמת הרגיש היימיש... איזה שטייגן... תיירה תיירה... אבל פתאום בחצות הלילה רשב"י פתח פיו בחכמה הוציא אור תעלומה... ופתאום רשב"י פניו מאירים בשבתו עם חברים עת גילה סוד נסתרים... ורשב"י מתחיל לדבר רזי דרזין בענייני דקרבות שלפני התפילה והיפוך הצינורות והעלאת העולמות בפסוד"ז מיצירה לבריאה... וביוצר אור מבריאה לאצילות... הליטאי צובט את עצמו... רגע... טעיתי בכתובת... אמרו לי שכאן זה בית המדרש ליטאי!! לא מדברים פה חסידות ולא מדברים כל היום על עניינים של תפילה... והנה... סו"ס הגיע שעת תפילת שחרית דשבת... נו... אחרי לילה שלם שרשב"י בוער כלפידים בביאור גודל מעלת פסוד"ז כדקא יאות... זכאה מאן למייחד למריה וכו'... בטח עכשיו תהיה פה תפילת שחרית מוסף במשך שש שעות לא פחות... אבל לא!!! רשב"י לא מתחיל להתפלל... בהתחלה הליטאי בטוח שרשב"י יתחיל להתפלל בשעה עשר אחרי לימוד של שש שעות... אבל במשך הבוקר התברר שרשב"י בכלל לא מתפלל... מה יש...?? שטייגן... תיירה תיירה תיירה...

איך אתה מסביר את זה?? מצד אחד כל יסודות החסידות ללא יוצא מן הכלל... מגיעים היישר מבית מדרשו של רשב"י... ומצד שני מה רואים בשטח... תיירה ותיירה ונאר תיירה... **איך זה הולך ביחד???**

עכשיו אתה מבין עד כמה מסובכת השאלה הזו... תכל'ס... הבימ"ד של רשב"י היה נוסח ליטא או נוסח חסידי?? איזה סוג עויילם היה אצלו??

מה התשובה??? אצל רשב"י אין סגנון!!! אין שיטה!!! אין קו חשיבה!!! יש דבר אחד: עושים מה **שצריך!!!** רשב"י יכול לבאר בזה"ק באריכות את השפע הנורא שנעשה בעולמות העליונים בברכת אבות ובכריעות והשתחוואות... אבל כשמגיע התפילה אתה תהיה בההלם שרשב"י בכבודו ובעצמו לא מתפלל... למה?? מה קרה?? מעשה לסתור...??

לא!!! יש מה שנעשה בעולמות העליונים... ויש מה **שצריך** לעשות!!!

וכעת רשב"י מבין **שצריך** לעשות משהו אחר!!! ועושים מה שצריך!!

אותם. אבל מה אעשה שצריך לעשות משהו אחר.

אין!!! אין לנו בראש את הערך הזה!!! עד כדי כך שאני מסופק אם אתה מבין על מה אני מדבר... המושג "מה צריך לעשות" זה נשמע ערך מאוד חיזור... משעמם... מה זה צריך... מה זה בכלל המילה הזו...??

רק לשבר את האתח: כשעם ישראל הגיעו להר סיני בא' בסיון, כל יום משה רבינו עלה לענן לדבר עם ה'... חוץ מיום ששי!!! ערב מתן תורה!! דווקא ביום הזה משה רבינו לא עולה... מה יש?? ערב שבת!!! משה רבינו צריך למלוח שיבוטא... צריך לחרוך רישא... צריך להתכונן לשבת...

ואני שואל אותך... כמו חבר... ל"ג בעומר השנה חל ביום ששי... רבבות אלפי ישראל ואני ביניהם תכננו לנסוע משעה 12.00 בלילה ואילך... (שהמשמעות היא שאנחנו ערים לילה ונוסעים בבוקר, וישנים עד אחה"צ) משיהו מאיתנו חשב לרגע... רגע... אולי צריך להישאר בבית כי... כי מחר יום ששי??

לא יודע מה אתה... אבל אני לא חשבתי על זה... למה לא? כי מה הקשר... ל"ג בעומר... הילולא דרשב"י... מה פה בכלל הנושא... כן צריך אותי בבית לא צריך אותי... אני נוסע!!!! סוף פסוק!!!

אז זהו שמשה רבינו כן חשב על זה!!! והוא לא עלה לענן ביום ששי... ואני כן קניתי כרטיס (גם ליום ששי...) מתסכל אותי שאפילו לא חשבתי על זה!!! מתסכל אותי שאני כזה בעל מדרגה "מרומם..." שאפילו משה רבינו לא שכח שצריך לעזור לרבצען ציפורה ביום ששי... ואילו אני?? כזה אחוז שרעפי קודש ששכחתי מזה... **ואני שואל אותך:** איך שאתה מכיר אותי... באמת נראה לך שזה נובע אצלי מרוב דבקות שלי בה??? בא נשאל אחרת: זה שמשה רבינו לא עלה להר ביום ששי... זה בגלל שהוא החשיב את הר ה' קצת פחות ממה שאני מחשיב את הר מירון???

לא... לא נראה לי שזה הסיפור... יותר... יותר נראה לי לומר שמשה רבינו ידע להעריך את הערך הקדוש שנקרא צריך!!! צריך להשכים להוצאת שבת! צריך לעזור בבית!! ואם זה מה שצריך לעשות אז אין לך ערך יותר קדוש ממה שצריך... למה?? כי מה שצריך לעשות זה עצם התורה!! זה הנעשה ונשמע!! התורה היא הוראה מה צריך לעשות... ואם לעלות להר לא צריך... ולעשות טשולנט לשבת כן צריך... אז לעלות להר זה לא תורה!!! וטשולנט זה כן תורה!

וכאן מגיעה אחת מהטעויות המוכרות שלנו... שכשמגיע יום מתן תורה... אנחנו בטוחים שתורה זה משהו שמתחיל ונגמר בלימוד התורה... משהו ששייך לרקע של הבית מדרש וזה ממש לא נכון... שם אמנם זו הפסגה!!! אבל תורה זה **"הוראת האדם"** (כלשון האר"י)! מה שאדם צריך לעשות...

מה זה **לאו דווקא** תורה??? מה שאני **רוצה** לעשות... האורות שלי... והמשיכה הרוחנית שלי... זה **לאו** (דווקא) תורה!! ומה זה כן תורה??

מה שאני צריך לעשות!!! כל שנה כשהייתי קורא את האידרא זוטא בל"ג בעומר היה שם קטע שסיקרו אותי: רשב"י מעיד על עצמו: שכל ימי הייתי מייחד איזה יחוד מסוים... ופעם אחת הייתי במערה במירון ושכחתי ליחד את היחוד הזה ופתאום ראיתי את כל הר מירון בוער באש... וידעתי שזה בגלל שלא יחדתי את היחוד הזה... אז כשהייתי בחור הבנתי בפשטות שרשב"י תמיד היה בדבקות עצומה ככה בעיניים עצומות... (כמו שבחור תמיד בטוח שככה נראית דבקות) וכנראה שפעם אחת רשב"י הפסיק רגע מהדבקות שלו ופתח את העיניים ואז הוא ראה שכל מירון בוערת... אז זהו שהשנה התעקשתי שיסבירו לי את זה... **ולא תאמין מה הפשט בזה**... רשב"י מעיד על עצמו מיום עמדי על דעתי תמיד נזהרתי לייחד את ההשגות עם המעשים!!! כלומר: למרות שקוראים לי ר"ש ויש לי אורות אינסופיים ששמורים רק לרשב"י... בכל זאת אף פעם זה לא היה על חשבון מה שצריך לעשות ברגע זה!! **חוץ מפעם אחת!!!** רשב"י מעיד על עצמו: פעם אחת הייתי במערה במירון... (בלשונו הייתי באורות של רשב"י) ומרוב האורות וההשגות... לא עשיתי מה שהיה צריך לעשות באותו רגע... ואז ראיתי את כל הר מירון בוער באש...

אתה קולט מה כתוב במסמך הנוראי הזה??? מי שמבין מבין... מי שלא מבין לא יעזור שאני אסביר... אבל במילה אחת אני אסביר: כשאני נמצא באורות במירון... ובדיוק אז מתקשר בחור שאני צריך לענות לו, אתה חושב שאני עונה??? **לא!!!** ויש לציון שלמרות זאת הר מירון לא בוער... כי מה אתה רוצה... שהוא יבער מהבוקר עד הלילה?? אז זהו שרשב"י מעיד על עצמו **שפעם אחת!!!** פעם אחת הוא לא עשה מה שצריך לעשות באותו רגע... וכל הר מירון היה בוער באש!!!

אז מי יודע... מי יודע אם הר מירון לא בער פעם אחת בלבד לעורר אותנו על הערך העליון לעשות מה שצריך שנשחק אצלנו לגמרי לגמרי...

הגמ' במכות אומרת: שבא דוד והעמידן על אחת עשרה, **"ממור לדוד ה' מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך???"** מי?? מי יש לו זכות לעלות ולהתעלות ולשכון בהר קדשך?? דוד מתחיל למנות רשימה של 11 דברים... הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו לא רגל על לשונו, לא עשה לרעהו רעה... (הגמ' שם מבארת אחד אחד) מה כל הדברים האלו קשורים לאהלך ולהר קדשך?? אתה יודע מה המכנה המשותף של הדברים האלו?

שזה דברים שצריך לעשות אותם!! לא בהכרח נחוץ... לא בטוח שיש בזה עניינים מיוחדים... אבל צריך!!! אומר לך דוד המלך: אתה רוצה לעלות בהר ה' ולקום במקום קדשו? אין בעיה!! קודם תסיים עם מה שצריך!!!

אתה לא יכול להזניח דברים שצריך לעשות אותם ולברוח לגור באהלך ולשכון בהר קדשך... והדוגמא שהכי תופסת אותי: **"וחרפה לא נשא על קרבו!!!"** לכל אחד מאיתנו יש את הבעיות המוכרות במעגל המשפחתי הקרוב... אם זה הגיס שנכנס לגרעון וצריך איכשהו להירתם למענו... אם זו האחות שצריכה שידוך... אם זה הילד המיוחד שצריך את הריפוי

בעיסוק שלו... ואם זה הסבא שצריך יותר לבקר אצלו... ואם זה ההורים שהתבגרו ומשהו שם צריך לקרות... בקיצור: יש כל מיני דברים שצריך!!! צריך לעשות... אבל זה מעצבן ולמי יש סבלנות וזמן... ואם אפשר לדחות אז למה לא... ואז אנחנו פתאום רוצים לעלות להר ה' ולקום במקום קדשו... ואז דוד המלך מסמך לנו: עצור בצד... תוציא מסמכים... סטופ!!! קודם תעשה מה שצריך לעשות ואח"כ תעלה בהר ה'... קודם תעשה את הערך העליון-- מה שצריך ואח"כ תתקדם הלאה... לא סתם דוד המלך אומר את זה... דוד המלך הכיר מקרוב אנשים שראשם היה בשמים ואילו את ההתנהגות המינימלית מה צריך ולא צריך לעשות הם הזניחו בצד... יש רשימה של דברים שצריך!!! לעשות אותם והם מוזהמים לתחתית הרשימה... אם זה החמש שיחות שלא נענו מחברים שאני באמצע איתם... אבל מה לעשות שצריך להתקשר לדרוש בשלומם של ההורים וזה פחות מעניין... (איתם אני לא באמצע נושא...) אם זו רשימת משימות שצריך לעשות בבית ו... ועזוב אותי היום... (החל משיפוצים נקודתיים בבית... ולפעמים זה גובל בחיובי כתובה גמורים) ולמה זה נדחה? כי אני כבר דוחה את זה שנתיים... אז למה בדיוק עכשיו...? הרי קמתי הבוקר עם מצב רוח... אז למה להרוס אותו... אז פעם הייתי בטוח שאני סובל מדחינות... **עד שקלטתי שלא!!! הענין הוא פשוט:** יש דברים מעצבנים... שיש סיבה אחת ויחידה שאמורה לדחוף אותי לעשות אותם... כי צריך!!! וצריך- בדורנו זו מילה מאוד חיוורת ולא משכנעת... מה זה צריך?? אז מה וצריך... ממתי עושים מה שצריך?? אז זה!!! שבשביל זה יש לנו את רשב"י בל"ג בעומר, ואת קבלת התורה כדי להחזיר את הערך שנקרא צריך לראש סולם העדיפויות!!! לקבל את התורה זה לקבל על עצמי לעשות מה שצריך!!! בדיוק השבוע שיחקתי עם הילד שלי... הוא היה אבא ואני הייתי הילד... ואז הוא הכריז בעיניים בורקות: **מבוגרים עושים מה שהם רוצים!!!** אמרתי לו: וילדים? מה הם עושים?? הוא ענה לי בפשטות: **ילדים עושים מה שאומרים להם!!!** הייתי בהלם!! הוא נגע לי ישר בנקודה!!! את הילד אנחנו מפעילים... אנו נותנים לו הוראות מה הוא צריך לעשות ואנחנו עומדים על זה... ואז הוא קולט ומפנים שיש דברים שצריך לעשות אותם... אבל כשהוא מתבגר פתאום הוא עובר איזה מוטציה... ש... שמתברר לו שבוגרים עושים מה שהם רוצים... מה שמתאים להם הם עושים... ומה שלא אז לא... הילד שלי מחזיר את המשחקים למקום כי אמא אמרה לו שצריך ואבא שלו לא מחזיר את הספרים לארון כי אז מה וצריך... אז זה!!! שזה מה שרשב"י מלמד אותנו בכל ההולך וליך... וזה בדיוק קבלת התורה... שגם מבוגרים אמורים לעשות מה שה' **אומר להם**... לזה קוראים **נעשה ונשמע!!!** נו... מה ה' אומר ליי? זה בסדר!!! אין צורך להגיד לי מה... מה אני צריך לעשות- זה כבר רשום לי במשימות בפלאפון... אם שמת לב בכוונה נקטתי דוגמאות של אנשים נשואים... לא של בחורים... כי אצל בחורים זה קצת תיאורטי מידי... בחור באמת פחות פוגש מה צריך לעשות... אבל אנחנו פוגשים טוב מאוד את המשימות המוכרות של החיים שיעקב אבינו לא הזניח אותם... וכאן המקום שלנו לקבל עול תורה ולעשות מה שצריך!!! ואם בחור יקר... אם אתה קראת מאמר זה והגעת עד לכאן... אתה יודע מה אתה צריך לעשות?? לשבת וללמוד!!

"למען לא נבוש..." -

מושגים בסיסיים בהלכה.

השוואה השנים לעבר: עוד קצת יותר השבוע התקדם לעיני אל
השבוע... ואולי להתכונן ובתג אל ואולי להתקדם בדרך אל
בז' לעיני כל בשבוע... צריך גם להתכונן לעבודת ה"חכם"!!!
שנה יותר העבודה את השבועות הבאים עוד בשבוע...
ובכן: אותם אלו שדרכם לעבוד שם על אלוים ועושים כן תמיד
במקום שמה או אלו... (שבוע) זה ינו הסבת בזה שאלו
כבוד אותם עושים במלכות בניין אלוים ביום זול באופנים
ההתקדמות, אותם אנשי "הישוב הישן" הם על אלו על זה ומבניה
המקדמים אל הכינים את ההישוב האלו וזה התקדם אל הכינים
של סופרן והולות יש אלה הימנים מה, אבל מורג אלה אלה
יהודים שפארו צדושים למקדמים של הא' ודרכם!!! לעבוד
אותם אלוה את אלה בניין יושבות כזה... יש הדבר אלה
במקדמים אלו! את אלה כלה השמות בדרך שייך אלוה
הישי"ב בקדוה וכן. וכן הוא די אלו שבמקדמים של אלוה
אלו... אבל לעוד תמיד אספד...

אז דבר ראשון: לא לשכוח שהמנהג לאכול מאכלי גבינה בשבועות הוא משום [תצ"ד סק"] בשבאותו יום התחדש לראשונה לעם ישראל כל דיני בשר וחלב ותערוכות ודיני שחיטה והכשרה ושביילת כלים וכו' וכו'... והם לא הספיקו עוד באותו יום לדאוג לכל הפרטים ההלכתיים האלו... ואילו אנחנו??? אנחנו כן יכולים... ולמה?? כי... כנראה... כנראה שאנו כן בדקנו וכן דאגנו לכל הנושאים ההלכתיים האלו ווידאו שהכל נעשה כהלכה. **אז בבקשה!!!! נאל לודא שאכן הנתן הזה נכון** כי אחרת... אם יש משהו שעל ברור לגמרי... אנו נאלץ לאכול מאכלי גבינה עד שנסיים לבדוק מה נכנס לתוך פינו...

ב. דבר שני: **עם איזה חומר בעירה אתה משתמש?**
אז ככה: בעידן המודרני של היום מקובל לקנות פחמים ואז הכל פשוט... אבל אם אתה רוצה לגמרי להיות יהודי של פעם.. ואתה רוצה לקוּשֵׁש עצים בשביל להבעיר... **כאן צריך לדעת כמה הלכות ובקצרה: א.** אסור להסיק בכלי שנשבר ביו"ט עצמו (תק"ז ב'). **ב.** חתיכת עץ גדולה מותר לבקע אבל לא לחתיכות קטנות מידי (תק"א ס"א) **ג.** אם אתה רוצה לצאת לחצר ולגבש משם עצים... זה לא פשוט. יש בזה כמה חששות וכמה תנאים (עין סי' תק"א ס"ג ותק"י ס"א). **ד.** עוד הלכה חשובה: אסור לחתוך נייר או קרטון לחתיכות קטנות בשביל להבעיר את האש. (שו"ע ס"ע י"ט). **ה.** כידוע: אסור להבעיר אש חדשה ביו"ט אלא רק יעביר (תק"ב ס"א)

ד. לאחר הבערת הפחמים, (עוד לפני שהנחת את התבשיל) בדרך כלל אנו מעוניינים שהאש תכבה, ו...! ואם היא לא נכבית?? אז אסור לכבות אלא יתן להם שידעכו מאליהם, (כי כל ההיתר לכבות הוא רק כשא"ב בעניין אחר משא"ב כא, עיין תק"ז ס"ד)

ה. ועומות זאת אם כבר התחלת בצליה ואתה רוצה להעביר וללבות את הגחלים ע"י פנפון מותר (עיין מ"ב ס' תק"ב ס"ו).

ו. לפעמים צריך לחתות בגחלים ובשביל זה צריך מקל... ויש לחוש משום מתקן מנא... לכן צריך לייחדו מעיו"ט (תק"ז ס"ג)

ג. אם לאחר שהניח את הצלי ע"ג האש, לפתע התלבתה האש, או שחום הגחלים גבוה מידי וזה מחרך את התבשיל מותר לזלף מים או לכבות את האש, אבל רק לצורך התבשיל!!!

ת. שפוד שהתעקם אסור לישרו כמו כן: אם הוא יותר מידי ארוך אסור לשברו ע"מ להתאים אותו דהוי מתקן מנא (תק"ט ס"א).

ט. הגחלים לאחר שנעשו אפר הרי הם אסורים בטלטול, אא"כ הם עדיין חמים שראוי לצלות עליהם ביצה. (תצ"ח ט"ו).

אהני לן רבנן!! אהני לן!!! פרק שני!

תקציר: בשבוע שעבר ביצענו על רבקה, בת המשפחה המובצת, בלם קרשים ענפים בכל גומיו השלמה... אגד המאיימים אפילו מולדו האיות כה"ל בדלע שלטת פרהדדיון 'תפנתה' ושאר המשפחה, כל אגד נישא למשפחות שקרובות אולמות... ודווקא רבקה בלרה הנישאת אגדא קרש קרש קרש בלרה... אמנם הוא התמנה לשבת בנותהדדיון כ"ל על האידרה, אבל סו"ס כלל שהצדקיות בשלון וכמא ישרא (מנצאים על הכוונה, אז רבקה ובלרה הפרושים ממש מבטימים את השל המשפחה...

אכן למרות שרביקה מאוד מכבדת את הוריה על אף הפערים הרוחניים... הרי כעת היא ובעלה הצדיק הרגישו שהם לא רצויים... הם לא מוסיפים לשם ה"טוב" של המשפחה והם עברו דירה לעיר אחרת... כל המשפחה נשמה לרווחה... ס"ס התפטרנו מהאברך הזה שחנך מלמוד הוא לא יודע להזיז כלום...

רבקה המשיכה להגיע לביקורים של כיבוד הורים מידי פעם... עד שהגיעה שנת השמיטה ויום אחד היא הגיעה לארוחת ערב...
... והיא רואה שם עגבניה קצת... קצת מוכרת!!! היא נבהלה עד עמקי נשמתה... אמא... מה זה?? זו עגבניה מהזן של הגינה שלנו?? אמא ניסתה להעביר נושא... אבל רבקה לא ויתרה... אמא... אבל זו שנת השמיטה... מה קרה?? תקשיבי רבקה... זה לא פשוט... חלק גדול מההכנסות שלנו זה מהתבואה והגינה... והוחלט שאין מה לעשות... אבא עשה איזה קומבינה... הביא גויים... השכיח להם. שכר מהם... אל תשאלי אותי... רבקה הזדעזעה עד עמקי נשמתה ולא רצתה לגנוע בסלסל... זה שמור ונעבד!! זה איסור הנאה!!! רבקה ניסתה לדבר עם אבא... אבא כעס עליה... שקט!!! אל תחנכי אותי... אני יודע מה שאני עושה... רבקה השתתקה... באותו יום היא חזרה הבייתה בדמעות שלישי...

אחרי שבועיים היא שוב באה לבקר את ההורים... ושוב לנגד עיניה "קופת הגננים" מלאה בייקות עסיסים וטריים מהגינה... רבקה מזועזעת וכאובה מהדירדור הרוחני של בית הוריה... והיא החליטה שוב לנסות... היא דיברה עם אמא... אמא... אני דואגת לכם... איכפת לי מהנכסים של אבא... אני יודעת שזה חשוב לו... זה מסוכן!!! מי שנושא ונותן בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלטליו וכו'... אבא התעצבן והודיע לרבקה חד משמעית!! זו חוצפה... את מלמדת אותי מה מסוכן בענייני הכספים... את ובעלך לא יודעים צורת מטבע... חסרי ישע ולא מבינים כלום בענייני כספים... ועוד מחווים לי דעות ומטיפים לי מוסר... תגדי תודה שאני מחזיק אתכם... אם לא מוצא חן בעיניך אל תבואי לכאן יותר... זה מה שיש בבית שלנו!!!

רבקה יצאה שבורה ורצוצה... התייעצה עם בעלה הצדיק והוא הורה לה שהיא יצאה ידי חובת תוכחה, תמשיכי ללכת לבית הורייך... תכבדי אותם למרות הכל... ואל תדברי איתם על הנושא הזה...

דא עקא שעהניינים התגלגלו יותר מידי מהר... כשהגיע חודש סיון, עונת הקציר... אבא של רבקה בא לקצור את שדה החיטים שלו ולתדמתו הוא רואה שחצי ממנה אכלוה חגב ונמלים... לא נותר לו אלא להסתפק בחצי שנותר... הוא קצר עימור דש ועשה גדיש!!! ואז באמצע הלילה... כדרכם של נוכלים שמעשיהם במחשכים היו כמה חברה שכבר חיכו זמן רב לסגור איתו חשבון על איזה הלשנה שהוא מסר אותם... והם לקחו איזה עבד כנעני תמים מתחת גיל 13 ונתנו לו הוראות מדוייקות איך להדליק שלהבת ולהצית את גדישו של יענקל (- אבא של רבקה) כשהוא הגיע לשם זה כבר היה מאוחר... וכשהוא גילה מי עשה את זה התברר שמדובר בקטן שפגיעתו רעה... ועל פי דיני ישראל הוא פטור מדיני אדם... יענקל רתח מזעם ודרש להעמיד את האדון שלו לדין בערכאות... כמובן דרך "בית חנין" שאנחנו מחותנים איתם ויש להם קשרים טובים עם השלטון... הוא כבר בא לפתוח את התיק... ופתאום ביום בהיר התפוצצה פרשיה מאוד לא נעימה... הבן שלו... הבת שלהם... מקנא לה ע"פ שנים... זה הגיע לבית דין הגדול של שבטים ואחד... מנחת קנאות... אל תשאל איזה פיצוץ קרה שם במשפחה!!! איזה כעסים... מהקשרים הכי הדוקים וקרובים... הם נהפכו לאויבים הכי מרים... ומה אתה חושב... להתחיל סכסוך עם משפחת "בית חנין" אתה לא יודע איפה זה נגמר... (כן... בדיוק מאות סיבה שז"כ שמתנו להתשתך איתם... מהסיבה שאחותנו לבית המלך והם יוכלו להלשין ולמסור על כל מי שנקרה בדרכנו... הרי עכשיו זה התהפך עלינו אין לסמוך בדף היומי: אי בר אחתך דיילא הוי חזי בשוקא קמי אל תחליף")

ר' יענקל חוזר הבייתה מדוכדך... מודאג!! גם הפסדים ענקיים מהתבואה... כמובן שאחרי שבועיים הגיע אליו איום ראשון מבית חנין שאם הוא לא נותן כופר בסכום כך וכן... הם מתחילים בהליך משפטי על כל מיני העברות שהוא עשה בשחור וכעת הם יכולים להפיל אותו... ואבא של רבקה מהלך כארי בסוגר... לפתע כל המשפחה העליזה והזוהחה נעלמו מהזירה... כל אחד והתיק הפילי שלו שהולך להתפוצץ... זה ברח לסוריא... וזה נעלמו עקבותיו... ורק מישהי אחת המשיכה להגיע בדאגה כנה ובנחישות! רבקה שלנו ובעלה התנא הצדיק!!! הם המשיכו לתמוך... ללוות... לעזור... כמה שרק אפשר...

ואז לא היתה ברירה... ור' יענקל התחיל למכור קצת את מטלטליו... אבל זה כלום לעומת החובות עתק שנערמו עליו ודמי הכופר שלוחצים עליו לשלם בשביל שלא יתפסו אותו... פה פתאום ר' יונדב בעלה של רבקה התגלה כאיש מעש... והוא דאג לשווק את המטלטלים של השווער... הוא דאג שהוא יקבל את הסכום הכי גבוה... אבל זה לא מספיק... אפילו לא מתקרב... ולא היתה ברירה!!! ר' יענקל נאלץ למכור את השדה אחוזה שלו בנחלת יהודה... משום מה אף אחד מבני העיר לא ניסה להתנגד או לפדות... כולם מבינים למה... סו"ס כולם כבר טעמו מנחת זרועו של יענקל... וכשהגיע רגע האמת כולם שמחו להתפטר ממנו... אף אחד לא רצה לעמוד לצידו... יענקל שעד לפני שנה היה מוקף באוהבים פתאום מצא את עצמו לבד לבד!! אבל לא לבד... ר' יונדב- החתן הצדיק הזה ואשתו רבקה הכבשה השחורה של הבית... הם היחידים שליוו אותו בימים הקשים!!! ור' יונדב הודיע

לשוחזר חד משמעית: אנחנו איתך לצנח!!! אנחנו נעשה הכל בשביל שהעניינים יסתדרו... ומאן מלכי רבנן... ר' יונדב לא נשאר במקום אחד... כמו שהעניינים יודעים להתפתח לכיוון השלילי כ"כ במהירות... ככה ר' יונדב מהר מאוד קיבל פניה אישית מהנשיא להתקדם להיות בסנהדרין קטנה של הר הבית... (שני שלבים לפני בית דין הגדול) לבטנים הגיע השלב המר והמנהר... שאחרי כל מה שעשינו... אחרי שר' יענקל מכר את מטלטליו ואת שדה אחוזתו... בסוף הוא מכר גם את ביתו... ומשם לא נותר לו אלא למכור את עצמו!!! והיות ואף יהודי לא רצה לקנות אותו... כי לקנות איש מבוגר ועוד אדם שהיה מכובד עד היום והיה לו עבדים ושפחות והוא לא רגיל להזיז את עצמו... מכזה עבד אין הרבה תועלת... כפרט שאתה לא יכול ללכת איתו בדרך קשה "כי עבדי הם ולא תרדה בו בפרך"... ממילא הוא לא שווה את המחיר ולא מספק את התוצרת... **ולא היתה ברירה ויענקל מכר את עצמו לאוי!!!** לגוי אין בעיות... הוא לא חושש לקנות אדם מבוגר שלא רגיל לעבוד... גוי נותן כמות בלי הבחנה ומצליח להפעיל כל בן אדם... אבל כאן ר' יונדב לא ייתר!!! הוא הפך את כל העולם וגייס כספים עד שמצא כדי גאולתו!!! משם ר' יונדב הלך לבית של האדון החדש... האדון היה בטוח שר' יונדב בא לקנות ממנו את העבד... אבל לא!!! ר' יונדב נתן את הכסף במתנה לחותנו!!! בבקשה... אתה תפדה את עצמך... ר' יונדב הכריח את האדון לשחרר אותו (באכיפה של ב"ד) ר' יענקל ואשתו מתגוררים כעת בבית של ביתם ברחק!!! אוספים את אט את השברים... ומקבלים על עצמם להבא לא ללול בשנת המשימה... וכמובן לא בתלמידי חכמים!!!! הנה... כי ה' אבות משפט, ולא יעזוב את חסידיו! לעולם!!! לעולם נשמו וזרע רשעים נכרת... לא יבוש בעת רעה וימי רעבון ישבעו... עיי"ש כל המסמור לז"י.

תורת הסוד... האם יתגלה הסוד???

חזונו... (הילולא זה חזונו בארמית!) ותחשוב שאותן מ"ה נשמות קדושות וטהורות היו עולות בסערה השמימית בשמחה ובשירה... בתזמון מראש יחד עם רשב"י... תחשוב על זה!!! כמה שזה היה כואב לכולנו... לכה"פ כולנו היינו יודעים שהיתה פה חזונו!!! לא היה פה אסון מירון!!! היתה פה הילולא!!! זו היתה התחושה אם רק היה לנו את העיניים לראות את זה... רק מה?? אין לנו את העיניים לראות... אין לנו את הזכות לראות כאלו גילויים... אבל גם אם אין לנו את הזכות לראות את זה... אבל סו"ס זה השפראך!!! זה המהלך שלנו בל"ג בעומר... סו"ס אנחנו כבר מפזים ומכרכרים באזכרה של רשב"י... ורק מתוך נקודת אמונה בהירה שיש לנו פה עסק עם חזונו... אם ככה... צריך לדעת שאליבא דאמת אותן מ"ה נשמות הצטרפו להילולא...

ושבו אני חוזר... שלא תגיד שלא אמרת: להגיד שאנחנו **אוחזים** בתפיסה הזו?? **מש לא!!!** אבל המאמר הזה מיועד עבור מי שכן עלה למירון...

ומי שהיה במירון ורקד הרי הוא **נאחז** שם!!! לא **אחז**!!! אלא **נאחז**!!!

כלומר: מי שלא היה במירון בל"ג בעומר... אם הוא יתעצבן עלי ויגיד לי תפסיק לבלבל את השכל... אני מדבר איתך על מרחק דמים ואתה מדבר איתי על חזונו... מי שכן יטען לי אני לא יכול להתווכח איתו... הוא לא בעניין... אבל מי שכן היה במירון וכן תבע מעצמו להתנתק מהריצפה **ולהאחז** בהשגה הזו- לרקוד בחזונו של רשב"י... מסוגל גם להבין שהיו פה ארבעים וחמשה יהודים שהצטרפו לחזונו הזה שרקדו בה... ממילא ביחס לשברון לב הטבעי שלנו כלפיהם... איך קרתה להם מיתה כזו משונה... צריך לדעת שעד כמה שזה קרה אצל רשב"י... יש פה הילולא!!! רק אנחנו שגורשנו ממירון... וחזרנו לבנו... אנחנו צריכים לעשות הרבה חשבון הנפש... אנחנו לא נותרנו בהשגה הזו... אנחנו כעת עומדים מול אסון מדמם ולנו לא נותר אלא לחזור בתשובה...

---- רק אסיים בסיטואציה קטנה מהנסיעה חזר ממירון: כשחזרתי מהציון שבו ומדוכדך כמו רבבות עמך ישראל... פתאום התפרץ מתוך תוכי השיר של מרדכי בן דוד **"על כן ציון במר תבכה וירושלים תתן קולה לבי לבי על חלליהם מעי מעי על חלליהם..."** כן... השיר הזה והמילים הקשות האלו כ"כ התאימו לסיטואציה...

זה פתאום!!! פתאום תפסתי את עצמי בבהלה!!! לפתע נזכרתי במעשה הנורא הזה (הראו לי וזה כתוב להדיא בשער הכוונות) כשחשאר"י הקדוש עשה חלאקע לבנו, הלך עם כל התלמידים למירון בל"ג בעומר ועשה שם סעודה... ואחד מתלמידי האר"י היה נוהג כל יום להגיד "נחם ה' את אבלי ציון" בברכת "וירושלים עירך", וגם כשהוא הגיע בל"ג בעומר למירון... גם אז הוא אמר את זה: **"על כן ציון במר תבכה... לבי לבי על חלליהם וכו'"** ורשב"י התגלה לאר"י הקדוש **בהקצין** ואמר לו: תגיד לתלמידך למה הוא אומר נחם ה' ביום שמחתך?? והוא נעש על זה רח"ל... נבהלתי והפסקתי מיד לשיר את השיר הזה!!! פתאום קלטתי ש... שנכון... המילים "לבי לבי על חלליהם" כ"כ מתאימות לאסון הזה... אבל סו"ס זה קרה אצל רשב"י ובל"ג בעומר... אם ככה... אז גם מי שבמשך כל השנה לבו לבו על חלליהם מעי מעי על חלליהם... צריך לדעת שאצל רשב"י בל"ג בעומר זו... זו סוגיה אחרת...

אצל רשב"י לא אומרים כאלו דברים!! אצל רשב"י האסון הכי גדול יכול להתפרש כמים נוקבין שעולים כאד מן הארץ ואח"כ מתורגם לשבר ענן שמוריד בעקבותיו שפע של ישועה ורחמים... ומי יודע... מי יודע איזה י"ג מידות של רחמים המתנו שם בשמים להיפתח ובשביל זה היה צריך להפעיל את הנהגת היחוד!!! וכיצד אנו מפעילים את הנהגה הזו?? כשאנחנו לא מהרהרים אחרי רצונו יתברך אלא מקבלים באהבה ואומרים: אנחנו אחד איתך יתברך!!! ברגע שאנחנו אחד איתו יתברך... אז הקב"ה גם מכריז: אני ה'!!! ומשדר את כל מערכת הטבע ולא מתחשב באף אחד... ומרעף י"ג מידות של רחמים לכל מאן דבעי...

סו"ס רשב"י נמשל לכהן גדול... נמשחת אשריך... בר יוחאי בקודש הקדשים, ובפרשת שבוע האחרונה למדנו שכהן גדול מקריב אונן!!! אצל כה"ג אין אנינות... גם כשאנחנו כיבינו את המוזיקה וקיפלנו ציוד וברחנו משם... הרי רשב"י המשיך להעתיך על כלל ישראל יחד עם אותן נשמות מליצות יושר... והשפע שעוד יורעף מל"ג בעומר זה, הרי כעת זה תורת הנסתר... ---

אז כפי שסיכמנו: כל מה שקורה אצל רשב"י זה בגדר **תורת הסוד**...

עכשיו שישאר בינינו... מעניין אותך מה הסוד?? רוצה שאני אגלה לך קצת מתורת הסוד??... אבל שישאר בסוד... יש מימרא של רשב"י שאף אחד לא יודע אותה... כן... היא נשארה בסוד... המדרש בריש פרשת אחרי... רשב"י דורש פסוק בקהלת: "הכל כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע, לעובד אלוקים ואשר לא עבדו וכו' וכו'..." רשב"י שם מאריך להוכיח שלפעמים לצדיק ולרשע **יש גורל שווה**!! גם פרעה מת נכה וגם נח הצדיק מת נכה, גם אישיה הצדיק וגם אחאב, שניהם מתו בחיצים...

נו... אז איך יכול להיות שאף אחד לא מכיר את המימרא הזו של רשב"י?? איך היא הצליחה להישמר בסוד? כי אנחנו מגיעים לרשב"י בעיקר בשביל ישועות. אנחנו רוצים תוצאות כאן ועכשיו!!!! וכשמתרגלים לגישה הזו... אז פתאום כשמגיעים לרשב"י ולא רק שאין ישועות אלא מתרחש אסון... פתאום יש רעידת אדמה רוחנית... מה קרה?? איפה הישועות אצל רשב"י??... למה רשב"י לא ביטל את הגזירה? **אז זהו!** הנה הסוד!!! מי שבחר להישאר בראש של תינוק ולחשוב שרשב"י זה כספומט לישועות...

אז כאן רשב"י מגלה לנו את הסוד הכמוס:

הגיע הזמן שנקלוט שצדיק זה לא רק אחד **שהקב"ה נותן לו** פנקס צ'קים פתוח!!! אלא זה מתחיל מזה **שהוא נותן לקב"ה** פנקס צ'קים פתוח! כמו שצדיק גוזר והקב"ה מקיים... גם הקב"ה גוזר וצדיק מקיים!

רק כלה שמוכנה למסור לחתנה צ'ק פתוח שלה... היא זו שמקבלת מבעלה את הצ'ק פתוח על שמו... באסון הזה אנחנו נותנים לקב"ה צ'ק פתוח ומקבלים אותו באהבה ומכריזים: אנחנו אחד איתך!! לא מהרהרים... לא שואלים... אנחנו פה בשביל לתת כתר מלוכה ולא רק בשביל לקבל מה שאנחנו רוצים... אם את הסוד הזה נבין ונסיים לקבל את ה' ולהיות אחד איתו בכל מצב... אז כעת אפשר לגלות את הסוד!!! בעוד פחות משבועים קוב"ה וישראל ואורייתא **סוגרים וורט... מזל טוב...**

שמעתי בשם יהודי צדיק שיש לו יד בתורת הנסתר... והוא אמר משפט שעשה לי קצת סדר בראש... הוא אמר ככה: אם האסון הזה היה קורה בכל מקום אחר בעולם... היינו צריכים לשבת על הארץ ולבכות ולחשב חשבוננו של עולם בשל מי הסער הזה ולמה זה קרה ומה צריך לתקן... אבל היות והאסון הזה קרה בתחום השיפוט ששייך לרשב"י... אז כל דבר ששייך ל"אזור חיוג" רשב"י זה מקבל אטמוספירה של תורת הסוד!!! זה כבר תורת הנסתר!!! ממילא אין לנו שום מושג באסון הזה... אין לנו אפילו כיוון... **שתבין:** גם כשאין לנו מושג למה קרה משהו... אבל יש לנו לפחות כיוון... כשקורה משהו טוב אנחנו מבינים שזה בכיוון הטוב וכשקורה משהו רע זה בכיוון הרע... לפחות יש כיוון... אבל ברגע שזה קורה אצל רשב"י אין לך אפילו כיוון... זה סוד!!! תורת הנסתר!!! בניגלה יש הגדרות מאוד ברורות ויבשות... יש טוב ויש רע... אם מישוה נולד זה טוב... ואם מישוה מת זה רע... אז זה!!! שברגע שזה מגיע לתורת הנסתר הכל מקבל מימד אחר לגמרי!!! יכול להיות לך רשב"י שנפטר בל"ג בעומר... וכולנו רוקדים... מה יש? **הילולא!!!** חזונו של רשב"י... מה חזונו?? מה הקשר חזונו?? על איזה חזונו אתה מדבר?

באה השמש בצהריום... בוצינא דנהורא הסתלק מן העולם ואתה קורא לזה חזונו?? מה התשובה?? בתורת הנסתר כל ההסתכלות היא מזוית אחרת לגמרי!!! ע"פ הנגלה יום המוות זה סוף!!! סוף החיים!! ביום הזה עושים קריעה... זה יום ש"איתרא מזליה" יום של מזל רע... יום של פורענות... אבל ברגע שכן אדם מביע נכונות להיכנס לפנימיות התורה... במילים אחרות: הוא חי את האמת האמיתית של החיים... היות והאמת היא שהעולם הזה הוא פרודור והעולם הבא הוא טרקלין... אם ככה יום המוות זה לא הסוף אלא אדרבה... **זו התחלה!!!** זו החתונה של חיי הנצח!!! כעת כל הטוב האמיתי מתחיל... וממילא כשהיודי זוכה לעשות רצון ה' ולהחזיר את הפקדון בשלימות... לא רק שזה לא סוף החיים... אלא זו חתונה הכי שמחה בעולם!!! עכשיו: להגיד לך שאנחנו אוחזים בזה?? לא!!! לא רבתי!!! להגיד לך שכשאני מגיע לקבר של אמא שלי ביום האירוציט אני מתחיל לרקוד כי זה יום ההילולא שבו אמא שלי ע"ה זכתה להיכנס לחיי העולם הבא?? **לא!!! אני לא אוחז שם!!!** כי לצערי אני בן אדם עם שתי רגלים נעוצות בקרקע... והיום הזה שאמי ע"ה נפטרה זכור לי כיום מר ונמהר... זה היה היום האחרון בחייה... היום האחרון שהייתה לי אמא... ממילא ביום יום אנחנו לא אוחזים שמה...

אבל כשמגיעים לרשב"י בל"ג בעומר?? ! ! ! ? שם אני לא צריך להגיד לך מה קורה... שם פתאום הרגלים מתנתקות מהקרקע... אנחנו נשאבים בבת אחת למושגים אחרים... אנחנו פתאום רוקדים ושמים... מה קרה?? חזונו!!! רשב"י הגיע לטרקלין!!! חיים עד העולם!!! להגיד לך שאנחנו אוחזים שם?? לא!!! ממש לא!!! אבל אנחנו **נאחזים** שם!! יש הבדל בין לאחוז שם לבין להיאחז שם... גם מי שלא אוחז במדרגה מסוימת... הוא מסוגל ברגעים די מסוימים להיאחז במדרגות שלא שייכות לו... וזו בליה האמתמכרות שלנו לרשב"י במירון... אנחנו נוסעים רחוק רחוק... ונאחזים בליה אחד באטמוספירה אחרת... רשב"י הסתלק מהעולם ובמקום לבכות באזכרה שלו... אנחנו רוקדים בחזונו שלו... מבינים ששם זה החיים האמיתיים!! זה הסיפור!!

---תחשוב ששם!!! באמצע הריקודים השמים ביותר בחזונו של רשב"י פתאום קרה אסון נורא... ארבעים וחמש נשמות קדושות עלו בסערה השמימית... **איך מתמודדים עם זה??** אז ככה: כשאתה מדבר איתי פה... בחיפה... בירושלים... באשדוד... בבית שמש... בביתר עילית... פה זה באמת הלם וזעזוע עד דכדוכה של נפש... אבל גדול ליהודים... פה חזרנו לבנו... ואנחנו מתמודדים מול אבדות קשות ומרות ומתקשים להתנחם... אבל שם?? שם אצל רשב"י?? אל תשכח ששם גם עמדנו מול פטירה של רשב"י!!! ובכל זאת רקדנו... מתוך השגה בהירה שהפטייה של רשב"י זו ההילולא- חזונו שלו!!

שם נאחזנו בהשגה שמיתתם של צדיקים זו הילולא- חזונו...

נו... עכשיו אתה מבין מה התוכן אותו צדיק שאמר: שאסון שקורה בתחום שיפוט של רשב"י זה תורת הנסתר... כעת אתה מבין למה??

כל מקום אחר שזה היה קורה זה היה אסון לשם אסון!!! אבל ברגע שזה קורה ב"בית קברות" של מירון שאנחנו הולכים ל"אזכרה" של רשב"י ואנחנו בעצמנו מתעקשים לרקוד שם בשמחה מתוך נקודת הנחה שעולם הזה פרודור ועולם הבא טרקלין ואנחנו שמים עם רשב"י שהגיע לטרקלין של ש"י עולמות שזכה להם... כשהאסון מתרחש בדיק מתוך הרקע הזה מה טמון בזה?? שרשב"י הצביע על אותם ארבעים וחמש נשמות והזמין אותם יחד איתו לחזונו!!!

ואני מיד מסתייג: להגיד לך שאנחנו אוחזים שם?? **לא!!! לא רבתי!!!** אל תשכח שאנחנו יצאנו ממירון... גורשנו משם בבושת פנים... אנחנו פה... סחופים ודווים וכואבים על האסון הגדול... אבל הם שנשארו שם... הם שנשמתם עלתה **שם!!!** שם בסערה השמימית... הרי הם נשארו בהילולא... הם נשארו בחזונו... הם נשארו בתפיסה הזו... הם נשארו בריקודים!!! רק אצלנו הריקודים הופסקו... רק אצלנו המוזיקה נעצרה... אצלם היא ממשיכה וממשיכה...

מישהו נתן לי מושגים בסיסיים בזוה"ק שכעת זה ממש רלוונטי: כידוע: היה אידרא רבה, ואידרא זוטא, שבשתי האידרות התגלו סודות עצומים בתורה... **עכשיו ככה:** בעיצומו של המעמד של האידרא רבה נפטרו שלושה חברים מתוך עשרה!!! נשארו רק שבעה... ואז ר' יצחק גם היה אמור להיפטר מן העולם... אבל רשב"י אמר לו: אני רוצה אותך איתי... אתה תבא איתי!!! ואז כשהגיע המעמד של האידרא זוטא... רשב"י ביקש מר"א בנו: תלך ותקרא לר' יצחק... כי היום אני רוצה לקחת אותך איתי... ואז ר' יצחק הגיע ורשב"י קיבל את פניו בשמחה רבה: "כמה יאות חולקך, כמה חידו בעי לאתוספא לך בהאי עלמא..." אתה איתי!!!

עכשיו בא ננסה לדמיין... תאר לעצמך שרשב"י היה איתנו במוחשי בל"ג בעומר... וכולנו היינו רוקדים סביבו בחזונו שלו ושרים בר יוחאי... ופתאום רשב"י נוצר את הריקודים... ומתחיל לחפש מישוה... בין כל המאה אלף איש שמפזים ומכרכרים הוא מחפש ומחפש... ואז הוא לפתע מצביע על מישוה... רשב"י קורא לו בשמחה... בא... אתה היום הולך איתי... תשאר פה!!! ואז רשב"י שוב מחפש ומחפש... ושוב מצביע על מישוה... ועל עוד מישוה... ועוד אחד... וככה הוא היה מצביע על ארבעים וחמשה יהודים לא קשורים... חלקם צעירים... חלקם מבוגרים...

ורשב"י היה מכניס אותם למעגל אחד ורוקד איתם בשמחה עצומה... וכולנו מקיפים אותם במעגל ושרים... מה שרים?? **שרים שירי חזונו!!!** כמו שסיכמנו... בר יוחאי ואמרתם כה לחי זה שירי

גיליון מס' 428 פרשת בהר בחוקות
תשפ"א שנה תשיעית

לזכות ולכבוד

הרב יואל דוד זפרן שליט"א
הצלחה וברכה בכל הענינים

מאת חברי הכולל ד'פילאדלפיה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

מה חרי האף הגדול הזה (דברים כ"ט)

זמן קצר אחרי האסון הגדול שאירע לעם ישראל, אחרי חצות ליל ל"ג בעומר תשפ"א, החלו טלפונים בהולים לבית מרן שליט"א.

כל עסקן וגבאי המקורב, כל חבר של משב"ק, קיבל בלי סוף טלפונים בוכיים ועצובים. הכל רצו והתחננו לשמוע איזה מילה של הרגעה, הבטחה, או הסבר על מה שמתחולל באותם שעות מסורפות. גם הורים ובנים ל'נעדרים' התקשרו להזכיר את השם בקודש פנימה. אנו מאחלים לכל עם ישראל שלא ירגישו לעולם מה עובר במוחם של אותם קרובי משפחה. פחד פחדים. ואכן כשמרן שליט"א התעורר בהמשך הלילה, מיד סיפרו לו בקצרה את האסון, אבל למרבה הפלא, הוא לא הגיב. וידום אהרן! השתיקה היתה כואבת וארוכה.

גם אחרי תפילת ותיקין, כשניסו בשנית, והזכירו את האסון הגדול, ושאלו שוב מה רוצה מעמנו הקב"ה, הלא נראה כי הובלו כאן רבים כצאן לטבח ה"י, ובשעת חדותא כזו של הילולת רשב"י, נהפך לאבל מחולנו, מה נדרש מאיתנו לעשות? אבל מרן שליט"א בשלו: הוא הביט לרגע בפני השואל, והנהן לו בראשו כאומר, הבנתי ואין צורך לומר שוב, וחזר לשתיקתו. ורק בשבת קודש, יום מנוחה וקדושה, שאסור להצטער בו, הוא השיב בפה מלא, על השאלה מה עלינו להתחזק: איני יודע.

ואחרי רגע נענה, כאילו חזר בו: "חיזוק בתורה"

ומה יתחזקו הנשים – הוסיף השואל. ומרן שליט"א ענה 'בצניעות'.

דומה כי לאלו שקצת מכירים את הליכותיו של מרן שליט"א אין כאן חידוש בעצם התשובה. אבל יש כאן משמעות בשתיקה. 'החכם אבלו בליבו' (חובת הלבבות).

הבה ניקח לעצמנו צידה לדרך, 'חשוב על כל דיבור קודם שתוציא מפיך' וחיזוק בתורה וצניעות, ואי"ה נזכה בקרוב להגיע לחג מתן תורה כשאנו בבנין בית המקדש וזוכים לראות את קרבן שני הלחם ושאר קרבנות בב"א.

הגאון רבי נתן אינפלד זצ"ל

מעולמם של יראי השם, ומזכי הרבים ההולכים לאורם של חכמים, נעקרה השבוע דמות של מי שזכה והרביץ תורה בהיכלי התורה, ובנוסף נקף לזכותו שנים רבות, החזקת התורה של עמלי התורה במבצר הכולל 'חזון איש' בבני ברק. הוא הגאון רבי נתן אינפלד זצ"ל, בעל המנחת נתן.

כי מלבד גדלותו בתורה, ועסקו בה במשך כל ימי חייו, הן כאשר כיהן בבאר שבע בראשות ישיבה לנערים, שם קירב לבבות לתורה ועבודת ה', והן בשיחות המלאות ביראת שמים שהיה מוסר לחזק את הנערים, זכה גם לשמש מספר שנים, כשליח לאחזקת תורה עבור תלמידי החכמים שבכולל חזון איש, בו לומד רבינו מרן שליט"א.

קשר עז ואיתן היה לו עם גדולי ישראל בדור הקודם, וכן עם מרן שליט"א, כאשר היה לו נשיאות חן מיוחדת, עוד מתקופות של שנים קודמות.

בחיבור נפלא ומיוחד, בשם 'שיחו בכל נפלאותיו' אותו כתב רבי נתן ז"ל ברגשי לבב, לפני כחמש עשרה שנה (ונדפס בספר מנחת נתן), הוא מספר שם על הקשר האישי שבינו לרבינו, וכן מספר עובדות נפלאות, שהיה מן הראוי להביא אותם במדור זה אך יכלה הגליון.

וכך הוא כותב בראש הדברים:

"כשאני בא במחיצת רבינו שליט"א, אף פעם אינני דופק בדלת, אלא עומד ליד הכניסה עד שרואני, ואומר לי, "הכנסו, הכנסו"...."

הרב אינפלד ממשיך לספר: פעם התנצלתי על שאני מפריע באמצע הלימוד ושאלתיו מתי אפשר לבוא מבלי להפריעו? ובתמימות ענה לי בזה"ל "אני תמיד באמצע הלימוד", ואין הבדל מתי לבוא, אתם יכולים לבוא מתי שתרצו...

ואכן בני הבית מספרים על הסבר פנים היפות בה התקבל תמיד רבי נתן, כשרבינו מקרבו בימין צדקו. גם כשהיה בא עם נדיבי עם, וגם כשהיה בא לצרכים אחרים, תמיד היה נענה בשמחה. הכרת הטוב מיוחדת היתה שמורה לו על כך שמספר פעמים הוא השתדל אצל נדיבי עם, להדפסת כמה מספרי רבינו.

גם בשמחות משפחתיות במשפחת רבינו, היה מופיע לעיתים, וכובד שם כידיד המשפחה. בשנותיו האחרונות, התייתסר רבי נתן זצ"ל ביסורים ממרקים, וסבל הרבה ל"ע, עד שהשבוע, נלב"ע ונטמן בבית החיים 'שמגר' בירושלים. והתקיים בו מאמר התנא, בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם אלא תורה ומעשים טובים בלבד, והם יליצו יושר בעדו, וילוו אותו למקום הנכון לו בגן עדן.

זכה המנוח שרבינו הביא חידוש משמו בדרך אמונה - (ציון ההלכה הלכות תרומות פרק יב) (רלג) מאירי וריטב"א קדושין ו' ב' ורבינו יונה ב"ב ס"ג א' ובק"ס בפ"א דבכורות כ' דאיסור זה מדברנו משחתם ברית הלוי וקרא דלא תחללו אסמכתא וידידי הר"נ אינפלד שליט"א הביא ראי' לזה מדפריק בבכורות כ"ו ב' מאי ואומר אלמא דעיקר הדרשא משחתם ברית הלוי וכבר כתבו התו' שם דמיתה לאו דוקא:

משמאל לימין: האדמו"ר מויזניץ
בעל 'ישועות משה', הגר"ש קרליץ,
הגר"נ אינפלד, הגר"נ קרליץ,

הגר"נ אינפלד זצ"ל לצד רבינו
שיבלחט"א בשמחה משפחתית.

ברכת מזל טוב לידידינו החשוב הרב ר'
אבישי פרלשטיין שליט"א מלייקווד
לרגל הולדת הבת שתחי' בשעטר"מ

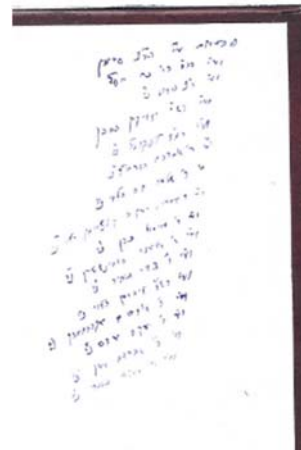
להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

קרבה שנת השבע (ח)

טרם עולה על יצועו לנוח,
מספיק להיכנס עוד 'מחבר'
עם ספר חדש, ולקבל ברכה
ועידוד מרבינו

עשות ספרים אין קץ

עם כל לומד נוסף של הלכות זרעים ושביעית בפרט, שמח רבינו ומעודד אותו מאוד.

אחד הדברים הקרובים אל ליבו הוא כתיבת חידושי תורה, הוא ממריץ את הצעירים להעלות על גבי הכתב חידושי תורה, ובשנה השביעית הוא ממליץ להרבה מהבאים למעונו, לכתוב חבור על הלכות שמיטה.

לשואלים רבים, באיזה ענין כדאי להתחזק כדי לזכות ישועה, הוא הורה בשביעית הקודמת, כסגולה לישועה פרטית שהיו זקוקים לה, שיכתבו 'חיבור על עניני שביעית', ואכן באוצר ספריו של רבינו מצוים למעלה ממאה חיבורים (!!!) שהופיע בשנת השמיטה הקודמת - תשע"ה, בהוראתו ולבקשתו של רבינו שליט"א.

ליקוט בעלמא

מענין לחשוף כאן, התבטאות לא ידועה של רבינו אודות עצמו.
היה זה לאחרונה, אחד מבני הבית שיבח בפני רבינו את ספרו דרך אמונה, באומרו 'הרב זכה כי בכל העולם התורני מעיינים בספר, ואף התחברו על כך מספר חיבורים'.
רבינו, השיב לו כהרף עין 'נכון, כי ליקטתי מספריו של החזון איש'...
כלומר, לדידו, אין ביצירת הענק דרך אמונה שום חידוש, הוא ליקוט בעלמא של פסקי החזון איש...

ורק מי שמעמיק בספר דרך אמונה, יבין את עומק הענווה הטהורה של רבינו, כשהוא מבטל כל דבר שבח אודותיו... 'אריך ה' ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים'.

נדיר: רבינו מציין לעצמו בהכרת הטוב,
על כריכת ספרו דרך אמונה, את רשימת
שולחי ההערות והתיקונים להוצאה

קרבה שנת השבע "אגודת שמיטה"

בחרדת קודש נכנסו ראשי האגודה להתברך במעונו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א מיד עם תחילת הפעילות לקראת שנת השמיטה תשפ"ב, זאת כחלק מן המסורת של ראשי האגודה להיכנס למעונו בכל ערב שמיטה לברכה ולעצה ולדעת את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו. במהלך הדו"ד בערב שנת השמיטה תשע"ה התנהל דיון הלכתי מרתק במסגרתו שאלו ראשי האגודה את מרן שליט"א מספר שאלות הלכתיות הנוגעות למעשה, שחלקן מובאות כאן:

האם יש עניין לרכוש קרקע ערב שנת השמיטה כדי להתחייב בשמיטה?
תשובת רבינו שליט"א: **בוודאי.**

האם גם נשים מחויבות בקיום מצוות שמיטה? תשובת רבינו שליט"א: **כן.**

074-7087713

פנינים על הפרשה

כי תבואו אל הארץ... ושבתה הארץ שבת לה', שש שנים תזרע שדך וגו' (כ"ה ב' ג')

שתי הערות נפלאות על הפסוק קבע רבינו בספרו:

הראשון, הרי את שנת השמיטה לא עשו מיד בשנה הראשונה אלא רק אחרי שש שנים שעבדו, שמטה הארץ (קידושין ל"ז), ויותר מתאים לכתוב כי תבואו אל הארץ, שש שנים תזרע וגו' ואחרי זה ושבתה הארץ. השני, מהו 'ושבתה' הארץ, דמשמע לשון עבר, והרי הוא ציווי על העתיד.

ותרץ על פי המדרש (ליקוט רמז ש"ג): "רבי ישמעאל אומר, כשישראל עושין רצונו של מקום, הן עושין שמיטה אחת בשבוע אחד, שנאמר שש שנים תזרע וגו', וכשאין עושין רצונו של מקום, עושין ארבע שמיטות בשבוע אחד. כיצד נרה שנה זורעה שנה, נרה שנה זורעה שנה, נמצאו שהן עושין ארבע שמיטות בשבוע אחד".

ולכן הקדים הפסוק ושבתה הארץ, כי הוא הבטחה, אם תקיימו מצות השמיטה, אז תזכו שאכן שש שנים תזרע ואספת וגו', ורק בשנה השביעית תשמטנה, אבל אם לא תשמור שמיטה, לא יהיו לך שש שנים לזרוע.

מפליא ביותר: כל השנים שנזכרות בפרשה זו של שמיטה, כולן כתובות חסר: שביעת, שמינת, תשיעת, ואילו 'ששית' כתוב מלא י"ד.

והטעם פשוט: וציויתי את ברכתי לכם בשנה הששית! השנה הששית היא המלאה בברכת ה'. ולכן היא כתובה מלא. (שבוענו מסובדי)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✡ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה - 4310